

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Sara Velić

Vloga socialne delavke pri stikih pod nadzorom

Diplomsko delo

Ljubljana, 2022

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Sara Velić

Vloga socialne delavke pri stikih pod nadzorom

Diplomsko delo

Mentorica: doc. dr. Nina Mešl

Somentorica: as. Mojca Šeme

Ljubljana, 2022

ZAHVALA

Zahvaljujem se doc. dr. Mešl Nini za mentorstvo, strokovno vodenje, podporo in odzivnost skozi celoten čas nastajanja moje diplomske naloge.

Iskreno se zahvaljujem somentorici as. Šeme Mojci, ki mi je pomagala z nešteto nasveti in me vodila vse od začetne ideje pa do končne naloge. Še bolj pa se ji zahvaljujem za vso znanje, toplino in spodbudne besede, ki mi jih je namenila skozi celoten študij.

Zahvaljujem se vsem socialnim delavkam in delavcem, ki so si vzeli čas in z menoj podelili svoje izkušnje. Posebno hvala CSD Šiška in mojima dvema mentoricama za vso podeljeno znanje in pomoč.

Hvala moji mami, očiju in bratu za spodbudo in potrpežljivost. Hvala vsem prijateljem, ki so verjeli vame in hvala fantu, ki mi je vsak dan govoril »vsak stavek šteje«.

PODATKI O DIPLOMSKEM DELU

Ime in priimek: Sara Velić

Naslov: Vloga socialne delavke pri stikih pod nadzorom

Mentorica: doc. dr. Nina Mešl

Somentorica: as. Mojca Šeme

Kraj: Ljubljana

Leto: 2022

Število strani: 165

Število prilog: 3

Število tabel: 2

Število slik: 0

POVZETEK DIPLOMSKEGA DELA

V diplomski nalogi pišem o vlogi socialnih delavk, zaposlenih na enotah centrov za socialno delo, pri izvajanju naloge stikov pod nadzorom. Poleg tega se osredotočim tudi na potek stikov pod nadzorom, na znanje, na katerega se pri svojem delu opirajo, ter na ovire in izzive, s katerimi se socialne delavke soočajo pri opravljanju te naloge. Teoretični del zajema opis naloge stika pod nadzorom, pregled zakonske podlage in opredelitev vloge socialne delavke. Podrobneje se posvetim posebnim situacijami, ki privedejo do stika pod nadzorom, kot so na primer nasilje v družini, kompleksne razveze, zloraba in zanemarjanje otroka ter težave staršev na področju duševnega zdravja in/ali pretirane uporabe drog in alkohola. Izpostavim temo koristi in zaščite otrok ter spomnim na na odnosu in sodelovanju utemeljeno pomoč in podporo družini. Teoretični del sklenem z izsledki ameriških raziskav o pogledu uporabnikov, staršev in otrok, na nalogo stikov pod nadzorom. V empiričnem delu so predstavljene značilnosti izvedene kvalitativne raziskave in rezultati, pridobljeni s pomočjo polstrukturiranega intervjuja, opravljenega z osmimi socialnimi delavkami in delavci. Rezultati so pokazali, da socialne delavke svojo vlogo pri stiku pod nadzorom vidijo predvsem kot nadzorno in skrbstveno v smislu skrbi za to, da stik med staršem in otrokom poteka v skladu s pravili in da je poskrbljeno za otrokovo varnost. Nadzorovan stik tako predstavlja čas za preživljanje časa med staršem in otrokom, socialna delavka pa se v dinamiko tega odnosa praviloma ne vključuje in stik tako zgolj opazuje in si zapisuje. Na različnih enotah centrov za socialno delo so se oblikovali različni pristopi oz. načini izvajanja te naloge. Vse socialne delavke ne vzpostavijo vedno odnosa s starši in otroki, pogosto jih pred izvedbo stika pod nadzorom še ne poznajo. Odgovori socialnih delavk so pokazali, da svetovalno delo ni nujno del naloge izvajanja stikov pod nadzorom in tako družine ne dobijo pomoči in podpore na CSD, ampak naj bi jo morale iskati same zunaj centra, kar pa se redko zgodi. Rezultati raziskave so pokazali, da se socialne delavke pri opravljanju te naloge soočajo z mnogo ovirami in izzivi (izvajanje stikov pod nadzorom, ki otrokom niso v korist, prostorske ovire, sodni postopki, dileme o tem, kako bodo stiki med staršem in otrokom potekali po koncu izvajanja stikov pod nadzorom ipd.).

Ključne besede: stiki pod nadzorom, vloga socialne delavke, družine, centri za socialno delo, korist otroka

GRADUATION THESIS DATA

Name and surname: Sara Velić

Title: The role of a social worker in supervised visitations

Mentor: doc. dr. Nina Mešl

Comentor: as. Mojca Šeme

City: Ljubljana

Year: 2022

No. of pages: 165

No. of appendixes: 3

No. of tables: 2

No. of pictures: 0

GRADUATION THESIS ABSTRACT

In my graduation thesis I write about the role of social workers, employed in the units of the Center for Social Work in Slovenia, who are providing supervised visitations. Besides that, I describe the course of supervised contacts, the knowledge on which the social workers rely in their work, and on the obstacles and challenges that they face within the supervised contact task. The thesis includes a theoretical discussion on the supervised contact task, the legal basis of supervised contacts, and the definition of the role of a social worker. I focus in detail on specific situations that lead to supervised contact, such as domestic violence, divorce, child abuse, child neglect, parental mental health disorders, and substance and alcohol abuse. I highlight the benefits to children deriving from the social work approach “relationship-based help and cooperation and support for the family.” The theoretical section I present the American research on the view of parents and children on supervised contacts. The empirical section describes qualitative research obtained by semi-structural interviews with eight social workers. The research results suggest that social workers view their role in supervised contacts as solely supervisory. They see their job as ensuring that parental visitation is conducted safely, and in accordance with the rules and regulations. Supervised contact thus creates an opportunity for the parent and child to spend time together. The social worker is not usually involved in the dynamics of this relationship, as he or she only observes and documents the visit. Different units of social work centers have formulated different approaches to supervised contacts. All of the social workers do not establish a relationship with parents and children; they often do not even know them before the start of supervised visitations. The research showed that counseling work is not necessarily part of the supervised visitation task. Families do not receive help and support at the center for social work, but are expected to seek it outside the center, which rarely happens. The results of my research showed that social workers face many obstacles and challenges in providing supervised visitations (unbeneficial supervised contacts for children, spatial barriers, court proceedings, and the aftermath of parent-child contact post- supervised visitations etc.).

Keywords: supervised visitations, the role of the social worker, centres for social work, child benefit

PREDGOVOR

Zanimanje za izvedbo raziskave o vlogi socialne delavke pri stikih pod nadzorom sem razvila v času praktičnega dela študija na eni izmed enot centra za socialno delo v tretjem in četrtem letniku. Moja takratna mentorica je delovala na področju varstva otrok in družine ter zaščite otrok in ena izmed nalog, ki jih je opravljala pri svojem delu, je bilo tudi izvajanje stikov pod nadzorom. Vsak teden ob isti uri je v majhni sobi za stike, v kateri je bil en kavč in veliko igrač, spremljala stik med staršem in njegovim otrokom. Leto kasneje je moja druga mentorica prav tako izvajala stike pod nadzorom, pred vrati sobe za stike pa sta cel čas poteka stika stala dva policista. Ker pri stikih pod nadzorom nisem smela biti prisotna, je bila to naloga, ki jo v sklopu prakse nisem uspela bolje spoznati. Zdelo se mi je, da izvajanje stikov pod nadzorom socialnim delavkam vzame veliko časa, obenem pa se tej nalogi ne pripisuje veliko pomena. Ker sem po zaključku prakse ostala brez odgovorov o tem, kaj točno sploh so stiki pod nadzorom, komu so namenjeni, kdaj in kako so določeni ter kakšna je vloga socialne delavke pri njihovem izvajanju, sem se odločila vse to, s poudarkom na vlogi socialne delavke, raziskati v diplomski nalogi. Med branjem literature sem že zelo hitro ugotovila, da je tematika stikov pod nadzorom na področju socialnega dela v Sloveniji še tako rekoč neraziskana. Namen raziskave je bil tako neposredno od socialnih delavk in delavcev izvesti, kako poteka izvajanje stikov pod nadzorom, kako pri tem vidijo svojo nalogo, in s tem že oblikovati, predvsem pa spodbuditi, nastajanje nove teorije, novega definiranja nalog in določanje natančnih smernic za delo pri stikih pod nadzorom.

Diplomsko nalogo začnem s teoretičnim uvodom, v katerem predstavim, kaj so stiki pod nadzorom, kakšna je zakonska podlaga za izvajanje stikov pod nadzorom, kaj je vloga socialne delavke pri tej nalogi ter kakšne so posebne okoliščine družinskega življenja, ki sploh pripeljejo do tega, da ima otrok z enim izmed staršev stik le ob prisotnosti socialne delavke. V sklopu teoretičnega dela opozorim še na to, da sta v ospredju naloge stika pod nadzorom zaščita in korist otroka ter spomnim na koncept dela v socialnem delu – na odnosu in sodelovanju utemeljeno pomoč in podporo družini. Poglavje sklenem z izsledki ameriških raziskav o pogledu uporabnikov – staršev in otrok na nalogo stikov pod nadzorom.

Nadalje v opredelitvi problema pokažem, kaj je bilo o temi stikov pod nadzorom že raziskanega, opredelim cilj in namen diplomske naloge ter predstavim svoja raziskovalna vprašanja. Sledi metodološki del, kjer opredelim empirični del raziskave, v katerega sem vključila osem socialnih delavk in delavcev. Na koncu sledijo rezultati, v katerih so natančno povzeti odgovori mojih sogovornikov, in razprava, v kateri odgovore socialnih delavk in delavcev povežem s teorijo iz teoretičnega uvoda. Na koncu podam sklepe, ki povzemajo ključne ugotovitve pričujoče diplomske naloge, in podam predloge.

V diplomski nalogi praviloma o socialnih delavkah pišem v ženskem spolu, pri čemer je ta oblika lahko vselej zamenljiva.

KAZALO VSEBINE

I.	TEORETIČNI UVOD.....	1
1.	Starševstvo in družinsko življenje	1
2.	Stiki pod nadzorom	2
2.1	Pravna podlaga in zakonodaja	4
2.2	Vloga socialne delavke pri stikih pod nadzorom	7
2.3	Posebne situacije, ki privedejo do stika pod nadzorom.....	11
2.3.1	Nasilje v družini	12
2.3.2	Kompleksne razveze	13
2.3.3	Otrok z izkušnjo zlorabe in zanemarjanja	15
2.3.4	Težave staršev na področju duševnega zdravja in/ali pretirane uporabe drog in alkohola...	16
2.4	V središču stikov pod nadzorom je zaščita in korist otrok	17
2.5	Na odnosu in sodelovanju utemeljena pomoč in podpora družini	19
3.	Pogled staršev in otrok na stike pod nadzorom – iz ameriških raziskav	20
II.	FORMULACIJA PROBLEMA	23
III.	METODOLOGIJA.....	25
	Vrsta raziskave	25
	Populacija in vzorec.....	25
	Merski instrument.....	26
	Metoda zbiranja podatkov	26
	Obdelava in analiza podatkov.....	26
IV.	REZULTATI.....	28
V.	RAZPRAVA	54
VI.	SKLEPI	68
VII.	PREDLOGI	69
VIII.	UPORABLJENI VIRI IN LITERATURA.....	71
IX.	PRILOGE	77

I. TEORETIČNI UVOD

1. Starševstvo in družinsko življenje

Po Družinskem zakoniku je dolžnost staršev otrokom zagotoviti pogoje za zdravo rast, za skladen osebnostni razvoj in usposobitev za življenje in delo. Svoje otroke so dolžni preživljati do polnoletnosti, skrbeti zanje, za njihovo življenje in zdravje in jih vzgajati ter nadzorovati. Starši morajo otroke preživljati in po svojih močeh skrbeti za izobrazbo svojih otrok ne glede na njihove sposobnosti in želje (Družinski zakonik, 2017).

Rojstvo prvega otroka in prilagajanje na starševsko vlogo za večino partnerjev predstavlja stresno obdobje, v katerem se pogosto tudi zmanjša zadovoljstvo s partnerskim odnosom, poveča pa se količina konfliktov med partnerjema. Na eni strani je lahko vsakodnevna interakcija z otrokom, skrb zanj, vzgoja in spremljanje njegovega razvoja, eden od novih virov zadovoljstva, na drugi strani pa lahko vse to povzroča izvor dodatnega stresa. Starša se takrat spopadata z mnogo zahtevami otroka, partnerja, poklica, pogosto s pomanjkanjem spanja, povečano utrujenostjo in zmanjševanjem časa, ki ga posvetita en drugemu. Tako lahko pride do mnogo težav na ravni celotne družine (Zupančič in Svetina, 2009, str. 702).

Za družino je značilen življenjski potek, predstavljen kot zaporedje dogodkov, ki pomenijo določeno kvalitativno spremembo v družinski skupnosti. Predstavlja potek jedrne družine od vzpostavitve zakonske oz. partnerske zveze pa vse do smrti zakoncev oz. partnerjev. Odnose znotraj družine skozi čas sooblikuje razvojna pot družine, slednji pa se spreminjajo v času življenjskega poteka družine, ko se družinski člani spoprijemajo z osebnimi in odnosnimi nalogami posameznega obdobja poteka. S prehodom v novo obdobje so povezane nove naloge, nova pravila (npr. zaradi odraščanja otrok ima družina nove naloge in se mora v skladu z njim spreminjati). Družinski člani si tako vedno znova prizadevajo za vzpostavitev ravnotežja. Poznavanje družinskega življenjskega poteka predstavlja oporo socialnemu delu z družino, saj socialna delavka tako razume, da družine pogosto potrebujejo pomoč ob izzivih, povezanih s prehodi, ki so individualni za posamezno družino (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 72–80).

Čeprav tako rekoč vsak ve, kaj je družina, je pojem zelo kompleksen in že dobri dve desetletji se strokovnjaki ukvarjajo s tem, kaj vse naj bi pokrivala definicija družine (Rener, 2006, str. 13). Ljudje družino razumejo kot različne oblike skupnega življenja, zato govorimo o »družinah,« torej v množini. Pluralizacija oblik družinskega življenja je bila značilna že v preteklosti, v sedanjem času pa je ta le še bolj prisotna (Filipčič, 2002, str. 22). Spreminja se

maritalno vedenje, vse bolj naraščajo neformalne zakonske zveze, narašča število reorganiziranih družin in pluralizirajo se prehodi med posameznimi obdobji družinskega poteka. Vse več je razvez in vse več enostarševskih družin, spreminja pa se npr. tudi vloga očeta, ki se v zadnjih nekaj desetletjih kaže predvsem v aktivnejšem vključevanju v družinsko delo in skrb za otroke (Švab, 2006, str. 64–76).

Na žalost pa veliki konflikti med staršema, nasilje v družini ter zloraba in zanemarjanja otroka še vedno skorajda nespremenjeno ostajajo del družinskega življenja. V določenih družinah je torej drugače, kot je zapisano zgoraj. Otroci so tako lahko ogroženi, ko sta partnerja večkrat vpeta v močno razdiralne konflikte, ko ne izpolnjujeta svojih starševskih dolžnosti, ko starš nad otrokom ali drugim staršem izvaja nasilje v kakršnikoli obliki in mnogi drugi primeri.

V nadaljevanju predstavim nalogo stikov pod nadzorom, ki se lahko določi staršu oz. družini, v kateri je zaradi različnih težav oz. izzivov za zagotavljanje varnosti in koristi otroka potrebno, da se stik med enim staršem in njegovim otrokom ali več otroki izvaja ob prisotnosti socialne delavke v prostorih centra za socialno delo.

2. Stiki pod nadzorom

Stik pod nadzorom omogoča staršem, ki bi lahko predstavljali tveganje svojemu otroku ali partnerju, izkušnjo stika med staršem in otrokom v prisotnosti ustrezne strokovne osebe. Taka vrsta stika je bila dolgo priznana kot pomembna naloga za družine takrat, ko so bili otroci odvzeti iz doma zaradi zlorabe ali zanemarjanja. V zadnjih letih pa se tak način stika pojavlja kot ukrep, namenjen nekaterim družinam, pri katerih so se na primer zapletle razveze med staršema, družinam z močnimi spori zaradi skrbništva in varstva otrok, družinam z zgodovino nasilja ali obtožb o nasilju med starši ter drugimi oblikami nesprejemljivega vedenja (Pearson in Thoennes, 1999, str. 460).

James in Gibson (1991) pravita, da je za otrokov razvoj in čustveno varnost nujno, da ohranja stik s staršem. Ta potreba po njunem mnenju obstaja ne glede na to, kakšen je ta starš – lahko je dober ali manj dober, lahko je ljubeč, lahko pa je to starš, ki je nad otrokom ali drugim članom družine v preteklosti izvajal nasilje ali ga je zanemarjal. Otrok ima večinoma svojega starša rad, zato potreba po stiku pogosto je. Čas, v katerem poteka stik starša in otroka pod nadzorom, lahko odpravi te očitno negativne starševske interakcije tako z otrokom kot z drugim staršem, hkrati pa ohrani otrokovo potrebo po stiku. Rezultati eksplorativne študije nadzorovanih stikov (Dunn, Flory in Berg-Weger, 2004) so pokazali, da ima dobro voden in izveden stik pod nadzorom potencial zaščititi starše in otroke pred fizično in psihično škodo v zelo težkem prehodnem času družine.

Kljub naraščanju potrebe po nadzorovanih stikih med staršem in otrokom je taka vrsta naloge pogosto slabo razumljena tako s strani strokovnjakov za družinsko pravo kot tudi strokovnjakov za varstvo otrok in družine ter zaščito otrok. Širši javnosti je koncept večinoma neznan in neviden. Veliko je neodgovorjenih vprašanj o vlogi strokovnjaka, ki »nadzoruje« stik, odnosu med institucijami, ki izvajajo stike pod nadzorom in sodišči ter potrebi po različnih oblikah pomoči vsem vpletenim v takšen proces dela (Pearson in Thoennes, 1999, str. 460).

V literaturi še vedno obstaja vrzel, ki preučuje rezultate takšnih stikov pri starših in otrocih ter namernih in nenamernih posledicah stikov pod nadzorom med otrokom in staršem. Skope informacije s področja stikov pod nadzorom predstavljajo nevarnost za zmotna prepričanja in predpostavke, ki ne temeljijo na preverjenih in raziskanih podatkih. Ena osnovnih predpostavk, ki zadeva stike pod nadzorom, je, da slednji spodbujajo in krepijo odnose med starši in otroki. Vendar pa imamo do sedaj o tem še premalo raziskav, (Birnbaum in Alaggia, 2006).

James in Gibson (1991) navajata cilje in pogoje stikov pod nadzorom, ki so praviloma določeni pisno in običajno v obliki sodne odredbe. Čeprav vsi navedeni cilji ne bodo veljali v vsaki situaciji in bodo nekatere situacije zahtevale dodajanje drugih ciljev in raznih prilagoditev, pa so nekateri najpogostejši:

1. Nadzorovan stik ponuja priložnost za odnos, hkrati pa ščiti otroka pred morebitno zlorabo ali izpostavljenostjo drugim vedenjem starša, ki so za otroka pretirano stresna ali čustveno vznemirjujoča.
2. Staršu ali skrbniku, ki mu je otrok dodeljen v varstvo, je zagotovljeno, da je otrok med stikom varen in zaščiten.
3. Starš, ki predstavlja možnost grožnje, dejanske ali zaznane, ohranja odnos z otrokom, hkrati pa se lahko ta starš zaščiti pred obtožbami, da se njegovo neprimerno vedenje nadaljuje.
4. Obiski lahko predstavljajo kakovost interakcije obeh staršev z otrokom. Opažene interakcije lahko služijo kot kazalnik kakovosti odnosa in se lahko upoštevajo v postopku odločanja. Slednji pa ne zadostujejo za ugotavljanje, ali se je zloraba v preteklosti zgodila ali ne.
5. Strokovna delavka, ki nadzoruje stik, lahko staršu zagotovi pomembne povratne informacije in poda smernice za boljši odnos z otrokom.

6. Stiki pod nadzorom vzpostavljajo varno okolje, v katerem lahko starš in otrok tudi po daljšem obdobju ločitve med njima ponovno vzpostavita stik.

2.1 Pravna podlaga in zakonodaja

Konvencija o otrokovih pravicah (1990) opredeljuje stike s staršem kot pravico otroka. V 3. odstavku 9. člena je navedeno, da države pogodbenice spoštujejo pravico otroka, ki je ločen od enega ali od obeh staršev, da redno vzdržuje osebne stike in neposredno zvezo z obema, razen če je to v nasprotju z njegovimi koristmi. Otrok ima po omenjeni konvenciji pravico do stikov z obema staršema in tudi oba starša imata pravico do stikov z otrokom. Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR) (2004) navaja, da se s stiki zagotavlja predvsem otrokova korist, sodišče pa lahko pravico do stikov odvzame ali omeji, samo če je to potrebno zaradi varovanja otrokove koristi.

Zgoraj omenjen zakon je kasneje nadomestil Družinski zakonik (DZ) (2017), ki v 163. členu določa, da lahko sodišče z začasno odredbo odloči, da se stiki izvajajo ob navzočnosti strokovne osebe centra za socialno delo ali zavoda, v katerega je bil otrok nameščen. DZ prav tako v 164. členu opredeljuje vlogo strokovne osebe pri stikih pod nadzorom. Naloga strokovne osebe pri stikih pod nadzorom je udeležence stika pripraviti na stik, spremljati ali stik za otroka predstavlja tako psihično obremenitev, da je ogrožen njegov telesni ali duševni razvoj in v takem primeru sodišču v poročilu predlagati ustrezno spremembo izrečenega ukrepa ter ob izdani začasni odredbi zaradi dolgotrajne prekinitve stikov udeležencem pomagati pri ponovni vzpostavitvi stikov.

Stike pod nadzorom v slovenski zakonodaji poznamo od leta 2004, sodišča so jih v svojih odločbah določala že pred tem, centri za socialno delo pa so takšne odločbe upoštevali in nadzorovane stike izvajali. V Sloveniji posebnega zakona ali drugega predpisa, ki bi natančneje urejal postopek izvajanja stikov pod nadzorom, ne poznamo. Centri za socialno delo so vezani le na odločbe sodišč, ki pa niso najbolj natančne in tako centrom za socialno delo puščajo široke možnosti proste presoje (Okleščen, 2017).

Namen naloge izvajanja stikov pod nadzorom je v Katalogu javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo centri za socialno delo (2021), opredeljen kot »Nuditi pomoč in podporo otroku in staršem med stiki, prisotnost ob izvajanju stikov, posredno ugotavljanje, ali potekajo stiki v otrokovo korist in kakšna oblika stikov je zanj primerna.«

Za razliko o ZZZDR so po Družinskem zakoniku (2017) stiki pod nadzorom dopustni zgolj na podlagi začasne odredbe in ne več s končno odločbo. Stik pod nadzorom lahko trajajo največ

9 mesecev s tedenskim izvajanjem po največ 2 uri. Novak (2017, str. 163) dodaja, da nadzorovanih stikov ni dovoljeno podaljšati ali ponovno določiti z začasno odredbo. Uradni list Republike Slovenije (2019) navaja, da oseba, ki spremlja potek stikov, enkrat mesečno pripravi poročilo o poteku stikov, ki ga pošlje sodišču. Ko sodišče na podlagi poročila odloči, da otrok ni več ogrožen in da se njegove koristi lahko zavarujejo drugače, po uradni dolžnosti odpravi začasno odredbo. Po poteku časa, za katerega je bila izdana začasna odredba, se stiki izvajajo brez nadzora, če jih sodišče ne omeji drugače ali pa odvzame.

Aničić, Horvat Svetičič, Horvat in Sušnik (2017, str. 109–112) v namene zagotavljanja otrokove varnosti in kvalitetno izvedenih stikov navajata 20 smernic v obliki protokola izvajanja stikov, ki jih morajo socialne delavke na centru za socialno delo upoštevati:

1. Določi se socialno delavko, ki bo nadzorovala stike.
2. Na uvodnem srečanju se določi točne datume in ure izvajanja stikov pod nadzorom.
3. Starš, čigar stiki z otrokom se nadzorujejo, mora pred prvim stikom podpisati Dogovor o načinu izvajanja stikov starša z otrokom, ki ga pripravi institucija/organizacija, ki izvaja stike pod nadzorom. Dogovor naj vključuje terminsko opredelitev stikov, nadzorno osebo, ki bo stike nadzorovala, namen in pravila izvajanja stikov. Brez podpisanega dogovora se stiki ne izvajajo, o čemer se obvesti sodišče.
4. Socialna delavka opravi uvodni pogovor tudi z drugim staršem, če ta skrbi za otroka, da dobi čim več informacij o načinih neprimerne ravnanja z otrokom. Tako lahko te načine hitro prepozna in po potrebi ustavi. Izvajalka opravi tudi pogovor z otrokom.
5. Namen izvajanja stikov pod nadzorom je zagotoviti varnost otroka med stiki in preprečiti nadaljnjo viktimizacijo otroka.
6. Socialna delavka lahko stike še pred začetkom zavrne, če oceni, da je starš, čigar stiki z otrokom se nadzorujejo, pod vplivom alkohola ali drugih psihoaktivnih snovi ali se iz drugih razlogov vede na način, ki za stik z otrokom ni primeren.
7. Starš, čigar stiki z otrokom se nadzorujejo, mora na stike priti vsaj 15 minut pred začetkom stikov, da se otroku omogoči varen prihod ter prepreči morebitne neželene stike med nadzorovanim staršem in osebo, ki je otroka pripeljala na stike.
8. Zapuščanje prostorov institucije, kjer se izvajajo stiki pod nadzorom, med stiki ni dovoljeno. Starš z otrokom ne more na igrišče ali v drug prostor, kjer je težje skrbeti za otrokovo varnost.

9. Če želi katerikoli od staršev spremeniti dogovor glede izvajanja stikov, mora to pisno ali po telefonu sporočiti socialni delavki, ki nadzoruje stike, in sicer vsaj dva dni pred napovedanimi stiki. Spremembe dogovora niso možne na dan, ko se stiki izvajajo.
10. Socialna delavka je v prostoru, kjer se izvaja stik, prisotna ves čas trajanja stikov.
11. Po končanem stiku prostore najprej zapusti otrok. Starš, čigar stiki se nadzorujejo, mora v prostorih ostati še najmanj 15 minut po odhodu otroka. Tako se otroku in osebi, ki ga je prišla iskat, omogoči varen odhod, s staršem, čigar stik je bil nadzorovan, pa se naredi evalvacijski pogovor o poteku stika.
12. Socialna delavka na zaprosilo sodišča tega obvesti o poteku stikov. Poročilo sodišču vsebuje podatke o tem, kdaj so bili stiki izvedeni, razlogi, zakaj niso bili, kako je starš z otrokom ravnal na stikih, ali se starš drži dogovorov, kako se na stikih vede otrok in morebitna druga opažanja.
13. Socialna delavka sproti obvešča sodišče o morebitnih zapletih pri izvajanju stikov.
14. Starš lahko na stike prinese lastne igrače, pripomočke za ustvarjanje in športne rekvizite ter z otrokom preživlja skupni čas po svojih načrtih v okviru dogovora.
15. Starš ne sme pred otrokom grdo in žaljivo govoriti o otroku pomembnih ljudeh, ga spraševati o tem, kje otrok trenutno živi, ne sme ga telesno kaznovati ali uporabljati kakršnokoli drugo obliko pritiska, manipulacije ali nasilja. Prav tako z otrokom med stikom ne sme govoriti o postopkih na sodišču, ga v zvezi s tem zastraševati ali poskušati vplivati nanj ali ga drugače spravljati v stisko.
16. Ob kršitvi dogovora strokovna delavka starša na kršitev takoj opozori. Če starš s kršitvijo ne preneha, se stik prekine in telefonsko obvesti drugega starša, da pride po otroka.
17. Če starš ne upošteva navodil, se pokliče policijo in o tem takoj obvesti pristojno sodišče in center za socialno delo.
18. Če želi starš s socialno delavko govoriti izven stikov, ima na voljo telefonsko številko, kamor jo/ga lahko pokliče v delovnem času.
19. Socialna delavka v stike posega le toliko, kolikor je za zaščito interesa otroka nujno potrebno, pri čemer upošteva Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu in morebitne druge interne kodekse in pravilnike organizacije/institucije, v kateri deluje.

20. Če starš brez tehtnega opravičila izostane od vnaprej določenih stikov pod nadzorom več kot 2-krat, se stiki pod nadzorom nehajo izvajati, o čemer se obvesti sodišče.

2.2 Vloga socialne delavke pri stikih pod nadzorom

V zvezi z vlogo socialne delavke pri stikih pod nadzorom je prisotnih veliko dilem. Easton (1997; kot navedeno v Hindle in Easton, 1999) je v britanski študiji leta 1997 opravil intervjuje z devetimi socialnimi delavkami, ki so v sklopu svojega dela večkrat sodelovale v procesu nadzorovanega stika med staršem in otrokom. Opisi izkušenj teh socialnih delavk so nakazovali na mnoge dileme v zvezi z opravljanjem te naloge. Socialne delavke so opravljanje naloge stika pod nadzorom označevale kot »nekakšno nujno zlo« in stike med udeleženi kot »nesmiselne in prazne«. Veliko se jih je pritožilo, da dobivajo malo napotkov in podpore glede namena in narave naloge. Nekatere so menile, da nadzorovanemu stiku ni bilo namenjene dovolj pozornost in da je na splošno opravljanje te naloge premalo vrednoteno. Nasprotno je več socialnih delavk poudarilo prav vrednost nadzorovanega stika, ki naj bi omogočal pridobivanje informacij pri ocenjevanju odnosa med staršem in otrokom. Druge so čutile, da je njihova prisotnost spremenila dinamiko in otežila ocenjevanje česar koli s kakršno koli stopnjo natančnosti o tem, kaj se dogaja, ko si tam, v nasprotju s tem, kar se dogaja, ko nadzora ni. Večina je nalogo opisala kot izčrpavajočo in obremenjujočo. Uravnotežiti potrebe otrok s potrebami staršev, hkrati pa zaščititi otroke ali omogočiti pozitivne interakcije, je bilo, kot je dejala ena izmed socialnih delavk, »tako trdo delo.« V mnogih primerih je bila intenzivnost izkušnje boleča in neznosna. Socialne delavke so se včasih počutile, kot da so one same postale prejemnice družinske žalosti in krivde in so same sebe pogosto opisale kot vsiljive in krive. Nasprotno pa so se nekatere socialne delavke počutile čustveno izključene, saj so se v bistvu izogibale negotovosti in tesnobi, ki sta neločljivo povezani s situacijo. Postati psihološko nedosegljiv se je zdelo ena od strategij za preživetje, a je prispevalo tudi k temu, da so stiki pod nadzorom postali vse bolj rutinski procesi. Občutek preobremenjenosti ali oddaljiti sta dva ekstremna položaja, zaradi katerih se socialne delavke in delavci težko spopadajo s kompleksnostjo naloge stika pod nadzorom.

Negotovost glede izvajanja naloge in nekompetentnost strokovnih delavk, ki svoje vloge pri nadzorovanih stikih ne razumejo v popolnosti, je spodbudila raziskovalce v Kanadi, da so izvedli usposabljanje oz. trening imenovan »Trening za skrbne nadzorovane stike na področju varstva in zaščite otrok« (Joly, Blais, Poirer, Gervais in Duran, 2021). Za namene treninga so univerzitetni raziskovalci pregledali literaturo, izvedli raziskavo za ugotavljanje izkustvenega znanja strokovnih delavcev pri nadzorovanih stikih z intervjuji in opazovali situacije stikov

pod nadzorom. Glavni cilj je bil modeliranje znanja, ki bi omogočalo boljše strukturiranje prakse in s tem vsebine usposabljanja na operativen in aplikativen način. Program so sestavljali trije stebri. Prvi steber se je nanašal na integracijo znanja in prakse, drugi na uporabo različnih vrst znanja v resničnem življenju, tretji steber pa je vključeval korak nazaj za oceno kakovosti svojih dejanj. Intervjuji z udeleženkami treninga so pokazali, kako potrebna so take vrste izobraževanja in usposabljanja za kompetentnejše izvajanje stikov pod nadzorom. Med drugim so poudarile, da imajo zdaj vtis, da po izkušnji treninga delajo več kot le »gledajo«, da čas tik pred in po obisku bolje izkoristijo za spodbujanje boljše pretočnosti obiska ter se prilagajajo njihov pristop bolj k potrebam udeležencev in zastavljenim ciljem. Poudarile so, da po treningu pri načrtovanju bolj upoštevajo potrebe otrok in staršev in da znajo bolj argumentirati svoja stališča na sodišču ali med razpravami o primerih. Menijo, da so zaradi novega načina bolj strukturiranega načrtovanja stikov zdaj ti bolj predvidljivi in manj stresni. Iz njihovih komentarjev je tudi razvidno, da boljše načrtovanje stika pod nadzorom vpliva na to, kako bodo vodili obisk. Trening je imel tudi organizacijski vpliv z ustvarjanjem večje skladnosti med delavci, zagotavljanjem skupnega jezika in izboljšanjem timskega dela. Strokovne delavke so izpostavile, da je bila v preteklosti odločitev za nadzorovane stike včasih sprejeta brez poglobljene analize, a jim je usposabljanje omogočilo, da so v zvezi s tem razvili večjo budnost in dvome o nekaterih avtomatskih procesih.

James in Gibson (1991) naštejeta prvine, ki naj bi opisovale vlogo socialne delavke pri stiku pod nadzorom:

- Uveljavljanje pisnega sporazuma o stiku med starši in otroki ali sodnega naloga. Socialna delavka mora biti pripravljena prekiniti vsak stik, če pride do kršitev dogovora ali če bi nadaljevanje stika predstavljalo grožnjo za otroka.
- Načrtovanje stika pod nadzorom. Vsi vidiki načrtovanja (v okviru smernic, ki jih zagotavlja sodna odredba ali sporazum o stiku) so v pristojnosti socialne delavke.
- Podpora otroku. Socialna delavka otroku zagotavlja varnost, udobje, podporo in mu je med nadzorovanim obiskom na voljo na kakršen koli drug način. S specifičnimi potrebami otroka se seznani, ko z njim zgradi odnos. Te potrebe je mogoče nato posredovati pravnim in kliničnim strokovnjakom, ki delajo z družino in lahko razložijo in dodatno opredelijo težave, ki jih mora nadalje obravnavati ustrezna oseba ali strokovnjak.

- Podpora staršem. Socialna delavka prav tako podpira vsakega starša, mu pomaga pri prilagajanju na nadzorovane stike, priznava njihove skrbi in ga pomiri, ko je to treba.
- Posredovanje v imenu otroka. Socialna delavka lahko ugotovi, da je potrebna njena vključitev v odnos med staršem in otrokom, ko se pojavi vprašanje, ki ni opredeljeno v sodni odredbi oz. pisni pogodbi. Vključitev v odnos je potrebno dokumentirati in o tej poročati vsem vpletenim, ne glede na to, ali je potreba po posegu posledica dejanj skrbnika ali nadzorovanega starša ali ne. Socialna delavka se mora zavedati, da sta glavna cilja zaščita otroka in dokumentacija ter spremljanje vedenja staršev. Prisotnost strokovne delavke, ki nadzira stik je lahko v pomoč pri obnovi zaupanja vseh družinskih članov.
- Pozitivni starševski nasveti. Sporazum ali sodna odredba lahko vključuje določbe, da socialna delavka staršem pomaga z nasveti o vzgoji otrok ali da je staršem na voljo za napotke in predloge v zvezi s starševstvom. Če takih odločb ni, socialna delavka pomeni, da je predlog potreben, lahko starša vpraša, ali si želi nasvetov in pomoči glede starševstva. Če starš tak predlog odkloni, ni primerno, da socialna delavka nadaljuje s takšnimi pobudami. Vsak starševski nasvet ali predlog mora biti omejen na vprašanja, ki se pojavijo med nadzorovanim stikom.
- Dokumentiranje stikov pod nadzorom. Dokumentacija poteka stikov lahko zagotovi pomembne informacije. Pomembno je, da strokovna delavka opaža vedenje staršev in otrok ter citira pomembne izjave, vendar se mora izogibati posploševanju, sklepanju in prevelikemu dokumentiranju svojih lastnih mnenj.

Avtorja James in Gibson (1991) še dodajata, da tisti, ki nadzoruje stik starša in otroka, ne sme biti vpleten oz. povezan z zgodovino tega starša. Oseba, ki izvaja nadzorovan stik, prav tako po mnenju avtorjev ne obsoja katerikoli preteklih dejanj starša in otroka.

Vsake toliko časa Socialna zbornica Slovenije in Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti organizirata izobraževalni seminar o stikih pod nadzorom (Izobraževanja za strokovne delavce CSD, 2022). V sklopu seminarjev so pomembno opozorili tudi na vlogo strokovnega delavca pri stikih, in sicer predvsem na poseg v potek stikov. Socialna delavka tako, poleg v 3. poglavju navedenih smernic za delo,

- vzpodbuja pogovor in igro, če starš ne najde pravega stika z otrokom,

- s svetovanjem nudi pomoč staršem s poučitvijo o primernem izvajanju stikov, pomoč pri navezovanju,
- preusmerja pogovor in igro, kadar se v poteku stika zaide v neprimerne in za otroka obremenjujoče vsebine. Ob tem strokovni delavec starša opozori na opustitev neprimernih ravnanj,
- je posebno pozorna v primeru suma ali obstoja spolne zlorabe ali druge oblike hudega nasilja in takrat izrecno prepove določena vedenja kot so npr. sedenje v naročju, daljše objemanje, božanje, igre s telesnim stikom, šepetanje na uho ipd. (Bregar in Maj, 2021).

Socialna delavka tudi po vsakem izvedenem stiku napravi zapis in enkrat mesečno sodišču posreduje poročilo ter po potrebi predlog za spremembo. Z zapisi posameznih stikov in mesečnimi poročili se starše seznani in na željo staršev tudi posreduje. Za kvalitetne zapise pa je potrebno, da je socialna delavka med stikom ves čas prisotna in da ves čas opazuje dogajanje in si to zapisuje. Zapisati mora, kakšno je bilo vedenje otroka ob prihodu, kako je potekal stik, kakšno je bilo vzdušje, kakšna čustva so bila izražena, ali je otrok sprejemal ali odklanjal starša, ali je imel starš ustrezen odnos do otroka, delež in pomen lastnega vključevanja v odnos med staršem in otrokom ter potek slovesa. Socialna delavka napiše tudi strokovno oceno izvedenega stika, evalvacijo in predlaga morebitne dodatne aktivnosti ali spremembe (Bregar in Maj, 2021).

Zapisovanje ima v socialnem delu ključno vlogo (Urek, 2008). Izjemen pomembno je zapisovanje v močno tveganih situacijah. Uradna zahteva po poročanju in zagotavljanju zanesljivih in podrobnih informacij pa je najbolj poudarjena vloga zapisovanja v današnjem času. Zaradi pritiskov standardiziranih načinov zapisovanja socialne delavke zapisovanje pogosto doživljajo kot dolgočasen in birokratiziran del svojega dela. Zapisovanje pa ima dve plati, ena je nadzorna, ki predstavlja obveznost, druga pa je priložnost za krepitev moči in soustvarjanje nove zgodbe (Urek 2008, str. 9–11).

Stefanoski (2008, str. 43–45) opozarja na razliko med zapisovanjem socialnega dela in zapisovanjem oz. bolje rečeno dokumentiranjem delovnih nalog, ki jih izvajajo socialni delavci v socialnem varstvu. Namen slednjega je tako dokazati, da je bila naloga opravljena v skladu s standardom naloge in procesnimi pravili. Zapisovanje o delovnih nalogah ni enako zapisovanju socialnega dela, iz katerega je razvidno, da so bila uporabljena načela socialnega dela. Avtor pravi, da je tako za poklicno kot osebno zorenje in napredovanje potrebno tudi

zapisovanje socialnega dela in da mora vsak socialni delavec izvajati naloge po načelih socialnega dela.

Poštrak in Urek (2008, str. 66–81) omenjata še pomembnost jezika, ki ga socialna delavka uporablja pri zapisih, ki pa mora biti jasen, določen, nedvoumen in natančno formuliran. Prav tako pravi, da se mora socialna delavka pri zapisovanju izogibati vrednostnim sodbam tj. nepotrebnim opisom uporabnikov, ki vsebujejo lastna mnenja in vrednote socialne delavke.

Socialni delavci in delavke pa morajo biti tudi dobri opazovalci in pri tem vključevati vse svoje čute. Opazovanje je pomembno, a je brez vrednosti, če ni reflektirano. Socialna delavka mora ob opazovanju iskati in razumeti pomen za tem, kar je bilo opaženo. Prav tako je pomembno, da informacije, pridobljene z opazovanjem, podeli in naslovi tudi v pogovoru s starši in otroki (Ryden in O'Loughlin, 2015, str. 2–12). Opazovanje samo po sebi torej nima pomena, če ni interpretirano, razumljeno v sklopu širše zgodbe in podeljeno z uporabniki.

2.3 Posebne situacije, ki privedejo do stika pod nadzorom

Sodišče stike pod nadzorom centra za socialno delo praviloma določi v naslednjih primerih oz. iz naslednjih razlogov (Na sodišču, 2018; Leskošek, Miklič in Sitar Surić, 2019, str. 183–185):

- Zaradi ponovne vzpostavitve stikov. Tu center za socialno delo oz. izbrana socialna delavka, ki bo izvajala nadzorovan stik, svetuje in pomaga otroku in staršu, da po daljši prekinitvi stikov te ponovno vzpostavita. Pomembno je, da ima strokovno osebje čas za pomoč pri vzpostavljanju odnosa med otrokom in staršem in da tudi sodišče upošteva, da otrok potrebuje čas, da se na stike ob ustrezni pomoči privadi. Za otroka je v takem primeru pomembno, da strokovno delavko pozna in da se te ne menjajo oz. le izjemoma ob odsotnosti;
- V primeru, ko je staršu izrečen ukrep prepovedi približevanja zaradi nasilja nad drugim staršem. Tu je prisotna velika dilema, in sicer razkorak med zaščito otroka in matere pred povzročiteljem nasilja ter pravico otroka do stika s staršem, s katerim ne živi. V takih primerih je nujno izdelati načrt ogroženosti, sodišče pa bi moralo upoštevati mnenje centra za socialno delo o (ne)koristnosti stikov;
- V primeru ogroženosti otroka, če npr. obstaja sum spolne zlorabe;
- V primeru, če je starš v zaporu, otrok pa ni dovolj star, da bi stike s staršem izvajal sam;

- V primerih, ko so trditve staršev o navezanosti otroka na drugega starša nasprotujoče. Takrat je treba preveriti, kakšna je navezanost otroka na starša oz. kako otrok starša sprejema.

V naslednjih poglavjih naslavljam posebne okoliščine, za katere menim, da lahko v veliki meri privedejo do potrebe po določitvi ukrepa o tem, da eden izmed staršev za nekaj časa stik s svojim otrokom lahko vzpostavlja in ohranja le pod nadzorom socialne delavke. Te teme so nasilje v družini, kompleksne razveze ali ločitve med zakoncema oz. staršema, zloraba in zanemarjanje otroka ter nezmožnost starša za skrb otroka kot posledica duševnih motenj starša ali odvisnosti od alkohola in drog. Poleg v nadaljevanju naslovljenih tem pa je treba opozoriti, da se otroci in družine, ki jim je bil določen stik pod nadzorom, pogostokrat lahko spopadajo še z mnogimi drugimi težavami in izzivi, s kompleksnimi psihosocialnimi problemi, ki pogostokrat zahtevajo multidisciplinarno pomoč in podporo tako otroku kot tudi družini.

2.3.1 Nasilje v družini

Nasilje v družini, kjer pa gre večinoma za nasilje nad ženskami ali nasilje proti ženskam, se pojavlja v različnih oblikah. Ločimo psihično, fizično, spolno, ekonomsko nasilje in zanemarjanje. Psihično nasilje je najbolj razširjena oblika nasilja, ki pa se povezuje tako s fizičnim kot tudi spolnim in ekonomskim nasiljem. Pri psihičnem nasilju gre praviloma za željo po dominaciji v hiši – življenje se mora vrteti okoli ene osebe in njenih pravil. Kaže se v izpadih ljubosumja, grožnji s pretepanjem, posmehu glede videza žrtve, izoliranju od prijateljev in družine, uničevanju pohištva in osebnih stvari ipd. Psihično nasilje pogosto preraste v fizično, ki pa je najbolj očitno nasilje nad žensko in sega od klofut do brc, udarjanja z glavo ob tla ali steno, davljenja, pretepanja z različnimi predmeti, napadov z nožem, lasanja pa vse do umora. V medijih najbolj izpostavljena oblika spolnega nasilja je posilstvo, natančneje pa gre za kakršenkoli nezaželen poseg v posameznikovo spolno integriteto in za vsako dejanje, s katerim se eden od partnerjev ne strinja. Pri ekonomskem nasilju pa gre za nadzor nad porabo oz. razpolaganjem z denarjem in neupravičeno omejevanje tega. Cilj fizičnega in drugih oblik nasilja je pridobiti, povečati ali dokazovati svojo moč nad žrtvijo (Plaz, 2014, str. 73–77).

Zakon o preprečevanju nasilja v družini (2008) pa v 3. členu v oblike nasilja v družini vključuje tudi zanemarjanje, o katerem govorimo, kadar oseba opušča dolžno skrb za družinskega člana ali članico, ki jo potrebuje zaradi bolezni, invalidnosti, starosti, razvojnih ali drugih osebnih okoliščin.

Tudi otroci so na različne načine vpleteni v nasilje v družini, njihova prizadetost pa se kaže v izražanju kompleksnih čustvenih, vedenjskih in socialnih težav. Posredno jih prizadene tudi zmanjšana starševska sposobnost njihove matere zaradi nasilja v družini. Otroke je treba odstraniti iz nasilja in njihov morebitni strah pred enim izmed staršev je treba priznati in obravnavati. Pomemben dejavnik, ki ga je tudi treba upoštevati, je stalna narava nasilja v družini, ki se pogosto nadaljuje dolgo po ločitvi staršev in otroka od staršev. Izpostavljenost otrok nasilju v družini se lahko pojavi na več načinov, in sicer od pričevanja do neposredne vpletenosti (Wyndham, 1998, str. 41).

Otroci so torej žrtve nasilja tudi, če so le priča nasilju. Posledice nemočnega opazovanja nasilja nad drugimi družinskimi članicami in člani, največkrat nad mamo, so enako hude, kot če bi se nasilje izvajalo neposredno nad njim. Posledice vključujejo psihološko travmo, stres zaradi nenehno prisotnega strahu, čustvene in duševne stiske ter izpostavljenost nasilnim vzorcem komunikacije (Lešnik Mugnaoni, 2014, str. 98).

2.3.2 Kompleksne razveze

Kot ugotavljata Amato in Booth (2001), je kompleksna razveza ali ločitev razveza, v kateri se prepri med partnerjema s časom ne končajo, v središču njunega spora pa so otroci. Starševski konflikt lahko traja zelo dolgo in je lahko zelo invaziven, ne da bi bil otrok vanj neposredno vključen. Velika količina in intenzivnost konfliktov med staršema verjetno negativno vpliva na otroka, resnejše posledice pa nastopijo, ko se otrok znajde v središču konflikta med staršema. Takrat so otroci predmet konflikta in se večkrat od njih pričakuje, da izberejo stran, na njih se izvajajo močni čustveni pritiski in otroci postanejo novo orodje, s katerim starši rešujejo oz. poskušajo rešiti medsebojne težave. Izpostavljenost kroničnim, odprtim in nerazrešenim spopadom med staršema pri otrocih povečuje tveganje za dolgoročne težave.

Kelly (2000) pravi, da čim pogostejši so starševski konflikti in čim dlje trajajo, bolj verjetno je, da bodo imeli negativne posledice za otroke. Zaradi tega je, kot pravita Buljan Flander in Roje Đapić (2020), pomembno, da starši, pa tudi razne institucije, ki so vključene v zaščito otrok, čim prej zaščitijo otroke pred intenzivnim starševskim konfliktom.

Otroci, vključeni v kompleksne razveze in spore o obiskih, so v literaturi pojmovani kot ena bolj ogroženih skupin otrok (Johnston, Gonzalez, & Campbell, 1987, Wolman in Taylor, 1991). Ti otroci so izpostavljeni večjemu tveganju za resne čustvene in vedenjske težave. Družine po razvezi, povezani s kompleksnimi konflikti oz. spori, se pogosto pojavljajo na sodišču s pomisleki glede varnosti njihovega otroka z drugim staršem, obtožbami o nasilju v družini, skrbmi glede težav z drogami in alkoholom ter duševnim zdravjem drugega (Birnbaum

in Alaggia, 2006, str. 119). Vseeno pa (Thompson in Amato, 1999) navajata, da je stalni stik med otroki in staršem, pri katerem ne živijo, še posebej pomemben v času, ko otroci doživljajo velik stres zaradi ločitve staršev in imajo občutek, da bodo izgubili oba starša. Poleg tega avtorja pravita, da bosta vedenjska in čustvena prilagoditev otrok dolgoročno bolj pozitivni takrat, ko bo imel otrok stik z obema staršema.

Johnston (1994) v svojem članku navaja, da intenzivni konflikti po razvezi zakonske zveze včasih kažejo na že prej obstoječe izzive, probleme in strese v družini. Poleg tega pravi, da je za družine, vpete v ločitve, ki so v veliki meri zaznamovane z nenehnimi spori glede skrbništva in skrbi za otroke, tako na sodišču kot zunaj njega, pogosto značilna zgodovina nasilja in verjetnost, da se bo nasilje nadaljevalo tudi po ločitvi. Vseeno pa meni, da so intenzivni konflikti po ločitvi v večini odnosov prej izjema kot pravilo. Kasnejši avtorji (Dunn, Flory in Berg-Weger, 2004) natančneje ocenjujejo, da je za približno 10 % do 30 % družin proces strinjanja o dogovorih, ki otrokom omogočajo stik z obema staršema, težak boj, ki je lahko čustveno in fizično nevaren za vse vpletene.

Raziskave kažejo, da so otroci v kompleksnih razvezah staršev pogosto čustveno zanemarjeni, ker so starši okupirani z lastnimi finančnimi, čustvenimi, socialnimi in drugimi izzivi (Amato, 2010). Otroci, ki so nenehno priča starševskim konfliktom, in otroci, katerih starši so dolgoročno vpeti v intenzivno in kompleksno razvezo, imajo enake težave kot otroci, ki so žrtve telesne zlorabe ali zanemarjanja (Kelly, 2000). Mnogi strokovnjaki se vse bolj zavedajo škodljivih učinkov, ki jih ima izpostavljenost zakonskim konfliktom za otroke. Pričanje intenzivnim konfliktom in fizičnem nasilju med starši se prepozna kot problem, ki je po intenzivnosti podoben fizični zlorabi otrok (Wyndham, 1998, str. 42). Takšen pomen potrjujejo raziskave, ki so pokazale, da imajo otroci, izpostavljeni nasilju v družini, bistveno več čustvenih, vedenjskih in socialnih težav kot otroci iz nenasilnih in nezakonskih družin (Cummings 1994). Poleg tega je bilo ugotovljeno, da imajo ti otroci vedenjske težave, podobne otrokom, ki so bili fizično zlorabljeni (Hughes 1988; kot navedeno v Wyndham, 1998, str. 42). Obstajajo tudi dokazi, da so v družinah, za katere je značilno nasilje v družini, otroci izpostavljeni povečanemu tveganju fizične, čustvene in spolne zlorabe (Cummings 1994).

Buljan Flander in Roje Đapić (2020) pravita, da običajnega modela dela z otroki in družinami pri kompleksnih razvezah, ki bi bil sprejet na ravni različnih držav, takorekoč ni mogoče sestaviti predvsem zaradi razlik v zakonih, sodni praksi in razumevanju različnih konceptov. Avtorici govorita o tem, da se strokovnjaki z družinami srečujejo v različnih obdobjih

njihovega življenjskega oz. družinskega poteka, najpogosteje pa strokovni delavci srečujejo otroke in družine potem, ko je ločitev že v polnem mahu.

2.3.3 Otrok z izkušnjo zlorabe in zanemarjanja

Na zlorabo ali zanemarjanje otroka moramo posumiti, kadar se pri otroku kažejo vidne spremembe v vedenju ali čustvovanju. Te spremembe odstopajo od pričakovanih za določeno starost in razvojno stopnjo otroka in se jih ne da razložiti kot reakcijo na dogodke, ki niso povezani z zanemarjanjem ali zlorabo niti z bolezenskim stanjem, nevrorazvojno motnjo ipd. Pri zlorabi ločimo med fizično zlorabo, katere del je tudi posebna oblika t. i. ponarejene ali inducirane motnje, psihično zlorabo in spolno zlorabo otroka (Frangež, Drobnič Radobuljac in Kodele, 2019, str. 124).

Fizična zloraba se nanaša na namerno povzročanje poškodb otroka, kamor spada klofutanje, udarjanje, opekline, vezanje, davljenje, zapiranje na balkon ali v klet, ponujanje alkohola in drugih substanc ipd. (Buljan Flander in Ćosić, 2003). Psihična zloraba ali psihično nasilje je »zloraba moči ene ali več oseb nad otrokom, ki poteka na besedni in/ali nebesedni ravni in otroka prestraši, poniža, razvrednoti« (Aničić, Horvat Svetičić, Horvat in Sušnik, 2017, str. 17). Buljan Flander in Ćosić (2003) pravita, da spolna zloraba vključuje dejavnost, kjer odrasla oseba prisili otroka, da sodeluje v neki seksualni aktivnosti in s tem koristi otroka, da bi zadovoljila svoje lastne seksualne želje. Naprej pojasnita še, da zanemarjanje predstavlja nezadovoljevanje otrokovih osnovnih potreb, kot so hrana, obleka, topel dom, medicinska oskrba in šolanje. Prav tako zanemarjanje predstavlja puščanje premajhnih otrok samih doma in puščanje otrok brez primerne nadzora.

Znaki, ki lahko kažejo na zlorabo ali zanemarjanje, so npr. ponavljajoče se nočne more, huda čustvena stiska, izrazito kljubovalno vedenje, prekinitev komuniciranja, umik vase in dnevno ali nočno močenje. Otrok pa je lahko videti prestrašen, umaknjen, ima slabo samozavest in negativno samopodobo ter se lahko vede agresivno. Otrok lahko stalno poskuša pridobiti pozornost, je pretirano priden, da bi dobil pohvalo s strani starša, po drugi strani pa od ustrezne osebe ne zmore sprejeti tolažbe. Do starša se lahko vedejo tudi nasilno oz. ga kontrolira. Otrok lahko doživlja ponavljajoča se ekstremna čustvena nihanja in stanja ter ne zmore prepoznati ali razumeti lastnih čustev (Frangež, Drobnič Radobuljac in Kodele, 2019, str. 124).

Vsakdo, še posebej pa strokovne delavke in delavci institucij, ki so v stiku z otrokom, je dolžan ukrepati, če otrok doživlja nasilje oz. zanemarjanje ali če za to obstaja sum. V zvezi s tem pa se pogosto pojavlja tudi vprašanje pravočasnega ukrepanja, v pomenu, da bodisi ne prehitro

bodisi ne prepozno posežemo v družinsko življenje. Otrokova korist mora biti poglavitno vodilo vseh, ki so vključeni v postopek zaščite otroka (Kodele, Leskošek in Mešl, 2019).

Otroci večinoma pripovedujejo o majhnih problemih, reakcija strokovnega delavca na še tako majhno stvar pa bo večinoma odločala o tem, koliko bo otrok povedal in kako se bo po povedanem počutil (Buljan Flander in Čosić, 2003). Zlorabljeni ali zanemarjani otroci o svojih izkušnjah prvič težko spregovorijo z nekom zaradi več razlogov, med drugim, ker občutijo sram in krivdo; svojih izkušenj ne prepoznajo kot zlorabe ali zanemarjanje; so navezani na osebo, ki jih zlorablja ali zanemarlja; se bojijo posledic izpovedi; lahko imajo težave s komunikacijo (NICE, 2019).

2.3.4 Težave staršev na področju duševnega zdravja in/ali pretirane uporabe drog in alkohola

Starševstvo veliki večini odraslih veliko pomeni in biti starš je v družbi praviloma zelo spoštovana naloga. Hujše težave na področju duševnega zdravja pa lahko močno vplivajo na odraslega in posledice bolezni lahko vplivajo tudi na starševske zmožnosti. Malo pozornosti je posvečene staršem, ki imajo težave v duševnem zdravju, čeprav je približno četrtnina odraslih z duševno motnjo tudi staršev. Ti starši se srečujejo z izzivi usklajevanja svojih potreb zaradi bolezni in na drugi strani z vsakodnevnimi zahtevami in vlogami starševstva. Simptomi bolezni, stranski učniki zdravil, stigma in pomanjkanje virov in pomoči za soočanje z vsakodnevnimi izzivi starševstva lahko vplivajo na zmožnosti starša za skrb otroka. Ker je velik odstotek oseb z duševno boleznijo tudi staršev, je pomembno, da strokovnjaki s področja duševnega zdravja, vključno s socialnimi delavci, več pozornosti namenijo razvoju posebnih pristopov pomoči in podpore v zvezi s starševstvom pri starših, ki imajo sami težje težave na področju duševnega zdravja. Socialni delavci lahko starše opolnomočijo pri tem, da bodo bolj kompetentni v svoji vlogi starša, kar bo tudi podprlo pot okrevanja ljudi s težavami v duševnem zdravju (Campbell in Poon, 2020).

Zasvojenost s katerokoli snovjo pri odrasli osebi vpliva na njene osebnostne značilnosti in lahko pušča hujše posledice za zdravju. To pa lahko pomembno vpliva na zmožnost odrasle osebe za opravljanje starševske vloge. Odvisnost od drog in/ali alkohola lahko povzroči, da starši zavzamejo preveč avtoritaren, preveč nadzorovan ali pa premalo vključen stil starševstva. Poleg tega pretirana uporaba alkohola in/ali drog lahko spremeni posameznikovo stanje zavesti in spomina ter vpliva na posameznikovo kapaciteto za regulacijo čustev in vedenj ter nadzor impulzov (Mayes in Truman, 2002, str. 342). Rezultati slovenske študije (Oravec, 2002), izvedene na 200 slovenskih srednješolskih maturantih, kažejo na to, da otroci staršev, ki so

odvisni od drog ali alkohola, predstavljajo skupino otrok in mladostnikov, ki bi jim morala biti nudena tako strokovna kot družbena pozornost in pomoč med celotnim razvojnim procesom. Avtor študije je izpostavil potrebo po razvoju bolj kompleksne in učinkovite pomoči otrokom staršev s težavami z odvisnostjo.

2.4 V središču stikov pod nadzorom je zaščita in korist otrok

Pojem ogroženega otroka je širok in lahko zajema široko paleto razlogov za ogroženost, najpogosteje pa pri tem pomislimo na otroka, ki je žrtev različnih oblik nasilja (Filipčič, 2019, str. 37). Aničić, Horvat Svetičič, Horvat in Sušnik (2017, str. 17) izpostavljajo, da je zaradi velike ranljivosti otrok in njihove odvisnosti od odraslih zaščita otrok, ki doživljajo nasilje ali zanemarjanje, izjemno težko področje dela. Tako delo je po mnenju avtoric možno le ob trdnem sistemu družbene zaščite otrok, natančneje z multidisciplinarnim pristopom, v katerem sodelujejo različne službe ter posameznice in posamezniki

Za otroka je dobro, da odrasča v družini in da za njegovo vzgojo in varstvo prvenstveno skrbijo njegovi starši. Država pa si mora prizadevati s preventivnim socialnim delom preprečiti, da bi morali otrokove koristi zavarovati z ločitvijo otroka od družine. Kadar je ločitev nujna zaradi zlorabe, nasilja ali zanemarjanja, pa mora država pravno urediti sistem nujnih ukrepov za varstvo koristi otrok, med drugim zagotoviti pravico do osebnih stikov s starši, razen če je to v nasprotju s koristjo otroka (Končina Peternel, 1998, str. 82).

Lešnik Mugnaioni (2019, str. 102–103) meni, da imamo v Sloveniji dobro podlago za učinkovito zaščito otrok in kot najpomembnejše izpostavlja tri normativne premike, in sicer (1) Ratifikacijo Konvencije o otrokovih pravicah (1990), ki določa merila oz. smernice za določanje največje koristi otroka in na podlagi katere je Slovenija razvila sistem institucionalne in pravne zaščite otrokovih pravic; (2) Zakonodajo na področju vzgoje in izobraževanja, ki je nastala po letu 1991 in določa pravice in dolžnosti otrok ter obveznosti vzgojno-izobraževalnih institucij pri zagotavljanju varnosti otrok in mladostnikov ter spoštovanju njihovih pravic ter (3) Zakon o preprečevanju nasilja v družini (2008).

Vsak otrok ima pravico do ustrezne skrbi, vzgoje in zaščite s strani odraslih. Ko pride do nasilja ali zanemarjanja otrok, ima pravica otroka do zaščite prednost pred pravicami odraslih. Pri delu z ogroženimi otroki mora biti varnost otroka na prvem mestu; upoštevati je potrebno njegove pravice in interese ter preprečevati nadaljnjo sekundarno viktimizacijo. Vsakdo je dolžen ukrepati, ko obstaja sum, da je otrok ogrožen, še posebej pa strokovne delavke in delavci različnih institucij za zaščito otrok. Pri tej zahtevni nalogi je nujno potrebno timsko

delo, podpora v obliki rednih supervizij, sodelovanje med organizacijami in skrb za zaupnost podatkov (Aničić, Horvat Svetičič, Horvat in Sušnik, 2017, str. 75).

Kljub nekaterim smernicam, ki so sicer nujne in izboljšajo postopek sprejemanja odločitve in postopkov zaščite otrok, pa ne smemo pozabiti na to, da je vsak otrok neponovljiv individuum in se od drugih otrok razlikuje po družinskem okolju, po razvojnem obdobju, v katerem je, po sebi lastnih izkušnjah, osebnostnih lastnosti in načinom spoprijemanja z izzivi (Čižman, 2019, str. 77). Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl, Možina (2015, str. 15) opozarjajo, da je temu potrebno vsakokrat prilagoditi način dela. Navajajo, da tudi tu ne smemo pozabiti, da v socialnem delu z uporabniki, tudi z otroci, soustvarimo vedno znova izviren delovni projekt pomoči. To pa po mnenju avtorjev pomeni ravno to, da projekt pomoči oblikujemo vsakokrat na novo in za vsakega uporabnika posebej.

Zadnjih dvajset let se v strokovni in tudi v splošni javnosti veliko govori o splošni koristi otroka. Včasih pa se zdi, da ni popolnoma jasno, na kaj se nanaša ta termin, različni strokovnjaki ga namreč doživljajo na različne načine. Strokovni delavci, ki delajo z družinami, pri delu naletijo na različna priporočila staršev, njihovih odvetnikov, sodnikov in strokovnjakov duševnega zdravja, ki govorijo o tem, kaj bi po njihovem mnenju najbolj koristilo otroku razvezanih staršev, vendar v njih manjkajo strokovni argumenti in kritično razmišljanje. Strokovnjaki s področja zaščite otroka v praksi menijo, da največja korist otroka vključuje zadovoljevanje otrokovih potreb in spoštovanje otrokovih pravic. Vendar pa tako opredeljen pojem največje koristi otroka pušča veliko prostora za svobodne interpretacije (Buljan Flander in Roje Đapić, 2020).

V slovenski zakonodaji največja korist otroka in način zagotavljanje le-te nikjer nista natančno opredeljena. Otrokova korist pa izhaja iz roditeljske pravice, ki je hkrati tudi dolžnost obeh staršev, da svojim otrokom omogočata pogoje za zdravo rast, skladen osebnosti razvoj in usposobitev za samostojno življenje in delo. Strokovnjaki svoje odločitve v kontekstu sledenja največje koristi otroka po ločitvi staršev utemeljujejo z argumenti, ki jih lahko razdelimo v tri skupine: načelo primarnosti, ki daje prednost staršu, na katerega je otrok primarno bolj navezan; načelo enakosti časovne razporeditve, ki zajema starševske funkcije (nega otroka, priprava otroka na spanje, umivanje, igranje, disciplina itd.) in načelo skupnega starševstva, ki predpostavlja približno enakovredno preživet čas z obema staršema. Sostarševstvo je dokazano najkoristnejše za otroka po ločitvi staršev. Da se stroka tega vse bolj zaveda, kaže podatek, da je skupno varstvo in vzgoja v evropskih državah vse bolj v porastu (Zaplotnik, 2019).

2.5 Na odnosu in sodelovanju utemeljena pomoč in podpora družini

Pri nalogi izvajanja stika pod nadzorom socialna delavka dela z družino. Delo z družino pa je, kot pravi Čačinovič Vogrinčič (2006), kompleksno delo, ki zajema tako proces raziskovanja rešitev kot odnose v družini. Dogovor o sodelovanju, ki vpelje odnos in ki je sooblikovan z družino, je tako nujno potreben in pomemben.

Socialna delavka v delovnem odnosu z družino vzporedno vodi dva procesa, pogosto se uporablja tudi formulacija, da socialna delavka družino nagovarja na dveh ravneh. Prva raven je raven dela, raven mobilizacije. Tu se vzpostavi delovni odnos in soustvari izvirni delovni projekt pomoči. Druga raven pa je raven družinske dinamike, kjer socialna delavka raziskuje in definira spremembe, ki jih družina potrebuje. Socialna delavka na tej ravni soraziskuje družino skupaj z njo in se odziva na ravnanje članov družine drug z drugim. Delo na drugi ravni pomeni delo v delovnem odnosu, kjer je družina povabljen v raziskovanje virov moči v njej sami in v soustvarjanje izvirnega delovnega projekta pomoči ter sprememb, ki jih družina potrebuje. Na drugi ravni je delo socialne delavke usmerjeno v razvidnost in ozaveščenost za spremembe, ki so potrebne znotraj družine, da bi ta sploh lahko uresničila definirane želene izide, ki so bili zastavljeni in formulirani na prvi ravni (Mešl in Ilešić Toš, 2020).

Čačinovič Vogrinčič nadalje (2016) pravi, da ima družina pravico do dela na drugi ravni in ne le do podpore in pomoči, omejene zgolj na urejanje socialne pomoči, ki izhaja iz pooblastila. Avtorica opozarja na koncept socialnega dela z družinami, ki predstavlja celostno delo socialne delavke, ki dela na dveh ravneh. Omejevanje enega strokovnjaka na urejanje materialnih problemov in izločanje nalog pomembnih sprememb v terapevtsko obravnavo drugemu strokovnjaku z vidika stroke socialnega dela označi za nestrokovno ravnanje.

Mešl in Kodele (2016a) pravita, da institucionalni okvir, ki ga oblikuje zakonodaja na področju socialnega varstva, pravila posameznih organizacij ipd. ne smejo upravičiti strokovne in osebne nezavzetosti strokovnih delavcev. Avtorici razumeta, da lahko tak institucionalni okvir, ki poudarja vprašanja zakonodaje in procedure, onemogoča socialno delo in povzroča osebno nezadovoljstvo socialnih delavk, a pravita, da je treba tak institucionalni okvir zavrniti.

Koncepta delovnega odnosa in izvirnega delovnega projekta pomoči nam v socialnem delu omogočata znanje za ravnanje, znanje, v katerem sodelujemo vsi udeleženi in skupaj raziskujemo poti do zelenih sprememb. To znanje je nastalo v sodelovanju z ljudmi in je nastalo za namene sodelovanja z ljudmi (Čačinovič Vogrinčič, 2006). Avtorji (npr. Mešl, Kodele 2016, Bouwkamp in Bouwkamp, 2014, Madsen, 2007) poudarjajo, da je eden izmed najbolj ključnih

dejavnikov, ki pripomore k uspešnemu izidu procesa podpore in pomoči, odnos med uporabnikom in socialno delavko.

Socialna delavka je v tem odnosu, kot pravi Madsen (2007, str. 22–24), spoštljiva in odgovorna zaveznica ljudi. Taka vloga socialne delavke je po mnenju omenjenega avtorja zaznamovana s spoštovanjem, povezanostjo, radovednostjo in upanjem. V takem odnosu socialna delavka spoštuje izkušnje družine, verjame v možnost spremembe, dela na opolnomočenju družine in predvsem dela v odnosu, v partnerstvu z družino ter prilagaja storitve družinam in ne družine storitvam. Taka drža socialne delavke pa ne pomeni, da brezpogojno in nekritično vedno sprejema vse, kar uporabnik počne ali reče in tudi ne preprečuje zavzemanja stališča ob pomembnih vprašanjih. Pomeni le premik pogleda iz »kdo« smo z uporabniki na vprašanje o tem, »kako« smo z uporabniki.

Delo, ki temelji na odnosu, je jedro sodelovalnega socialnega dela. Sodelovalno socialno delo temelji na predpostavki, da imajo uporabniki, družine pogosto skrite in še ne odkrite spretnosti, sposobnosti in znanje in ravno te lahko izzovemo oz. do njih pridemo v procesu sodelovanja in skupnega raziskovanja, zato da jih bo potem uporabnik lahko konstruktivno uporabljal (Madsen, 2009).

Mešl in Ilešić Toš (2020) pravita, da je sodelovalni odnos priložnost, da v uporabnikih vidimo več kot njihove težave. V teh sodelovalnih procesih z družino je pomembno, da ne spregledamo virov družinskih članov, saj ti omogočajo priložnosti za krepitev moči družine. Avtorici pa na podlagi študije primera ugotavljata, da socialna delavka pri svojem delu poleg osebne angažiranosti in znanja o kompleksnosti življenj družin s številnim izzivi potrebuje tudi primeren in spodbuden institucionalni okvir. Avtorici navajata, da normativi in standardi na centrih za socialno delo, kljub reorganizaciji, še vedno ostajajo nespremenjeni in se ne prilagajajo sodobnim konceptom in potrebam uporabnikov.

3. Pogled staršev in otrok na stike pod nadzorom – iz ameriških raziskav

Pearson in Thoenes (2000) sta leta 2000 izvedla študijo, v kateri sta ugotavljala, kakšen odnos imajo starši do stika pod nadzorom. Intervjuvala sta 114 staršev, ki so imeli skrbništvo otroka, in 87 staršev, ki jim je bil dodeljen stik z otrokom pod nadzorom. Večina, tako staršev, pri katerih je otrok živel, kot staršev, ki so otroke videvali pod nadzorom, je poročala, da so bili deležni spoštljivega odnosa s strani socialne delavke ter da sta način in okolje, v katerem se je izvajal stik pod nadzorom, omogočala zadostno varnost otroka. Tretjina vseh staršev je menila, da so povratne informacije s strani socialne delavke uporabne na sodišču, prav tako je podoben

delež vseh intervjuvanih staršev menil, da so se njihove starševske spretnosti izboljšale zaradi izkušnje nadzorovanih stikov. Malo več kot 40 % staršev, katerih stiki z otrokom so bili nadzorovani, je poročalo, da so s takšnim načinom nadzorovanja stika izkusili manj konfliktov glede obiskov otroka, obiskov je bilo več in ti so bili bolj kvalitetni. Nasprotno pa je približno tretjina nadzorovanih staršev med drugim poročala, da so bile socialne delavke pristranske do starša, ki mu je otrok dodeljen v skrbništvo, da so bila pravila nadzorovanega stika prestroga in da otrokom med stikom ni bilo prijetno. Približno enak delež nadzorovanih staršev je izpostavilo, da stika večkrat ni bilo mogoče izpeljati zaradi pomanjkanja socialnih delavk, ki bi lahko nadzorovale stik.

V literaturi, ki zadeva stike pod nadzorom, se zelo malo pozornosti posveča pogledu otroka na nadzorovan stik. K praktični nevidnosti in neobčutljivosti za otrokove individualne in razvojne potrebe pri oblikovanju izvajanja nadzorovanih stikov je prispevalo več dejavnikov. Ti dejavniki vključujejo nujnost, s katero potrebe staršev v stiski in njihovih zagovornikov pritegnejo pozornost odločevalcev in ponudnikov storitev. Dejstvo je, da imajo odredbe o stikih (običajno izdane na družinskih sodiščih, kjer otrok nima lastnega glasu) prednost pri opredeljevanju, kako se ravna z otroki, in, kar je najpomembnejše, pomanjkljivosti v kliničnih in raziskovalnih ugotovitvah o posebnih potrebah te populacije otrok (Johnston in Straus, 1999).

Leta 2011 sta Fitzgerald in Graham (2011) intervjuvala trinajst otrok (starih od 4 do 13 let), ki so bili vključeni v stik pod nadzorom, in pridobila podatke o njihovem pogledu na tak stik. Skoraj vsi intervjuvani otroci (12 otrok od 13) so poročali, da tako rekoč niso imeli možnosti podati mnenja v zvezi z izvajanjem stika pod nadzorom in so bile vse odločitve sprejete brez njih. Večina otrok ni razumela vloge socialne delavke oz. nadzornika stika. Prav tako so otroci poročali, da so dobili malo ali nič informacij o nadzorovanem stiku in da do udeležbe na prvem stiku niso vedeli, kaj pričakovati. Nekaj otrok je poročalo tudi, da so imeli občutek, da nimajo nikogar, s komer bi lahko govorili o nadzorovanem stiku. Intervjuvani otroci so po večini menili, da bi njihov glas moral biti upoštevan pri odločanju in izvedbi stika pod nadzorom. Pri tem so najbolj izpostavili pomembnost tega, da so slišani in da socialne delavke do njih niso preveč stroge. Otroci potrebujejo podporo za sodelovanje, nikakor pa ne smejo biti iz vsega preprosto izključeni. Poleg nujnega informiranja otrok o poteku stika pod nadzorom in o pravnih zadevah je treba zagotoviti, da ima otrok nekoga, s katerim se lahko pogovarja, nekoga, ki mu lahko zaupa in nekoga, ki ga podpira.

O tem, kako pomembno je upoštevati glas otroka v socialnem delu in družini, govorita Čačinovič Vogrinčič in Mešl (2019, str. 102–105), ko pravita, da je v soustvarjanju razvidnosti in ozaveščenosti glas otroka ključen. Otroci, ki sodelujejo v procesih socialnega dela, so pogosto nemi, ker se zdi, da nimajo na voljo besed, s katerimi bi lahko nekaj razložili. Zelo pogost odgovor otrok je »ne vem,« za katerim pa se večinoma skriva izkušnja nemoči, izkušnja, da njegove besede ne veljajo ali pa so tako globoko zakopane, da ne more do njih. Odrasli v vsakdanjem življenju mislimo, sklepamo in odločamo brez in namesto otroka, zato je še pomembnejše, da imamo strokovno znanje, da se znamo otroku pridružiti in ga razumeti. Tudi z otrokom je treba skleniti dogovor o sodelovanju in tudi njegovo instrumentalno definicijo problema nujno potrebujemo v procesu soustvarjanja zelenih izidov.

II. FORMULACIJA PROBLEMA

Skozi vsa štiri leta študija na Fakulteti za socialno delo v Ljubljani sem prakso opravljala na kateri izmed enot Centra za socialno delo Ljubljana. Ker me najbolj zanima delo z družino in otroki, so bile moje mentorice in mentorji vedno socialne delavke in delavci, ki so delovali na področju varstva otrok in družine. S spremljanjem mentorice ali mentorja sem dodobra spoznala njihovo delo, predvsem pa dobila vpogled v zahteve nalog, za opravljanje katerih so pooblašteni. Ena izmed nalog, ki jih v sklopu Kataloga javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev opravljajo socialne delavke, zaposlene na centrih za socialno delo, je tudi tako imenovana naloga izvajanja stikov pod nadzorom. Z nalogo stikov pod nadzorom sem se prvič spoznala na praksi. To je bila edina naloga, ki jo je opravljala moja takratna mentorica, pri kateri jaz nisem smela sodelovati. Ravno to je pri meni vzbudilo zanimanje za raziskovanje te naloge, posebej pa vloge socialne delavke pri njenem izvajanju.

Britanska študija (Easton 1997; kot navedeno v Easton in Hindle, 1999) je pokazala, da imajo socialne delavke težave pri razjasnitvi naloge in svoje vloge pri izvajanju stikov pod nadzorom. Negotove so glede tega, kolikšen naj bi bil njihov poseg v interakcijo med staršem in otrokom – bi se morale aktivno vključevati ali pa delovati zgolj kot nesodelujoč opazovalec? Ravno zaradi nejasne opredelitve in premalo podpore so se socialne delavke počutile neusposobljene in so bile po večini preobremenjene (Easton in Hindle, 1999).

V diplomski nalogi sem s pomočjo dosedanjih raziskav (npr. Easton in Hindle, 1999; Joly, Blais, Poirer, Gervais in Duran, 2021) in literature, večinoma tuje (Pearson in Thoennes, 1999; James in Gibson 1991; Birnbaum in Alaggia, 2006), saj v Sloveniji tema ni dobro raziskana, poskušala izvedeti, kaj na tem področju že imamo raziskanega in razvitega ter kaj še potrebujemo.

V primerih, ko je otrok ogrožen zaradi nasilja v družini, zlorabe ali zanemarjanja, ko so med staršema prisotni intenzivni konflikti ali pa ko starš zaradi težav v duševnem zdravju ali težavami z odvisnostjo od drog ali alkohola ni zmožen opravljati svoje starševske vloge, se lahko v korist otroka določijo stiki pod nadzorom. Kadar je v otrokovo najboljšo korist in za njegovo varnost bolje, da se ti stiki izvajajo pod nadzorom, imajo socialne delavke, ki sodelujejo pri tem stiku, odgovorno vlogo. Slednje pa razen zakonske podlage in odločb sodišč nimajo natančnejših smernic za delo pri tej nalogi.

Pogovori, ki sem jih opravila med študijsko prakso s socialnimi delavkami, ki izvajajo stike pod nadzorom, so doprinesli vpogled v trenutno situacijo, razkrili trenutne dileme in odprli možnosti za nove načine dela in nadaljnje raziskovanje. V diplomski nalogi sem želela pridobiti natančnejši vpogled v trenuten potek izvajanja stikov pod nadzorom, vlogo socialne delavke pri teh, ovire in izzive, s katerimi se pri tem delu soočajo ter raziskati možne smernice in načine, ki bi pripomogli k temu, da bi bile socialne delavke pri opravljanju te naloge kompetentnejše, s čimer pa bi tudi uporabniki lahko bolje razumeli pomen socialne delavke in nasploh pomen same naloge.

Raziskovalna vprašanja

1. Kakšna je vloga socialne delavke pri stikih pod nadzorom?
2. Kako potekajo stiki pod nadzorom?
3. Na katero teoretsko znanje se opirajo in katere metode uporabljajo socialne delavke za delo pri stikih pod nadzorom in katera znanja bi socialne delavke še potrebovale za kompetentno delo pri stikih pod nadzorom?
4. Kakšne osebne, strokovne in organizacijske ovire socialne delavke prepoznavajo pri izvajanju stikov pod nadzorom?

III. METODOLOGIJA

Vrsta raziskave

Za potrebe diplomskega dela sem opravila kvalitativno raziskavo. Namesto številčnih podatkov sem zbirala besedne opise o raziskovanem pojavu, prav tako sem te analizirala na besedni način brez rabe merskih postopkov, ki vsebujejo števila (Mesec, 2007, str. 11). Raziskava je empirična, saj sem zbirala novo neposredno izkustveno gradivo s pomočjo spraševanja, ki sem ga opravila na terenu. Raziskava pa je tudi poizvedovalna ali eksplorativna, saj sem se seznanila z nekaterimi osnovnimi značilnostmi raziskovanega področja (Mesec, 2010, str. 80–84).

Populacija in vzorec

Populacijo v raziskavi predstavljajo vse socialne delavke in delavci, zaposleni na enotah centra za socialno delo v Sloveniji, ki delajo na področju varstva otrok in družine in izvajajo nalogo stiki pod nadzorom v letu 2022.

Ker je populacija velika, sem se odločila za vzorčenje (Mesec, 2009, str. 137). Vzorec v raziskavi je priložnostni in neslučajnostni, saj vsaka enota populacije ni imela enake možnosti pri izboru v vzorec, raziskavo pa sem izvedla z meni najbolj dostopno skupino ljudi (Mesec, 2009, str. 153). Tako sem v vzorec zajela šest socialnih delavk, od katerih so vse po izobrazbi socialne delavke, in dva socialna delavca, ki pa imata tako socialno delovno kot psihoterapevtsko izobrazbo. V vzorec sem zajela CSD Gorenjska, CSD osrednja Slovenija - vzhod in CSD Ljubljana. Dodatne značilnosti vzorca so prikazane v tabeli 1.

Tabela 1: Značilnosti vzorca

Oseba	Spol	Starost	Skupna delovna doba	Delovne izkušnje na področju izvajanja naloge stikov pod nadzorom
A	Ženski	31–40	0–5 let	3–5 let
B	Moški	51–60	31–40 let	18–20 let
C	Ženski	31–40	0–5 let	0–2 let
D	Ženski	51–60	31–40 let	18–20 let
E	Ženski	31–40	0–5 let	0–2 let
F	Moški	41–50	11–20 let	12–14 let
G	Ženski	41–50	0–5 let	0–2 let
H	Ženski	41–50	11–20 let	6–8 let

Merski instrument

V namen raziskave sem kot merski instrument uporabila vodila za polstrukturiran intervju (Priloga 1), ki vsebuje najpomembnejše teme (Mesec, 2009, str. 240). Vodilo za intervju sem oblikovala sama, in sicer je slednji sestavljen iz 20 vprašanj, ki si sledijo v smiselnem zaporedju in se nanašajo na štiri predhodno določena raziskovalna vprašanja. Vsa vprašanja so odprtega tipa, saj pri teh nisem navajala možnih odgovorov (Mesec, 2009, str. 243). Po potrebi sem glede na odgovore socialnim delavcem in delavkam postavila tudi podvprašanja.

Metoda zbiranja podatkov

Podatke sem zbrala s pomočjo metode spraševanja. Zbiranje podatkov je potekalo v obliki ustnega, individualnega in enkratnega spraševanja (Mesec, 2009, str. 213–215). Podatke sem zbirala v obdobju od 16. marca 2022 do 4. aprila 2022. V tem času sem izvedla vseh osem intervjujev. Čeprav je sicer takratna situacija v državi v povezavi z epidemijo Covid-19 dopuščala izvedbo intervjujev v živo, sem na željo ene socialne delavke in enega socialnega delavca intervju izvedla na daljavo preko videoklica na aplikaciji Zoom. Ostalih šest intervjujev sem po predhodnem dogovoru izvedla v živo na prostorih določene enote centra za socialno delo. Vse intervjuje sem posnela s svojim mobilnim telefonom, predhodno pa sem si zagotovila privolitev vseh sogovornikov. Vsi intervjuji so potekali brez težav in so trajali od 40 minut do ene ure.

Obdelava in analiza podatkov

Pridobljene podatke sem analizirala v Wordovem dokumentu s pomočjo postopka kvalitativne analize (Mesec, 2007, str. 27). Posnetke intervjujev sem transkribirala v Wordov dokument. Intervjuje sem označila s črkami od A do H in pri vsakem izmed teh oštevilčila izjave oz. enote kodiranja. Na podlagi tako šifriranih izjav vseh osmih intervjujev sem naredila še odprto in osno kodiranje. Pri odprtem kodiranju sem vsaki izjavi dodelila pojem in jo uvrstila v določeno kategorijo in nato še širše v eno izmed sedmih tem, ki sem jih oblikovala po lastni presoji v skladu z vsebino izjav. Nato sem oblikovala še osno kodiranje, kjer sem pri vsaki temi naštel vse kategorije, ki ji pripadajo, in pojme, oblikovane na podlagi izjav socialnih delavk in delavcev. Celoten postopek odprtega in osnega kodiranja je natančno prikazan v poglavju Priloge, prepisi intervjujev pa so zaradi obsežnosti gradiva dostopni v mojem osebni arhivu. V nadaljevanju prikažem primer šifriranja izjave in primer odprtega in osnega kodiranja.

Primer šifrirane izjave socialne delavke:

Da nadziram, da vse v redu poteka, (B1) da je poskrbljeno za čustvene, psihološke, socialne potrebe otrok. (B2) In da ni manipulacije s strani staršev, kakšno vsiljevanje, obtoževanja in tako (B3).

Primer odprtega kodiranja:

Tabela 2: Primer odprtega kodiranja

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
B1	Da nadziram, da vse v redu poteka...	Nadzorovanje z namenom primerne poteka stika	Nadzorna vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
B2	...da je poskrbljeno za čustvene, psihološke, socialne potrebe otrok.	Skrb za otrokove potrebe	Podporna in skrbstvena vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
B3	In da ni manipulacije s strani staršev, kakšno vsiljevanje, obtoževanja in tako.	Nadzor nad morebitno neprimerno vedenje s strani starša	Nadzorna vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom

Primer osnega kodiranja:

a) Podporna in skrbstvena vloga

- Podpirajoča vloga (A16)
- Podpora (H7)
- Podporna vloga otroku (A6)
- Skrb za otrokove potrebe (B2)
- Primarna skrb za potrebe otroka (B8)
- Skrb za otrokovo počutje (D3)
- Predvsem skrb za otroka (D4)
- Skrb za otrokovo varnost (E25)
- Skrb za otroku prijazen potek stika (B9)
- Pomoč otroku in staršu (D2)
- Priprava starša na stik (E9)
- Podporna vloga staršu, ki mu je dodeljen stik pod nadzorom (A1)
- Pomoč manj spretnim staršem (D5)
- Pomoč pri ponovni vzpostavitvi stika (F5)
- Socialna delavka prispeva k neobremenjenemu poteku stika (B81)
- Socialna delavka ne prevzema odgovornosti za vsebino stika (B91)

IV. REZULTATI

V nadaljevanju bom po oblikovanih temah in kategorijah predstavila rezultate raziskave. Slednje bom podkrepila še z izjavami socialnih delavk in delavcev, zaposlenih na enotah centra za socialno delo v Sloveniji. Izjave so zapisane ležeče, ob vsaki izjavi pa je zapisana tudi šifra.

Določitev stika pod nadzorom

Stik pod nadzorom, ki ga v sklopu nalog opravljajo socialne delavke in delavci, zaposleni na centrih za socialno delo, je sodno določena naloga. Je oblika pomoči družini, ki se začne izvajati, ko sodišče pošlje centru za socialno delo odločbo o začetku izvajanja nadzorovanih stikov. Zakon sicer določa, da stike pod nadzorom poleg centrov za socialno delo izvajajo tudi strokovne osebe zavoda, v katerega je otrok nameščen, vendar pa v praksi izvajanje te naloge ostaja zgolj v pristojnosti centrov za socialno delo (*»Zavodi se temu upirajo, bi pa morali to izvajati, saj zakon določa, da stike izvaja center ali zavod, v katerega je otrok nameščen.« (D158)*). Nadzorovani stiki so določeni za čas devetih mesecev, se pa ob dobro utemeljenih razlogih slednji v praksi izjemoma lahko še podaljšajo (*»Trajajo 9 mesecev, če pa se otroci še vedno počutijo ogrožene, potem se lahko stiki podaljšajo, ampak morajo biti res neki objektivni razlogi. Je možnost podaljšanja, ampak mora biti res zelo utemeljeno.« (G76)*). Ker so centri za socialno delo zakonsko pooblaščen za izvajanje te naloge, je potrebno dobro sodelovanje s sodišči. Socialni delavci in delavke pišejo menja sodišču glede poteka stika, predlagajo morebitne prekinitve, pišejo prošnje za prekinitev ali pa predlagajo spremembe ukrepa, ko stik med staršem in otrokom dobro poteka. Eden od socialnih delavcev je povedal, da strokovne delavce vidi kot sodelavce s sodiščem (*»Smo pa sodelavci in logično je, da tudi sodelujemo s sodiščem, največ ko jim pošljamo poročilo in svoje strokovno mnenje.« (B7)*). Stik pod nadzorom je vrsta naloge, ki jo socialne delavke in delavci označujejo kot umetno situacijo ali umetno okolje (*»To je res neka umetna situacija.« (E71)*, *»To je neko umetno okolje.« (H15)*). Socialne delavke z nekim umetnim umikom oz. z ustvarjanjem umetne distance do prostora, v katerem se odvija odnos med staršem in otrokom, s svojo prisotnostjo zagotavljajo varno okolje za preživljanje skupnega časa staršev in otrok (*»Načelo pri izvedbi stikov je, da se strokovni delavec umakne, da nekako pusti, umetno umakne ...« (C9)*, *»Stiki so namenjeni preživljanju skupnega časa med staršem in otrokom.« (B82)*).

Stik pod nadzorom je naloga ali ukrep, katerega namen je omogočanje stika med staršem in otrokom. Glavni cilj naloge je, da se vzpostavi dober stik med staršem in otrokom in da se

nadzorovani stiki čim prej zaključijo (*»Bistvo je, da so te stiki pod nadzorom čim prej ukinjeni in da se vzpostavi nek sproščen stik s starši.« (A115)*). Socialne delavke stike pod nadzorom splošno ocenjujejo kot dober ukrep za starše in otroke, ki drugače ne bi imeli možnosti vzpostavljanja stika in razvijanja odnosa (*»Meni se to zdi dober ukrep, zato da imajo možnost vzpostaviti sitke, ker nekateri tudi niso imeli možnosti.« (G100)*). Razlogov, zaradi katerih pride do takšnega nadzorovanega stika med staršem in otrokom, je več. Najpogostejši razlog je nasilje v družini v vseh oblikah, še posebej nasilje nad drugim staršem, večinoma nad mamo, pa tudi nasilje nad otrokom (*»Najpogostejši razlogi za stik pod nadzorom je nasilje v družini, zelo veliko je nasilja v družini, psihičnega in fizičnega...« (C40)*, *»...ali je neko neposredno nasilje do otroka, ker tudi take primere imamo.« (H5)*). Zelo pogost razlog so konfliktni odnosi med staršema in konfliktne razveze (*»Jaz mislim, da je predvsem zaradi nekih konfliktnih razvez bilo največ odločb za stik pod nadzorom.« (E24)*). Pogosti razlogi so tudi ukrep prepovedi približevanja, alkoholizem, primeri odtujevanja, primeri odtujevanja in zloraba otrok. Pogosto se stiki pod nadzorom določijo na podlagi zahteve starša, ki izpodbija starševsko zmožnost drugega starša zaradi motenj tega starša v duševnem zdravju ali težav z drogami (*»Imel sem stike pod nadzorom, ko je imela mamica duševno bolezen in je oče potem mamo prijavil, kot da je neustrezen starš, je izpodbijal to njeno starševsko zmožnost ...« (F15)*). Stiki pod nadzorom se lahko dodelijo tudi staršu, ki prestaja zaporno kazen in pa staršem, katerih otroci so v rejniški družini, pri slednjih gre za vzporeden potek nadzorovanih in nenadzorovanih stikov. Namen nadzorovanih stikov v primerih, ko je otrok v rejniški družini, je spremljanje dinamike odnosa otroka z biološkim staršem (*»Gre pa za to, da ob teh nadzorovanih stikih potekajo tudi nenadzorovani stiki, namen stikov pod nadzorom enkrat na mesec na centru pa je, da tudi mi vidimo to dinamiko tega stika.« (H27)*). Izvajajo pa se tudi stiki pod nadzorom, katerih namen je ponovno vzpostaviti stik med staršem in otrokom, po tem ko je bil njun odnos dlje časa prekinjen. Take nadzorovane stike socialne delavke imenujejo »uvajalni stiki« (*»Recimo imamo situacijo, kjer med staršem in otrokom dolgo časa ni bilo stikov, pa so bili stiki prekinjeni in so potem stiki določeni kot neki uvajalni stiki. To smo mi označili kot uvajalni stiki.« (F4)*). Skupno vsem razlogom za določitev stika pod nadzorom je vedno ogroženost otroka. Pri iskanju rešitev, načinov dela in možnostim ohranjanja odnosov znotraj družine pa je vedno primarno vodilo korist otroka. Socialne delavke v sklopu naloge stikov pod nadzorom stalno presojujejo, kaj je v korist otroka in torej vselej pragmatično razmišljajo o koristi otroka. Nadzor stika med staršem in otrokom poteka v namen zagotavljanja otrokove koristi (*»Nadzor nad tem, kaj je v otrokovo korist, da ne bi bila zaradi stika njegova korist ogrožena.« (D1)*). Stiki pod nadzorom niso prisila, temveč priložnost staršu, da ohranja odnos s svojim otrokom. Stiki pod nadzorom so

staršem v interesu in se zato po večini trudijo za dober potek (*»Takrat, ko so stiki pod nadzorom, je interes starša, da se stik izvede in to ni prisila, zato se bo starš maksimalno trudil.« (G42)*). Pojavlja pa se vprašanje, kdaj potrebe starša presegajo potrebe in koristi otrok. Ena socialna delavka je izpostavila, da vsi sicer zagovarjajo dejstvo, da so stiki med staršem in otrokom zelo pomembni, vendar pa meni, da včasih pravica do stika preraste koristi otroka (*»... ampak včasih žal se nam zdi, da je ta pravica prerasla pravici koristi otroka.« (A61)*).

Potek stika pod nadzorom

Priprava na stik pod nadzorom

Izvajanje stika pod nadzorom se praviloma začne s povabilom obeh staršev na pogovor (*»Ko mi dobimo sklep sodišča, najprej vedno povabimo oba starša na pogovor. Skupaj ali pa ločeno, to je odvisno od primera.« (A21)*). Na prvem pogovoru je treba pripraviti starše in otroke na način, da se oblikuje dogovor o poteku stika in določi pravila obnašanja ali nedovoljena ravnanja. Oblikuje in podpiše se pravilnik o ravnanju, pričakovanju in poteku stika (*»Starš se po oblikovanem zapisu oz. nekem pravilniku podpiše in se mu tudi da en izvod, da ima on lahko to pred sabo, da vedo, kako se ravna, kaj se pričakuje, kakšne so pravice, kako naj bi stik potekal.« (D63)*). Socialne delavke se torej na uvodnem pogovoru na izvajanje stika pod nadzorom pripravijo skupaj s starši. Socialne delavke družino običajno že pred izvajanjem nadzorovanega stika poznajo. Večinoma gre za družine, ki jim je že bila nudena pomoč v sklopu drugih nalog, za izvajanje katerih so pooblašteni strokovni delavci na centrih za socialno delo (*»Po navadi gre za družine, ki jih obravnavamo v okviru nekih nalog in pooblastil in že imamo stik vzpostavljen z njimi.« (H36)*). Ko pa socialne delavke zaradi različnih dogovorov znotraj enote centra za socialno delo, posebnih okoliščin ali nadomeščanja sodelavke družine ne poznajo, se na izvajanje nadzorovanega stika najbolj pogosto pripravijo tako, da se pogovorijo s sodelavci, ki družino poznajo in se na ta način seznanijo s pomembnimi informacijami in posebnostim (*»...seznamimo pa se, nam povedo problematiko, neke posebnosti otroka, kdo so in tako, to si med seboj podelimo te informacije.« (C32)*). Socialne delavke se pripravijo tudi z branjem spisa, tako da se spoznajo z dosedanjim dogajanjem. Socialne delavke sicer zagovarjajo pomembnost priprave na stik pod nadzorom, saj gre za občutljivo situacijo (*»Taka priprava je izjemno pomembna in mora biti nujno izvedena pred izvedbo stika...« (D19)*), a poročajo, da se za vsak nadzorovan stik ne pripravljajo posebej, temveč je to odvisno od zahtevnosti stika (*»Če je kakšna posebna situacija, se potem tudi temu prilagodim...« (B31)*, *»...če pa stiki potekajo v redu, potem ni potrebe.« (B32)*).

Velik del priprave predstavlja že omenjen sporazum oz. pravilnik obnašanja na stiku pod nadzorom, na katerem tudi temelji potek stika med staršem in otrokom. V njem so navedena nedovoljena vedenja med stikom. Med slednja spada predvsem prepoved zasliševanja otroka, obremenjevanje in kritiziranje otroka ter splošno poizvedovanje za informacijami od otroka. Nekatera nedovoljena vedenja veljajo splošno za vsak nadzorovan stik, nekatera pa se posebej dodatno določijo glede na zahteve primera (*»Pri vsakem protokolu malo različno, dejstvo pa je, da se nekako ne sme spraviti otroka v neroden položaj s spraševanjem nekih zadev, ki se njega ne tičejo ali pa da bi se pri otroku poizvedovalo o nekih zadevah.« (G17), »...da na primer sprašuje, kje je mama, v kateri varni hiši ali pa karkoli.« (B28)*). Splošno je prepovedan govor o drugem staršu in o sodnem postopku. Prav tako je vselej prepovedan prihod na stik pod vplivom drog in alkohola (*»...da ne moreš priti na stik opit ali pod vplivom drog...« (F40)*). Stik pod nadzorom tudi ni čas za pogovor o osebnih zadevah starša (*»Kakšni bi tudi kakšne zgodbe povedali, kakšna krivica se jim je zgodila.« (B51)*). Nedovoljeno pa je tudi fotografiranje ali snemanje otroka oz. sploh uporaba telefona med stikom.

Dogovori o načinu izvedbe znotraj enote

Med enotami centrov za socialno delo v Sloveniji so se sčasoma oblikovali precej različni načini dogovorov o načinu izvedbe stikov pod nadzorom. Tako na primer na eni enoti izvajanje naloge stikov pot nadzorom poteka na tak način, da ima ena socialna delavka vlogo vodje oz. koordinatorja naloge stikov pod nadzorom. Slednja je tudi edina, ki na enoti vzpostavi stik s starši in z njimi opravi prvi pogovor ter jih pripravi na nadzorovane stike, prav tako samo vodja naloge piše in pošilja mesečna poročila in mnenja o poteku stika sodišču (*»To pri vseh zadevah vodim jaz...« (E2) , »...jaz vsak mesec pišem in pošiljam ta poročila za vse stike, ki jih spremljamo.« (E3)*). Na drugi enoti ima vlogo vodje naloge stikov pod nadzorom psihologinja. Na več enotah se socialne delavke pri izvajanju stikov pod nadzorom ves čas izmenjujejo. Tako so se na nekaterih enotah vzpostavile sheme, po katerih se socialne delavke razvrščajo, tako da je pri enem stiku med staršem in otrokom vedno prisotna vsaka socialna delavka, ki deluje znotraj področja družine (*»Imamo nek seznam, nek vrstni red, na katerem smo razvrščeni zaporedno pri vsakem od stikov.« (B19)*). Ponekod pa takšno izmenjevanje ni stvar dogovora, temveč posledica razmer na enoti, ko je določenih več stikov pod nadzorom, ob tem pa je na voljo premalo socialnih delavk, ki bi lahko to nalogo izvajale (*»...mi se moramo trenutno menjati pri izvajanju stikov in to samo zaradi te frekvence stikov...« (D46)*). Ena socialna delavka je mnenja, da je bolje, če socialna delavka, ki vodi primer družine v sklopu neke druge naloge, ne opravlja s to družino tudi naloge stikov pod nadzorom. Na enoti te socialne delavke

zato v namen večje nepristranskosti in objektivnosti stike pod nadzorom izvaja socialna delavka, ki družine ne pozna (*»Tukaj imamo tako dogovorjeno, da družino, ki jo obravnava en strokovni delavec, potem izvaja stike drugi, da se nekako izključi to možnost, da se preveč nagibaš v eno ali pa drugo smer.«* (G24)). Zaradi enakega razloga, večje objektivnosti, je na nekaterih enotah, po navadi tam, kjer je to kadrovsko možno, dogovor tak, da sta na stiku pod nadzorom vedno prisotni dve socialni delavki (*»...na kakšnih enotah, kjer jih je več, so zmeraj po dva.«* (E91)). Sicer pa socialne delavke velik pomen pripisujejo pomembnosti dobrega delovanja v timih. Med seboj se včasih, ko ocenijo, da bi bilo to potrebno, dogovorijo, da bosta nadzorovani stik izvajali dve socialni delavki ali pa da bo v času poteka nadzorovanega stika ena sodelavka na voljo za pomoč, če bo ta potrebna (*»Tudi mi se pri težkem stiku, ko smatramo, da bi bilo bolje, da sta na stiku dve strokovni delavki, se med sabo o tem dogovorimo.«* (C16)).

Dogovorjen protokol poteka stika pod nadzorom

Protokol ali postopek poteka sitka pod nadzorom je dokaj enak v vseh enotah centra za socialno delo v Sloveniji. Starš, ki mu je bil dodeljen stik pod nadzorom, običajno pride 10 ali 15 minut pred določeno uro za nadzorovani stik, da ima čas za pripravo (*»Vedno je tako, da tisti starš, ki ima stik pod nadzorom, pride prvi in pride 15 minut pred uro, ki je določena za stik, zato da on otroka počaka v nekem novem okolju za otroka. Da starš lahko pripravi prostor za stik, pripravi igrače in tako naprej.«* (A33)). Naloga drugega starša ali skrbnika pa je, da otroka na stik pripelje. Otrok pride ob točni uri in socialna delavka ga od starša ali druge pomembne osebe prevzame na vhodu ali recepciji in ga varno pripelje v prostor, kjer bo potekal stik pod nadzorom (*»...mi ga prevzamemo na vratih in ga pospremimo do sobe...«* (E44)). Stiki pod nadzorom trajajo po navadi od ene do ene ure in pol. Po koncu nadzorovanega stika starš spet počaka v prostoru, dokler socialna delavka ne pospremi otroka nazaj k drugemu staršu. Naloga socialne delavke je, da je stalno prisotna ob otroku (*»...strokovni delavec mora pospremiti mladoletnega otroka do sobe za stike in nazaj...«* (G10), *»...in biti stalno ob otroku prisoten.«* (G11)).

Prostor za izvajanje stika pod nadzorom

Vsi sogovorniki so poročali, da imajo na enoti sobo, namenjeno izvajanju stikov pod nadzorom. Ena strokovna delavka pa je povedala, da so se šele v lanskem letu zaposleni sami organizirali in na enoti oblikovali sobo, ki so jo s pomočjo donacij občanov uredili in jo poimenovali »prijazna soba« in ki je zdaj namenjena staršem in otrokom, ki pridejo na sitk pod nadzorom (*»Kupile smo en kavč, občani so donirali opremo, osnovne stvari, tako da smo opremili, da je*

taka prijazna soba, da ni čisto pisarniška.« (D71)). Le redke socialne delavke menijo, da je prostor, kjer se na njihovi enoti izvajajo stiki pod nadzorom, primeren. Socialne delavke so poročale, da je prostor premajhen in da ni prilagojen različnim starostim otrok. Prostor je večinoma opremljen kot zelo majhna igralnica (*»Moje mnenje je, da so ti prostori neprimerni. Popolnoma so neprimerni, na kar že dolgo časa opozarjamo.« (A49) , »...tako da bom tako rekla, za kakšnega zelo majhnega otroka je primerna, je tudi kar prijetna, ima en kavč, igrače in je v bistvu opremljena kot ena res mini mini igralnica.« (A46)*). Sobe so zelo majhne in zato večkrat nastane problem, ko je na stiku prisotnih več otrok. Kakšne sobe so tako majhne, da nimajo oken, zaradi česar so v času ukrepov zaradi Covid-19 stike ves čas izvajali v sejni sobi ali pa zunaj na prostem (*»V času korone pa smo stike izvajali v veliki ali mali sejni sobi, ker ta soba za stike nima niti oken.« (A47), »Zdaj, ko so bili ukrepi zaradi korone, smo bili zelo veliko zunaj.« (D67)*). Stike pod nadzorom tudi splošno zaradi prostorske stiske socialne delavke občasno izvajajo v sejni sobi ali pa kar v pisarni, ko na enoti na primer poteka več nadzorovanih stikov hkrati. Socialni delavci so stike pod nadzorom izvajali že v parkih, na igrišču, na Ljubljanskem gradu, na vrtu pa tudi v slaščičarni (*»Jaz se spomnim, da sem šla z družino tudi v slaščičarno, da sem z otrokom bolje vzpostavila kontakt in da je bilo njemu lažje.« (D77)*). Socialne delavke so opozorile, da je potrebna velika previdnost, ko se odločijo, da bodo stik izvedle zunaj enote oz. sobe za stike in da je to možno le takrat, ko je vzpostavljen dober odnos s starši (*»Ampak to ne greš od začetka, ko so zadeve nove, to se zgodi potem, ko ljudi že malo spoznaš, ko veš, kaj lahko pričakuješ.« (B39)*). Nekatere socialne delavke pa pri tem vidijo preveč nevarnosti in se počutijo preveč odgovorne, zato so proti izvajanju nadzorovanih stikov izven CSD (*»Kar se tiče pa stik zunaj centra izvajati, pa je treba biti previden, jaz nisem za to.« (E62)*). Čeprav so vsi sogovorniki poročali, da imajo na enoti posebno sobo, ki je namenjena stikom pod nadzorom, pa to na vseh enotah ni tako. Določene enote namreč tudi posojajo svoj prostor drugim enotam, ki tega nimajo, ali pa ko je to logistično lažje izvedljivo za starše (*»Naš center izvaja tudi druge stike, mi posodimo prostor drugim enotam, ker smo mi najbližje železniški postaji in je to tudi zaradi nekih logističnih ovir bolje, pa tudi vse enote nimajo sobe za stike.« (C111)*).

V tem prostoru ob prisotnosti socialne delavke poteka stik med staršem in otrokom. Dejavnosti med stikom so zelo podobne. Večinoma je na začetku veliko telesne bližine, starš in otrok si govorita, kako se pogrešata in se crkljata (*»Drugače pa sam potek, na začetku je po navadi veliko nekega telesnega stika, telesne bližine, objemanja, poljubov ...« (H28)*). Pogosto starš in otrok kaj pojedeta in popijeta, delata skupaj kaj za šolo, rišeta in barvata (*»...velikokrat prinesejo*

s seboj nekaj za barvat, risat, odvisno od starosti.» (E48), »Nekako v ospredju je igra.» (H32)). Na koncu se pogovarjata in načrtujeta naslednja srečanja ter se poslovita.

Na stikih pod nadzorom je večinoma prisotna ena socialna delavka in praviloma to tudi zadostuje potrebam izvedbe naloge (*»Načeloma je en strokovni delavec dovolj.» (B56)*). Včasih pa je možna prisotnost dveh socialnih delavk, ko se med seboj tako dogovorijo ali pa precenijo, da je bolj varno, če sta prisotni dve (*»...se pa presoja vsak stik, ko presodimo, da bi bilo potrebno, da sta prisotni dve strokovni delavki, potem sta dve.» (E88)*). Na nekaterih enotah je v navadi, da stike pod nadzorom vedno izvajata dve socialni delavki v paru (*»Drugače je pa odvisno od tega kakšne možnosti imamo, včasih je en strokovni delavec, včasih dva.» (F55)*). Poleg socialnih delavk in delavcev pa je občasno na nadzorovanih stikih možna prisotnost psihologinj in terapevtov (*»Imeli smo tudi odločitev sodišča, da je nujno prisotna strokovna delavka in psihologinja...» (A95), »Zdaj bomo imeli en stik, ki mi je zanimiv zato, ker je oče želel pred iztekom ukrepa prepovedi približevanja navezati stiki, otroci so se ga zelo bali, in smo se z očetom nekako dogovorili, da bo na stiku prisoten tudi terapevt, nekaj prvih srečanj.» (G53)*). V primeru, ko starš ni govoril slovensko, je bila na stiku prisotna tudi prevajalka (*»Imela sem tudi primer, ko je bila prisotna prevajalka, ker sta bla starša iz Makedonije in je bilo pomembno, kaj oče govori otroku.» (A97)*). Zgodilo se je že, da je bil v primeru, ko so starša pripeljali na nadzorovan stik iz zapora, prisoten tudi paznik (*»Je bil potem tudi paznik v prostoru, sicer na diskreten način, ampak je bil.» (D88)*), prav tako se je kdaj pojavila tudi potreba po prisotnosti varnostnika (*»Včasih je pa treba bolj paziti, smo imeli tudi že varnostnike.» (D78)*). Možna je tudi občasna prisotnost študentke na praksi, če se starš s tem strinja.

Vključevanje oz. poseganje v stik med staršem in otrokom

Socialna delavka med potekom stika med staršem in otrokom navadno sedi v kotu ali nekje ob strani sobe (*»Mi se za zagotavljanje te neke navidezne zasebnosti se umaknemo v kot, tako da sedimo ob robu sobe, zato da jim damo prostor.» (C53), »Strokovni delavec je vedno nekje ob strani, nekje v kotu.» (D66)*). Socialne delavke menijo, da uspešen stik pomeni malo vključevanja socialne delavke in ko prisotni že skoraj pozabijo, da je socialna delavka prisotna (*»Ko otrok pride do te točke, da otrok pozabi, kdo je okoli njega, se mi zdi, da takrat s staršem znata že dobro navezovati stik.» (G94)*). Običajno se socialne delavke ne vključujejo, razen če je to res potrebno (*»Po moje se strokovni delavci in delavke poskušajo glede tega čim bolj nazaj držati, taka praksa se je vzpostavila, da se ne posreduje, če ni potrebno.» (F45)*). Socialne

delavke stalno sproti presoja in se odločajo, ali se vključiti ali ne. Ena socialna delavka je izrazila, da lahko včasih vključevanje tudi škodi (*»Spet zelo različno, včasih misliš, da bi moral poseči, pa veš, da če bi posegel, bi lahko večjo škodo naredil, kot če samo pustiš.«* (D79)). Navada je torej taka, da ko stiki med staršem in otrokom lepo tečejo, se socialna delavka ne vključuje (*»Ko lepo tečejo stiki, starš popolnoma prevzema vsebino, je naša naloga, da smo v nekem kotu, nekje ob strani, si zapisujemo in opozorimo na čas na koncu, da je čas za poslavljanje in tako.«* (A37)). Ko stiki dobro potekajo, se socialna delavka vključi zgolj proti koncu stika, ko starša opozori, da se izteka čas in je čas za poslavljanje. Vključevanje socialne delavke se navadno nanaša na opozarjanje na dogovorjena pravila obnašanja, prekinitve morebitnih neprimernih vedenj ali neprimerne komunikacije z otrokom (*»Opozorim, če je kaj neprimerno, da naj se prekine s tem dejanjem.«* (E84), *»Sem pa že opozarjala vmes med samim stikom očeta na to, da ne preverja pri otroku informacij o mami, da ne koristi otroka kot nekega prenosnika informacij.«* (H53)). Nekatere socialne delavke se vključujejo tudi, ko vidijo, da starš ne zmore (*»Če vidiš, da starš rabi malo pomoči, mu pomagaš.«* (D80)), spet druge pa stik z otrokom popolnoma prepustijo tudi staršu, ki ima malo več težav (*»So pa tudi starši kakšni precej čustveno odsotni, ampak jaz jih kar pustim...«* (B90)). Dogaja se tudi, da sami starši in otroci vključujejo socialno delavko v razne aktivnosti, pogovor ali pa imajo kakšno vprašanje (*»Se pa kdaj zgodi, da recimo starš vpraša »ali lahko zdaj to naredim«.* (G46), *»Imela sem že kakšen primer, ko me je otrok sam vključeval v smislu »poglejte, kaj sem narisal, a se greste še vi igrati« in podobno.«* (A85)). Socialna delavka vedno otroka in starša usmerja k skupni igri in aktivnostim (*»Včasih se kateri starš kar hoče pogovarjat s tabo, tudi o stvareh, ki niso povezane s stikom, to potem rečem, da naj se usmeri na igro z otrokom.«* (E85)). Socialna delavka torej stik starša in otroka bolj opazuje, vključuje pa se le po potrebi. Način poteka in količina vključevanja sta odvisna od razloga, zaradi katerega je določen nadzorovan stik. En socialni delavec je poudaril, da je pri količini vključevanja socialne delavke v potek stika med staršem in otrokom odvisna od tega, ali gre za neko na novo vzpostavljanje odnosa ali pa je bil odnos med staršem in otrokom že kako huje zaznamovan (*»Ti lahko nekomu pustiš prostor, če so to neki uvajalni stiki, če so pa stiki, kjer so bili odnosi zelo narušeni je pa to po moje druga situacija.«* (F27)).

Naloga in odgovornost staršev

Starš je odgovoren za kvaliteto poteka stika pod nadzorom in njegova naloga je pripraviti vsebino stika (*»Priprava stika je prepuščena staršem, je njihova odgovornost. Stikov nimam jaz z njegovim otrokom, za to mora on poskrbeti.«* (B86)). Starš sam prinese razne pripomočke

in poskrbi za vodenje aktivnosti. Slednje izbira glede na starost otroka. Večinoma so na nadzorovanih stikih mlajši otroci (*»...ker imamo v glavnem mlajše otroke.« (G91)*). Naloga starša je vzpostavitev dobrega odnosa s svojim otrokom (*»Zgodi pa se seveda tudi, da otroci v teh 9 mesecih pač niso dobro vzpostavili stika s staršem, ker ti pri teh stikih pod nadzorom ne pomagaš nič, starš se mora sam potruditi.« (G77)*). Starš je odgovoren za to, da zna prepoznati otrokove potrebe, da se uglašuje z otrokom in da deluje v otrokovo korist (*»Moramo vedeti, da odgovornost za vzgojo otrok nosijo starši in ne mi.« (A102)*). Poleg tega je odgovornost in nalog starša, da se uči o tem, kako vzpostavljati dober odnos z otrokom in predvsem, da delajo na sebi (*»Sploh pa če so zraven še kakšne druge motnje starša, najprej bi se moralo to urediti.« (D39)*). Vključevanje v različna zunanja izobraževanja in programe pomoči ni prisila, temveč je stvar lastne angažiranosti starša za delo na sebi (*»Če so starši pripravljeni, če si želijo se lahko kam vključijo, izven centra.« (G79)*).

Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom

Skozi opise pogledov in razumevanja svoje vloge socialnih delavk pri izvajanju stikov pod nadzorom so se nekako oblikovale štiri kategorije, ki pa niso tako stroge, saj ima tako rekoč vsaka izmed njih tudi elemente druge. Sama sem odgovore socialnih delavk in delavcev razvrstila v štiri kategorije, in sicer nadzorno, podporno in skrbstveno, opazovalno ter poročevalno vlogo. Socialne delavke so svojo vlogo najbolj opisovale kot nadzorno in podporno (*»Torej neka nadzorna funkcija v smislu zaščite koristi otroka...« (A15)*), *»...v vsakem primeru pa tudi podpirajoča.« (A16)*). Socialne delavke izvajajo neke vrste nadzor v namene primernega poteka stika med staršem in otrokom (*»Druga stvar je pa, kar že sama beseda pove, nek nadzor, ki naj bi si ga zamislili tako, da se ne bi zgodilo nekaj, kar bi bilo neprimerno.« (A8)*). Socialne delavke spremljajo prisotnost ogrožajočega dejavnika (*»...potem pa samo spremljanje stika oziroma spremljanje, ali je ta ogrožajoči dejavnik, zaradi katerega je stik pod nadzorom, še prisoten...« (E36)*) in nadzirajo, da stik poteka v skladu z dogovorom (*»Tukaj gre za to, da gledaš, ali je vse v skladu s protokolom in da se ga starša oba držita. Ni nekih posebnosti, samo paziti moraš, da poteka vse v skladu z dogovorom.« (G57)*). Spremljajo morebitno kršenje prepovedi približevanja in nadzirajo starša, ki bi bil lahko pod vplivom prepovedanih substanc (*»Imamo enega starša, ki je pod vplivom substanc in zdaj mi gledamo predvsem, ali je on okej.« (E20)*). Socialne delavke prav tako usmerjajo starša stran od neprimernih tem in spodbujajo, da naj se posvetijo otroku (*»Jaz jim potem rečem, to se boste zmenili, na katerem drugem razgovoru, zdaj so pa stiki, da ste skupaj z otrokom in se ukvarjate z njim.« (B53)*). Ob neprimerni komunikaciji, vedenju ali pa prihodu starša na stik pod vplivom

drog ali alkohola, socialna delavka nadzorovan stik lahko tudi prekine (*»Če je neprimerne vedenja preveč, se lahko stik tudi predčasno prekine.« (C102)*). En socialni delavec je menil, da je nadzorna funkcija včasih preveč v ospredju (*»Socialne delavke delajo preveč nadzorno, se razumejo kot neko nadzorno službo.« (B4)*).

Na drugi strani pa je vloga socialne delavke tudi podpirajoča. V ospredju je otrok, tako da socialna delavka skrbi za otroka, za njegove potrebe, varnost in počutje. Socialna delavka skrbi za to, da bo stik s staršem potekal čim bolj otroku prijazno (*»...da je poskrbljeno za čustvene, psihološke, socialne potrebe otrok.« (B2)*, *»...paziti na otrokovo počutje, doživljanje, kako on doživlja.« (D3)*). Socialna delavka je v podporo tudi staršu, ki mu je dodeljen stik pod nadzorom (*»...ampak tudi kadar gre na primer za uvajalne stike pa tudi v smislu pomoči, če je kakšen starš manj spreten, da vskočiš in pomagaš.« (D5)*). Lahko pomaga tudi pri vzpostavitvi stika z otrokom, s katerim je imel starš stik dlje časa prekinjen (*»Tu bi bila vloga strokovnega delavca nekako, da pomaga pri tem stiku, da se ponovno vzpostavi.« (F5)*). Socialna delavka prispeva k neobremenjenemu poteku stika, ki ne vključuje težkih zgodb in vsebin (*»Mi pa prispevamo k temu, da stik poteka čim bolj neobremenjeno z njihovimi zgodbami, vsebinami, ki jih imajo in so praviloma težke.« (B81)*).

Ker socialna delavka ne prevzema odgovornosti za vsebino stika in se vključuje le, če je to res potrebno za zaščito in varnost otroka, je njena vloga v veliki meri opazovalna (*»Na samem stiku pa svojo vlogo vidim v tem, da jaz opazujem stik...« (E13)*). Socialne delavke stik opazujejo in poskušajo biti pri tem čim manj osebno vključene (*»Opazovanje dejanskega stanja in da pri tem socialna delavka ni osebno vključena.« (G1)*). Še ena pomembna vloga pa je poročanje opažan sodišču (*»...kot neki poročevalci sodišču...« (F12)*).

Socialne delavke in delavci so okvirno izkazali razumevanje svoje vloge pri stiku pod nadzorom in njihovi odgovori so bili podobni. Le en socialni delavec pa je izrazil potrebo po natančnejši opredelitvi vloge socialne delavke pri tej nalogi, saj meni, da je v stroki ta vloga še nejasno opredeljena. Socialni delavec si je v odgovoru postavil vprašanje o tem, ali je vloga socialne delavke zgolj opazovalna ali nadzorna (*»A smo mi eni nadzorniki, opazovalci ali je naša naloga bolj svetovalna ali stvari procesiramo. Se mi zdi, da je ta stvar nedorečena, kaj je vloga« (F2)*). Isti socialni delavec je tudi izrazil dilemo o tem, kaj je vloga socialne delavke, ko pride do neprimernih ali težavnih vedenj starša (*»Mogoče starš kaj čudno, neprimerno odreagira in zdaj kaj s tem narediti, tu je spet vprašanje, kaj je vloga strokovnega delavca.« (F22)*). Rezultati intervjujev torej kažejo, da obstajajo tudi nejasnosti glede vloge socialne delavke pri stiku pod

nadzorom (*»Ali mi bolj kot ne samo opazujemo situacijo pa poročamo sodišču ali je naša naloga svetovalna. To bi bilo vse treba bolj natančno opredeliti.« (F23)*).

Pogled socialnih delavk na svojo vlogo pri stikih pod nadzorom in njihovo razumevanje pogleda staršev

Socialne delavke so svojo vlogo označile kot fleksibilno, a zahtevno. En socialni delavec je poročal, da pri svojem delu vidi primarno izvajanje socialnega dela, a da tega tako ne vidijo vse socialne delavke (*»Eni razumejo stike, kot da smo podaljšana roka sodišča.« (B4)*, *»Jaz tega ne vidim tako. Mi smo primarno socialno delo, smo socialna služba, sodišče je pa druga služba.« (B5)*). Vseeno socialne delavke prej svojo vlogo in nalogo stikov pod nadzorom vidijo kot obliko pomoči (*»Tako jo mi strokovni delavci vidimo, kot obliko pomoči...« (A17)*), medtem ko imajo starši, vsaj na začetku, še nekaj težav s takšnim razumevanjem (*»...žal pa starši pogosto tega ne vidijo tako, vsaj na začetku ne, potem s časom, ko pa stiki že nekaj časa dobro potekajo, pa je bolje.« (A18)*). Starši zaradi narave naloge, ki je sodno določena, potrebujejo nekaj časa, da sprejmejo nadzorovane stike (*»Tem staršem, ki pridejo na stik je težko, da je treba to delati na ta način.« (G88)*). Starši imajo lahko občutek, da si jim dogaja krivica, ker so opazovani. Včasih socialno delavko grdo gledajo (*»Na začetku tudi na nas kar grdo gledajo, te tudi vpletajo v razne stvari, ki niti niso povezane s stikom.« (C98)*). So pa tudi starši, ki že hitro stike pod nadzorom vidijo kot dobro priložnost, da vidijo svoje otroke (*»So pa na drugi strani tudi starši, ki pa komaj čakajo, da spet vidijo otroke. (G89)*). Pogled otrok je težko oceniti, vseeno pa so socialne delavke izrazile, da niso zaznale, da bi imeli otroci z njimi in nadzorovanimi stiki težave (*»Otroci načeloma zelo spontano to vse sprejmejo, jaz še nisem imela primera, da bi otroci na nek način kazali, da me zavračajo tam notri, da nočejo da si tam.« (C103)*, *»Otroci pa mislim, da nimajo težav, da kar radi pridejo...« (E125)*). Ena socialna delavka ocenjuje, da je otrokom takšne stike s starši lažje sprejeti kot staršem samim (*»Moja splošna ocena je nekako, da je otrokom lažje kot staršem.« (G95)*).

Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom

Vzpostavljanje odnosa s starši in otroki

Med socialnimi delavkami veljajo dokaj različna stališča o pomembnosti vzpostavitve odnosa z otrokom. Nekatere socialne delavke tej nalogi pripisujejo velik pomen (*»Moraš vedeti, kakšnega otroka imaš pred sabo. Ne moreš iti na stik, ne da otroka prej dobro ne poznaš, ker to je lahko zelo tvegano. En otrok, pa drug otrok ne doživljata stvari na isti način in je zelo pomembna neka predhodna individualna obravnava otroka.« (D13)*) in vedno naredijo nek

uvodni pogovor z otrokom (*»Tako da tu z otroki naredimo nek tak uvod, izdelamo nek odnos z njimi in prehod v izvajanje nadzorovanih stikov.« (H21)*). Te socialne delavke tudi poudarjajo pomen celostnega spremljanja in kontinuitete z otrokom (*»Pomembna je kontinuiteta, ne da vedno nekdo nov vstopa ampak da je neka povezava.« (D54)*). Na drugi strani pa nekatere socialne delavke menijo, da vsakokratno spoznavanje otroka ni njihova naloga (*»Stike izvaja več strokovnih delavcev na enoti, tisti ki delajo na družini in dejansko včasih tudi komaj na stiku spoznamo otroka...« (C28)*, *»...ni naša naloga da nas on vsakič spozna.« (C29)*). Vse socialne delavke tako ne spoznajo otroka predhodno (*»Z otrokom ne opravljam uvodnega pogovora.« (C27)*), temveč se spoznavanje otroka spontano zgodi med potekom nadzorovanega stika (*»Ko jih na stiku vidim večkrat, se potem tudi odnos gradi. S tistimi, s katerimi se večkrat srečaš, s tistimi se tudi bolje poznaš in tako se gradi odnos.« (B23)*). Ena socialna delavka je opozorila na težavnost dobrega poznavanja otroka, ko se socialne delavke med sabo na stikih pod nadzorom stalno izmenjujejo (*»To pa potem ne gre, če se veliko delavcev izmenjuje.« (D52)*). Vzpostavljanje odnosa z otrokom je odvisno tudi od starosti otrok. S starejšimi otroki se socialne delavke pogovorijo (*»...če je otrok dovolj star, imela sem primer, ko so bile najstnice, sem se potem tudi s puncama pogovorila, ju pripravila na stik.« (E10)*), mlajše pa pripravijo tako, da jim lahko predhodno razkažejo sobo za stike (*»Če gre za petletnega otroka, poskušamo narediti tako, da otrok prej pogleda sobo...« (E11)*). Mlajše otroke po navadi na nadzorovane stike pripravi starš, pri katerem otrok živi (*»...pa dogovorimo se, da se starš, pri katerem otrok je, z njim pogovori o tem.« (E12)*). Drugače pogovor z otrokom poteka predvsem za namene priprave (*»Nekako jim je treba prikazati kaj to pomeni in pa da so stiki pomembni.« (G34)*), seznanitev s pravili in potekom (*»Se zgodi, da potem to tudi bolj sprejmejo, ko jim povemo ta pravila in vedo, da je nekdo zraven in da to lahko traja, lahko se podaljša, lahko se prekine.« (G33)*) in predstavitev vloge in namena prisotnosti socialne delavke. Za bolj sproščen proces se socialne delavke z otrokom ob spremstvu pogovarjajo o vsakdanjih stvareh (*»Pogovor poteka drugače na začetku, ko jih pridem iskat na recepcijo, se pogovarjamo kako so, kako je bilo v šoli in tako čim bolj sproščeno.« (A83)*).

Podobno je pri vzpostavljanju odnosa s starši. Kot omenjeno ponekod socialne delavke družine poznajo že od prej, ko jih ne, pa nekatere vidijo pomembnost vzpostavitve odnosa z obema staršema (*»Preden stvari sploh začneš izvajati, je ta priprava pomembna, da z vsemi člani vzpostaviš odnos...« (D14)*), druge pa po tem ne vidijo potrebe (*»Nesmiselno je vsakič na novo vzpostaviti odnos in to forsirati, bolje je tako spontano.« (B24)*). Na enotah, kjer ima ena socialna delavka vlogo vodje naloge stikov pa nadzorom, je ta tudi tista, ki starši opravi uvodni

pogovor in tam z njimi tudi vzpostavi odnos(« ...drugače jih pa spoznam in z njimi vzpostavim stik na tem uvodnem protokolu, ki ga imam jaz čez.» (E57)).

Ustvarjanje varnega okolja

Pomembna naloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom je ustvarjanje varnega okolja. Velik del zagotavljanja varnosti so predhodno določena pravila poteka stika in seznanitev z nedovoljenimi vedenji (*»En del je ta priprava, ko se te dogovori podpisujejo, ko se gre skozi protokol, na ta način ustvarjamo neko strukturo, neko varnost, da prej opozorimo starše na to kaj je sprejemljivo, kaj ni, kako se obnašati...«* (F38)). Socialne delavke preverjajo tveganje vsake družine posebej (*»Vsaka situacija je posebna. Vsako situacijo preveriš, ne moreš nekaj posploševat. Za vsako situacijo moraš preveriti koliko je tveganja.«* (D76)). V ospredju je otrokova varnost (*»Poleg tega da zagotovi varne prostor da zagotovi neko varno okolje kjer se bo otrok počutil varno...«* (C4)), v ta namen pa socialna delavka otroka nikoli ne pušča samega s staršem (*»Ali pa otrok vpraša, če gre lahko na stranišče in grem potem jaz z njim, vedno mora biti spremstvo, ne moreš otroka samega pustiti.«* (G47)) in stalno ocenjuje primernost vedenja starša (*»Najbolj važno je, da si ti zbrano prisoten in presojaš glede na dano situacijo...«* (B45), *»...in oceniš, če se dogaja kaj kar ni primerno za otroka...«* (B46)). Ena socialna delavka se z otrokom predhodno tudi dogovori glede signalov, s katerimi lahko otroci med stikom s staršem izrazijo svojo morebitno stisko (*»Z otroci sem po navadi že prej dogovorjena, da če bi bili kako v stiski, da me lahko pogledajo, lahko rečejo da gredo na WC in podobno.«* (A84)). Po navadi za zagotavljanje varnosti otroka zadostuje že prisotnost socialne delavke (*»Če je otrok v preteklosti čutil nevarnost s strani starša, ve da je zdaj tukaj še neka tretja oseba in lahko že to pomaga.«* (C54), včasih pa mora biti socialna delavka previdnejša (*»Pri vseh stikih moraš biti pozoren, samo da pri kakšnih malo bolj.«* (B43)). Socialna delavka mora ves čas aktivno spremljati potek stika in stalno spremljati komunikacijo med staršem in otrokom (*»Tako da prisluhneš temu, kaj se starš in otrok pogovarjata, da stalno spremljaš.«* (G40)). Stalno mora presojsati ustreznost poteka stika (*»Najbolj važno je, da si ti zbrano prisoten in presojaš glede na dano situacijo...«* (B45)) in po potrebi posredovati (*»Drug vidik pa je da mogoče kdaj posredujemo, če je mogoče kaj neprimernega.«* (F43)). Včasih sta lahko za večjo varnost prisotni dve socialni delavki ali pa je ena ves čas v pripravljenosti (*»Če je več otrok, se dogovorim še z eno sodelavko, da je na stand-by, da ima telefon pri sebi, da jo lahko pokličem, če bo moral kateri otrok na primer na stranišče.«* (E92)). Ponekod imajo tudi gumb za alarm, zgodilo pa se je že tudi, da je bilo potrebno klicati policijo (*»Potem smo policijo klicali, to je bila ena taka situacija, so se potem stiki prekinili dosti hitro.«* (F54)). Socialna delavka lahko

po svoji presoji stike, ko te ne potekajo več v otrokovo korist, prekine (*»...in tudi po potrebi interveniramo, prekinemo, ustavimo stik, ko je nekaj, kar otroku ni v korist«* (H9)). Stik pod nadzorom se ne izvede, če starš pride pod vplivom alkohola ali drog (*»Če pa pri katerem staršu zaznaš, da je pod vplivom alkohola ali drog, pa se stika sploh ne izvede, se takoj na začetku prekine.«* (G44)). Socialne delavke lahko tudi predlagajo drugačne vrste stik med staršem in otrokom (*»Včasih za varnost otroka predlagam tudi stike v drugi obliki, ne v neposredni, mogoče preko pisem...«* (H50)).

Opazovanje in zapisovanje

Naloga socialne delavke je, da opazuje dinamiko odnosa med staršem in otrokom, da opazuje ravnanje starša in odzive otroka (*»Ves čas si usmerjen v to opazovanje dinamike.«* (D10)). Socialna delavka opazuje komunikacijo starša z otrokom (*»...gre res samo za opazovanje, kako starš komunicira z otrokom...«* (G65)), opazuje koliko se starš trudi in kako otrok sprejema starša. Ena socialna delavka je povedala, da ne želi, da ima otrok občutek, da opazuje vsak njegov gib (*»Nočem, da ima otrok občutek, da spremljam vsak njegov premik.«* (E46)). Način dela socialne delavke je torej tak, da stik opazuje (*»Na samem stiku potem socialni delavec dela na način, da opazuje stik...«* (G12)), ob tem aktivno posluša in si vse pomembno zapiše.

Zapisovanje je pomembna naloga pri delu pri stikih pod nadzorom (*»Zapisovanje se mi zdi tukaj izjemnega pomena.«* (H69)), *»Poleg tega je naloga da vse zapisujemo, vsebino stika, kaj opazamo, neverbalno komunikacijo...«* (A27)). Socialne delavke pošiljajo mesečna poročila sodišču (*»In mesečno poročamo to sodišču.«* (A32)), v katerih zapišejo svoja opažanja in mnenja (*»Potem sporočamo sodišču kaj opazamo, kako je potekala ta dinamika. To je ena naloga, poročilo sodišču.«* (F20)).

Evalvacija

Socialna delavka opravlja evalvacije s starši po nadzorovanih stikih. Pogosto so to krajše evalvacije takoj po zaključku stika, po tem, ko socialna delavka pospremi otroka k drugemu staršu (*»Ni posebnih ločenih evalvacij, se pa s staršem po stiku pogovoriš, nagovoriš teme, ki so se ti odprle med opazovanjem stika...«* (C117)). Manj pa je daljših in ločenih evalvacij (*»...ampak to v praksi zelo na hitro poteka, par minut, tako kar mogoče med vrati, ne pa tako kot bi bilo mogoče smiselno, strokovno, da bi bila to res neka profesionalna storitev.«* (F51)). Sicer je dobro po zaključku nadzorovanega stika nagovoriti določene teme, ki so se pojavljale na stiku, kot na primer pohvala ravnanja starša ali pa predlog za drugačno vrsto aktivnosti (*»...potem pa tudi po vsakem stiku načeloma kratke evalvacije stikov, ker se vedno kaj zgodi*

vmes ali pa so kakšne spremembe.« (H13)), vseeno pa se nekatere socialne delavke zavedajo pomena bolj celostnih evalvacij (*»Zdaj v praksi ni tako, čeprav bi bilo smiselno, da bi bila prav neka evalvacija konkretna...« (F50)*) in jih tudi občasno izvajajo, nekatere enkrat na mesec (*»Enkrat mesečno, ko pošljemo tudi poročilo sodišču pa so še evalvacije s starši.« (G48)*), nekatere pa se s starši dogovorijo za termin (*»...včasih pa se prav dogovorimo za nek termin izven.« (H56)*). Evalvacije so čas za podelitev opažanj socialne delavke (*»Zdi se mi prav, da si po stiku vzamemo nekaj časa in temu očetu povemo kaj smo opazili...« (E29)*), čas za vprašanja starša, čas za nasvete o tem, kaj spremeniti, za iskanje boljših načinov ravnanj (*»...potem evalvacija stika, ki vključuje tudi ta del, da skušamo z uporabnikom najti kakšne primernejše načine ravnanj...« (H11)*) in tudi prostor za izražanje stisk starša (*»Takrat ti lahko starši tudi povejo za kakšno svojo stisko...« (G85)*) ter čas za pogovor o nadaljnjem poteku. Socialna delavka evalvacije z otrokom praviloma ne opravlja, razen če oceni, da je to potrebno (*»Po potrebi, če bi videli, da ima otrok neko stisko na stiku, bi se potem z njim pogovorila, če pa stik dobro poteka, da otrok steče staršu v objem, je sproščen in tako, potem pa ne.« (E40)*). Informacije o otrokovem doživljanju socialna delavka pridobi s strani obeh staršev (*»Sprrašujemo pa velikokrat starše, tudi tega starša, pri katerem je otrok v skrbništvu, o tem kako je otrok po stiku, a kaj pove in tako.« (E39)*). Vse socialne delavke ne izvajajo vedno evalvacij (*»Imam občutek, da tega ne delajo vsi strokovni delavci tukaj, ker vidim v zapisih, ki jih dobim, ko pišem poročila ali pa ko staršem kaj rečem, pa ne vejo nič.« (E28)*), ali pa so te, kot omenjeno, površno in hitro opravljene, kar je negativno označila tudi ena intervjuvanka (*»Ampak to ni dobro tako nekaj na hitro, ker to so zelo občutljive zadeve. Ni dobro tako na hitro.« (G50)*).

Nasveti staršem

Socialna delavka lahko z nasveti pomaga staršu pri stiku z otrokom, in sicer tako med stikom, še bolj pa v času evalvacije ali po stiku (*»Kakšne nasvete staršem podelim tudi med samim stikom, ampak to še bolj pri evalvaciji po stiku.« (H54)*). Po potrebi socialne delavke s starši podelijo nasvete na primer o tem, kako ravnati z otrokom (*»Imela sem pa enega mladega očka in z njim sem tudi med samim stikom komunicirala na način, da sem mu pomagala, kako naj ravna z otrokom.« (A87)*), kako postavljati meje otroku (*»Pomagala sem mu z nasveti v smislu, kako se otroku postavlja meje, kako se kljub temu dopušča kreativnost in podobno.« (A88)*), kako spodbuditi otroka, da pospravlja (*»...naj on pospravi igrače, smo opazili, da samo vi pospravite, dajte ga spodbuditi, da naj še on« in podobno.« (C120)*) in podobno. Nasveti so večinoma namenjeni pomoči staršu za boljšo izvedbo nadzorovanega stika z otrokom (*»Tak*

starš dobi potem tudi neke vzorce, da lahko on naslednjič to bolje izpelje.» (A26)). Kot omenjeno zgoraj pa vse socialne delavke ne pomagajo staršem, ki niso sami dovolj angažirani. Socialna delavka lahko staršu predlaga vključitev v terapijo ali iskanje ustrezne pomoči (»Lahko pa priporočamo to, kar je na voljo za starše, lahko damo kakšne zloženke za namen vključitve v razne terapije.« (G52)). Predlog lahko socialna delavka poda tudi sodišču (*»Mi tudi lahko predlagamo staršu ali pa tudi sodišču, če vidimo, da bi bilo potrebno in koristno, da bi se starš vključil v program Neverjetna leta ali pa na trening starševskih veščin.« (A92)).***

Kompetentnost in izobraževanje

Kompetentnost pri delu

Odgovori socialnih delavk in delavcev na vprašanje o tem, kako kompetentne se počutijo pri izvajanju naloge stikov pod nadzorom, nakazujejo na to, da se sicer po večini počutijo kompetentne, a ostaja še nekaj prostora za izboljšave (*»Tako da nekaj srednjega, z veliko prostora še za nadgradnjo in izboljšave.« (F60)). Razlog za kompetentnost je lahko tudi pogosta izkušnost socialnih delavk, ki opravljajo to nalogo (*»Saj to po navadi delajo ljudje, ki imajo izkušnje, tako da ta vidik je.« (F57)). Socialna delavka, ki na centru za socialno delo dela šele dve leti, je poročala o tem, kako neopremljeno za to nalogo se je počutila na začetku (*»Na začetku mi ni bilo dobro, ker sem bila kar vržena v to. Jaz preden sem začela delati, sploh nisem vedela za to nalogo.« (E93)). Socialne delavke imajo različen pogled na to, kaj pomeni biti kompetenten. Ena socialna delavka vidi kompetence v zmožnosti biti objektivni (*»Pravzaprav ne vem, koliko so tu pomembne neke kompetence, bistvo je da nisi soudeležen, da nisi ne na eni ne na drugi strani, da si čim bolj objektivni.« (G56)), druga v tem, da se je sposobna oddaljiti od zgodb uporabnikov (*»Bi rekla, da se znam kar dobro distancirati od vsebine in zgodb, ki se tam odvijajo.« (C114)), tretja pa na primer v tem, da dobro razume sebe in svoje delovanje (*»Strokovni delavec mora imeti najprej sam pri sebi razčiščeno, imeti neki uvid v svoje delovanje, da lahko sploh take naloge izvaja.« (D133)).******

Znanja, na katera se opirajo socialne delavke

Znanja, ki socialnim delavkam pomagajo pri izvajanju stikov pod nadzorom, so predvsem znanja o vzpostavljanju odnosa, znanja o nasilju v družini (*»Veliko je povezovanja z mojim področjem nasilja, to me je pa vedno zanimalo.« (E97)), znanja s področja razvojne psihologije, znanje o otrocih s posebnimi potrebami in razumevanje odzivov otrok, znanje dela z družino in posameznikom ter pravno znanje (*»...eno je dobro poznavanje zakonodaje...« (D111)). Socialne delavke znanje pridobivajo posredno iz različnih virov (*»Neposredno znanja za delo***

pri stikih pod nadzorom nisem dobila, posredno pa ja zagotovo.» (H60)). Socialna delavka potrebuje veliko znanja (»Tu je polno nekega znanja, nekih tehnik, dobro je, da ima strokovni delavec veliko enega znanja na zalogo.« (F72)), poleg tega pa so pomembne tudi izkušnje (»Težko rečem, ampak to je zahtevna naloga, to res moraš imeti izkušnje in znanje.« (D107)). En socialni delavec je povedal, da znanja na tem področju socialnim delavkam in delavcem še primanjkuje (»Jaz mislim, da kar manjka znanja.« (F56)).

Socialne delavke so poudarile pomembnost lastnih izkušenj dela z uporabniki, nasploh dela z ljudmi in dela z družinami (»Predvsem pa so tu izkušnje, več kot imaš izkušenj na tem področju, več ko opazuješ te dinamike, bolj spoznaš družine, bolj prepoznaš tudi včasih neizrečene besede in poglede.« (C66)). Pomagajo lahko tudi izkušnje drugega področja dela, na primer psihoterapije (»Sem tudi izobražen in specializiran terapevt, partnerski in družinski.« (F62)). Lastna izkušnja starševstva je tudi nekaj, na kar se socialne delavke opirajo (»Pa tudi nekih lastnih izkušenj starševstva, tudi to nekaj pride prav.« (A109)). Poleg tega je pomembna tudi lastna angažiranost. Socialne delavke so poročale, da veliko berejo, da se izobražujejo o delovanju starša in otroka (»...in vse te stvari, ki jih sama preberem in sem angažirana, mi pomagajo na primer že za lastno razumevanje delovanja starša ali pa otroka v določenih trenutkih.« (A108)), ob delu študirajo še psihoterapijo in so torej osebno zagnane.

Socialne delavke sicer sledijo znanju, ki so ga pridobile med študijem na fakulteti za socialno delo (»Sledim znanju iz FSD to sigurno...« (E104)), vendar pa poročajo, da razen s praktičnim delom študija (»...z vsem sem se spoznala potem, ko sem šla na prakso na CSD.« (E99)), fakulteta študentov ne pripravi dobro na delo za to nalogo ali katero drugo v sklopu nalog, za katere so pooblaščen centri za socialno delo (»Fakulteta za socialno delo te žal ne pripravi za tako delo« (C71)). Socialne delavke so poročale, da se jim zdi škoda, ker fakulteta ne opremi boje za takšno delo (»Tu sem potem našla to, za kar sem lahko rekla, da je moje poslanstvo in mi je žal, da se na fakulteti skoraj da ne govori o centrih.« (E103)). Menijo, da bi se morala fakulteta prilagoditi tudi potrebam centra za socialno delo (»To se mi ne zdi v redu. Delo na centru je baza, temelj. To bi moralo biti posodobljeno...« (E101)), predvsem na način, da bi se študenti učili o javnih pooblastilih (»Želim si, mi imamo katalog nalog in ta katalog nalog bi moral biti eden od predmetov na fakulteti, ker ti dejansko moraš vedeti kaj na centru sploh delajo.« (E100)) in se na ta način malo prilagoditi tudi potrebam centra (»Tudi fakulteta bi se morala malo tem potrebam prilagajati, zahtevam centra.« (D115)).

Metode, tehnike in pripomočki za delo

Medtem ko so nekatere socialne delavke poročale, da pri svojem delu ne zaznavajo uporabe posebnih metod in tehnik (*»Prav za stike pod nadzorom bi težko rekla, da so prisotne neke tehnike ali metode.« (A110)*), *»Ne, nič. Ni posebnih metod. To je samo odnos starša in otroka, ti nimaš pri tem popolnoma nič zraven, samo to, da opazuješ, zapisuješ in opozoriš na napake.« (G63)*), pa so druge poročale o tem, da si pri svojem delu pomagajo najbolj z metodami, kot so aktivno poslušanje, tehnike opazovanja, usmerjanja in vodenja pogovora, metode dela s posameznikom, parom in družino, tehnike dela, ko so prisotne kompleksne razveza (*»...tehnike umirjenja konflikta, kako z visokim konfliktom delati...« (F69)*), tehnike postavljanja mej in znanja kako zapisovati.

Dve socialni delavki sta poročali o uporabi pripomočkov pri izvajanju stikov pod nadzorom, in sicer si občasno pomagata z genogrami, eko-zemljevidi, analizami primerov, opazovalnimi shemami, risanjem in s kartami razpoloženja. Ena socialna delavka si je izdelala shemo vsebine dogovora s starši (*»Glede priprave na sam stik skupaj s starši pa sem jaz tudi oblikovala shemo tega, kaj bi moral dogovor pred stikom vsebovati.« (D62)*) in opomnike o tem, na kaj biti pozoren (*»Velikokrat si delam kakšne opomnike, da vem na kaj biti pozoren pri pisanju in opazovanju. To je v pomoč, kaj moraš v pripravi narediti, kaj opazuješ, kako zabeležiti.« (D118)*). Te pripomočke je tudi delila z drugimi socialnimi delavkami in delavci (*»In sem strokovnim delavcem pripravila tudi gradivo. To pa je treba in tudi še vedno to dopolnjujem.« (D43)*).

Izobraževanja

Določena izobraževanja na temo stikov pod nadzorom so na voljo, a teh ni veliko veliko. V zadnjem času jih je sicer nekaj več, in sicer so ta organizirana s strani Socialne zbornice Slovenije in Skupnosti centrov za socialno delo. Izobraževanja potekajo v obliki enodnevnih seminarjev (*»Kolikor sem jaz zaznal so bolj tako neki enodnevni seminarji.« (F84)*). Ena sogovornica tudi sama zadnja tri leta na izobraževanjih deli svoje izkušnje s socialnimi delavkami (*»Jaz sem pisala vse te stvari, ko sem izvajala tudi usposabljanja za socialne delavke za stike pod nadzorom...« (D41)*), vseeno pa pravi, da bi moralo biti teh izobraževanj še več (*»Naše edino močno orodje je znanje in izobraževanje tako da jaz mislim, da bi absolutno rabili tega več.« (D129)*).

Večina intervjuvanih se je v zadnjih letih udeležila vsaj enega izobraževanja na temo stikov pod nadzorom, nekateri tudi večkrat (*»Sama sem se udeležila dosti izobraževanj na to temo,*

kar pač je bilo v okviru razpoložljivega možno.» (H58)). En socialni delavec je poročal, da še ni bil seznanjen z izvedbo kakšnega izobraževanja na to temo (»Se nisem udeležil. Ne spomnim se, da je bil organiziran kakšen seminar. Lahko da je bil organiziran pa jaz nisem dobil informacije. V spominu pa nimam.« (B71)). Socialne delavke so opozorile na problem izobraževanj, ker imajo ta neprilagodljive termine in se pogosto izvajajo v času poslovnih ur (»...in potem včasih kot strokovni delavec res tuhtaš ali je bolje da greš na izobraževanje kar je zelo dobro ali boš pa potem nadure delal, ker stvari ne bodo narejene.« (C91)). Prav tako so izrazile težavo v pomanjkanju časa (»V masi mojega dela mi tudi ne uspe iti na izobraževanja« (E116)).

Tako rekoč vse intervjuvane socialne delavke so menile, da so kvalitetna izobraževanja pomembna (»Kvalitetna izobraževanja pri tako zahtevnih zadevah vedno pridejo prav.« (B72)). Na vprašanje o tem, kaj bi morala izobraževanja še ponujati, so socialne delavke odgovarjale, da bi si želele več praktičnega dela, kakšno igro vlog ter več natančnejših smernic (»Da oseba, ki to vodi, da prostor da strokovna delavka izpostavi svoj problem in potem na osnovi konkretnega primera skupaj iščejo rešitev.« (B76)). Znanja in kompetence, ki jih socialne delavke še potrebujejo, so kako zapisovati (»...kako podati svoje mnenje, sploh za neka obnašanja, ki drugače niso dokazljiva, ker to ti samo opažaš« (E118)), kako pisati poročila, kaj točno sploh opazovati, kako podati mnenja, kdaj predlagati, da stiki niso več potrebni, kako biti čim bolj objektivni, kako delati, ko ni dovolj samo nadzorovanje, kako delati, ko so prisotni intenzivni konflikti med staršema (»Je pa to na primer pri primerih odtujevanja pa visoko konfliktnih razvez, tukaj manjka še veliko veliko znanja.« (F58)). Socialne delavke si prav tako želijo več sodelovanja s sodišči in sploh več interdisciplinarnosti (»In veliko te neke interdisciplinarnosti, povezovanja in izmenjevanja mnenj.« (H76)).

Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom

Strokovne in organizacijske ovire

Vsi intervjuvani so izrazili oviro v pomanjkanju kadra, pomanjkanju časa (»Čas je največja ovira.« (D141) in prevelikemu obsegu dela (»Sploh pa, ker je delo organizirano na tak način, da ena socialna delavka opravlja toliko nalog.« (H81)). Socialne delavke ovira sistemska organizacija (»Moti me sistemska neorganiziranost in se ves trud potem podre zaradi višjih organov.« (E141)) in razpršenost nalog. Izrazile so oviro pomanjkanja psihologov na centrih za socialno delo (»...ker se mi zdi, da bi bilo nujno pri stikih vključit oba vidika in psihološki in socialno delavski.« (H74)). En socialni delavec je povedal, da se sprašuje, zakaj je ta naloga

samo v pristojnosti centrov za socialno delo (*»...včasih bi v kašnih primerih lahko potekali tudi v šoli ali pa v vrtcu.« (F96)*). Druga socialna delavka je izrazila potrebo po ločenem sistemu dela za stike otroka s starši, ki imajo težave v duševnem zdravju ali pa so zaradi kakšnega drugega razloga sami manj zmožni (*»Taki starši bi potrebovali nekoga, ki bi mu pomagal, da se sreča z otrokom. To bi lahko bilo nekaj tudi izven centra.« (D145)*).

Ovira zakonodaje in sodišča

Sodišče oviro pri delu predstavlja s tem, ko v času določenih stikov pod nadzorom ne izvaja narokov in obravnav in se v času nadzorovanih stikov kljub pobudam socialnih delavk nič ne zgodi (*»Največja pomanjkljivost tega področja so pa sodišča, sodišča ne opravljajo svojih nalog konkretno in korektno.« (E135)*). Sodišče tudi vedno ne upošteva mnenj socialnih delavk (*»Mi lahko sodišču mnenje vedno podamo ali predlog, ampak sodišče našega mnenja ni dolžno upoštevati in ga včasih tudi ne.« (A79)*). Sodni postopki so dolgi in med sodiščem in CSD poteka premalo komunikacije in sodelovanja. Socialne delavke imajo občutek, da se stiki pod nadzorom kdaj preveč vsiljujejo (*»Mi kdaj tudi že predhodno v mnenju opozarjamo na ta problem, da stiki niso v korist otroka, pa sodišče kljub temu odloči drugače in dodeli stike pod nadzorom, čeprav je bil otrok recimo tudi neposredno udeležen v tem nasilju.« (H87)*) in da včasih s to nalogo pridobivajo čas, ko bi lahko tekla kakšna druga oblika pomoči družini (*»...potem se zdi kot da sodišče nekako parkira to centru za socialno delo, da so vsaj neki stiki, ker imajo toliko zapletene odnose pa jih sicer ne bi bilo.« (F48)*). Socialne delavke se po večini ne strinjajo z določitvijo nadzorovanih stikov za 9 mesecev (*»To da stiki trajajo 9 mesecev je tudi ena zadeva, ki je po mojem sporna. Nekako pavšalno so stiki določeni za 9 mesecev in zdaj jih moramo mi toliko časa izvajati. To ni smiselno.« (F100)*) in tako vedno ostaja odprto vprašanje, kaj po tem (*»Večkrat je problem kaj potem po preteku 9 mesecev...« (D148)*).

Prostorske ovire

Ena ovira, ki so jo pogosto izpostavile socialne delavke, je prostorska ovira. Sicer ima večina enot sobo, namenjeno stikom pod nadzorom, a je ta večinoma premajhna in ni primerna za vse starosti otrok (*»...rabili bi več prostora, več nekih možnosti da je prilagojeno tako mladostnikom kot otrokom, pa tudi novorojenčkom.« (C83)*). Problem nastane tudi, ko se na eni enoti hkrati izvaja več nadzorovanih stikov, ali pa ko je na stiku več otrok (*»Prejšnje leto smo imeli naenkrat 10 stikov pod nadzorom, nismo več vedeli sploh kdaj in kje naj jih izvedemo.« (A132)*). Kot že omenjeno, bi se nadzorovani stiki lahko kdaj izvajali tudi v šoli ali vrtcu, v zavodih, kjer je lahko otrok nameščen ali pa v določenih primerih nezmožnosti starša tudi na

njegovem domu. Ena socialna delavka je razmišljala tudi o ločeni enoti ali mobilni službi (*»Že dolg opozarjamo, da bi bilo primerno, da je to neka ločena enota ali pa neka hiša, kjer bi lahko v končni fazi tudi cel CSD Ljubljana izvajal stike, da bi bilo tam več ljudi, več prostorov.« (A51)*).

Osebne ovire

Socialne delavke morajo biti pazljive pri morebitnem vnašanju svoje zgodbe (*»Presoja je zahtevna tudi, ker vsak človek nese še svojo zgodbo zraven, tudi sebe neseš v zadevo.« (D140)*), lahko ima določene slepe pege in hitro se lahko pri delu pojavi dilema o strokovnosti (*»Strokovne delavke mi kdaj rečejo že »jaz ne vem, če sem še strokovna«, ker so tako vpete v to dogajanje, v ta primer, tako notri padejo.« (D137)*). Socialnim delavkam je včasih težko ostati nevtralne, ko so globoko del dinamike ene družine. Nepredelane osebne zgodbe so lahko ovira pri izvajanju te naloge (*»V tem smislu si lahko osebnostno mogoče oviran, če imaš neka polja v sebi, ki jih nisi v svojem življenju predelal.« (B95)*). Oviro pa lahko predstavlja tudi preobremenjenost (*»Osebni del je mogoče to, ko imaš že itak veliko težkih primerov in potem to še pade zraven ko nimaš več toliko energije.« (F98)*). Ena socialna delavka je menila, da strokovni delavci včasih preveč poenostavljeno gledajo na to nalogo (*»Eni preveč poenostavljeno gledajo na te stvari.« (D155)*), na drugi strani pa se lahko kdo tudi podcenjuje (*»Lahko pa se tudi podcenjujejo, da niso sposobni.« (D156)*). Oboje lahko predstavlja neko osebno oviro.

Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom

Zahtevnost naloge

Socialne delavke so poročale o tem, kako težka je naloga stikov pod nadzorom (*»Največji izziv je to, da je pri teh stikih pod nadzorom vedno neka zelo težka situacija. Po navadi je tako, da pri teh težkih primerih, ki jih imamo, potem sledijo še stiki pod nadzorom.« (F89)*). Težko jim je, ko vidijo vse težke zgodbe (*»Tam so zahtevne zgodbe, vidiš očeta, ki je bil nasilen do mame, tu pa je zdaj samo oče, ki se trudi za tega otroka.« (B107)*), *»Zahtevni stiki pa so na primer kakšna zloraba, to je res težka stvar.« (D25)*). Velik izziv jim predstavljajo porušeni odnosi med staršem in otrokom (*»...problem je ko je podrt, zaradi kakšne hude zlorabe, to je izjemno zahtevno« (D31)*). Delo izvajanja stikov pod nadzorom so označile za naporno, nehvaležno in nepriljubljeno delo (*»To je zelo težko strokovno delo, ki je samo po sebi že zahtevno delo, naporno delo.« (B101)*), *»...in tudi izredno nepriljubljeno in izredno nehvaležno« (C73)*). Ena socialna delavka je poudarila, da bi morali tej nalogi pripisovati večji pomen (*»Se mi zdi, da je*

to bolj neka naloga zraven. Ponekod se je uveljavil nek tak pogled, da to ni neka vsebinsko zahtevna naloga, ampak jaz mislim, da je to zelo pomembna naloga, konec koncev gre tukaj za koristi otrok.» (H105)).

Stiske glede razlogov za določen nadzorovan stik

Socialne delavke so izpostavile problem raznovrstnosti situacij, za katere se določi stik pod nadzorom (*»To vse pade pod stike pod nadzorom, ne moremo pa res dati vse pod stike pod nadzorom, so različne situacije. Mi imamo zdaj vse v enem košu.« (F6)*). Izziv predstavljajo predvsem določeni stiki pod nadzorom, za katere socialna delavka meni, da niso v korist otroku (*»Meni osebno so največji izziv stiki za katere center misli, da niso v korist otroka. Te so največji izziv.« (A130)*), *»So tudi situacije, ko je strokovni delavec mnenja, da stiki niso otroku v korist pa se vseeno izvajajo naprej.« (F91)*). Prav tako je prisotna dilema glede določitve nadzorovanih stikov staršem v težjih okoliščinah, kot je na primer hujše nasilje v družini (*»Se pa tudi sami sprašujemo in smo včasih kar v velikih stiskah, ko se določijo stiki z povzročitelji hudega nasilja, ki imajo težave z odvisnostjo ali pa kakšne psihiatrične težave...« (A57)*). Socialne delavke tudi poudarjajo razliko v tem, ko starš ne zmore ali pa ko ta res predstavlja grožnjo otroku (*»Tu je razlika ali je starš ogrožajoč ali pa ne zna, ne zmore in zato potrebuje podporo.« (D147)*).

Izzivi, ki se pojavljajo med stikom

Izziv socialne delavke med prisostvovanjem pri stiku med staršem in otrokom je, kako se umakniti, pa vseeno spremljati potek (*»Kako obenem biti umaknjen pa spremljat.« (C105)*). Izziv predstavlja tudi poskus izključevanja vseh motečih dejavnikov in motenj, zaradi katerih je sploh prišlo do nadzorovanega stika (*»Ja to gre za družinske naveze, to so starši in njihovi otroci in največji izziv je da odstraniš vse kar je motečega v odnosih teh ljudi.« (B77)*), *»Da se poskuša nevtralizirati polje delovanja to uro ali uro in pol, da se ne čuti teh obremenitev, ki so vezane na konflikte med starši.« (B79)*), pa tudi kako ustaviti na primer konflikte staršev preko otroka (*»Mi dostikrat vidimo otroke, ki so orožje med dvema staršema. » (C107)*), *»Prek otrok en drugemu starša škodujeta. To je en tak izziv, ko je treba to ustavit« (C108)*). Izzivi se pojavljajo tudi pri tem, koliko fizičnega stika dovoliti staršu z otrokom v primerih spolne zlorabe in izzivi, ko otroci odklanjajo starše (*»Problem je na primer pri starejših otrocih, ko pa so odklonilni do starša, ko so neke zamere.« (D28)*).

Skrb za varnost in otrokovo doživljanje

Socialne delavke so odgovorne za otrokovo varnost. Ena socialna delavka je povedala, da je kdaj v stiski ob zagotavljanju varnosti otroka, ko se lahko hkrati boji tudi za lastno varnost (*»...ker smo lahko včasih tudi mi žrtve napada...« (A58), »...in takrat nas je strah kako zaščititi otroka, če se lahko napada v bistvu zgodi tudi na nas.« (A59)*). Socialne delavke je lahko kdaj tudi strah, sploh ob pisanju mnenj sodišču (*»Hitro si lahko grd, te sovražijo, dobivaš razne grožnje tudi po življenju, ko te vidi bi te najraje pljunil v obraz in ti moraš vse to zdržat. Te je včasih kar strah.« (E123)*).

Socialne delavke so govorile tudi o morebitnem vplivu stikov pod nadzorom na otroka, posebej v primerih, ko te niso v njegovo korist. Pomembno je zavedanje vpliva strokovnih delavk na otroke (*»Posegati v otrokovo življenje v najbolj ranljivih letih se mi zdi da lahko pustijo trajnejše posledice.« (D162)*). Določeni razlogi za dodeljen stik pod nadzorom lahko pri otroku povzročijo tudi travmo (*»V primerih nasilja v družini, sploh ko so otroci tudi sami žrtve ali pa tudi že če samo živijo v tem okolju, kjer se nasilje dogaja, v teh primerih so lahko kdaj stiki pod nadzorom tudi travmatična izkušnja za tega otroka.« (H48)*). Drugače pa travmatičnih izkušenj za otroka socialne delavke niso pogosto navajale.

Obnašanje starša, ki mu je bil dodeljen stik pod nadzorom

Izziv lahko predstavljajo starši, ki so nesodelovalni, ki so sovražni do socialne delavke, ko odklanja socialno delavko, ko nimajo uvida v svoje ravnanje, ko preizkušajo meje in ko so ne pripravljeni za spremembe. Starši se kdaj tudi razburijo, jokajo in žaljivo komunicirajo s socialno delavko. Včasih se med nadzorovanim stikom ne posvečajo dovolj otroku (*»Kakšni starši bi včasih kar klepetali s strokovnim delavcem.« (B49)*), večkrat pa se tudi drugače vedejo zaradi občutka nadzorovanosti, kar preprečuje socialni delavki pogled na dejansko stanje (*»Ta občutek nadzorovanosti je prisoten, starši se potem drugače vedejo in govorijo kot v nekem nevtralnem okolju.« (H16)*). Zgodilo se je tudi že, da so starši odklanjali in odpovedovali stik z otrokom ali pa da so grozili, da ne bodo vrnili otroka drugemu staršu (*»...ko je ženska, ki so ji bili dodeljeni stiki, grozila, da otroka ne bo dala več nazaj očetu.« (F53)*). Izziv predstavljajo tudi starši brez socialne mreže, tj. starši, ki nimajo podpore v svojem okolju in ljudi, ki jim lahko pomagajo, ter starši, ki se ne vključujejo v reševanje osebnih težav (*»Vzporedno s stiki pod nadzorom bi moral starš delati na sebi, se vključevati v programe, pa se ne.« (E143)*).

Čas za izvajanje stika pod nadzorom in zapisovanje

Devet mesecev se socialnim delavkam zdi prekratek čas za večje spremembe (*»Teh 9 mesecev je dolgih, ampak v bistvu zares kratkih za te neke večje spremembe.« (H92)*), obenem pa predolg čas takrat, ko je potrebnih manj nadzorovanih stikov, ko se je odnos med staršem in otrokom že dobro vzpostavil (*»Včasih je v kakšnih primerih zadosti 5 stikov, nekje mogoče 10 stikov.« (F101)*). Stiki pod nadzorom običajno potekajo enkrat ali dvakrat na teden po uro in pol ob prisotnosti včasih tudi dveh socialnih delavk, kar je lahko velik kadrovski in časovni izziv. Včasih se zato nadzorovani stiki izvajajo tudi enkrat na dva tedna, čeprav bi morali biti pogostejši (*»Že to, da imaš enkrat na teden stike, je lahko komu težko verjeti, ampak meni ne znese, jaz imam lahko stike samo na 14 dni.« (G109)*). Zaradi pomanjkanja časa lahko izvajanje nadzorovanih stikov hitro postane površna rutinska naloga (*»Ta naloga potrebuje globlje analize, samorefleksije, mi pa preveč hitimo.« (D142)*). Prav tako je večkrat težava z usklajevanjem časa staršev in otrok s poslovnim časom CSD. Ena socialna delavka je zagovarjala idejo o ločeni enoti, ki bi bila bolj časovno fleksibilna (*»In pa, da bi bilo to možno popoldne in med vikendi, kar je trenutno po zakonodaji nemogoče, mi smo pa omejeni z našim poslovnim časom.« (A52)*).

Dvomi nastajajo tudi glede nadaljevanja stikov med starši in otroci po poteku devetih mesecev (*»Vedno pri kakšnih zahtevnih stikih ostaja pomislek o tem kako bo ko pa nadzorovanega stika več ne bo.« (C101)*) in o tem, ali bo otrok kasneje res varen (*»Če je oče nasilen do otroka, itak da ga ne bo tukaj udaril in bo z njim igral šah eno uro, brez posebnosti stik, kako pa naj jaz vem, ko bo otrok potem doma in bo preizkušal mejo.« (E74)*).

Zapisovanje je pomembna naloga socialne delavke pri nalogi stikov pod nadzorom, a jim ta še dela težave (*»To mi je leta nazaj delalo veliko težav. Na splošno menim, da dela to socialnim delavcem veliko težav še.« (A128)*). Največji izziv predstavlja to, kako zapisati neko opažanje, ko socialna delavka nima točnih dokazov (*»Potem so kakšna taka dejanja, ko starš velikokrat med stikom pokaže oz. nekako preizkuša mejo, je manipulativen jaz pa nimam besed, nekih trdnih dokazov ali podobno, da bi to zagovarjala tudi v mnenju za sodišče.« (E78)*), *»Veliko je enih stvari, ki so tako v zraku. Za enega starša, ki je odvisnik od drog in ki je zadnjič vmes napol zaspal na stiku, jaz ne morem napisati »sem skoraj sigurna da je prišel na stik zadet«.« (E79)*). Še težje je zapisovanje socialnim delavkam, ko družine ne poznajo (*»To je veliko težje zapisat, ker ne poznaš dinamike. Potem je veliko nekega dodatnega dela.« (C113)*). Pri pisanju mnenj je potrebna previdnost (*»Mislim, da je potrebno biti zelo previden pri teh mnenjih, ki jih*

mi pripravljamo za sodišča.» (H49)), saj so nekateri starši zelo občutljivi na zapisana mnenja («Starši so večkrat občutljivi na to kaj se napiše, ali se ras zapiše vse, ali se nagibaš v eno stran ali v drugo in so tudi kdaj v tem smislu pritožbe.» (G26).

Iskanje pomoči

Vse socialne delavke, ki sem jih intervjuvala, so povedale, da se za pomoč največkrat obrnejo k sodelavcem in zagovarjajo pomembnost dobrega tima na enoti («Vedno se je treba s kom posvetovati, ker ko si ti zelo notri lahko kaj spregledaš.» (D57)). Socialne delavke so poudarile tudi pomembnost dobrega počutja v timu («Zelo pomemben je ta kolektivni duh, kako dobro se ti počutiš v temu timu, koliko lahko поделиš.» (D127)). Poleg teh neformalnih in spontanij intervizij s sodelavkami in sodelavci pa imajo po večini enkrat mesečno na voljo supervizije («Imamo tudi supervizije znotraj centra enkrat na mesec ampak ne govorimo samo o stikih.» (C88)). Nekatere socialne delavke se lahko obrnejo tudi na vodjo ali direktorja, nekatere pa pravijo, da slednji ni dobra pomoč («Načeloma bi se morali na vodjo, pri nas se ne na vodjo, ker nima znanja.» (E111)). Včasih se med seboj dogovorijo, da bodo kakšen nadzorovan stik izvedle v paru, ali pa da se dve socialni delavki menjata («Če je kakšna kompleksna situacija se tudi dogovorimo, da se med sabo menjamo, da tako dobimo več mnenj in neko širšo sliko.» (A121)). En socialni delavec je povedal, da včasih pomoč išče tudi pri sodišču («Če gre za kakšen pravni regulc se s strokovnjaki na tem področju in sodiščem.» (B68)).

Občutki socialne delavke

Naloga stiki pod nadzorom lahko pri socialnih delavkah vzbudi občutek nemoči, občutek neslišnosti in celo stiskanje v želodcu in telesno odzivanje («Lahko te tako notri potegne, da se že telesno odzivaš, da telesno zaznavajo.» (D138)). Socialne delavke skrbijo, da ne bi bila otrokom povzročena travma, občutijo te težke zgodbe uporabnikov in hitro lahko prevzemajo čustvene in psihološke obremenitve («Že to je težko, ko prevzemaš nase te čustvene in psihološke obremenitve.» (B110)). Včasih doživljajo stisko, ko se jim zdi, da stik zunaj ne bo potekal dobro («Sam izziv mi je sprejetje, da bo stik potekal brez težav, pa jaz nekako vem, da zunaj ne bo tako, ta neka moja osebna stiska, ki jo imam.» (E120)). Včasih ob kakšnih dogodkih lahko pride do otopelosti socialne delavke («...ko je oče petkrat zapored dal poljub na usta svoji hčerki, takrat pa me je tko, sem se počutila po eni strani tako malo otopela, po drugi pa sem vedela, da zdaj pa moram reagirati.» (E133)). Socialne delavke se lahko kdaj vznemirijo, ko se jim zdi kaj krivično («Veliko stvari me vznemirja, kakšna obnašanja staršev ko vidim, da so med stikom drugačni kot zunaj, se velikokrat znerviram.» (E131) in včasih imajo stiske glede

tega, kako stik izvesti čim bolj strokovno (*»...pa tudi kako zdaj strokovno peljati stik, da ne bo starš vnašal nekih vsebin, ki so vezane na njegov konflikt z drugim staršem.« (B112)*). Ena socialna delavka je menila, da zgodb uporabnikov ne smejo doživljati preveč čustveno in da sta potrebni čustvena oddaljenost in objektivnost (*»Mislim, da je pomembno, da si na distanci, da se ne vpletaš in da poskušaš biti neopredeljen.« (G106)*). Socialne delavke so govorile tudi o tem, kako je včasih pomembno izključevanje čustev (*»Moramo pustiti te naše občutek zunaj.« (A137)*, *»Na tem področju tako kot na področju nasilja ne moreš delati, če se te vse preveč dotakne.« (E130)*).

Predlogi za izboljšave

En socialni delavec je zelo kritično in natančno naznanil na potrebo po natančnejši opredelitvi naloge stikov pod nadzorom. Potrebno bi bilo ponovno formulirati, kaj je pomen stikov, kaj je vloga socialne delavke, kaj so njene naloge, kaj opazovati in kaj zapisovati. Prav tako bi bilo potrebno razvrstiti različne vrste stikov (*»Mogoče razvrstiti te različne vrste stikov, saj enkrat delujemo kjer je bilo nasilje, enkrat pa pomagamo vzpostaviti porušene odnose.« (F76)*) in natančneje opredeliti smernice za delo. Prav tako je izpostavil, da se pri stikih pod nadzorom bolj izvaja res ta nadzor, opazovanje in poročanje, namesto da bi bila nudena pomoč in iskanje rešitev (*»Ali to bolj nadomešča neko svetovalno storitev, ki bi mogla bit, kot pomoč, da se stiki med staršem in otrokom normalizirajo.« (F9)*) in poudarja potrebo po večjem poudarku na svetovalnem delu (*»Meni se zdi da včasih te stiki pod nadzorom zamenjujejo to, da namesto da bi bila neka svetovalna pomoč družini določena, so določeni stiki pod nadzorom. To je tudi en problem tukaj, da stiki pod nadzorom zamenjujejo neko storitev, kjer bi bilo potrebno z družino delati svetovalno, da bi prišlo do boljših odnosov, mi pa tega na stikih ne delamo.« (F92)*).

Tudi ostale socialne delavke so podale nekaj predlogov, in sicer so tudi izpostavile potrebo po ožji opredelitvi naloge in izrazile potrebo po drugačnem načinu dela na primer pri uvajalnih stikih (*»Bi se pa dalo v marsikaterem primeru urejati sodelovanje in vzpostavljanje stikov, na primer pri uvajalnih stikih, to drugače zastaviti.« (D8)*). Socialne delavke so predlagale potrebo o občasni prisotnosti terapevtov ali psihologov na nadzorovanem stiku, saj se jim zdi pomembno včasih vključiti tudi znanja s področij drugih strok. Predlagale so pa so tudi možnost ohranjanja stika med starši in otroki tudi v kateri drugi obliki (*»Seveda je potrebno ohranjati neki sitk, ampak v kakšnih primerih je pač potreba po tem da se to izvede v neki drugi obliki pa z nekim filtrom.« (H90)*).

V. RAZPRAVA

V nadaljevanju s pomočjo pridobljenih rezultatov odgovarjam na zastavljena raziskovalna vprašanja. Slednje povežem tudi s teoretičnimi izhodišči, predstavljenimi v teoretičnem uvodu.

1. Kakšna je vloga socialne delavke pri stikih pod nadzorom?

Glavno vprašanje moje diplomske naloge je – kakšna je sploh vloga socialne delavke pri izvajanju stikov pod nadzorom. Stik pod nadzorom omogoča staršem, ki bi lahko predstavljali tveganje svojemu otroku ali partnerju, izkušnjo stika med staršem in otrokom v prisotnosti ustrezne strokovne osebe (Pearson in Thoennes, 1999). V Sloveniji je ta strokovna oseba vedno socialna delavka, zaposlena na centru za socialno delo. To v 163. členu določa Družinski zakonik (2017). Slovenske literature, ki bi natančneje opredeljevala vlogo socialne delavke pri izvajanju naloge stikov pod nadzorom, ni. Ta je le zelo skromno določena v Katalogu javnih pooblastil nalog po zakonu in storitev (2021).

James in Gibson (1991) s sedmimi nalogami, ki jih za potrebe naloge stika pod nadzorom izvaja socialna delavka, še najbolj predstavita vlogo socialne delavke pri tej nalogi. Socialna delavka tako uveljavlja sodni nalog; načrtuje stik pod nadzorom; prekine stik med staršem in otrokom, če oceni, da bi nadaljevanje stika predstavljalo grožnjo za otroka; podpira otroka, mu zagotavlja varnost ter z vzpostavljenim odnosom spozna otroka in njegove potrebe. Socialna delavka posreduje v imenu otroka in se vključuje, ko stik ne poteka v otrokovo korist. Prav tako je v podporo staršu oz. obema staršema; s starši lahko podeli tudi starševske nasvete. Vselej pa socialna delavka opazuje vedenje staršev in otrok, dinamiko njunega odnosa in slednje čim bolj natančno zapisuje, tudi tako da citira pomembne izjave, ob tem pa se izogiba posploševanju, sklepanju in prevelikem vključevanju svojih lastnih mnenj.

S pomočjo analize odgovorov socialnih delavk na vprašanje o njihovem pogledu in razumevanju svoje vloge pri izvajanju stikov pod nadzorom so se nekako oblikovale štiri kategorije oz. štiri vidiki vloge socialne delavke, kot jo razumejo same. Prva vloga je nadzorna. Socialne delavke spremljajo prisotnost ogrožajočega dejavnika in nadzirajo, da stik poteka v skladu z dogovorom. Druga vloga je skrbstvena ali podporna vloga, pri kateri pa je poudarek na otroku. Socialna delavka skrbi za to, da bo stik potekal čim bolj otroku prijazno, prispeva k čim bolj neobremenjenemu poteku stika, skrbi za varnost otroka in je tudi v podporo staršu. Pomembni vlogi ali nalogi, ki jih socialna delavka izvaja za potrebe stikov pod nadzorom, pa sta še opazovanje in zapisovanje. Socialne delavke so poročale, da stik opazujejo tako, da se poskušajo čim manj vključevati v odnos med staršem in otrokom. Sedijo nekje v kotu prostora,

kjer se izvaja nadzorovan stik, in si delajo zapiske. Pomembna naloga pri stikih pod nadzorom je tako tudi zapisovanje, saj morajo socialne delavke mesečno poročati sodišču o poteku nadzorovanih stikov.

Stiki pod nadzorom so oblika pomoči družini, kar je povedala tudi ena socialna delavka, ki sem jo intervjuvala. Na drugi strani pa sta dva socialna delavca povedala, da je lahko pri tej nalogi pogosto preveč v ospredju nadzor. En socialni delavec je povedal, da se mu zdi, da se socialne delavke pri tej nalogi pogosto vidijo kot podaljšano roko sodišča. Svetovalnega dela in pravega dela z družino, natančnejše dela z družino na drugi ravni, kjer kot pravi Čačinovič Vogrinčič (2006) socialna delavka soraziskuje družino skupaj z njo in se odziva na ravnanje članov družine drug z drugim, je zelo malo, ponekod pa ga sploh ni. Socialne delavke so izrazile, da njihova vloga pri stikih pod nadzorom ni svetovanje.

Nekatere socialne delavke, ko vidijo, da starš ne zmore in potrebuje pomoč, z njimi podelijo starševske nasvete in jim pomagajo bolje graditi odnos z otrokom, kar tudi James in Gibson (1991) opredeljujeta kot eno izmed nalog socialne delavke, in sicer podpora staršu ter podelitev starševskih nasvetov. Na drugi strani pa se nekatere socialne delavke v stik med staršem in otrokom ne vključijo niti takrat, ko starš ni dovolj spreten z otrokom. Vključijo se le takrat, ko stik ne poteka v skladu z dogovorom in ko je prisotno nedovoljeno vedenje ali komunikacija. Bregar in Maj (2021) sicer v smernicah za delo socialne delavke pri stikih pod nadzorom navajata, da naj socialna delavka vzpodbuja pogovor in igro, če starš ne najde pravega stika z otrokom, in s svetovanjem nudi pomoč staršem s poučitvijo o primernem izvajanju stikov ter pomoč pri navezovanju. Rezultati moje raziskave pokažejo, da tega ne počnejo vse socialne delavke in so pogosto mnjenja, da je njihova vloga zgolj nadzirati, da vse poteka v skladu z dogovorom, da je naloga starša, da dobro vzpostavi stik s svojim otrokom in da morajo same zgolj s svojo prisotnostjo omogočati varen prostor za potek stika med staršem in otrokom, ki ga drugače ne bi bilo ter o tem čim bolj objektivno poročati sodišču.

Miklič in Sitar Surić (2019, str. 183–185) navajata kako pomembna je usmerjevalna in poučevalna vloga socialne delavke pri stikih pod nadzorom, saj so lahko ti priložnost za učenje starša o tem, kako ravnati z otrokom. Stiki pod nadzorom imajo, kot pravita avtorja Birnbaum in Alaggia (2006), čeprav imamo s tega področja še zelo skope informacije in malo raziskav, potencial za spodbujanje in krepitev odnosov med starši in otroki. Če je po mnenju socialnih delavk stik pod nadzorom čas za kvalitetno preživljanje časa med staršem in otrokom brez vključevanja socialne delavke, pa naj bi bile evalvacije po nadzorovanih stikih namenjene podelitvi informacij s starši, pogovor z vsemi člani družine, čas za soustvarjanje rešitev in torej

za svetovalno delo in pomoč družini, pa se tudi te v praksi redko sploh izvajajo, ali pa se izvedejo zgolj v nekaj minutah, takoj po končanem stiku.

Družina ima, kot pravi Čačinovič Vogrinčič (2016), pravico do dela na drugi ravni in ne le do podpore in pomoči, omejene zgolj na urejanje socialne pomoči, ki izhaja iz pooblastila. A iz odgovorov socialnih delavk je razvidno, da pomoč in podpora družini, ki bi bila utemeljena na odnosu in sodelovanju, pri izvajanju naloge stikov pod nadzorom, umanjka. Na to, da je izvajanje stikov pod nadzorom postala le naloga »za zraven« in se ji ne pripisuje toliko pomena, opozarjajo tudi intervjuvane socialne delavke. Le redke opravijo uvodni pogovor z družino in samo ena socialna delavka je poročala, da spozna in vzpostavi odnos z vsemi člani družine. Na več enotah centra za socialno delo so oblikovali takšen način dela, da samo vodja oz. koordinator naloge stikov pod nadzorom opravi uvodni oz. bolj rutinski pogovor z družino, kjer podpišejo pravilnik o tem, kako se vesti na nadzorovanem stiku, potem pa se socialne delavke, ki delajo na področju varstva otrok in družine, med seboj izmenjavajo, tako da nadzorovane stike med enim staršem in otrokom izvaja vsakič druga socialna delavka.

Zaradi okoliščin družine, ki pripeljejo do potrebe po stikih pod nadzorom, je po mojem mnenju nujno vzpostaviti odnos z vsemi udeleženci, z vsakim posebej skleniti dogovor o sodelovanju in kot pravi Čačinovič Vogrinčič (2006) z družino vzporedno voditi dva procesa oz. družino nagovarjati na dveh ravneh. Pri stikih pod nadzorom gre vedno za neko ogroženost otrok in kot najbolj pogosti razlogi za določitev tega ukrepa so se v moji raziskavi, kot navajata tudi Pearson in Thoennes (1999), pokazale predvsem kompleksne razveze, močni spori zaradi skrbništva in varstva otrok, družine z zgodovino nasilja ali obtožbe o nasilju med starši ter druge oblike nesprejemljivega vedenja. Miklič in Sitar Surić (2019, str. 183–185) pravita, da je za otroka pomembno, da je na stikih pod nadzorom prisotna socialna delavka, ki jo otrok pozna in da se strokovne delavke med seboj ne menjajo, razen ob določenih izjemah, npr. zaradi odsotnosti. Nasprotno pa se socialne delavke v praksi, kot so pokazali rezultati analize intervjujev, na določenih enotah CSD stalno izmenjujejo in tako otroka spoznajo le spontano.

V središču stikov pod nadzorom je zaščita in korist otrok in kot pravi Čižman (2019, str. 77) ne smemo pozabiti na to, da je vsak otrok neponovljiv individuum in se od drugih otrok razlikuje po družinskem okolju, po razvojnem obdobju, v katerem je, po sebi lastnih izkušnjah, osebnostnih lastnosti in načinom spoprijemanja z izzivi. Ravno zato je potrebno vsakokrat prilagajati način dela potrebam družine in otroka in vedno znova ustvariti izviren delovni projekt pomoči, ki ga oblikujemo vsakokrat na novo in za vsakega uporabnika posebej (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2015, str. 15). Ob vsem tem je potrebno

upoštevati tudi otrokov glas in torej tudi z otrokom skleniti dogovor o sodelovanju, saj je tudi njegova instrumentalna definicija problema nujno potrebna v procesu soustvarjanja želenih izidov (Čačinovič Vogrinčič in Mešl 2019, str. 102–105).

Na nevidnost in neobčutljivost za otrokove individualne in razvojne potrebe pri oblikovanju izvajanja nadzorovanih stikov sta opozorila Johnston in Straus (1999). Otroci, vključeni v nadzorovane stike, ki sta jih v svoji raziskavi intervjuvala Fitzgerald in Graham (2011), so poročali, da ne razumejo vloge socialne delavke in da tako rekoč niso imeli besede v zvezi z izvajanjem stika pod nadzorom in so bile vse odločitve sprejete brez njih. Analiza pričujoče raziskave pokaže, da socialne delavke sicer razumejo, da so v ospredju korist, varnost in udobje otroka, a slednje zagotavljajo preveč nadzorno in rutinsko. Nekatere socialne delavke pa z otrokom niti nimajo stika oz. jih v času poteka nadzorovanega stika le opazujejo in tako z njimi nimajo interakcije.

Tako kot je britanska študija (Easton 1997; kot navedeno v Hindle in Easton, 1999) opozorila na prisotnost dilem socialnih delavk v zvezi z njihovo vlogo pri stikih pod nadzorom, je tudi eden izmed socialnih delavcev, ki sem jih intervjuvala, kritično opozoril na to, da vloga socialne delavke pri tej nalogi ni dovolj natančno definirana. Opozoril je na to, da naloga stikov pod nadzorom pogosto nadomešča svetovalno delo družini, ki bi nujno moralo potekati. Tako so socialne delavke in delavci, po njegovem mnenju, pri stikih pod nadzorom v vlogi nekih opazovalcev in poročevalcev sodišču, namesto da bi z družino delali na spreminjanju vzorcev, na nudenju pomoči in na iskanju rešitev. Tako rezultati intervjujev torej kažejo, da še obstajajo tudi nejasnosti glede vloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom.

2. Kako potekajo stiki pod nadzorom?

Stik pod nadzorom je sodno določena naloga, ki se torej prične, ko center za socialno delo prejme odločbo sodišča o začetku izvajanja nadzorovanega stika. V Sloveniji sicer tako rekoč ni literature ali raziskav na temo stikov pod nadzorom, sploh o tem, kako slednji potekajo, se pa Aničić, Horvat Svetičič, Horvat in Sušnik (2017, str. 109–112) v svojem delu o nasilju nad otroki dotaknejo tudi stikov pod nadzorom in oblikujejo 20 smernic, ki opisujejo protokol poteka nadzorovanega stika. V nadaljevanju te smernice primerjam s potekom nadzorovanega stika, kot so ga opisale socialne delavke in delavci, ki sem jih intervjuvala. Smernice avtoric, navedene v teoretičnem delu, v poglavju 2.1 Pravna podlaga in zakonodaja, spodaj ponovno navajam in jih označim z ležečo pisavo, ob vsaki pa dodajam izsledke svoje raziskave.

1. *Določi se socialno delavko, ki bo nadzorovala stike.* To so praviloma socialne delavke in delavci, ki delajo na področju varstva družine in otrok. Ta določitev pa se od enote do enote določenega centra za socialno delo zelo razlikuje. Ponekod naloga stikov pod nadzorom poteka na tak način, da ima ena socialna delavka vlogo vodje oz. koordinatorja naloge stikov pod nadzorom in slednja tudi edina vzpostavi stik s starši in z njimi opravi prvi pogovor ter jih pripravi na nadzorovane stike, prav tako samo vodja naloge piše in pošilja mesečna poročila in mnenja o poteku stika sodišču. Na nekaterih enotah ena socialna delavka vselej izvaja nadzorovane stike z isto družino, druge pa so se oblikovale nekakšne sheme oz. razporedi po katerih se socialne delavke pri eni družini med seboj izmenjujejo, tako da stik med enim staršem in otrokom skozi 9 mesecev izvajajo vse socialne delavke, ki delujejo na področju družine. Praviloma je na nadzorovanem stiku prisotna ena socialna delavka, lahko pa se med seboj dogovorijo in stik izvajajo tudi v parih. Na nekaterih enotah je stalna praksa taka, da stik izvajata dve socialni delavki. Možna je občasna prisotnost psihologa, terapevta, prevajalca ali študentke na praksi. Zgodi se tudi, da je prisoten varnostnik ali paznik.
2. *Na uvodnem srečanju se določi točne datume in ure izvajanja stikov pod nadzorom.* Izvajanje stika pod nadzorom se praviloma začne z uvodnim srečanjem oz. povabilom staršev na pogovor, kjer se tudi določijo vsa pravila poteka nadzorovanega stika. Socialne delavke včasih družino predhodno že poznajo, včasih pa jih spoznajo šele na nadzorovanem stiku. Ko se socialne delavke med seboj izmenjujejo lahko uporabnike vidijo le enkrat na mesec in jih tako ne spoznajo dobro. Glede na zahtevnost se socialne delavke pripravijo ali skupaj s starši, tiste ki opravijo predhodni pogovor, ali pa preberejo spis oz. se pogovorijo s sodelavkami. Vse socialne delavke pa se ne pripravijo vedno na nadzorovan stik.
3. *Starš, čigar stiki z otrokom se nadzorujejo, mora pred prvim stikom podpisati dogovor o načinu izvajanja stikov starša z otrokom, ki ga pripravi institucija/organizacija, ki izvaja stike pod nadzorom. Dogovor naj vključuje terminsko opredelitev stikov, nadzorno osebo, ki bo stike nadzorovala, namen in pravila izvajanja stikov. Brez podpisanega dogovora se stiki ne izvajajo, o čemer se obvesti sodišče.* Dogovor oz. nekakšen pravilnik ravnanj je pomemben del izvajanja stikov pod nadzorom. V tem je predvsem določeno, kdaj mora starš priti ter katera vedenja in dejavnosti so med stikom prepovedana kot na primer zasliševanja otroka, obremenjevanje in kritiziranje otroka ter splošno poizvedovanje informacij od otroka.

4. *Socialna delavka opravi uvodni razgovor tudi z drugim staršem, če ta skrbi za otroka, da dobi čim več informacij o načinih neprimernega ravnanja z otrokom. Tako lahko te načine hitro prepozna in po potrebi ustavi. Izvajalka opravi tudi pogovor z otrokom.* Le ena socialna delavka je poročala o tem, da odnos vzpostavi z vsemi člani družine, torej tudi z drugim staršem. Na nekaterih enotah uporabnike pred začetkom izvajanja nadzorovanih stikov spozna le vodja naloge stikov pod nadzorom. Nekatere socialne delavke so tudi poročale, da ne vidijo potrebe v vsakokratnem vzpostavljanju odnosa z uporabniki stika pod nadzorom. Prav tako imajo socialne delavke različen pogled na pomembnost vzpostavljanja odnosa z otrokom. Nekatere socialne delavke temu pripisujejo velik pomen, na drugi strani pa nekatere socialne delavke menijo, da vsakokratno spoznavanje otroka v sklopu naloge stikov pod nadzorom ni njihova naloga. Socialne delavke so poročale o tem, da s starejšimi otroci kdaj tudi opravijo predhodni pogovor, z mlajšimi pa se o nadzorovanem stiku največkrat pogovorijo starši.
5. *Namen izvajanja stikov pod nadzorom je zagotoviti varnost otroka med stiki in preprečiti nadaljnjo viktimizacijo otroka.* Socialne delavke ustvarjanje varnega okolja označujejo kot pomembno nalogo. V ta namen stalno ocenjujejo primernost vedenja starša, opozarjajo na dogovorjen pravilnik in po potrebi posredujejo, tudi tako, da jih prekinejo. V ospredju stikov pod nadzorom je korist otroka. Varnost je včasih zagotovljena že samo s prisotnostjo socialne delavke, včasih pa sta lahko prisotni tudi dve socialni delavki ali pa je ena ves čas pripravljena na morebitno pomoč.
6. *Socialna delavka lahko stike še pred začetkom zavrne, če oceni, da je starš, čigar stiki z otrokom se nadzorujejo, pod vplivom alkohola ali drugih psihoaktivnih snovi ali se iz drugih razlogov vede na način, ki za stik z otrokom ni primeren.* Prepoved prihoda na stik pod vplivom drog in alkohola je vedno določena tudi v pravilniku, ki se ga sestavi na uvodnem srečanju.
7. *Starš, čigar stiki z otrokom se nadzorujejo, mora na stike priti vsaj 15 minut pred začetkom stikov, da se otroku omogoči varen prihod ter prepreči morebitne neželene stike med nadzorovanim staršem in osebo, ki je otroka pripeljala na stike.* Vse socialne delavke so poročale o tem, da starš, ki mu je bil dodeljen stik pod nadzorom, vedno pride 10 ali 15 minut pred določeno uro za nadzorovani stik, da ima čas za pripravo. Otroka pa ob točni uri pripelje drugi starš ali skrbnik, socialna delavka pa ga pride iskat na recepcijo ter ga varno pripelje v sobo za stike.

8. *Zapuščanje prostorov institucije, kjer se izvajajo stiki pod nadzorom, med stiki ni dovoljeno. Starš z otrokom ne more na igrišče ali v drug prostor, kjer je težje skrbeti za otrokovo varnost.* Socialne delavke so nasprotno pogosto poročale o tem, da so nadzorovane stike že izvajale izven prostorov centra za socialno delo kot na primer v parkih, na igrišču, na Ljubljanskem gradu, na vrtu pa tudi v slaščičarni. Posebej v času ukrepov zaradi Covid-19 so stike pogosto izvajale zunaj na prostem. Vsi sogovorniki so sicer poročali, da imajo na enoti sobo, namenjeno izvajanju stikov pod nadzorom, a po večini s to niso zadovoljni, saj je ta skoraj povsod zelo majhna in ni primerna za različne starosti otrok. Zaradi prostorske stiske ali ko na enoti na primer poteka več nadzorovanih stikov hkrati, socialne delavke nadzorovane stike občasno izvajajo v sejni sobi ali pa kar v pisarni.
9. *Če želi katerikoli od staršev spremeniti dogovor glede izvajanja stikov, mora to pisno ali po telefonu sporočiti socialni delavki, ki nadzoruje stike, in sicer vsaj dva dni pred napovedanimi stiki. Spremembe dogovora niso možne na dan, ko se stiki izvajajo.* Socialne delavke o tem vidiku niso poročale.
10. *Socialna delavka je v prostoru, kjer se izvaja stik, prisotna ves čas trajanja stikov.* Socialne delavke so poročale, da je njihova naloga, da so stalno prisotne ob otroku. Otroka nikoli ne puščajo samega s staršem.
11. *Po končanem stiku prostore najprej zapusti otrok. Starš, čigar stiki se nadzorujejo, mora v prostorih ostati še najmanj 15 minut po odhodu otroka. Tako se otroku in osebi, ki ga je prišla iskat, omogoči varen odhod, s staršem, čigar stik je bil nadzorovan, pa se naredi evalvacijski pogovor o poteku stika.* Enako so poročale tudi socialne delavke v pričujoči raziskavi. Starš, ki ima nadzorovane stike, tako pride 15 minut prej in prav tako 15 minut kasneje odide. Evalvacije v času tik po zaključenem stiku so bolj pogoste kot daljše, ločene in vnaprej dogovorjene evalvacije. Nekatere socialne delavke opravljajo le krajše, 15-minutne evalvacije, nekatere pa izvajajo tudi bolj celostne evalvacije, večinoma enkrat na mesec. Vse socialne delavke ne izvajajo vedno evalvacij. Evalvacije z otroki izvajajo le redke socialne delavke, če ocenijo, da bi bilo to potrebno. Informacije o otrokovem doživljanju tako socialna delavka pogosto lahko pridobi le s strani obeh staršev.
12. *Socialna delavka na zaprosilo sodišča tega obvesti o poteku stikov. Poročilo sodišču vsebuje podatke o tem, kdaj so bili stiki izvedeni, razlogi, zakaj niso bili, kako je starš z otrokom ravnal na stikih, ali se starš drži dogovorov, kako se na stikih vede otrok in*

morebitna druga opazanja. Obveščanje sodišča poteka enkrat mesečno. Socialne delavke so pri stikih pod nadzorom usmerjene v opazovanje dinamike odnosa med staršem in otrokom ter spremljajo ravnanje in komunikacijo starša z otrokom.

13. Socialna delavka sproti obvešča sodišče o morebitnih zapletih pri izvajanju stikov.

Socialne delavke stik med staršem in otrokom opazujejo in zapisujejo opaženo. Enkrat na mesec o poteku stika poročajo tudi sodišču. Na enotah, kjer imajo vodjo naloge stikov pod nadzorom, ta na podlagi zapiskov več socialnih delavk, ki so opazovale stik, zapiše poročilo za sodišče. Ena socialne delavka, ki ima vlogo vodje naloge stikov pod nadzorom, je poročala, da je to včasih težko, saj so zapisi nekaterih socialnih delavk zelo skromni in površni.

14. Starš lahko na stike prinese lastne igrače, pripomočke za ustvarjanje in športne rekvizite ter z otrokom preživlja skupni čas po svojih načrtih, v okviru dogovora.

Socialne delavke so poročale, da je starš odgovoren za vsebino stika in za kvaliteto poteka stika s svojim otrokom. Naloga starša je vzpostavitev dobrega odnosa s svojim otrokom in starš je odgovoren za to, da zna prepoznati otrokove potrebe, da se uglašuje z otrokom in da deluje v otrokovo korist. Poleg tega je starš odgovoren za to, da se uči o tem, kako vzpostavljati dober odnos z otrokom in predvsem, da delajo na sebi. Pri tem socialne delavke praviloma ne pomagajo. Med stikom starš in otrok večinoma kaj pojedeta in popijeta, delata skupaj kaj za šolo, rišeta in barvata. Socialna delavka je ves čas v ozadju in sedi nekje v kotu sobe ter tako staršu in otroku omogoča umetno distanco oz. umetno okolje, kot ga poimenujejo same.

15. Starš ne sme pred otrokom grdo in žaljivo govoriti o otroku pomembnih ljudeh, ga spraševati o tem, kje otrok trenutno živi, ne sme ga telesno kaznovati ali uporabljati kakršnekoli druge oblike pritiska, manipulacije ali nasilja. Prav tako z otrokom med stikom ne sme govoriti o postopkih na sodišču, ga v zvezi s tem zastraševati ali poskušati vplivati nanj ali ga drugače spravljati v stisko. Vse navedeno so povedale tudi socialne delavke, ki sem jih intervjuvala. Poleg tega stik pod nadzorom tudi ni čas za pripovedovanje osebne zgodbe starša. Praviloma tudi ni dovoljena uporaba mobilnega telefona oz. fotografiranje ali snemanje med stikom.

16. Ob kršitvi dogovora strokovna delavka starša na kršitev takoj opozori. Če starš s kršitvijo ne preneha, se stik prekine in telefonsko obvesti drugega starša, da pride po otroka. Socialne delavke starša vedno opozarjajo, ko kaj ni primerno in opominjajo na

dogovorjena pravila. Za namen zagotavljanja varstva in koristi otroka se lahko nadzorovan stik tudi predčasno prekine.

17. *Če starš ne upošteva navodil, se pokliče policijo in o tem takoj obvesti pristojno sodišče in center za socialno delo.* Nekatere socialne delavke so povedale, da se je že zgodilo, da je morala posredovati policija.
18. *Če želi starš s socialno delavko govoriti izven stikov, ima na voljo telefonsko številko, kamor jo/ga lahko pokliče v delovnem času.* Socialne delavke niso poročale o tem, da bi s starši delile svojo telefonsko številko.
19. *Socialna delavka v stike posega le toliko, kolikor je za zaščito interesa otroka nujno potrebno, pri čemer upošteva Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu in morebitne druge interne kodekse in pravilnike organizacije/institucije, v kateri deluje.* Podobno so poročale tudi socialne delavke, ki sem jih intervjuvala. Običajno se socialne delavke v stik med staršem in otrokom ne vključujejo, razen če je to res potrebno. Nekatere socialne delavke se vključujejo, ko vidijo, da starš ne zmore, druge pa stik z otrokom popolnoma prepustijo tudi staršu, ki ima malo več težav pri interakciji z otrokom. Količina vključevanja socialne delavke v stik med staršem in otrokom je odvisna tudi od tega, iz kakšnega razloga so bili določeni stiki pod nadzorom. Če gre za odnose, ki so bili zelo narušeni zaradi nasilja, zanemarjanja in podobno, je tega vključevanja več kot pri ponovni vzpostavitvi stika med staršem in otrokom po daljšem času (uvajalni stik).
20. *Če starš brez tehtnega opravičila izostane od vnaprej določenih stikov pod nadzorom več kot 2-krat, se stiki pod nadzorom nehajo izvajati, o čemer se obvesti sodišče.* O tem vidiku socialne delavke niso govorile, so pa izpostavile, da stiki pod nadzorom niso prisila, temveč priložnost za starša, da ohranja odnos s svojim otrokom. Stiki pod nadzorom so staršem v interesu in se zato praviloma trudijo za dober potek.

3. Na katero teoretsko znanje se opirajo in katere metode uporabljajo socialne delavke za delo pri stikih pod nadzorom in katera znanja bi socialne delavke še potrebovale za kompetentno delo pri stikih pod nadzorom?

Socialne delavke poleg odločb sodišča in opredelitve naloge v Katalogu javnih pooblastil nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo CSD, nimajo konkretnih smernic za izvajanje stikov pod nadzorom. Naloga je v omenjenem Katalogu (2021) opredeljena zgolj z enim stavkom, in sicer

kot »Nuditi pomoč in podporo otroku in staršem med stiki, prisotnost ob izvajanju stikov, posredno ugotavljanje, ali potekajo stiki v otrokovo korist in kakšna oblika stikov je zanj primerna.«

Socialne delavke so izrazile, da se čutijo kompetentne pri opravljanju naloge stikov pod nadzorom, a da obstaja še dosti prostora za izboljšave na tem področju. Po večini se kompetentno počutijo tiste socialne delavke, ki imajo veliko izkušenj dela z uporabniki, dela z družinami in nasploh dela z ljudmi. Pri delu se pogosto zanašajo tudi na lastne izkušnje starševstva. Na drugi strani pa je na primer ena socialna delavka poročala, da se je ob pričetku dela na CSD, ko ji je bila dodeljena naloga vodje oz. koordinatorja, počutila zelo nekompetentno, saj te naloge predhodno ni poznala.

Socialne delavke se pri svojem delu zanašajo na znanja o vzpostavljanju odnosa, znanja o nasilju v družini, znanja s področja razvojne psihologije, znanje o otrocih s posebnimi potrebami in razumevanje odzivov otrok, znanja dela z družino in posameznikom ter pravna znanja. Socialne delavke so povedale, da sicer sledijo znanju, ki so ga pridobile tekom študija na fakulteti za socialno delo v, a poročajo, da so ga za opravljanje naloge stikov pod nadzorom dobile premalo. Pravijo, da FSD ne pripravi za delo na centrih za socialno delo in se ne prilagaja njihovim potrebam. Poročale so, da se jim zato zdi zelo pomembno zunanje izobraževanje in udeležba na raznih seminarjih in izpopolnjevanjih ter splošna angažiranost za stalno izobraževanje.

Uporabe posebnih metod in tehnik je pri socialnih delavk bolj malo. Pomagajo si lahko z aktivnim poslušanjem, tehnikam opazovanja, usmerjanja in vodenja pogovora, tehnikam dela s posameznikom, parom in družino ter tehnikam dela, ko so prisotni intenzivni konflikti in nesoglasja med staršema. Dve socialni delavki pa sta poročali še o uporabi posebnih pripomočkov pri delu, kot so na primer genogrami, eko-zemljevidi, analize primerov, opazovalne sheme, risanje in uporaba kart razpoloženj.

Rezultati Kanadske raziskave (Joly, Blais, Poirer, Gervais in Duran, 2021) so pokazali, kako pomembna so usposabljanja oz. treningi za socialne delavke, ki izvajajo stike pod nadzorom, da bi bile te lahko pri svojem delu bolj kompetentne. Usposabljanje, izvedeno v sklopu te raziskave, je bilo usmerjeno v prilagajanje pristopa potrebam udeležencem in zastavljenim ciljem, k upoštevanju potreb otrok in staršev pa tudi k argumentiranju stališč na sodišču. Usposabljanje je socialnim delavkam tudi vzbudilo kritično razmišljanje ter večjo budnost in dvome o nekaterih avtomatskih procesih.

V Sloveniji podobnega treninga še ni bilo, se pa v zadnjih treh letih pogosteje izvajajo seminarji na temo stikov pod nadzorom. Ena od socialnih delavk, s katerimi sem opravila intervju, zdaj tudi sama po svojih dolgoletnih izkušnjah opravljanja te naloge izvaja izobraževanja za ostale socialne delavke in delavce. Nazadnje je bil tak seminar izveden 5. oktobra 2021, in sicer sta ga izvedli Bregar in Maj (2021). Seminar je zajemal obravnavanje problemskih situacij, predavanje o psiholoških vidikih izvajanja stikov pod nadzorom ter razpravo in izmenjevanje izkušenj in idej.

Velik vir znanja, na katerega se opirajo socialne delavke, so izobraževanja. Vse socialne delavke in delavci, ki so sodelovali v raziskavi, menijo, da so izobraževanja nujno potrebna in pomembna. Večina se je v zadnjih letih udeležila vsaj enega izobraževanja na temo stikov pod nadzorom, nekateri pa tudi večkrat. Problem, zaradi katerega se socialne delavke ne morejo pogosto udeleževati izobraževanj, je v pomanjkanju časa in v tem, da se izobraževanja pogosto odvijajo v času poslovnih ur.

Da bi lahko bolj kompetentno opravljale delo pri nalogi stikov pod nadzorom, socialne delavke potrebujejo več izobraževanj, še posebej pa si želijo, da bi bila ta bolj praktično naravnana v obliki igre vlog, diskusije o posameznem primeru in podobnih načinov. Ker je naloga stikov pod nadzorom sodno določena naloga, bi bilo potrebno več sodelovanja s sodišči. Socialne delavke si želijo več sodelovanja s sodišči in več interdisciplinarnosti pri tej nalogi. Socialne delavke bi prav tako potrebovale več znanja o tem, kako opazovati in kako zapisovati opaženo. Avtorja Ryden in O'Loughlin (2015, str. 2–12) pravita, da je opazovanje pomembno, a mora biti reflektirano, informacije, pridobljene z opazovanjem, pa morajo biti podeljene in naslovljene tudi v pogovoru s starši in otroki. Brez tega je opazovanje samo po sebi brez vrednosti. Način reflektiranja opazovanega je tudi zapisovanje, ki ima, kot pravi Urek (2008, str. 9–11) v socialnem delu ključno vlogo. Zapisovanje predstavlja, poleg obveznosti, tudi priložnost za krepitev moči in soustvarjanje nove zgodbe.

Potrebno znanje za kompetentnejše opravljanje naloge je tudi znanje za delo pri kompleksnih razvezah med staršema in ob prisotnosti intenzivnih konfliktov, tudi po prenehanju zakonske zveze oz. partnerstva. En socialni delavec je opozoril na pomanjkanje znanja ob prisotnosti intenzivnejših konfliktov med staršema. Obstaja potreba po oblikovanju smernic za delo pri kompleksnih razvezah. Avtorici Buljan Flander in Roje Đapić (2020) pravita, da običajnega modela dela z otroki in družinami pri kompleksnih razvezah, ki bi bil sprejet na ravni različnih držav, tako rekoč ni mogoče sestaviti zaradi razlik v zakonih, sodni praksi in razumevanju

različnih konceptov. Avtorici pravita, da je pomembno, da se otroke čim prej zaščiti pred intenzivnimi konflikti med staršema, saj imajo, kot pravi Kelly (2000), pogostejši in dlje trajajoči starševski konflikti, večjo verjetnost, da bodo imeli negativne posledice za otroke.

4. Kakšne osebne, strokovne in organizacijske ovire socialne delavke prepoznajo pri izvajanju stikov pod nadzorom?

V britanski študiji (Easton 1997; kot navedeno v Hindle in Easton, 1999) so intervjuvali socialne delavke, ki izvajajo stike pod nadzorom in te so poročale, da dobivajo premalo napotkov, da je njihovo delo pri tej nalogi premalo vrednoteno, da gre za težko delo in da včasih zgodbe uporabnikov doživljajo tako osebno, da so lahko njihove izkušnje ob opravljanju te naloge že zelo boleče in neznosne. Na eni strani so socialne delavke poročale, da so preobremenjene, na drugi strani pa so kot eno od strategij za preživetje videle oddaljitve od uporabnikov in postale psihološko nedosegljive.

Podobno tudi intervjuvane socialne delavke poročajo, da je izvajanje stikov pod nadzorom težka naloga, saj vidijo mnoge težke zgodbe, poleg tega pa gre za nehvaležno in nepriljubljeno nalogo, ki se ji pripisuje premalo pomena. Socialne delavke so lahko preobremenjene in včasih težko ostanejo nepristranske. Socialne delavke so poročale, da se včasih počutijo nemočne, neslišane in lahko doživljajo stisko. Pogosto se jim kdaj zdi kaj krivično in se zaradi tega vznemirijo, nekatere pa tudi otopijo. Tako kot so poročale socialne delavke v britanski študiji (Easton 1997; kot navedeno v Hindle in Easton, 1999), tudi socialne delavke v pričujoči raziskavi kot pomembno za strokovno delovanje vidijo izključevanje čustev in čim večjo objektivnost. Slednje pa jim predstavlja izziv, saj poročajo, da včasih ne vedo, kako se umakniti ter staršu in otroku omogočiti zasebnost, obenem pa spremljati stik in opaženo še zapisovati. Zapisovanje ravno tako predstavlja izziv, saj socialne delavke včasih težko ubesedijo opaženo.

Ameriška raziskava o pogledu staršev na stik pod nadzorom (Pearson in Thoenes, 2000) je pokazala, da starši nadzorovane stike in socialno delavko, ki jih izvaja, po večini dobro sprejemajo. Približno tretjina staršev pa se je pritožila, da so socialne delavke pristranske, da so pravila prestroga, da njim in otrokom ni bilo prijetno ter da so bila pravila prestroga. Čeprav takšna raziskava v Sloveniji še ni bila izvedena, pa socialne delavke menijo, da imajo starši že zaradi narave naloge, ki je sodno določena, na začetku še nekaj težav z razumevanjem naloge in pomena prisotnosti socialne delavke. Socialne delavke so poročale, da starši kdaj izražajo občutek, da se jim dogaja krivica in včasih socialne delavke grdo gledajo. Odgovori socialnih

delavk so pokazali, da lahko včasih velik izziv predstavlja obnašanje starša. Slednji lahko odklanjajo socialno delavko, so nepripravljeni na sodelovanje, se kdaj razburijo, jokajo ali pa žaljivo komunicirajo. Prav tako velik izziv pri delu predstavljajo starši, ki imajo težave na področju duševnega zdravja. Tu bi bilo še najbolj pomembno svetovalno delo, ki pri stikih pod nadzorom zmanjka, saj kot pravita Campbell in Poon (2020), socialne delavke lahko starše opolnomočijo pri tem, da bodo bolj kompetentni v svoji vlogi starša, kar pa tudi lahko podpre pot okrevanja ljudi s težavami v duševnem zdravju.

Kot eno večjih ovir socialne delavke izpostavljajo zakonodajo in sodišča. Stik pod nadzorom določi sodišče in slednji lahko trajajo največ devet mesecev s tedenskim izvajanjem po največ dve uri (Novak, 2017, str. 163). Socialne delavke so opozorile, da pogosto prihaja do dvomov o tem, kako se bodo stiki med staršem in otrokom nadaljevali po poteku devetih mesecev in o tem, ali bo po končanju nadzorovanih stikov otrok res varen. Po večini se z določitvijo nadzorovanih stikov za obdobje devetih mesecev ne strinjajo. Poleg tega so socialne delavke kot oviro navedle to, da se v času, ko se izvajajo nadzorovani stiki, ne zgodi nič drugega. Sodišča ne izvajajo narokov in obravnav in se v času nadzorovanih stikov kljub pobudam socialnih delavk nič ne zgodi. Prav tako se staršem ne nudi vzporedna pomoč oz. se ti ne vključujejo v programe izobraževanja na predlog socialne delavke ali pa včasih tudi na podan predlog sodišča.

Veliko oviro socialnim delavkam predstavljajo nadzorovani stiki, za katere menijo, da otroku niso v korist. Leskošek, Miklič in Sitar Surić (2019, str. 183–185) navajajo, da bi sodišče moralo upoštevati mnenje Centra za socialno delo o (ne)koristnosti stikov, predvsem ko gre na primer za izrečen ukrep prepovedi približevanja zaradi nasilja nad drugim staršem, kjer je prisotna velika dilema, in sicer razkorak med zaščito otroka in matere pred povzročiteljem nasilja ter pravico otroka do stika s staršem, s katerim ne živi. To pa je le en primer od mnogih, zaradi katerih lahko socialna delavka dvomi o koristi nadzorovanega stika. Sploh je to pogosto, ko je bila prisotna zloraba ali nasilje starša nad otrokom. Sodišča pa v praksi, kot so pokazali rezultati intervjujev, vedno ne upoštevajo mnenj in predlogov socialnih delavk. Socialne delavke so poročale, da se jim zdi, da se stiki včasih preveč vsiljujejo in da včasih pravica in potrebe starša presegajo potrebe in koristi otrok.

Prav tako so socialne delavke opozorile na to, da stiki pod nadzorom niso vedno primerna oblika ukrepa za vse razloge, za katere se dodelijo. Opozorijo namreč na razliko med tem, ko gre za porušene odnose v družini zaradi nasilje, zlorabe ali zanemarjenja in torej starš otroku res

predstavlja grožnjo ali pa gre za to, da se stik vzpostavlja na novo, po daljši prekinitvi in torej starš potrebuje pomoč pri vzpostavitvi odnosa z otrokom. Socialne delavke so tudi mnenja, da bi lahko določene stike izvajali tudi drugi zavodi. DZ (2017) v 163. členu določa, da stike pod nadzorom izvaja socialna delavka, zaposlena na centru za socialno delo ali pa strokovne osebe zavoda, v katerega je bil otrok nameščen. Socialne delavke v raziskavi pa so povedale, da se zavodi izvajanju stikov pod nadzorom izogibajo in tako zares izvajanje stikov pod nadzorom ostaja zgolj v pristojnosti centra za socialno delo.

Socialne delavke pri nalogi stikov pod nadzorom delajo z družinami, kar je zelo kompleksno delo, poleg tega pa so bile te družine deležne mnogih izzivov, ki so pripeljali do tega, da je za varnost otroka bolje, da odnos z enim staršem ohranja le pod nadzorom socialne delavke. Mešl in Ilešić Toš (2020) pravita, da socialne delavke pri svojem delu poleg osebne angažiranosti in znanja o kompleksnosti življenj družin s številnim izzivi, potrebujejo tudi primeren in spodbuden institucionalni okvir, ki pa na centrih za socialno delo še vedno ostaja nespremenjen in se ne prilagaja sodobnim konceptom in uporabnikom. Da je tako, kažejo tudi odgovori socialnih delavk, saj so tako rekoč vsi sogovorniki in sogovornice opozorile na pomanjkanje kadra, na prevelik obseg dela, na razpršenost nalog in preobremenjenost zaradi prevelikega števila nalog, ki jih izvaja ena socialna delavka. Zaradi pomanjkanja časa lahko izvajanje nadzorovanih stikov hitro postane površna rutinska naloga.

Pomanjkanje časa se kaže tudi v težavah glede tega, kdaj izvajati stike pod nadzorom, saj te socialnim delavkam vzamejo veliko časa. Težko je uskladiti čas poslovnih ur CSD in čas, ko so starši v službi, otroci pa v šolah ali vrtcu. Zato ena socialna delavka na primer predlaga ločeno enoto za izvajanje stikov pod nadzorom, ki bi morda lahko delovala tudi v popoldanskem času. Težava je tudi s prostorom, sploh ko se izvaja več stikov pod nadzorom hkrati. Kot omenjeno, večina enot sicer ima sobo za stike, a je ta zelo majhna in večinoma socialne delavke z njo niso zadovoljne in zato večkrat stike izvajajo kar v pisani, sejni sobi ali pa zunaj na prostem. Aničić, Horvat Svetičić, Horvat in Sušnik (2017, str. 109–112) sicer, kot omenjeno pri vprašanju o poteku stika pod nadzorom, navajajo, da zapuščanje prostorov institucije, kjer se izvajajo stiki pod nadzorom, med stiki ni dovoljeno, saj je takrat težje poskrbeti za otrokovo varnost. Socialne delavke pa v praksi to pogosto izvajajo, so pa tudi poročale, da imajo včasih do tega zadržke in to storijo le, ko družino že bolje poznajo in ocenijo, da ni prevelikega tveganja.

VI. SKLEPI

V nadaljevanju predstavim sklepe, ki se nanašajo na rezultate, pridobljene s pomočjo intervjujev s socialnimi delavkami in delavci.

- Socialne delavke svojo vlogo pri stiku pod nadzorom vidijo predvsem kot nadzorno in skrbstveno v smislu skrbi za to, da stik med staršem in otrokom poteka v skladu s pravili in da je poskrbljeno za otrokovo varnost.
- Stik pod nadzorom je čas za preživljanje časa med staršem in otrokom, socialna delavka pa se v njun odnos ne vključuje, razen če je to zaradi varnosti otroka nujno.
- Socialne delavke po večini ne izvajajo svetovalnega dela z družino oz. to vidijo kot ločeno nalogo in odgovornost staršev, da se sami vključujejo v izobraževanja in različne oblike pomoči zunaj centrov za socialno delo. Tako družine ne dobijo pomoči in podpore na CSD, ampak naj bi jo morale iskat same zunaj, kar pa se redko zgodi.
- Socialne delavke ne poznajo vedno starša in otrok, ki pridejo na stik pod nadzorom. Le redke socialne delavke predhodno vzpostavijo odnos z vsemi člani družine. Otrokov glas v zvezi s stiki pod nadzorom pogostokrat ni ubeseden, in zato tudi manj upoštevan.
- Evalvacije, ki jih izvajajo socialne delavke po stikih pod nadzorom, so večinoma kratke, trajajo le par minut običajno kar med vrati sobe za stike.
- Na različnih enotah centrov za socialno delo so se vzpostavili različni pristopi dela za potrebe opravljanja naloge stikov pod nadzorom. Socialne delavke se na nekaterih centrih pogosto na stikih pod nadzorom med seboj izmenjujejo, tako da je pri vsaki družini, ki ji je bil dodeljen stik pod nadzorom, vsakokrat prisotna druga socialna delavka.
- Večina enot centrov za socialno delo sicer ima na voljo sobo, v kateri se izvajajo stiki pod nadzorom, a je ta praviloma premajhna in neprimerna. Socialne delavke zaradi prostorske stiske nadzorovane stike včasih izvajajo v pisarni, sejni sobi in tudi zunaj CSD (v parkih, na igrišču ipd.).

VII. PREDLOGI

- Nujno bi, s strinjanjem družine, vzporedno s stiki pod nadzorom moral teči tudi proces pomoči in podpore otroku in družini oz. staršem. Menim, da bi pomoč in podpora otroku in družini morala potekati na sodelovalen način, kontinuirano (skozi ves čas izvajanja stikov pod nadzorom – in morda tudi po zaključku), verjetno kdaj tudi v skupnosti, torej na domovih družin.
- Predlagam, da bi bilo dobro, da bi starš v času določitve stikov pod nadzorom, delal na sebi. Pogoji za izvedbo stikov pod nadzorom bi morala biti vključitev nekaterih staršev, tistih, za katere socialna delavka presodi, da bi bilo to potrebno (npr. starši z motnjo v duševnem zdravju, s težavami z alkoholom in/ali drogami) v preventivne programe oz. izobraževanja o pozitivnem starševstvu, v programe zdravljenja odvisnosti, vključitev v programe, namenjene žrtvam in povzročiteljem nasilja (npr. Društvo za nenasilno komunikacijo).
- V stikih pod nadzorom bi morali bolj upoštevati glas otroka – najprej otroku sploh dati možnost, da ni »nem« in da lahko pove (nariše, odigra z igračkami in drugimi kreativnimi metodami). In nato otrokov glas upoštevati v procesih kontinuirane, sodelovalno naravnane podpore in pomoči otroku in družini.
- Predlagam, da se v okviru prve stopnje študija fakultete za socialno delo vpelje nov predmet, pri katerem bi se študentke in študenti učili o delu na Centru za socialno delo, spoznali naloge, ki jih opravljajo socialne delavke, zaposlene na različnih področjih CSD, in pri katerem bi spoznali Katalog javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo centri za socialno delo.
- Predlagam izdelavo knjižice oz. zloženke na temo stikov pod nadzorom tako v fizični kot spletni obliki, ki bi bila na voljo na centrih za socialno delo in na spletnih straneh istega. Knjižica bi vsebovala glavne informacije o tem, kaj so stiki pod nadzorom, kakšen je njihov pomen, kako potekajo, kaj je vloga socialne delavke pri stikih pod nadzorom in kako o teh govoriti z otroki.

- Predlagam, da Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Socialna zbornica Slovenije in Skupnost centrov za socialno delo tudi vsaj dvakrat na leto organizirajo izobraževanja na temo stikov pod nadzorom, ki pa naj bodo bolj praktično naravnana in katerih termini naj bodo ugodni glede na delovne obveznosti socialnih delavk.
- Predlagam izvedbo raziskave o pogledu staršev in otrok na stike pod nadzorom v Sloveniji.
- Predlagam, da fakulteta za socialno delo organizira posvet z različnimi deležniki (socialnimi delavkami s centrov za socialno delo, direktoricami centrov, sodnicami, raziskovalkami, MDDSZ, Skupnost CSD, SZ Slovenije ipd.) na temo oblikovanja smernic za vlogo socialnega dela v stikih pod nadzorom, na katerem bi ponovno definirali pomen naloge in vlogo socialne delavke na stikih pod nadzorom ter razmislili o načinih za razvoj nove torije ravnanja za potrebe stikov pod nadzorom.
- Predlagam ponovno definiranje, v sodelovanju centrov za socialno delo in sodišča, vseh razlogov, zaradi katerih so določeni stiki pod nadzorom, pogovor o tem, kdo in kje bi se še lahko izvajali nadzorovani stiki, in razmislek o pomenu omejenosti trajanja stikov pod nadzorom za obdobje devetih mesecev.

VIII. UPORABLJENI VIRI IN LITERATURA

- Amato, P. R. (2010). Research on Divorce: Continuing Trends and New Developments. *Journal of Marriage and Family*, 72(3), 650–666. Pridobljeno 19. 2. 2022 s <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1741-3737.2010.00723.x>
- Amato, P. R., & Booth, A. (2001). The legacy of parents' marital discord: Consequences for children's marital quality. *Journal of Personality and Social Psychology*, 81(4), 627–638. Pridobljeno 19. 2. 2022 s <https://psycnet.apa.org/doiLanding?doi=10.1037%2F0022-3514.81.4.627>
- Aničić, K., Horvat Svetičič, T., Horvat, T., & Sušnik, A. (2017). *Nasilje nad otroki: strokovne smernice za delo z otroki, ki doživljajo zanemarjanje in/ali nasilje* (elektronska izdaja). Ljubljana: Društvo za nenasilno komunikacijo. Pridobljeno 21. 2. 2022 s https://www.drustvo-dnk.si/images/publikacije/2017-smernice_otroci.pdf
- Birnbaum, R., & Alaggia, R. (2006). Supervised visitation: A call for a second generation of research. *Family Court Review*, 44(1), 119–134. Pridobljeno 27. 1. 2022 s <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1744-1617.2006.00071.x>
- Bouwkamp, R., Bouwkamp, S. (2014). *Blizu doma: priročnik za delo z družinami. Ravnanje z interakcijskimi vzorci v družini, pri procesih podpore in pomoči ter na področjih psihosocialnega dela*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, Pedagoška fakulteta, Inštitut za družinsko terapijo.
- Bregar, A., & Maj, M. (2021). Izobraževalni seminar stiki pod nadzorom Socialne zbornice Slovenije in Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti [Gradivo za seminar]. Ljubljana.
- Buljan Flander, G., & Ćosić, I. (2003). Prepoznavanje i simptomatologija zlostavljanja i zanemarivanja djece. *MEDIX*, 9(51), 122–124. Pridobljeno 21. 2. 2022 s https://www.researchgate.net/publication/27204352_Prepoznavanje_i_simptomatologija_zlostavljanja_i_zanemarivanja_djece
- Buljan Flander, G., & Roje Đapić, M. (2020). *Otrok v središču (konflikta): ločitev staršev, visoki konflikt in odtujenje: znanost, teorija in klinična praksa*. Bestovje: Geromar d. o. o.
- Campbell, L., & Poon, A. W. C. (2020). Parenting Challenges for Persons with a Serious Mental Illness. *Mental Health and Social Work*, 457–474. Pridobljeno 22. 4. 2022 s https://link.springer.com/referenceworkentry/10.1007/978-981-13-6975-9_16

- Cummings, E. M. (1994). Marital conflict and children's functioning. *Social Development*, 3 (1), 16–36. Pridobljeno 17. 2. 2022 s <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1467-9507.1994.tb00021.x>
- Čačinovič Vogrinčič, G. (2006). Socialno delo z družinami. *Socialno delo*, 45(3/5), 111–118. Pridobljeno 20. 4. 2022 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-MOZHKWR5>
- Čačinovič Vogrinčič, G. (2016). Socialno delo z družino: soustvarjanje procesov podpore in pomoči. V T. Kodele, & N. Mešl (ur.), *Družine s številnimi izzivi: soustvarjanje pomoči v skupnosti* (21–40). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Čačinovič Vogrinčič, G. in Mešl, N. (2019). *Socialno delo z družino: soustvarjanje zelenih izidov in družinske razvidnosti*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani.
- Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N., & Možina, M. (2015) *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Čižman, G. (2019). Določanje koristi otroka v postopkih zaščite na centru za socialno delo. V Leskošek, V., Kodele, T., & Mešl, N. (ur.), *Zaščita otrok pred nasiljem in zanemarjanjem v Sloveniji* (str. 60-82). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- *Družinski zakonik (DZ)* (2017).Ur. l. RS 15/2017, 21/2018 – ZNOrg, 22/2019 in 67/2019 – ZMatR-C
- Dunn, J. H., Flory, B. E., & Berg-Weger, M. (2004). AN EXPLORATORY STUDY OF SUPERVISED ACCESS AND CUSTODY EXCHANGE SERVICES. *Family Court Review*, 42(1), 60–73. Pridobljeno 13. 2. 2022 s <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.174-1617.2004.tb00633.x>
- Filipčič, K. (2002). *Nasilje v družini*. Ljubljana: Bonex.
- Filipčič, K. (2019). Ogrožen otrok v labirintu pravil. V Leskošek, V., Kodele, T., & Mešl, N. (ur.), *Zaščita otrok pred nasiljem in zanemarjanjem v Sloveniji* (str. 37–59). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Fitzgerald, R., & Graham, A. (2011). “Something Amazing I Guess”: Children's Views on Having A Say About Supervised Contact. *Australian Social Work*, 64 (4), 487–501. Pridobljeno 15. 2. 2022 s <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0312407X.2011.573861>
- Frangež, D., Drobnič Radobuljac, M., & Kodele, T. (2019). Razkritje nasilja nad otroki in zanemarjanja otrok. V Leskošek, V., Kodele, T., & Mešl, N. (ur.), *Zaščita*

otrok pred nasiljem in zanemarjanjem v Sloveniji (str. 124–163). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

- Hindle, D., & Easton, J. (1999). The use of observation of supervised contact in child care cases. *Infant Observation*, 2(2), 33–50. Pridobljeno 1. 11. 2021 s <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13698039908400546?needAccess=true>
- James, B., & Gibson, C. (1991). Supervising visits between parent and child. *Family Court Review*, 29 (1), 73–84. Pridobljeno 27. 1. 2022 s <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.174-1617.1991.tb00214.x>
- Johnston, J. R. (1994). High-Conflict Divorce. *The Future of Children*, 4(1), 165–182. Pridobljeno 14. 2. 2022 s https://www.jstor.org/stable/1602483?origin=crossref&seq=1#metadata_info_tab_contents
- Johnston, J. R., & Straus, R. B. (1999). Traumatized children in supervised visitation: What do they need? *Family & Conciliation Courts Review*, 37 (2), 135–158. Pridobljeno 14. 2. 2022 s <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.174-1617.1999.tb00533.x>
- Johnston, J. R., Gonzalez, R., & Campbell, L. E. (1987). Ongoing postdivorce conflict and child disturbance. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 15 (4), 493–509. Pridobljeno 8.3.2022 s <https://psycnet.apa.org/record/1988-16569-001>
- Joly, M.-P., Blais, M.-F., Poirier, M.-A., Gervais, M.-J., & Soto Duran, M. (2021). Practitioners' views on the effects of the "For caring supervised visitation in child welfare" training. *Child Abuse & Neglect*, 105167. Pridobljeno 17. 2. 2022 s <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0145213421002404?via%3Dihub>
- *Katalog javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo centri za socialno delo*. Pridobljeno 22. 2. 2022 s <https://www.scsd.si/katalogi/katalog-javnih-pooblastil/>
- Kelly, J. B. (2000). Children's Adjustment in Conflicted Marriage and Divorce: A Decade Review of Research. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 39(8), 963–973. Pridobljeno 19. 2. 2022 s [https://www.jaacap.org/article/S0890-8567\(09\)66294-8/fulltext](https://www.jaacap.org/article/S0890-8567(09)66294-8/fulltext)
- Končina Peternel, M. (1998). *Pomoč otrokom, ko starši odpovedo: družinskopravni vidik*. Ljubljana : Znanstveno in publicistično središče.

- *Konvencija o otrokovih pravicah* (KOP) (1990). Ur. l. SFRJ-MP, 15/1990, Ur. l. RS 9/1992, 3/1993, 9/1993, 5/1999, 2/2008, 3/2008, 3/2011 in 9/2012.
- Leskošek, V., Kodele, T., & Mešl, N. (ur.) (2019). *Zaščita otrok pred nasiljem in zanemarjanjem v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Leskošek, V., Miklič, N., & Sitar Surić, S. (2019). Postopki in ravnanja po prijavi zanemarjanja ali nasilja nad otrokom. V Leskošek, V., Kodele, T., & Mešl, N. (ur.), *Zaščita otrok pred nasiljem in zanemarjanjem v Sloveniji* (str. 164–201). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Lešnik Mugnaoni, D. (2014). Otroci v primežu zlorabe in moči. V Veselič, Š., Horvat, D., & Plaz, M. (ur.). (2014). *Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja* (str. 93–105). Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.
- Madsen, W. C. (2007). *Collaborative therapy with multi-stressed families* (2. izdaja). New York: The Guilford Press.
- Madsen, W. C. (2009). Collaborative Helping: A Practice Framework for Family-Centered Services. *Family Process*, 48(1), 103–116. Pridobljeno 21. 4. 2022 s <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1545-5300.2009.01270.x>
- Mayes, L. C., & Truman, S. D. (2002). Substance abuse and parenting. V M. H. Bornstein (ur.), *Handbook of parenting: Social conditions and applied parenting* (str. 329–359). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Mesec, B. (2007). Metodologija raziskovanja v socialnem delu 2: Kvalitativne raziskave: študijsko gradivo – 2. izdaja. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mesec, B. (2009). Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1: Načrtovanje raziskave: študijsko gradivo za interno uporabo. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mesec, B. (2010). Metodologija raziskovanja v socialnem delu I: načrtovanje raziskave – študijsko gradivo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo.
- Mešl, N., & Ilešić Toš, V. (2020) Sodelovalno socialno delo z družino na centrih za socialno delo. *Socialno delo*, 59 (2/3), 113–132. Pridobljeno 21. 4. 2022 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-QH0REX5X?query=%27contributor%3DMe%C5%A1%2C+Nina%27&pageSize=25>

- Mešl, N., & Kodele, T. (2016a). Udejanjanje sodobne doktrine socialnega dela. *Socialno delo*, 55 (3), 109–122. Pridobljeno 20. 4. 2022 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-TD4DT8XA>
- Na sodišču. (2018). Ukrepi za varstvo koristi otroka. Pridobljeno 27. 2. 2022 s <https://nasodiscu.si/druzinski-postopki/ukrepi-za-varstvo-koristi-otroka>
- NICE (2019). National institute for health and care excellence, *Child abuse and neglect: quality standard [QS179]*. Pridobljeno 21. 2. 2022 s <https://www.nice.org.uk/guidance/qs179>
- Novak B. (2017). *Družinsko pravo. 2. spremenjena in dopolnjena izdaja*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
- Okleščen, Š. (2017). *Stiki med starši in otroki pod nadzorom tretjega* (Magistrsko delo). Pridobljeno z Repozitorij Univerze v Ljubljani.
- Oravec, R. (2002). Otroci odvisnikov. *Psihološka obzorja (Ljubljana)*, 11(3), 951–07. Pridobljeno 22. 4. 2022 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-NCYYXPTX>
- Pearson, J., & Thoennes, N. (1999). SUPERVISED VISITATION. *Family Court Review*, 38(1), 123–142. Pridobljeno 27. 1. 2022 s <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.174-1617.2000.tb00564.x>
- Pearson, J., & Thoennes, N. (2000). Supervised visitation: The families and their experiences. *Family Court Review*. 38(1), 123–142. Pridobljeno 7. 2. 2022 s <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.174-1617.2000.tb00564.x>
- Poštrak, M., & Urek, M. (2008). K dobri praksi zapisovanja. V M. Poštrak, & M. Urek (ur.), *Zapisovati socialno delo* (str. 54–83). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Renner, T. (2006). Težave s pojmom družine. V Renner, T., Sedmak, M., Švab, A., & Urek, M. *Družine in družinsko življenje v Sloveniji* (13-26). Koper: Annales.
- Ryden, N., & O'Loughlin, S. (2015) An introduction to the theories of observation. V O'Loughlin, M., & O'Loughlin, S. *Effective observation in social work practice* (1–13). Los Angeles: Sage.
- Skupnost centrov za socialno delo Slovenije. (2022). *Izobraževanja za strokovne delavce CSD*. Pridobljeno 16. 5. 2022 s <https://www.scsd.si/izobrazevanja/za-strokovne-delavce-csd/>
- Steele, W. in Malchiodi, C. A. (2012). *Trauma-Informed Practices With Children and Adolescents*. New York: Routledge.

- Stefanoski, P. (2008) . Socialno delo in izzivi zapisovanja in poročanja pri izvajanju javnih pooblastil. V M. Poštrak, & M. Urek (ur.), *Zapisovati socialno delo* (str. 40–53). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Švab, A. (2006). Družinske spremembe. V Renner, T., Sedmak, M., Švab, A., & Urek, M. *Družine in družinsko življenje v Sloveniji* (63–87). Koper: Annales.
- Thompson, R. A., & Amato, P. R. (ur.). (1999). *The postdivorce family : children, parenting and society*. SAGE.
- Uradni list Republike Slovenije. (2019). Stiki pod nadzorom po Družinskem zakoniku. Pridobljeno 22. 2. 2022 s <https://www.uradni-list.si/e-bilten/novica/stiki-pod-nadzorom-po-druzinskem-zakoniku>
- Urek, M. (2008). Uvod. V M. Poštrak, & M. Urek (ur.), *Zapisovati socialno delo* (str. 6–21). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Wyndham, A. (1998). Children and domestic violence: The need for supervised contact services when contact with the violent father is ordered/desired. *Australian Social Work*, 51(3), 41–48. Pridobljeno 17. 2. 2022 s <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03124079808411231>
- *Zakon o preprečevanju nasilja v družini* (ZPND) (2008). Ur. l. RS 16/08.
- *Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih*. Uradni list Republike Slovenije, št. 69/2004.
- Zaplotnik, M. (2019). *Največja korist otroka po ločitvi staršev*. Ljubljana: DOOR – Društvo za otroke, očetovstvo in resnico.
- Zupančič M., & Svetina, M. (2009). Socialni razvoj v zgodnji odraslosti. V Marjanovič Umek, L., & Zupančič, M. (ur.), *Razvojna psihologija* (691–709). Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.

IX. PRILOGE

Priloga A: Vprašalnik

Kakšna je vloga socialne delavke pri stikih pod nadzorom?

1. Kaj bi rekli, kaj je vaša vloga pri stiku pod nadzorom?
2. Kaj je naloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom?

Kako potekajo stiki pod nadzorom?

3. Opišite kako navadno poteka stik pod nadzorom?
4. Kako se pripravite na stik pod nadzorom?
Kje navadno poteka stik pod nadzorom?
5. Na kakšen način skušate ustvariti varno okolje?
6. Ali in kako poteka komunikacija med vami in uporabniki pri stiku pod nadzorom?
7. Ali ste pri stikih pod nadzorom vselej sami z uporabniki? Če ne, kdo je še prisoten?

Na katero teoretsko znanje se opirajo in katere metode uporabljajo socialne delavke za delo pri stikih pod nadzorom in katera znanja bi socialne delavke še potrebovale za kompetentno delo pri stikih pod nadzorom?

8. Kako kompetentne se počutite pri delu pri stiku pod nadzorom?
9. Na katera znanja se opirate pri delu s staršem in otrokom pri stiku pod nadzorom?
10. Kakšne posebne metode ali tehnike uporabljate pri svojem delu pri stikih pod nadzorom?
11. Katera orodja in znanja bi še potrebovali za bolj kompetentno opravljanje dela pri stiku pod nadzorom?
12. Na koga se lahko obrnete, ko potrebujete kakšno informacijo ali pomoč pri vašem delu?
13. Menite, da vam je omogočenih dovolj izobraževanj, ki pripomorejo h kompetentnejšemu opravljanju vašega dela?
14. Katerih izobraževanj ste se udeležili v zadnjih letih na temo izvajanja stika pod nadzorom?
15. Kakšna izobraževanja bi si na to temo želeli vi? Kaj želite, da vam je na tovrstnih izobraževanjih ponujeno?

Kakšne osebne, strokovne in organizacijske ovire prepoznavajo pri tem delu?

16. Kaj so po vašem mnenju največji izzivi pri delu pri stikih pod nadzorom?
17. Kje vidite največje ovire za delo pri stiku pod nadzorom?
18. Ali pri svojem delu pri stikih pod nadzorom prepoznate kakšne osebne ovire? Kakšne?
19. Kakšne strokovne in organizacijske ovire prepoznate pri svojem delu?

Demografski podatki:

Spol:

Starost:

Skupna delovna doba:

Delovne izkušnje na področju izvajanja naloge stikov pod nadzorom:

INTERVJU A

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
A1	Različna, vedno je podporna vloga tistemu staršu, ki ima stike pod nadzorom, ...	Podporna vloga staršu, kateremu je dodeljen stik pod nadzorom	Podporna in skrbstvena vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A2	...ker so iz različnih razlogov določeni...	Različni razlogi določitve stika pod nadzorom	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
A3	...ali je bilo neko nasilje v družini...	Nasilje v družini	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
A4	...ali neka nezmožnosti starša za skrb...	Nezmožnost starša za skrb otroka	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
A5	...ali da je bil stik dolgo časa prekinjen pa so to potem uvajalni stiki.	Uvajalni stiki po dlje časa prekinjenem kontaktu	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
A6	Hkrati pa podpora otroku...	Podporna vloga otroku	Podporna in skrbstvena vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A7	Otrok je v neznani situaciji, lahko ga je strah in podobno.	Strah in podobni občutki otroka ob vstopu v neznano situacijo	Pogled otroka	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A8	Druga stvar je pa, kar že sama beseda pove, nek nadzor, ki naj bi si ga zamislili tako, da se ne bi zgodilo nekaj kar bi bilo neprimerno.	Nadzorovanje z namenom primerne poteka stika	Nadzorna vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A9	V praksi to pomeni da v kolikor bi na primer oče prišel na stik pod vplivom alkohola ali drog, da bi stik ustavili, ga prekinili.	Prekinitev stika ob prihodu starša, ki je pod vplivom drog ali alkohola	Nadzorna vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A10	Ravno tako če poteka neprimerna komunikacija.	Prekinitev stika ob neprimerni komunikaciji	Nadzorna vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A11	To ne pomeni vedno, da stik takoj prekinemo ampak opozorimo starša, da naj se osredotočijo na igro...	Opozorjanje na neprimerno vedenje in usmerjanje k igri	Nadzorna vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A12	...da ne govori o sodnem postopku...	Govor o sodnem postopku	Nedovoljena vedenja med stikom	Potek stika pod nadzorom
A13	...ali pa o drugem staršu...	Govor o drugem staršu	Nedovoljena vedenja med stikom	Potek stika pod nadzorom
A14	...ali pa če so kakšna neprijetna vprašanja, da naj se raje pogovarjata o čem drugem.	Usmerjanje stran od neprimernih tem	Nadzorna vloga	Vloga socialne delavke pri stikih pod nadzorom
A15	Torej neka nadzorna funkcija v smislu zaščite koristi otroka...	Nadzor stika za namen zaščite koristi otroka	Nadzorna vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A16	...v vsakem primeru pa tudi podpirajoča.	Podpirajoča vloga	Podporna in skrbstvena vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A17	Tako jo mi strokovni delavci vidimo, kot obliko pomoči...	Pogled strokovnih delavcev na nalogo kot na obliko pomoči	Pogled strokovnih delavcev	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom

A18	...žal pa starši pogosto tega ne vidijo tako, vsaj na začetku ne, potem s časom, ko pa stiki že nekaj časa dobro potekajo pa je bolje.	Začetne težave z razumevanjem nadzorovanih stikov kot oblike pomoči	Pogled staršev	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A19	To pa zato ker je to sodno določena naloga...	Sodno določena naloga	Vrsta naloge	Določitev stika pod nadzorom
A20	...in je včasih na začetku to tudi velika ovira, da sprejmejo, da je to tudi neka oblika pomoči.	Stiki pod nadzorom kot oblika pomoči	Vrsta naloge	Določitev stika pod nadzorom
A21	Ko mi dobimo sklep sodišča, najprej vedno povabimo oba starša na pogovor. Skupaj ali pa ločeno, to je odvisno od primera.	Prvi pogovor s staršema skupaj ali ločeno	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
A22	Takrat se naredi nek zapisnik kaj je na teh stikih dovoljeno, kaj ne, kaj priporočamo, kaj je čigava odgovornost	Oblikovanje zapisnika pravil na stiku	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
A23	...npr. da je starš, pri katerem je otrok, odgovoren za to da otroka pripravi in pripelje na stik...	Odgovornost starša, pri katerem je otrok da pripelje otroka	Naloga in odgovornost staršev	Potek stika pod nadzorom
A24	...da starš, ki ima stike lahko prinese s seboj kakšne igrače, kakšen prigrizek in je odgovoren za vsebino stika v smislu, da mora on poskrbet za dejavnosti, za kakšno družabno igro in da ne nalaga tega na otroka ali pa da se to ne pričakuje od strokovnega delavca.	Odgovornost starša, ki ima stike, da pripravi vsebino	Naloga in odgovornost staršev	Potek stika pod nadzorom
A25	Vedno pa imamo mi sicer kakšen »back-up«, ker kakšni starši imajo to zmožnost, da zmorejo vsebino kvalitetno pripraviti, kakšni pa ne. Tem staršem potem mi pomagamo, da ne bi bil to čisto nek brezvsebinski stik.	Pomoč staršem, ki niso dovolj angažirani za pripravo vsebine stika	Starševski nasveti	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A26	Tak starš dobi potem tudi neke vzorce, da lahko on naslednjič to bolje izpelje.	Pomoč staršem pri boljši izvedbi	Starševski nasveti	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A27	Poleg tega je naloga da vse zapisujemo, vsebino stika, kaj opažamo, neverbalno komunikacijo...	Zapisovanje vsebine stika, opažanj in neverbalne komunikacije	Zapisovanje	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A28	...in tudi neka navodila, predloge kako bi se lahko stik izboljšal in s tem tudi odnos lahko podamo staršu, ki stike ima.	Pomoč staršem pri boljši izvedbi	Starševski nasveti	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A29	Vmes, med stiki se dela tudi evalvacija.	Evalvacija med stiki	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A30	Lahko se izvede tudi kakšen ločen pogovor, ne med stikom ampak po poteku nekaj stikov.	Ločen pogovor po stikih	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom

A31	Lahko pogovor izvedemo tudi z otrokom.	Pogovor z otrokom po stikih	Pogovor z otrokom	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A32	In mesečno poročamo to sodišču.	Mesečna poročila sodišču	Zapisovanje	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A33	Vedno je tako, da tisti starš, ki ima stik pod nadzorom, pride prvi in pride 15 minut pred uro, ki je določena za stik, zato da on otroka počaka v nekem novem okolju za otroka. Da starš lahko pripravi prostor za stik, pripravi igrače in tako naprej.	Prihod starša, ki ima stik 15 minut prej za pripravo	Dogovorjen protokol poteka stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
A34	Potem na recepciji prevzamemo otroka od starša ali druge pomembne osebe, če se tako dogovorimo.	Prevzem otroka na recepciji od starša ali pomembne osebe	Dogovorjen protokol poteka stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
A35	Pripeljemo otroka v sobo...	Strokovna delavka pripelje otroka v sobo za stike	Dogovorjen protokol poteka stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
A36	...in potem nekako prepustimo vodenje stika staršu.	Prepustitev vodenja staršu	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
A37	Ko lepo tečejo stiki, starš popolnoma prevzema vsebino je naša naloga potem da smo v nekem kotu, nekje ob strani, si zapisujemo in opozorimo na čas na koncu, da je čas za poslavljanje in tako.	Brez poseganja, ko stiki lepo tečejo	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
A38	Sem imela pa stike, kjer se je bilo treba kar aktivno vključevati, ker oče ni zmožel, ni vedel kaj naj sploh počne s toliko starim otrokom, tako da smo potem mi predlagali.	Aktivno vključevanje, ko starš ne zmore	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
A39	Običajno izvaja stike tista oseba, ki tudi vodi primer, kar pomeni, da družino tudi pozna.	Strokovna delavka družino običajno pozna	Predhodno poznavanje družine	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A40	Jaz se pripravljam skupaj s staršem na tem pogovoru, ki ga naredim preden se stiki začnejo.	Priprava skupaj s starši na predhodnem pogovoru	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
A41	Gremo torej čez to, kaj lahko na stikih, o čem se ne pogovarjamo med stiki, kaj počnemo z otrokom, da ni dovoljeno snemanje in take stvari, če ima kdo kakšne strahove, kako takrat reagirat in podobno.	Pregled pravil pred začetkom prvega nadzorovanega stika	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
A42	Se pa zgodi, da moramo kdaj nadomeščati in to se običajno pripravimo tako, da gremo čez spis, da vidimo kaj se je dogajalo	Branje spisa za pripravo	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom

A43	...če je le možno, če ne gre za kakšno hitro bolniško, se pogovorimo z nosilcem stika, ki nas je prosil za zamenjavo, zato da vsaj vsebino poznamo.	Pogovor s sodelavci	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
A44	Jaz osebno preberem par zadnjih zapisov zato da vidim približno kako je to potekalo in da vem kako nadaljevati.	Branje spisa za pripravo	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
A45	Mi imamo eno sobo za stike, ki je velika meter krat meter...	Soba za stike na enoti	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
A46	...tako da bom tako rekla, za kakšnega zelo majhnega otroka je primerna, je tudi kar prijetna, ima en kavč, igrače in je v bistvu opremljena kot ena res mini mini igralnica.	Kot majhna igralnica primerna za majhne otroke	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
A47	V času korone pa smo stike izvajali v veliki ali mali sejni sobi, ker ta soba za stike nima niti oken.	Izvajanje v sejni sobi	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
A48	Ugotavljali smo, da za starejše otroke je tisto neprimeren prostor.	Neprimeren prostor za starejše otroke	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
A49	Moje mnenje je, da so ti prostori neprimerni. Popolnoma so neprimerni, na kar že dolgo časa opozarjamo.	Neprimernost prostora	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
A50	Morali bi imeti neke večje, pa ne igralnice, ker so si otroci različni, ampak nek večji prostor, ki bi bil lahko prilagojen s prostorom za najmlajše in s kotičkom za večje otroke.	Potreba po večjem prostoru, ki bi bil primeren tako za najmlajše kot za starejše otroke	Prostorske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
A51	Že dolg opozarjamo, da bi bilo primerno, da je to neka ločena enota ali pa neka hiša, kjer bi lahko v končni fazi tudi cel CSD Ljubljana izvajal stike, da bi bilo tam več ljudi, več prostorov.	Potreba po ločeni enoti, ki bi bila na voljo vsem enotam CSD	Prostorske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
A52	In pa, da bi bilo to možno popoldne in med vikendi, kar je trenutno po zakonodaji nemogoče, mi smo pa omejeni z našim poslovnim časom.	Potreba po izvajanju izven delovnega časa CSD in med vikendi	Čas za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
A53	Ko ne gre za neko nasilje, vpliv alkohola ali karkoli takega potem je že dovolj, da je zraven pač neka tretja oseba.	Zadostovanje prisotnosti strokovne osebe pri manj zahtevnih nadzorovanih stikih	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A54	Če se uspe nek dober delovni odnos s staršem vzpostaviti potem nekako ne moremo reči, da bi lahko šlo za nevarnost...	Pomembnost vzpostavljenega delovnega odnosa	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A55	...tukaj gre potem samo za nevarnost v smislu da morda stik ne bi bil kvalitetno preživet.	Kvaliteta poteka stika	Naloga in odgovornost staršev	Potek stika pod nadzorom

A56	Običajno ni takih težav in takšni stiki po navadi ne potekajo celih 9 mesecev.	Končanje pred iztekom predvidenih 9 mesecev	Trajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
A57	Se pa tudi sami sprašujemo in smo včasih kar v velikih stiskah, ko se določijo stiki z povzročitelji hudega nasilja, ki imajo težave z odvisnostjo ali pa kakšne psihiatrične težave...	Delo s starši, povzročitelji nasilja, s težavami z odvisnostjo ali težavami v duševnem zdravju	Stiske glede razlogov za določen nadzorovan stik	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
A58	...ker smo lahko včasih tudi mi žrtve napada...	Socialne delavke kot potencialne žrtve napada	Skrb za lastno varnost	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
A59	...in takrat nas je strah kako zaščititi otroka, če se lahko napada v bistvu zgodi tudi na nas.	Stiska glede tega kako zaščititi sebe in hkrati otroka	Skrb za lastno varnost	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
A60	Vsi zagovarjamo, da so stiki izjemno pomembni...	Pomembnost stika pod nadzorom	Pomen	Določitev stika pod nadzorom
A61	...ampak včasih žal se nam zdi da je ta pravica prerasla pravici koristi otroka.	Včasih pravica do stika preraste koristi otroka	Otrokova korist	Določitev stika pod nadzorom
A62	Včasih je težke primere res nemogoče nadzirati	Težava pri nadzorovanju težkih primerov	Zahtevnost naloge	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
A63	Bili sva dve strokovni delavki na stiku...	Prisotnost dveh socialnih delavk	Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku	Potek stika pod nadzorom
A64	...mi varnostnika nimamo...	Brez varnostnika na enoti	Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku	Potek stika pod nadzorom
A65	...pa tudi če bi ga imeli, kakšna je to slika za otroka, da varnostnik posega vmes. Mislim, da bi s tem povzročali samo še dodatne travme.	Prisotnost varnostnika kot potencialna povzročitev travme otroku	Vpliv na otroke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
A66	Take težke stike potem res komaj ustavimo. Od razburjenja...	Razburjanje	Obnašanje starša, kateremu je bil dodeljen stik pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
A67	...izjemno žaljivega govorjenja...	Žaljiva komunikacija	Obnašanje starša, kateremu je bil dodeljen stik pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
A68	...do joka s strani očeta...	Jok	Obnašanje starša, kateremu je bil dodeljen stik pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
A69	...ki je bil pač nestabilen in bi moral najprej urediti sebe.	Vidne duševne težave	Obnašanje starša, kateremu je bil dodeljen	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom

			stik pod nadzorom	
A70	Tukaj mislim, da ko je vpleten alkohol in droge, smo žal zadaj s sodnim sistemom skupaj...	Potreba po izboljšavi zakonodaje	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
A71	...ker se te stiki zelo forsirajo...	Vsiljevanje nadzorovanih stikov	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
A72	...ker je žal tudi tako da te odrasli dojamejo, da bi morali tudi na sebi kaj narediti in je vedno dilema kaj je zdaj v večjo korist otroka – da se vsaj neki stiki vzpostavijo, da ve kdo je njegov starš ali ne dokler se ta starš ne uredi.	Dilema o tem ali je boje vzpostaviti stik ne glede na okoliščine ali počakati da se te izboljšajo	Stiske glede razlogov za določen nadzorovan stik	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
A73	Tu je varnost vprašljiva, tudi mi se s tem stalno soočamo, pravega odgovora ni.	Vprašljiva varnost kadar socialna delavka presodi, da stiki niso v korist	Skrb za varnost otroka	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
A74	V individualnih primerih pač razmišljamo kaj je večja korist.	Presojanje o koristi glede na posamezen primer	Otrokova korist	Določitev stika pod nadzorom
A75	Smo dajali tudi že predloge za varnostnika ampak iskreno to je varnost nas, travma pa bo otroku v vsakem primeru povzročena, če se bo moral vmešati varnostnik ali pa policija.	Prisotnost varnostnika kot potencialna povzročitev travme otroku	Vpliv na otroke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
A76	Imeli smo tudi primere, ko je sodna izvedenka napisala, da v primeru stikov pod nadzorom predlaga prisotnost varnostnika v prostoru.	Predlog sodne izvedenke za prisotnost varnostnika	Skrb za varnost otroka	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
A77	Mi smo se zelo spraševali kakšna je korist takšnih stikov in ali gre tukaj res za otrokovo korist ali gremo tu že za uveljavljanje pravice staršev.	Dilema o tem ali gre za otrokovo pravico ali udejanjanje pravice starša do stika z otrokom	Stiske glede razlogov za določen nadzorovan stik	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
A78	Smo seveda tudi že pisali sodiščem, da naj se stiki prekinajo.	Mnenje sodišču, da naj se stiki prekinajo	Sodišče in zakonodaja	Določitev stika pod nadzorom
A79	Mi lahko sodišču mnenje vedno podamo ali predlog ampak sodišče našega mnenja ni dolžno upoštevati in ga včasih tudi ne.	Sodišče lahko ali pa ne upošteva mnenja CSD	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
A80	Kadar starš sam poskrbi za vsebino in potek stika je ta komunikacija minimalna.	Minimalna komunikacija, ko starš poskrbi za vsebino	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
A81	Nikoli ne grem kar v stike brez da bi te otroke vsaj spoznala...	Strokovna delavka otroka na nadzorovanem stiku pozna	Predhodno poznavanje družine	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A82	...in sem z njimi vsaj en pogovor že imela.	Strokovna delavka je predhodno opravila vsaj en pogovor z otrokom	Vzpostavljjanje odnosa z otroci	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A83	Pogovor poteka drugače na začetku, ko jih pridem iskat na recepcijo, se pogovarjamo kako	Sproščen pogovor z otrokom o vsakdanjih stvareh med spremstvom do sobe za stike	Pogovor z otrokom	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom

	so, kako je bilo v šoli in tako čim bolj sproščeno.			
A84	Z otroci sem po navadi že prej dogovorjena, da če bi bili kako v stiski, da me lahko pogledajo, lahko rečejo da gredo na WC in podobno.	Dogovor z otroci glede signalov s katerimi lahko izrazijo svojo stisko	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A85	Imela sem že kakšen primer, ko me je otrok sam vključeval v smislu »poglejte, kaj sem narisal, a se greste še vi igrati« in podobno.	Vključevanje socialne delavke s strani otroka	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
A86	V takih primerih ko vidim da je staršu neprijetno, ga spodbujam, da naj se bolj vključuje v igro, rečem »dajta se kar vidva igrat, bom jaz tukaj samo malo pisala«.	Spodbujanje k igri	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
A87	Imela sem pa enega mladega očka in z njim sem tudi med samim stikom komunicirala na način, da sem mu pomagala, kako naj ravna z otrokom.	Pomoč pri tem kako ravnati z otrokom	Starševski nasveti	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A88	Pomagala sem mu z nasveti v smislu kako se otroku postavlja meje, kako se kljub temu dopušča kreativnost in podobno.	Nasvet kako postavljati meje in hkrati dopuščati kreativnost	Starševski nasveti	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A89	Vedno je tako, da po stiku najprej otroka pospremimo do recepcije in ga drugi starš prevzame, potem pa lahko starša, ki je bil na stiku prosim, da še malo ostane in se z njim pogovorim.	Pogovor s staršem po stiku	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A90	Pogovarjamo se potem o tem, če smo na primer opazili na stiku kaj kar ni bilo čisto v redu ampak nismo želeli prekiniti stika vmes...	Podelitev opažanj s staršem	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A91	...ali pa povprašamo kako mu je bilo ali če ima kakšno vprašanje.	Odprtost za vprašanja starša	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A92	Mi tudi lahko predlagamo staršu ali pa tudi sodišču, če vidimo, da bi bilo potrebno in koristno, da bi se starš vključil v program Neverjetna leta ali pa na trening starševskih veščin.	Predlog staršu ali sodišču za vključitev starša v program za starševstvo	Starševski nasveti	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A93	Mi nimamo dovolj prostora za to, običajno imamo po stiku na voljo le par minut časa.	Premalo časa za vmesne evalvacije	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A94	Nisem vedno sama, so tudi stiki, kjer sta prisotna 2 strokovna delavca.	Prisotnost dveh socialnih delavk	Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku	Potek stika pod nadzorom
A95	Imeli smo tudi odločitev sodišča, da je nujno prisotna	Prisotnost psihologinje	Osebe, ki so lahko prisotne	Potek stika pod nadzorom

	strokovna delavka in psihologinja...		na nadzorovanem stiku	
A96	...kar je, če jo imamo na enoti zelo super, če pa je enota nima pa zna to biti težava.	Težava, če na enoti ni psihologinje	Strokovne in organizacijske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
A97	Imela sem tudi primer, ko je bila prisotna prevajalka, ker sta bla starša iz Makedonije in je bilo pomembno kaj oče govori otroku.	Prisotnost prevajalke	Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku	Potek stika pod nadzorom
A98	Jaz se počutim kar kompetentno.	Občutek kompetentnosti za izvajanje naloge stika pod nadzorom	Kompetentnost pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
A99	Velikokrat pa se počutim nemočno, ko so stiki določeni, pa center ni mnenja, da so otroku v korist.	Nemoč ob določitvi stikov, ki po mnenju socialne delavke niso otroku v korist	Stiske glede razlogov za določen nadzorovan stik	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
A100	Če se mi že za lastno varnost bojimo, je to precejšnja odgovornost, ki se nam naloži za varnost otroka.	Velika odgovornost za otrokovo varnost	Skrb za varnost otroka	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
A101	Drugače pa z znanji ki jih dobim z izobraževanjem in seminarji.	Vključevanje v izobraževanja in seminarje	Izobraževanja, ki so na voljo	Kompetentnost in izobraževanje
A102	Moramo vedeti, da odgovornost za vzgojo otrok nosijo starši in ne mi.	Odgovornost za vzgojo nosijo starši	Naloga in odgovornost staršev	Potek stika pod nadzorom
A103	Če so pripravljeni se učiti, ne samo pri nas ampak tudi v sklopu drugih programov, potem to ni neka taka odgovornost, ki jo strokovni delavec prevzame.	Starši morajo delati na sebi	Naloga in odgovornost staršev	Potek stika pod nadzorom
A104	Mora pa tudi strokovni delavec vedeti kje so neke meje in da ne posega preveč z nekimi svojimi napotki.	Poznavanje meja poseganja v stik	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
A105	Nekaj je sicer tudi splošnega znanja s fakultete, ne pa prav veliko.	Malo znanja s fakultete	Znanje s Fakultete za socialno delo	Kompetentnost in izobraževanje
A106	Veliko je prebranega...	Branje	Samostojna angažiranost za delo	Kompetentnost in izobraževanje
A107	...jaz sama tudi naprej študiram tudi psihoterapijo...	Študij psihoterapije	Samostojna angažiranost za delo	Kompetentnost in izobraževanje
A108	...in vse te stvari, ki jih sama preberem in sem angažirana mi pomagajo na primer že za lastno razumevanje delovanja starša ali pa otroka v določenih trenutkih.	Učenje o delovanju starša in otroka	Samostojna angažiranost za delo	Kompetentnost in izobraževanje
A109	Pa tudi nekih lastnih izkušenj starševstva, tudi to nekaj pride prav.	Lastne izkušnje starševstva	Lastne izkušnje	Kompetentnost in izobraževanje
A110	Prav za stike pod nadzorom bi težko rekla, da so prisotne neke tehnike ali metode.	Ni uporabe posebnih metod in tehnik	Metode in tehnike pri delu	Kompetentnost in izobraževanje

A111	Ker tako je, zelo dober stik je tisti, kjer je malo našega vmešavanja...	Dober stik pomeni malo vključevanja socialne delavke	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
A112	...ker to potem pomeni, da je starš zmožen prepoznati potrebe otroka...	Zmožnost prepoznavanja otrokovih potreb	Naloga in odgovornost staršev	Potek stika pod nadzorom
A113	...delovati v njegovo korist...	Delovanje v otrokovo korist	Naloga in odgovornost staršev	Potek stika pod nadzorom
A114	...in se z njim uglaševat.	Uglaševanje z otrokom	Naloga in odgovornost staršev	Potek stika pod nadzorom
A115	Bistvo je, da so te stiki pod nadzorom čim prej ukinjeni in da se nek sproščen stik s starši vzpostavi.	Cilje je vzpostaviti dober stik med staršem in otrokom in čim prej zaključiti nadzorovane stike	Pomen	Določitev stika pod nadzorom
A116	Razen ja opazovanje...	Opazovanje	Metode in tehnike pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
A117	...in sicer poslušamo aktivno ampak običajno smo v ozadju.	Aktivno poslušanje	Metode in tehnike pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
A118	Vedno pridejo prav kakšna izobraževanja. Kaj specifičnega pa bi težko rekla.	Izobraževanja so vedno potrebna	Potrebe po izobraževanju	Kompetentnost in izobraževanje
A119	Običajno kar na sodelavce.	Sodelavci	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
A120	Velikokrat ko je kakšna dilema skličemo posvetovalne time, v obliki neke intervizije.	Intervizije	Iskanje pomoč	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
A121	Če je kakšna kompleksna situacija se tudi dogovorimo, da se med sabo menjamo, da tako dobimo več mnenj in neko širšo sliko.	Menjava socialnih delavk pri stiku za pridobitev širšega pogleda na situacijo	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
A122	So kar vsaj enkrat na leto in ga organizira CSD Ljubljana ali pa skupnost.	Letna izobraževanja s strani CSD Ljubljana in Skupnosti centrov za socialno delo	Izobraževanja, ki so na voljo	Kompetentnost in izobraževanje
A123	So pa vedno zelo na hitro določeni, tako da zvmemo, da se bo izobraževanje izvajalo dva tedna prej, pred predvidenim datumom, kar je po našem koledarju skoraj nemogoče, potem moraš predstavljat stvari.	Neprilagodljivi termini izobraževanj	Problem izobraževanj	Kompetentnost in izobraževanje
A124	Na temo stika samo enega.	Udeležba na enem izobraževanju na temo stikov pod nadzorom	Udeležba na izobraževanjih	Kompetentnost in izobraževanje
A125	Potrebno je iti skozi teorijo, kaj so neke potrebe otroka...	Teorija o potrebah otroka	Kaj bi morala ponujati izobraževanja	Kompetentnost in izobraževanje
A126	in hkrati kaj je tisto kaj je pomembno opazovati...	Kaj opazovati	Kaj bi morala ponujati izobraževanja	Kompetentnost in izobraževanje
A127	...in pa predvsem zelo pomembno na kakšen način to zapisat.	Kako zapisovati	Kaj bi morala ponujati izobraževanja	Kompetentnost in izobraževanje

A128	To mi je leta nazaj delalo veliko težav. Na splošno menim, da dela to socialnim delavcem veliko težav še.	Težave z zapisovanjem	Zapisovanje	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
A129	To je res izjemno pomembno. Ti moraš pisati mesečna poročila sodišču in je pomembno na kakšen način ti zapisuješ, kaj zapišeš. Da ne napišeš samo »stik je potekal v redu, igrala sta se«. Ko bi se vzpostavila kot neka forma kaj se opazuje, tudi ti veš na kaj si pozoren.	Pomembnost dobrega zapisovanja	Zapisovanje	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
A130	Meni osebno so največji izziv stiki za katere center misli, da niso v korist otroka. Te so največji izziv.	Izziv izvajati stik pod nadzorom ko CSD meni, da stik ni otroku v korist	Stiska glede razlogov za določen nadzorovan stik	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
A131	Pa tudi časovno seveda, to je zelo umetna situacija, in starši in otroci so omejeni z našim poslovnim časom tako kot mi in včasih je že nejevolja, ker se morajo dogovarjati zaradi dopusta vsak ponedeljek kar je kar težava ali pa da otrok manjka v šoli ali na treningu.	Težava z usklajevanjem časa za izvedbo stika pod nadzorom	Čas za izvajanje stika pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
A132	Prejšnje leto smo imeli naenkrat 10 stikov pod nadzorom, nismo več vedeli sploh kdaj in kje naj jih izvedemo.	Problem, ko je več družinam dodeljen stik pod nadzorom	Prostorske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
A133	Tako, da sem imela stik že tudi v pisarni, ker drugače ni šlo.	Stik pod nadzorom v pisarni	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
A134	Definitivno najbolj prostorske ovire.	Prostorska ovira	Prostorske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
A135	Pa tudi kader.	Pomanjkanje kadra	Strokovne in organizacijske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
A136	Če bi to bila neka ločena enota, nek prostor, ki bi bil res samo za to ustanovljen, kjer bi lahko to naredili tudi med vikendi in popoldne, bi bilo za vse lažje.	Potreba po ločeni enoti, ki bi bila na voljo vsem enotam CSD	Prostorske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
A137	Moramo pustiti te naše občutek zunaj.	Izključevanje čustev	Občutki socialne delavke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
A138	To rešujemo pri nas večinoma s tem, da sta prisotni dve strokovni delavki.	Izvajanje naloge v paru s sodelavko	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
A139	Če je kdaj nekaj res kompleksno imamo tudi supervizije.	Supervizije	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom

A140	S tem ko bi bilo to drugače organizirano, tudi na primer z neko dodatno mobilno službo, bi tudi starši lahko veliko več od tega pridobili...	Potreba po mobilni službi za izvajanje stikov pod nadzorom	Prostorske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
A141	...večkrat bi lahko imeli vmesne evalvacije stikov, te bi bile redne in tako z otrokom kot staršem.	Ločena enota ali mobilna služba bi omogočila več evalvacij	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
A142	Zgodilo se je tudi že, da se je stik izvedel zunaj na igrišču ali v Tivoli parku, se pa temu izogibamo.	Izvajanje stika zunaj na igrišču ali v parku	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
A143	Velikokrat pa dobimo to prošnjo, če lahko gremo vsaj na igrišče ampak smo glede tega zelo v dilemi in tudi v stikih glede tega ali to omogočit ali ne.	Izvajanje nadzorovanih stikov izven CSD	Prostorske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
A144	Ravno zato bi bilo smiselno imeti neko drugo, ločeno enoto ki bi lahko imela tudi kakšno ograjeno igrišče.	Potreba po ločeni enoti, ki bi bila na voljo vsem enotam CSD	Prostorske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
A145	Imamo tudi stike pod nadzorom za otroke iz rejniških družin.	Otrok v rejništvu	Razlogi za stik pod nadzorom	Določitev stika pod nadzorom
A146	Takrat sva s sodelavko stik izvedli v Tivoliju, sta pa bila tam tako rejnika kot biološka starša tako da je bilo več odraslih oseb.	Izvajanje stika zunaj na igrišču ali v parku	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom

INTERVJU B

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
B1	Da nadziram, da vse v redu poteka...	Nadzorovanje z namenom primerne poteka stika	Nadzorna vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
B2	...da je poskrbljeno za čustvene, psihološke, socialne potrebe otrok.	Skrb za otrokove potrebe	Podporna in skrbstvena vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
B3	In da ni manipulacije s strani staršev, kakšno vsiljevanje, obtoževanja in tako.	Nadzor nad morebitno neprimerno vedenje s strani starša	Nadzorna vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
B4	Socialne delavke delajo preveč nadzorno, se razumejo kot neko nadzorno službo.	Prevelik poudarek na nadzorni vlogi	Nadzorna vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
B5	Eni razumejo stike, kot da smo podaljšana roka sodišča.	Strokovni delavci kot podaljšana roka sodišča	Pogled strokovnih delavcev	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
B6	Jaz tega tako ne vidim. Mi smo primarno socialno delo, smo socialna služba, sodišče je pa druga služba.	Primarnost socialne službe	Pogled strokovnih delavcev	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
B7	Smo pa sodelavci in logično je da tudi sodelujemo s sodiščem,	Socialni delavci kot sodelavci s sodiščem	Sodišče in zakonodaja	Določitev stika pod nadzorom

	največ tako ko jim pošiljamo poročilo in svoje strokovno mnenje.			
B8	To pa ni primarno, primarno je da smo zraven pri stikih, da poskrbimo za potrebe otroka...	Primarna skrb za potrebe otroka	Podporna in skrbstvena vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
B9	...in da bodo stiki potekali na otroku čim bolj primeren način.	Skrb za otroku prijazen potek stika	Podporna in skrbstvena vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
B10	Različno, včasih imajo tudi prepovedi približevanja starši, največkrat očetje.	Prepoved približevanja	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
B11	Takrat, pa tudi sicer, posebej ko gre za bolj zahteven stik se začne procedura četrte ure prej, očeta pospremimo do sobe za sitke, kjer počaka...	Prihod starša, ki ima stik 15 minut prej za pripravo	Dogovorjen protokol poteka stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
B12	...mati pa pride ob uri in odda otroka.	Naloga starša, pri katerem je otrok, da otroka pripelje	Dogovorjen protokol poteka stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
B13	Ko se stik zaključi je procedura obratna, se pospremi otrok k izhodnim vratom k materi...	Spremljanje otroka do skrbnika po končanem stiku	Dogovorjen protokol poteka stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
B14	...oče pa še počaka...	Starš, ki je na stiku počaka, da bo otrok oddan drugemu staršu	Dogovorjen protokol poteka stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
B15	...zato da se ne srečata.	Starša se ne srečata	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
B16	Očetje so v glavnem tisti, ki so na stikih.	Pogosteje je stik določen očetom	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
B17	Mi imamo na enoti neko shemo po kateri se razvrščamo kdaj in kdo od strokovnih delavcev je na vrsti za nadzorovanje stika.	Seznami za izmenjevanje socialnih delavk	Dogovori o načinu izvedbe znotraj enote	Potek stika pod nadzorom
B18	Med sabo se vedno izmenjujemo, tako da je vsakič na stiku prisoten drug strokovni delavec.	Izmenjevanje socialnih delavk	Dogovori o načinu izvedbe znotraj enote	Potek stika pod nadzorom
B19	Imamo nek seznam, nek vrstni red na katerem smo razvrščeni zaporedno pri vsakem od stikov.	Vsaka socialna delavka izvaja vsak nadzorovan stik	Dogovori o načinu izvedbe znotraj enote	Potek stika pod nadzorom
B20	Tako prideš na isti stik na vrsto vsaki 5. teden ali nekaj takega. Z vsakim prideš na vrsto.	Vsaka socialna delavka izvaja vsak nadzorovan stik	Dogovori o načinu izvedbe znotraj enote	Potek stika pod nadzorom
B21	Odnosa z starši in otroci ne sklepam predhodno...	Brez vzpostavljanja odnosa pred začetkom stikov	Vzpostavljanje odnosa s starši	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
B22	...saj se mi to ne zdi potrebno.	Ni potrebe po vzpostavljanju odnosa predhodno	Vzpostavljanje odnosa s starši	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
B23	Ko jih na stiku vidim večkrat se potem tudi odnos gradi. S tistimi, s katerimi se večkrat srečaš, s tistimi se tudi bolje poznaš in tako se gradi odnos.	Grajenje in vzpostavljanje odnosa spontano	Vzpostavljanje odnosa z otroci	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom

B24	Nesmiselno je vsakič na novo vzpostaviti odnos in to forsirati, bolje je tako spontano.	Ni smisla v vzpostavljanju odnosa predhodno	Vzpostavljanje odnosa s starši	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
B25	Predvsem pa moraš bit tam, da začutiš tega otroka in če je vse poteka v redu se manj mešaš v stik...	Brez poseganja, ko stiki lepo tečejo	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
B26	...vedno pa interveniraš, če je to potrebno, če starš tako ravna, da se otrok slabo počuti...	Intervencija po potrebi glede na ravnanje starša	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
B27	...ali pa če to ni dovoljeno...	Vključevanje ob nedovoljenem vedenju	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
B28	...da na primer sprašuje kje je mama, v kateri varni hiši ali pa karkoli.	Iskanje informacij pri otroku o drugem staršu	Nedovoljena vedenja med stikom	Potek stika pod nadzorom
B29	Ne, načeloma ne, se ne pripravljam posebej.	Brez posebnih priprav	Priprava nas tik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
B30	Pred začetkom stika se naredi razgovor, da se nekako domeni kakšna so pravila na stikih, nek zapisnik, potem pa se stiki v skladu s temi previli tudi izvajajo.	Oblikovanje pravil obnašanja na stiku	Priprava nas stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
B31	Če je kakšna posebna situacija se potem tudi temu prilagodim...	Priprava glede na posebnost situacije	Priprava nas stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
B32	...če pa stiki potekajo v redu potem ni potrebe.	Brez priprave ko stiki dobro potekajo	Priprava nas stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
B33	Imamo sobo za stike.	Soba za stike na enoti	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
B34	Ima en kavč velik, ena majhna mizica, ena malo večja, tabla za otroke, omara za igrače.	Opremljenost sobe za stike	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
B35	Tam včasih pomalicaajo, prinesejo starši kaj za pojedst...	Malica	Dejavnosti med stikom	Potek stika pod nadzorom
B36	ali pa delajo za šolo.	Delo za šolo	Dejavnosti med stikom	Potek stika pod nadzorom
B37	Prostor je kar v redu.	V redu prostor	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
B38	Se je dogajalo tudi že da smo šli že v Tivoli.	Stik pod nadzorom v parku Tivoli	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
B39	Ampak to ne greš od začetka ko so zadeve nove, to se zgodi potem ko ljudi že malo spoznaš, ko veš kaj lahko pričakuješ.	Izvajanje stika izven CSD ob boljšem poznavanju uporabnikov	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
B40	Smo šli tudi že na Ljubljanski grad.	Stik pod nadzorom na Ljubljanskem gradu	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
B41	To je možno ampak s previdnostjo.	Pazljivost pri izvajanju stika izven CSD	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
B42	Vsi stiki pod nadzorom imajo določeno stopnjo tveganja.	Vsi stiki pod nadzorom so zahtevni	Zahtevnost naloge	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom

B43	Pri vseh stikih moraš biti pozoren, samo da pri kakšnih malo bolj.	Pozornost glede na zahtevnost stika pod nadzorom	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
B44	To pomeni, da si zraven, da budno spremljaš kaj se dogaja.	Aktivno spremljanje poteka stika	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
B45	Najbolj važno je, da si ti zbrano prisoten in presojaš glede na dano situacijo...	Presojanje glede na potek stika	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
B46	...in oceniš, če se dogaja kaj kar ni primerno za otroka...	Ocenjevanje primernosti vedenja za otroka	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
B47	...da to ustaviš.	Ustavitelj neprimernih vedenj	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
B48	Tu je potrebno biti pazljiv.	Pazljivost med samim stikom	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
B49	Kakšni starši bi včasih kar klepetali s strokovnim delavcem.	Klepetanje s socialno delavko med stikom	Obnašanje starša, kateremu je bil dodeljen stik pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
B50	Tu moramo biti pozorni, da usmerjaš ljudi k stikom.	Usmerjanje staršev k otroku	Nadzorna vloga	Vloga socialne delavke pri stikih pod nadzorom
B51	Kakšni bi tudi kakšne zgodbe povedali, kakšna krivica se jim je zgodila.	Pripovedovanje osebnih zgodb in krivice	Nedovoljena vedenja med stikom	Potek stika pod nadzorom
B52	To ni predmet tega dogodka, tega stika.	Nadzorovan stik ni čas za pogovor o osebnih stvareh starša	Nedovoljena vedenja med stikom	Potek stika pod nadzorom
B53	Jaz jim potem rečem, to se boste zmenili na katerem drugem razgovoru, zdaj so pa stiki, da ste skupaj z otrokom in se ukvarjate z njim.	Usmerjanje stran od neprimernih tem	Nadzorna vloga	Vloga socialne delavke pri stikih pod nadzorom
B54	Večinoma sem sam na stikih...	Stike izvaja ena socialna delavka	Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku	Potek stika pod nadzorom
B55	...mogoče je bila kdaj še kakšna sodelavka zraven.	Možna prisotnost sodelavke	Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku	Potek stika pod nadzorom
B56	Načeloma je en strokovni delavec dovolj.	Zadostovanje ene socialne delavke	Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku	Potek stika pod nadzorom
B57	Glede na to, da sem vzgojil 4 otroke...	Vzgoja lastnih otrok	Lastne izkušnje	Kompetentnost in izobraževanje
B58	...in da že leta dolgo delam z mladimi in mladostniki in družinami	Delo z mladostniki in družinami	Lastne izkušnje	Kompetentnost in izobraževanje
B59	...lahko rečem da kar dobro.	Občutek kompetentnosti za izvajanje naloge stika pod nadzorom	Kompetentnost pri delu	Kompetentnost in izobraževanje

B60	Študiral sem socialno delo...	Študij socialnega dela	Znanje s Fakultete za socialno delo	Kompetentnost in izobraževanje
B61	... študiral sem psihoterapijo...	Študij psihoterapije	Študij psihoterapije	Kompetentnost in izobraževanje
B62	... vzgajal sem svoje otroke...	Vzgoja lastnih otrok	Lastne izkušnje	Kompetentnost in izobraževanje
B63	... ukvarjam se z mladostniki...	Delo z mladostniki	Lastne izkušnje	Kompetentnost in izobraževanje
B64	...tako da to pač, nekaj pobereš, še sam ne veš od kje, povsod po malo.	Znanje iz več različnih virov	Lastne izkušnje	Kompetentnost in izobraževanje
B65	Biti starš je zelo pomembna izkušnja pri tem delu, da si sam vzgojil otroke ali pa celo več, ker si se moral tako trenirati v mnogih situacijah. Tako znaš bolje razumeš, ker je bilo tudi del tvojega življenja. To pomaga.	Pomembnost lastne izkušnje starševstva	Lastne izkušnje	Kompetentnost in izobraževanje
B66	Ne, ne uporabljam nič posebnega.	Ni uporabe posebnih metod in tehnik	Metode in tehnike pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
B67	Povsod po malo pridobiš.	Znanje iz več različnih virov	Metode in tehnike pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
B68	Če gre za kakšen pravni regele se s strokovnjaki na tem področju in sodiščem.	Pomoč sodišča	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
B69	Drugače pa največ s sodelavci.	Sodelavci	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
B70	Se ne spomnim, mogoče je kje kaj bilo pa nisem zaznal.	Strokovni delavec ni zasledil izobraževanja o stikih pod nadzorom	Izobraževanja, ki so na voljo	Kompetentnost in izobraževanje
B71	Se nisem udeležil. Ne spomnim se, da je bil organiziran kakšen seminar. Lahko da je bil organiziran pa jaz nisem dobil informacije. V spominu pa nimam.	Brez udeležbe na izobraževanju na temo stikov pod nadzorom	Udeležba na izobraževanjih	Kompetentnost in izobraževanje
B72	Kvalitetna izobraževanja pri tako zahtevnih zadevah vedno pridejo prav.	Pomembnost kvalitetnih izobraževanj	Potrebe po izobraževanju	Kompetentnost in izobraževanje
B73	Ta ki vodi izobraževanje mora imeti znanje in izkušnje o tem kako stiki potekajo...	Nujne izkušnje z izvajanjem stikov pod nadzorom izvajalcev izobraževanj	Kaj bi morala ponujati izobraževanja	Kompetentnost in izobraževanje
B74	...kaj so ključne teme in dileme...	Poznavanje ključnih tem in dilem izvajalcev izobraževanj	Kaj bi morala ponujati izobraževanja	Kompetentnost in izobraževanje
B75	...In da seminar poteka na način vodene supervizijske skupine.	Potek izobraževanja v obliki vodene supervizijske skupine	Kaj bi morala ponujati izobraževanja	Kompetentnost in izobraževanje
B76	Da oseba, ki to vodi, da prostor da strokovna delavka izpostavi svoj problem in potem na osnovi konkretnega primera skupaj iščejo rešitev.	Izobraževanja utemeljena na iskanju rešitev za konkretne probleme	Kaj bi morala ponujati izobraževanja	Kompetentnost in izobraževanje

B77	Ja to gre za družinske naveze, to so starši in njihovi otroci in največji izziv je da odstraniš vse kar je motečega v odnosih teh ljudi.	Odstranitev motečih dejavnikov med potekom stika pod nadzorom	Izzivi, ki se pojavljajo med samim stikom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
B78	Da te motnje zaradi katerih so sploh prišli do točke, ko morajo imeti stike pod nadzorom, da se čim bolj eliminirajo iz samega stika.	Izključitev motenj zaradi katerih je sploh prišlo do nadzorovanega stika	Izzivi, ki se pojavljajo med samim stikom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
B79	Da se poskuša nevtralizirati polje delovanja to uro ali uro in pol, da se ne čuti teh obremenitev, ki so vezane na konflikte med starši.	Nevtraliziranje okolja med nadzorovanim stikom	Izzivi, ki se pojavljajo med samim stikom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
B80	Največji izziv je, da je to vse čim bolj zunaj sobe za stike.	Pustiti težave izven sobe za stike	Izzivi, ki se pojavljajo med samim stikom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
B81	Mi pa prispevamo k temu, da stik poteka čim bolj neobremenjeno z njihovimi zgodbami, vsebinami, ki jih imajo in so praviloma težke.	Socialna delavka prispeva k neobremenjenemu poteku stika	Podporna in skrbstvena vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
B82	Stiki so namenjeni preživljanju skupnega časa med staršem in otrokom.	Preživljanje skupnega časa med staršem in otrokom	Pomen	Določitev stika pod nadzorom
B83	In pa da, ko je potrebno posegamo in pomagamo tudi s kakšnimi nasveti staršem.	Nasveti staršem po potrebi	Starševski nasveti	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
B84	Pozitivno komunikacijo in interakcijo med starši puščamo na miru, pri negativni pa se umešamo.	Vključevanje v primerih negativne komunikacije in interakcije starša z otrokom	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
B85	To kako naj se oni kvalitetno družijo je pa na njih oz. na staršu.	Kvaliteta druženja	Naloga in odgovornost staršev	Potek stika pod nadzorom
B86	Priprava stika je prepuščena staršem, je njihova odgovornost. Stikov nimam jaz z njegovim otrokom, za to mora on poskrbeti.	Priprava vsebine stika	Naloga in odgovornost staršev	Potek stika pod nadzorom
B87	Če je dolgčas mu pač pustim da je dolgčas, naj razmisli za drugič. Ne rešujem in animiram tam, on je za to zadolžen.	Naloga starša, da pripravi zanimive dejavnosti	Naloga in odgovornost staršev	Potek stika pod nadzorom
B88	Na koncu mu lahko kaj rečem.	Pogovor ob koncu stika	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
B89	A praviloma se zavedajo tega in želijo imeti stik z otrokom.	Zavedanje odgovornosti in želja po kvalitetnih stikih	Korist starša	Določitev stika pod nadzorom
B90	So pa tudi starši kakšni precej čustveno odsotni, ampak jaz jih kar pustim...	Prepustitev izvedbe stika staršem, tudi ko kdaj ne zmorejo	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
B91	...ne prevzemam te odgovornosti nase, ker se mi to ne zdi prav.	Socialna delavka ne prevzema odgovornosti za vsebino stika	Podporna in skrbstvena vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom

B92	On naj se uči kako naj vzpostavi bolj kvaliteten odnos z njegovim otrokom.	Učenje o vzpostavljanju kvalitetnega odnosa z otrokom	Naloga in odgovornost staršev	Potek stika pod nadzorom
B93	Če mene pri stranki nekaj moti, moram vedeti kaj me moti, zakaj me moti, ali je povezano z neko mojo vsebino.	Nujno poznavanje svojih ovir	Osebne ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
B94	Recimo da sem imel takšnega in takšnega očeta in ko se takšen in takšen starš pojavi na teh stikih to mene nervira, ker me spomina na mojega očeta. To je recimo problem, ki ga moram jaz razčistiti na superviziji. Jaz moram najprej razčistiti svoj odnos s svojim očetom, če vidim da to od zadaj moti.	Pazljivost pri morebitnem vnašanju svojih osebnih težav	Osebne ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
B95	V tem smislu si lahko osebnostno mogoče oviran, če imaš neka polja v sebi, ki jih nisi v svojem življenju predelal.	Nepredelane vsebine iz lastnega življenja	Osebne ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
B96	Zato pa je supervizija, da te probleme rešiš.	Pomembnost supervizij	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
B97	To imamo enkrat na mesec.	Supervizije enkrat mesečno	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
B98	Ja to kar bodo vedno tudi vsi rekli – ovira je preveč dela...	Prevelik obseg dela	Strokovne in organizacijske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
B99	... in premalo kadra.	Pomanjkanje kadra	Strokovne in organizacijske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
B100	Pritiski so s sodišča predvsem glede rokov.	Pritiski sodišča	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
B101	To je zelo težko strokovno delo, ki je samo po sebi že zahtevno delo, naporno delo.	Težko in naporno strokovno delo	Zahtevnost naloge	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
B102	Rabiš dosti ene edukacije, sploh v mlajših letih...	Potreba po obsežnem izobraževanju sploh na začetku	Potrebe po izobraževanju	Kompetentnost in izobraževanje
B103	... rabiš supervizije.	Pomembnost supervizij	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
B104	Zahtevno je ker se moraš na nek način vživeti v te ljudi...	Zahtevno vživljanje v zgodbe uporabnikov	Občutki socialne delavke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
B105	...fajn je če jih razumeš, če razumeš zakaj nekdo na tak način funkcionira...	Razumevanje delovanja uporabnikov	Potrebna znanja in kompetence	Kompetentnost in izobraževanje
B106	... poskušaš motnje izključevati, pripravljati do tega da so kolikor se da na stiku	Izključevanje motenj za s kontekstom neobremenjen nadzorovan stik	Potrebna znanje in kompetence	Kompetentnost in izobraževanje

	neobremenjeni s siceršnjimi kontekstom.			
B107	Tam so zahtevne zgodbe, vidiš očeta, ki je bil nasilen do mame, tu pa je zdaj samo oče, ki se trudi za tega otroka.	Zahtevne družinske zgodbe	Zahtevnost naloge	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
B108	Čutiš te njihove zgodbe, ki so grde, krute.	Občutenje krutih zgodb uporabnikov	Občutki socialne delavke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
B109	Potem pa so tam otroci, ki pa se znajdejo v tem bojišču staršev, eni boljše eni slabše.	Otroci v središču konflikta med staršema	Posledice za otroka	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
B110	Že to je težko, ko prevzemaš nase te čustvene in psihološke obremenitve.	Prevzemanje čustvene in psihološke obremenitve	Občutki socialne delavke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
B111	Sta v bistvu dve vrsti obremenitve, čustvena psihološka...	Čustvena, psihološka obremenitev	Občutki socialne delavke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
B112	...pa tudi kako zdaj strokovno peljati stik, da ne bo starš vnašal nekih vsebin, ki so vezane na njegov konflikt z drugim staršem.	Izziv kako izvesti nadzorovan stik čim bolj strokovno	Občutki socialne delavke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom

INTERVJU C

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
C1	Gre za to da zagotavljaš že kot sama inštitucija nek prostor, kjer lahko poteče varen stik med tistimi za katerega se odredi stik pod nadzorom.	Zagotavljanje varnega prostora za stik med staršem in otrokom	Pomen	Določitev stika pod nadzorom
C2	Socialna delavka, ki pa to izvaja pa stik nadzira...	Nadzorovanje z namenom primerne poteka stika	Nadzorna vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C3	...in se vključuje če je potrebno.	Vključevanje po potrebi	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
C4	Poleg tega da zagotovi varne prostor da zagotovi neko varno okolje kjer se bo otrok počutil varno...	Zagotavljanje varnega okolja za otroka	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C5	...je tudi ta da spremlja stik...	Spremljanje stika	Nadzorna vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C6	...opazuje stik...	Opazovanje stika	Opazovalna vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom

C7	...opozori na nepravilnosti v kolikor pride znotraj stika do nekih posegov v otrokovo integriteto...	Vključevanje z opozorili	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
C8	...in da to posreduje naprej.	Posredovanje informacijo poteku stika	Zapisovanje	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C9	Načelo pri izvedbi stikov je da se strokovni delavec umakne, da nekako pusti, umetno umakne...	Umeten umik	Pomen	Določitev stika pod nadzorom
C10	...da steče med staršem in otrokom čim bolj spontan, naraven stik, da potem ta čas, ki je namenjen njima skupaj preživita.	Preživljanje skupnega časa med staršem in otrokom	Pomen	Določitev stika pod nadzorom
C11	Stik poteka tako, da se najprej dogovori protokol.	Oblikovanje sporazuma o poteku nadzorovanih stikov	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
C12	Takrat ko pride odločba, da bo poteka stik po nadzorom...	Sodišče pošlje CSD odločbo o začetku izvajanja nadzorovanih stikov	Sodišče in zakonodaja	Določitev stika pod nadzorom
C13	...potem se pozove starša, da se dogovori protokol o tem kako bodo stiki potekali.	Pregled pravil pred začetkom prvega nadzorovanega stika	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
C14	Imamo navado da je prisoten en strokovni delavec...	Stike izvaja ena socialna delavka	Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku	Potek stika pod nadzorom
C15	...ponekod sta občasno tudi dva.	Možna prisotnost sodelavke	Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku	Potek stika pod nadzorom
C16	Tudi mi pri težkem stiku, ko smatramo da bi bilo bolje da sta na stiku dve strokovni delavki se med sabo o tem dogovorimo.	Presoja o potrebi dveh socialnih delavk na nadzorovanem stiku	Dogovori o načinu izvedbe znotraj enote	Potek stika pod nadzorom
C17	Stik načeloma traja kakšno uro do uro in pol.	Ena ura do ure in pol	Trajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
C18	Ko se stik izvede se varno odpelje otroka k skrbniku.	Spremstvo otroka do skrbnika po končanem stiku	Dogovorjen protokol poteka stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
C19	Potem lahko sledi neka kratka evalvacija s staršem o samem stiku.	Kratka evalvacija po stiku	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C20	Mi pa pišemo poročilo o tem...	Zapis poročila	Zapisovanje	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C21	...in obveščamo sodišče.	Poročanje sodišču	Zapisovanje	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C22	Dostikrat družine že od prej poznamo.	Poznavanje družine	Predhodno poznavanje družine	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom

C23	V kolikor pa ne pa se seznanimo, usedemo, se vedno pripravimo, naredimo ta protokol...	Priprava v primeru ne poznavanja družine	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
C24	...seznanimo se glede tematike, glede tega na kaj moramo biti pozorne, kaj je najbolj pomembno...	Seznanitev s posebnostmi pred izvedbo stika	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
C25	...zato si ali preberemo spis...	Branje spisa za pripravo	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
C26	...ali se med seboj pogovorimo o tem.	Pogovor s sodelavci	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
C27	Z otrokom ne opravljam uvodnega pogovora.	Brez prehodnega pogovora z otrokom	Vzpostavljanje odnosa z otroci	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C28	Stike izvaja več strokovnih delavcev na enoti, tisti ki delajo na družini in dejansko včasih tudi komaj na stiku spoznamo otroka...	Socialna delavka otroka spozna na nadzorovanem stiku	Vzpostavljanje odnosa z otroci	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C29	...ni naša naloga da nas on vsakič spozna.	Vsakokratno spoznavanje otroka ni naloga socialne delavke	Vzpostavljanje odnosa z otroci	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C30	Po navadi se pa dostikrat spoznamo tako čez čas, ko smo bili že večkrat pri stiku. Ne naredimo pa tako, da mora otrok zdaj prej priti sem in še nek protokol it z nami in tako.	Grajenje in vzpostavljanje odnosa spontano	Vzpostavljanje odnosa z otroci	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C31	Mi smo v ozadju...	Socialna delavka je v ozadju	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
C32	...seznanimo pa se, nam povedo problematiko, neke posebnosti otroka, kdo so in tako, to si med seboj podelimo te informacije.	Pogovor s sodelavci	Priprava na stik pod nadzorom	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C33	Mi se ne vključujemo v otrokov stik...	Socialna delavka se ne vključuje v potek sitka	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
C34	...mi smo tu zgolj kot neki opazovalci, oseba ki spremlja stik.	Socialna delavka opazuje in spremlja potek stika	Opazovalna vloga	Potek stika pod nadzorom
C35	Če je potrebno se vključimo.	Vključevanje po potrebi	Vključevanje oz. poseganje v stik	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C36	Pri zahtevnejših primerih bi bilo v idealnih okoliščinah lahko tudi bolje za otroka, če bi bila z družino ves čas samo ena strokovna delavka.	Možnost večje koristi ob celostni obravnavi družine s strani ene socialne delavke	Otrokova korist	Določitev stika pod nadzorom
C37	Po drugi strani pa če je otrok zelo veliko vključen v te neke institucije to tudi ni dobro.	Ni dobro če je otrok preveč vključen v razne institucije	Otrokova korist	Določitev stika pod nadzorom
C38	Pametno je tako bolj pragmatično razmišljati o tem kdaj je to v korist otroka.	Pragmatičen razmislek o koristi otroka	Otrokova korist	Določitev stika pod nadzorom
C39	Ovisno od starosti otroka in o tem zakaj se gre. To je teko zelo individualno.	Presojanje otrokove koristi glede na starost	Otrokova korist	Določitev stika pod nadzorom

C40	Najbolj pogosti razlogi za stik pod nadzorom je nasilje v družini, zelo veliko je nasilja v družini, psihičnega in fizičnega...	Nasilje v družini	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
C41	...tudi prepoved približevanja...	Prepoved približevanja	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
C42	...tudi uvajalni stiki ampak je to redko.	Uvajalni stiki	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
C43	Znotraj centra imamo sobo za stike...	Soba za stike na enoti	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
C44	...je bolj kot igralnica.	Kot igralnica	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
C45	Lahko bi bila večja...	Potreba po večjem prostoru	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
C46	...je pa svetla, je nameščena otroku prijazno, lahko se družijo, igrajo, vse stvari lahko delajo.	Opremljenost sobe za stike	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
C47	To pa se tudi lahko prilagajamo, če je več otrok lahko to izvedemo v sejni sobi.	Izvajanje v sejni sobi	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
C48	Imamo tudi mladinsko sobo na centru, tam pa še nismo izvajali stikov. Bi pa lahko tam tudi. To bi se lahko še dodelalo, za kakšne mladoletnike bi bilo bolje kje drugje.	Možnost izvedbe stika v mladinski sobi	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
C49	Teh stikov pa ni tako veliko, pretežno so to mlajši otroci ki pridejo na stike.	Večinoma mlajši otroci	Starost otrok	Potek stika pod nadzorom
C50	Že s tem da pridejo v nek nevtralen prostor, da pridejo v nek prostor, ki je topel, prijeten, lahko tudi že od prej znan.	Nevtralen prostor	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C51	Že s tem ko sprostiš zadevo, ko napelješ pogovor na to, da se bo otrok igral	Ustvarjanje sproščenega vzdušja in igra	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C52	...pa ko on vidi igrače začuti da je to nekak podobno vrtcu ali šoli in se nekako sprosti.	Prostor poln igračk kot v vrtcu ali šoli	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C53	Mi se za zagotavljanje te neke navidezne zasebnosti se umaknemo v kot, tako da sedimo ob robu sobe zato da jim damo prostor.	Socialna delavka staršem z umikom v kot sobe zagotavlja zasebnost	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
C54	Če je otrok v preteklosti čutil nevarnost s strani starša, ve da je zdaj tukaj še neka tretja oseba in lahko že to pomaga.	Včasih za otrokovo varnost zadostuje sama prisotnost tretje osebe	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C55	Otroci kdaj tudi hočejo z nami sodelovati se igrati in podobno...	Vključevanje socialne delavke s strani otroka	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
C56	...ampak vedno skušamo napeljati na to da rečemo »ja pojdi to očetu pokazat« in tako, ga usmeriš k staršu.	Usmerjanje otroka k staršu	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom

C57	Tekom stika se ne vključuješ v samo dinamiko med staršem in otrokom, če ni potrebe po tem.	Brez poseganja, ko stiki lepo tečejo	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
C58	Če pa je potreba pa ustaviš zadevo in opozoriš na meje, na to kar ni primerno.	Vključevanje ob nedovoljenem vedenju	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
C59	Starši so seznanjeni tako pisno kot ustno o tem kaj se na stiku sme in kaj ne, kakšna so pravila, kako sploh poteka stik, kaj sme prinesiti s seboj...	Ustna in pisna seznanitev staršev s pravili poteka nadzorovanega stika	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C60	...vsebina je na njih in tako.	Priprava vsebine stika	Naloga in odgovornost staršev	Potek stika pod nadzorom
C61	Mi potem, če je potrebno med stikom opozarjamo na to.	Opozarjanje na pravila	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
C62	Večinoma sama.	Stike izvaja ena socialna delavka	Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku	Potek stika pod nadzorom
C63	Včasih je kakšna študentka zraven.	Študentka na praksi	Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku	Potek stika pod nadzorom
C64	Tudi psihologinja je kdaj zraven.	Prisotnost psihologinje	Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku	Potek stika pod nadzorom
C65	Bilo je tudi izobraževanje na to temo, znotraj socialne zbornice vsake toliko naredijo nova izobraževanja in usposabljanja.	Izobraževanja organizirana s strani Socialne zbornice	Izobraževanja, ki so na voljo	Kompetentnost in izobraževanje
C66	Predvsem pa so tu izkušnje, več kot imaš izkušenj na tem področju, več ko opazuješ te dinamike, bolj spoznaš družine, bolj prepoznaš tudi včasih neizrečene besede in poglede.	Izkušnje z delom na področju družine	Lastne izkušnje	Kompetentnost in izobraževanje
C67	Sploh pri domnevnih povzročiteljih nasilja je zelo veliko drugačne vrste komunikacije ki jo moraš prepoznati.	Izkušnje z delom z povzročitelji nasilja	Lastne izkušnje	Kompetentnost in izobraževanje
C68	Socialnodelavska znanja...	Znanja iz področja socialnega dela	Lastne izkušnje	Kompetentnost in izobraževanje
C69	...znanja s področja dela z ljudmi...	Delo z ljudmi	Lastne izkušnje	Kompetentnost in izobraževanje
C70	...definitivno iz izkušenj z delom z uporabniki...	Izkušnje z uporabniki	Lastne izkušnje	Kompetentnost in izobraževanje
C71	Fakulteta za socialno delo te žal ne pripravi za tako delo	Fakulteta ne opremi za delo pri stikih pod nadzorom	Znanje s Fakultete za socialno delo	Kompetentnost in izobraževanje
C72	Socialno delo v praksi, posebej na centru je zelo težko...	Težko delo v praksi	Zahtevnost naloge	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom

C73	...in tudi izredno nepriljubljeno in izredno nehvaležno	Nepriljubljeno in nehvaležno delo	Zahtevnost naloge	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
C74	Fakulteta s tem dela škodo, ker ne pripravi na to.	Škoda ker FSD ne pripravi na tako delo	Znanje s Fakultete za socialno delo	Kompetentnost in izobraževanje
C75	Na fakulteti sploh ne pridobiš znanja o tem kakšne pristojnosti ima center. Dokler ne prideš na delo, na teren ne veš sploh kaj so stiki pod nadzorom, kaj res pomeni ogroženost otroka, kako se preverja ogroženost otroka, kaj se preverja pri zanemarjanju otroka, pri otroku ki doživi spolno zlorabo.	Nepoznavanje naloge stikov pod nadzorom pred začetkom dela ali prakse	Znanje s Fakultete za socialno delo	Kompetentnost in izobraževanje
C76	Ti moraš iti večkrat iz svojih pristojnosti zato da lahko zaščitiš drugo stran.	Mimo pristojnosti za zaščito uporabnikov	Zahtevnost naloge	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
C77	Pri stikih pod nadzorom pomaga osebna izkušnja starševstva, včasih reče kdo »ah saj vi ne veste, niste starš«.	Lastne izkušnje starševstva	Metode in tehnike pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
C78	Pa tudi neke tehnike kako staršu na nek mehek način poskušaš predstaviti neko zadevo...	Kako na lep način nekaj predstaviti	Metode in tehnike pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
C79	...ga usmerjati pri pogovoru. Ko evalviraš stik in ti začne neko preteklost od 5 let nazaj govorit in potem ga vračaš nazaj. In to moraš na nek subtilen, pravilen način izvesti, zato da vseeno ohranjaš odnos	Tehnike usmerjanja pogovora	Metode in tehnike pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
C80	Mogoče še več izpopolnjevanja na tem področju.	Potreba po več izobraževanjih	Potrebe po izobraževanju	Kompetentnost in izobraževanje
C81	Je pa najbolje če pustiš vse spontano, če ne posegaš v ta prostor med staršem in otrokom.	Čim manj poseganja v prostor starša in otroka	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
C82	Infrastruktura je največji problem...	Infrastruktura	Strokovne in organizacijske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
C83	...rabili bi več prostora, več nekih možnosti da je prilagojeno tako mladostnikom kot otrokom, pa tudi novorojenčkom.	Potreba po večjem prostoru, ki bi bil primeren tako za najmlajše kot za starejše otroke	Prostorske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
C84	Med sabo se o stiku zelo veliko pogovarjamo. Usedemo se s sodelavkam in predebatiramo, izmenjamo si vtise, sploh takrat ko začutimo da ima ena nek pomislek, če ona isto vidi...	Sodelavci	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
C85	...in potem se tudi kdaj odločimo da bova na stiku dve	Dogovor, da bosta na stiku dve socialni delavki	Dogovori o načinu izvedbe znotraj enote	Potek stika pod nadzorom
C86	Posebej če je več otrok z enim staršem na stiku potem sva dve, če mora otrok na stranišče, da	Potreba po dveh socialnih delavkah, ko je na stiku več otrok	Dogovori o načinu izvedbe znotraj enote	Potek stika pod nadzorom

	ne puščamo starša samega z drugim otrokom. Ko je več otrok potem rabiš 2 strokovna delavca...			
C87	...ali pa vsaj enega na »stand by«.	Dogovor s sodelavko, da bo pripravljena ves čas stika za morebitno pomoč	Dogovori o načinu izvedbe znotraj enote	Potek stika pod nadzorom
C88	Imamo tudi supervizije znotraj centra enkrat na mesec ampak ne govorimo samo o stikih.	Supervizije enkrat mesečno	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
C89	Izobraževanj nikoli ni dovolj, vedno bi jih lahko bilo še več.	Izobraževanja so vedno potrebna	Potrebe po izobraževanju	Kompetentnost in izobraževanje
C90	Potrebovali bi več ljudi tukaj, ker zasedujemo skoraj nemogoče normative...	Potrebe po več zaposlenih	Strokovne in organizacijske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
C91	...in potem včasih kot strokovni delavec res tuhtaš ali je bolje da greš na izobraževanje kar je zelo dobro ali boš pa potem nadure delal, ker stvari ne bodo narejene.	Ali sploh iti na izobraževanje in potem delati nadure	Problem izobraževanj	Kompetentnost in izobraževanje
C92	Izobraževanja so tudi večkrat v času poslovnih ur	Izobraževanja v času poslovnih ur	Problem izobraževanj	Kompetentnost in izobraževanje
C93	Kakšne 3 leta nazaj sem šla na eno izobraževanje.	Udeležba na enem izobraževanju na temo stikov pod nadzorom	Udeležba na izobraževanjih	Kompetentnost in izobraževanje
C94	Izobraževanja bi morala biti namenjena ena nam, strokovnim delavcem in pa ena za starše, ki jim je bil dodeljen stik.	Izobraževanja namenjena tako socialnim delavkam kot staršem	Potrebe po izobraževanju staršev	Kompetentnost in izobraževanje
C95	Ali pa da bi obstajala vsaj neka zloženka, nekaj kar jim lahko daš in rečeš takole izgleda to.	Zloženka o poteku stika	Potrebe po izobraževanju staršev	Kompetentnost in izobraževanje
C96	Kot nek priročnik ki bi staršu omogočil vstop v to, da ve kako bo to potekal, kako je to lahko za otroka, kaj je naloga strokovnega delavca, kako se mi počutimo.	Priročnik za starše za lažji vstop in razumevanje delovanja stikov pod nadzorom	Potrebe po izobraževanju staršev	Kompetentnost in izobraževanje
C97	Eni starši pridejo malo negotovi na začetku, vedno je na začetku tako kar malo tišine, ne vedo kako bodo to speljali, ker jih nekdo opazuje.	Negotovost na začetku	Pogled staršev	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C98	Na začetku tudi na nas kar grdo gledajo, te tudi vpletajo v razne stvari, ki niti niso povezane s stikom.	Grdi pogledi na socialno delavko	Pogled staršev	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C99	Včasih kakšni starši ves čas nekako vzpostavljajo očesni stik s strokovno delavko, vprašajo ali nekaj sme, ali je to dovoljeni in podobno.	Spraševanje socialne delavke o tem kaj sme in kaj ne	Obnašanje starša, kateremu je bil dodeljen stik pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
C100	Imeli smo primer, ko je bila spolna zloraba in potem je bila dilema kaj tukaj pustiti očetu. Tega fizičnega stika mora biti	Dilema o količini fizičnega stika starša z otrokom v primerih spolne zlorabe	Izzivi, ki se pojavljajo med samim stikom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom

	manj, potem oče kar gleda in preizkuša kaj lahko naredi			
C101	Vedno pri kakšnih zahtevnih stikih ostaja pomislek o tem kako bo ko pa nadzorovanega stika več ne bo.	Dilema o nadaljevanju odnosov med starši in otroci po nadzorovanih stikih	Čas za izvajanje stika pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
C102	Če je neprimernega vedenja preveč se lahko stik tudi predčasno prekine.	Prekinitev stika ob neprimernem vedenju	Nadzorna vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C103	Otroci načeloma zelo spontano to vse sprejmejo, jaz še nisem imela primera, da bi otroci na nek način kazali da me zavračajo tam notri, da nočejo da si tam.	Otroci nimajo težav	Pogled otrok	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C104	Ker mi se res zelo diskretno odmaknemo in damo nekako prostor otroku in staršu, ti v ta njihov mali prostor na vstopaš, si ob strani in zapisuješ. Ustvariš neko umetno distanco.	Ustvarjanje umetne distance do prostora med staršem in otrokom	Pomen	Določitev stika pod nadzorom
C105	Kako obenem biti umaknjen pa spremljat.	Dilema kako se umakniti pa vseeno spremljati	Izzivi, ki se pojavljajo med samim stikom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
C106	Sploh takrat ko veš da nek starš res preizkuša meje in včasih sporoča prek otroka kaj.	Preizkušanje mej starša	Obnašanje starša, kateremu je bil dodeljen stik pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
C107	Mi dostikrat vidimo otroke, ki so orožje med dvema staršema.	Otroci kot orožje med staršema	Posledice za otroka	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
C108	Prek otrok en drugemu starša škodujeta. To je en tak izziv, ko je treba to ustavit	Kako ustaviti konflikt staršev skozi otroka	Izzivi, ki se pojavljajo med samim stikom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
C109	Prostor definitivno...	Prostorska ovira	Prostorske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
C110	...pa to da nas je omejeno število.	Pomanjkanje kadra	Strokovne in organizacijske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
C111	Naš center izvaja tudi druge stike, mi posodimo prostor drugim enotam, ker smo mi najbližje železniški postaji in je to tudi zaradi nekih logističnih ovir bolje, pa tudi vse enote nimajo sobe za stike.	Posojanje prostora drugim enotam, ki nimajo sobe za stike	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
C112	Izvajamo tudi stike, ki niso naši, mi ne poznamo predhodno družine, jih samo izvajamo in pošiljamo poročila matičnemu centru.	Izvajanje stikov drugih enot	Predhodno poznavanje družine	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C113	To je veliko težje zapisat, ker ne poznaš dinamike. Potem je veliko nekega dodatnega dela.	Težave pri zapisovanju poročila za družine, ki jih socialna delavka ne pozna	Zapisovanje	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom

C114	Bi rekla, da se znam kar dobro distancirati od vsebine in zgodb, ki se tam odvijajo.	Sposobnost oddaljiti se od zgodb uporabnikov	Kompetentnost pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
C115	Manj primerov na eno strokovno delavko.	Potreba po manjšem obsegu dela na eno socialno delavko	Strokovne in organizacijske ovire	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
C116	Dvignit ta normativ in kakovost strokovnega dela, to da se lahko zelo dobro pripraviš, zelo dobro evalviraš, izvedeš in lahko družino tudi celostno obravnavaš.	Potreba po izboljšanju kakovosti delovnih pogojev	Strokovne in organizacijske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
C117	Ni posebnih ločenih evalvacij, se pa s staršem po stiku pogovoriš, nagovoriš teme, ki so se ti odprle med opazovanjem stika...	Kratke evalvacije po stiku	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C118	...kot na primer »dajte se več posvetiti otroku...	Spodbuda, da se starš bolje posveti otroku	Starševski nasveti	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C119	...dajte otroku postavljati meje...	Kako postavljati otroku meje	Starševski nasveti	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C120	...naj on pospravi igrače, smo opazili, da samo vi pospravite, dajte ga spodbuditi da naj še on« in podobno.	Kako spodbujati otroka, da naj pospravlja	Starševski nasveti	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
C121	Glede na opaženo potem s staršem govorimo o tem, jim kaj svetujemo, damo povratno informacijo	Svetovanje glede na opaženo	Starševski nasveti	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom

INTERVJU D

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
D1	Nadzor nad tem kaj je v otrokovo korist, da ne bi bila zaradi stika njegova korist ogrožena.	Nadzor poteka stika v namene zagotavljanja otrokove koristi	Otrokova korist	Določitev stika pod nadzorom
D2	Vloga je v smislu pomoči, pomoči otroku, pomoči staršu...	Pomoč otroku in staršu	Podporna in skrbstvena vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D3	... paziti na otrokovo počutje, doživljanje, kako on doživlja.	Skrb za otrokovo počutje	Podporna in skrbstvena vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D4	Torej predvsem skrb za otroka...	Predvsem skrb za otroka	Podporna in skrbstvena vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D5	...ampak tudi kadar gre na primer za uvajalne stike pa tudi v smislu pomoči, če je kakšen	Pomoč manj spretnim staršem	Podporna in skrbstvena vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom

	starš manj spreten, da vskočiš in pomagaš.			
D6	To vidim kot, da je lahko fleksibilna vloga.	Fleksibilna vloga	Pogled strokovnih delavcev	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D7	Je pa to ukrep in namen je, da se stik med staršem in otrokom izvaja, tako da druge pomoči moraš izvajati izven tega stika.	Ukrep z namenom omogočanja stika med staršem in otrokom	Vrsta naloge	Določitev stika pod nadzorom
D8	Bi se pa dalo v marsikaterem primeru urejati sodelovanje in vzpostavljane stikov, na primer pri uvajalnih stikih, to drugače zastaviti.	Potreba bo drugačnem načinu dela pri uvajalnih stikih	Predlogi za izboljšave	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D9	Razlog za stik mora biti prej neka ogroženost otroka.	Ogroženost otroka	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
D10	Ves čas si usmerjen v to opazovanje dinamike.	Opazovanje dinamike	Opazovanje	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D11	...opazovanje starševskih ravnanj...	Opazovanje ravnanja starša	Opazovanje	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D12	...in odziva otroka.	Opazovanje odzivov otroka	Opazovanje	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D13	Moraš vedeti kakšnega otroka imaš pred sabo. Ne moreš iti na stik brez, da otroka prej dobro ne poznaš, ker to je lahko zelo tvegano. En otrok pa drug otrok ne doživljata stvari na isti način in je zelo pomembna neka predhodna individualna obravnava otroka.	Nujno dobro poznavanje otroka	Vzpostavljanje odnosa z otroci	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D14	Preden stvari sploh začneš izvajati je ta priprava pomembna, da z vsemi člani vzpostaviš odnos...	Pomembno vzpostavljanje odnosa z vsemi člani	Vzpostavljanje odnosa z otroci	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D15	...tudi s tistim staršem, ki ni nadzorovan	Vzpostavljanje odnosa z drugim staršem	Vzpostavljanje odnosa s starši	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D16	Potrebno je da vsi vpleteni vedo kaj je tvoja vloga...	Poznavanje vloge socialne delavke	Vzpostavljanje odnosa z otroci	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D17	...kaj je njihova vloga...	Poznavanje vloge staršev	Vzpostavljanje odnosa s starši	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D18	...kdaj boš interveniral.	Seznanjenost z možnimi intervencijami	Vzpostavljanje odnosa s starši	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D19	Taka priprava je izjemno pomembna in mora biti nujno izvedena pred izvedbo stika...	Izjemno pomembna priprava	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
D20	...sploh prvega, vsekakor pa je tudi v nadaljnje pomembno opravljati pogovore in evalvirati potek stika.	Pomembnost pogovora o poteku stika	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D21	Odvisno je od starosti...	Potek stika je odvisen od starosti	Starost otrok	Potek stika pod nadzorom

D22	Pri starejših otrocih je večkrat težje.	Težje pri starejših otrocih	Starost otrok	Potek stika pod nadzorom
D23	Zelo pomembno je kakšen odnos si vzpostavil s staršem, kako starši na te stvari gledajo.	Pomembna kvaliteta odnosa s staršem	Vzpostavljanje odnosa s starši	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D24	Če dobro potekajo, se da tudi predlog za spremembo ukrepa.	Predlog spremembe ukrepa ob dobrem poteku	Sodišče in zakonodaja	Določitev stika pod nadzorom
D25	Zahtevni stiki pa so na primer kakšna zloraba, to je res težka stvar.	Zahtevnost v primeru zlorabe	Zahtevnost naloge	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D26	Tak stik težko prekineš, ker otrok je lojalen temu staršu, je nemogoče da ga prekineš. To so težki stiki, ko vidiš kaj se dogaja pa ne moreš prekiniti, ker otrok ne bo sledil.	Prekinitev stika, ko je otrok zvest staršu	Izzivi, ki se pojavljajo med samim stikom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D27	Zdaj sem tako vpeta v en primer nadzorovanega stika ki trenutno poteka in sem s tem tako okupirana, zato že skoraj težko razmišljam o katerem drugem primeru.	Močna obremenitev primera ene družine	Občutki socialne delavke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D28	Problem je na primer pri starejših otrocih, ko pa so odklonilni do starša, ko so neke zamere.	Starejši otroci, ki odklanjajo starše	Izzivi, ki se pojavljajo med samim stikom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D29	Sploh tam kjer je odnos čisto podrt, tam je res izziv izvajati stik.	Izziv ob izvajanju stikov, ko so odnosi podrti	Zahtevnost naloge	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D30	Vzpostavljati stik je lažje...	Lažje je vzpostavljati stik na novo	Zahtevnost naloge	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D31	...problem je ko je podrt, zaradi kakšne hude zlorabe, to je izjemno zahtevno	Večji izziv so podrti odnosi	Zahtevnost naloge	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D32	Starše vedno poskušamo dobiti po stiku, da naslovimo opažanja pri stiku, da pokušaš pomagat, da bo kakšno ravnanje spremenil, da se bo v kakšen program vključil.	Pogovor ob koncu stika	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D33	Najtežje je tam, kjer ni sodelovanja...	Težava, ko ni sodelovanja	Obnašanje starša, kateremu je bil dodeljen stik pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D34	...kjer je starš sovražen do tebe...	Sovražnost	Obnašanje starša, kateremu je bil dodeljen stik pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D35	...odklonilen...	Odklanjanje	Obnašanje starša, kateremu je bil dodeljen stik pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom

D36	...nima uvida v napačnost svojega ravnanja...	Brez uvida v svoje ravnanje	Obnašanje starša, kateremu je bil dodeljen stik pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D37	...ali pa da so potrebe otroka niso primarne...	Zanemarja potrebe otroka	Obnašanje starša, kateremu je bil dodeljen stik pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D38	...da ni pripravljen svojih stališč spremenit.	Nepripravljenost za spremembe	Obnašanje starša, kateremu je bil dodeljen stik pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D39	Sploh pa če so zraven še kakšne druge motnje starša, najprej bi se moralo to urediti.	Starši morajo delati na sebi	Naloga in odgovornost staršev	Potek stika pod nadzorom
D40	Ti moraš starša res dobro poznati, ker moraš ves čas presojati kaj bi to pomenilo, če interveniraš za otroka, kako se bo kdo odzval, to moraš skoz tehtat, skoz razmišljat.	Nujno dobro poznavanje starša	Predhodno poznavanje družine	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D41	Jaz sem pisala vse te stvari, ko sem izvajala tudi usposabljanja za socialne delavke za stike pod nadzorom...	Socialna delavka organizira usposabljanja	Izobraževanja, ki so na voljo	Kompetentnost in izobraževanje
D42	...letos že tretje leto	Usposabljana s strani socialne delavke potekajo že tri leta	Izobraževanja, ki so na voljo	Kompetentnost in izobraževanje
D43	In sem strokovnim delavcem pripravila tudi gradivo. To pa je treba in tudi še vedno to dopolnjujem.	Priprava gradiva za socialne delavke	Pripomočki S	Kompetentnost in izobraževanje
D44	Moraš imeti neko shemo, neke pripomočke za to kaj opazovati, kaj je treba pred stikom, kaj je pomembno, pa tudi prilagajati ogroženosti glede na situacijo.	Opazovalna shema	Pripomočki	Kompetentnost in izobraževanje
D45	Pa poznati dinamiko družine...	Poznavanje dinamike	Predhodno poznavanje družine	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D46	...mi se moramo trenutno menjavati pri izvajanju stikov in to samo zaradi te frekvence stikov...	Izmenjevanje socialnih delavk	Dogovori o načinu izvedbe znotraj enote	Potek stika pod nadzorom
D47	...od maja je tako da dvakrat na teden po uro in pol dva strokovna delavca morata spremljati stik.	Dvakrat na teden po uro in pol ob prisotnosti dveh socialnih delavk	Čas za izvajanje stika pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D48	To je umetna situacija...	Umetna situacija	Vrsta naloge	Določitev stika pod nadzorom
D49	...in je občutljiva naloga in res se je treba dobro pripraviti	Pomen priprave zaradi občutljivosti naloge	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
D50	Odvisno je od tega kako poteka stik, če dobro poteka lahko tudi dosti hitro zaprosiš za prekinitev stika pod nadzorom.	Prošnja za prekinitev stika, ko ta dobro poteka	Sodišče in zakonodaja	Določitev stika pod nadzorom

D51	Ampak res zelo dobro je treba otroka poznat.	Nujno poznavanje otroka	Vzpostavljanje odnosa z otroci	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D52	To pa potem ne gre če se veliko delavcev izmenjuje.	Težava pri poznavanju otroka, ko se socialne delavke izmenjujejo	Vzpostavljanje odnosa z otroci	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D53	Ampak drugače tudi ne gre, če je frekvenca stikov na maksimumu in še zaradi zahtevnosti stika potrebuješ dva strokovna delavca, da lahko spremljata dinamiko, da opazujeta vedenje, da lahko spremljata izjave.	Pomembnost prisotnosti dveh socialnih delavk	Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku	Potek stika pod nadzorom
D54	Pomembna je kontinuiteta, ne da vedno nekdo nov vstopa ampak da je neka povezava.	Potreba po kontinuiranem odnosu z otrokom	Pogovor z otrokom	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D55	Če se izmenjavajo zaradi zahtevnosti potem je pomembno, da delujejo strokovni delavci v nekem timu, da je med njimi ta medsebojna komunikacija pa izmenjava, da so pozorni, da imajo ta potek dogajanja, da sploh vedno na kaj biti pozorni, da prepoznavajo. Na sploh je potrebna podpora kakšnih timov sodelavcev...	Pomembno delovanje tima, ko se socialne delavke med samo izmenjujejo	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D56	...pa včasih tudi kakšna zunanja pomoč.	Zunanja pomoč	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D57	Vedno se je treba s kom posvetovati, ker ko si ti zelo notri lahko kaj spregledaš.	Nujen posvet z drugimi	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D58	Ampak ko je res taka frekvenca stikov je težko, včasih stik poteka tudi v kriznem centru...	Krizni center	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
D59	...in potem je treba tu še pot računat zraven, in potem še to zapisat vsakič. V vsemu drugemu delu je to res nemogoče izvajati.	Izvajanje stika pod nadzorom vzame veliko časa	Čas za izvajanje stika pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D60	Tu se potem ekipa recimo petih strokovnih delavcev oblikuje, ampak otrok jih že pozna...	Oblikovanje tima, ki sestavlja socialne delavke, ki otroka poznajo	Dogovori o načinu izvedbe znotraj enote	Potek stika pod nadzorom
D61	...sploh pa prvi stik ali dva izvede strokovna delavka, ki vodi primer.	Prvi stik izvaja socialna delavka, ki družino pozna	Predhodno poznavanje družine	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D62	Glede priprave na sam stik skupaj s starši pa sem jaz tudi oblikovala shemo tega, kaj bi moral dogovor pred stikom vsebovati.	Shema vsebine dogovora s starši	Pripomočki	Kompetentnost in izobraževanje
D63	Starš se po oblikovanem zapisu oz. nekem pravilniku podpiše in	Oblikovan in podpisan pravilnik o ravnanju,	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom

	se mu tudi da en izvod, da ima on lahko to pred sabo, da vedo kako se ravna, kaj se pričakuje, kakšne so pravice, kako naj bi stik potekal.	pričakovanjih in poteku stika		
D64	Ovisno kakšen je stik, lahko si tudi zunaj...	Izvajanje stika zunaj	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
D65	...lahko si na kakšnem vrtu.	Na vrtu	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
D66	Strokovni delavec je vedno nekje postrani, nekje v kotu.	Socialna delavka je v ozadju	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
D67	Zdaj, ko so bili ukrepi zaradi korone smo bili zelo veliko zunaj.	Med ukrepi zaradi Covid-19 veliko zunaj	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
D68	Pomembno je, da imaš starša in otroka oba v vidnem polju.	Pomembnost imeti uporabnike ves čas pred sabo	Nadzorna vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D69	Probaš pa čim manj posegati, pa bit čim manj soudeleženec, ker tukaj se gre za stik med staršem in otrokom.	Čim manj poseganja v prostor starša in otroka	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
D70	Mi smo zdaj na novo v lanskem letu sami se organizirali in smo oblikovali eno sobo, ki ji pravimo Prijazna soba.	Socialne delavke organizirale sobo za stike na enoti	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
D71	Kupile smo en kavč, občani so donirali opremo, osnovne stvari, tako da smo opremili, da je taka prijazna soba, da ni čisto pisarniška.	Donacija opreme za prostor s strani občanov	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
D72	Pred tem smo pa stike vedno izvajali u pisarnah.	Stik pod nadzorom v pisarni	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
D73	Glede primernosti pa že samo če stopiš v center je to pač center, v vsakem primeru je neko umetno okolje, ampak ga probaš čim manj naredit uradniškega pa takega, da je bolj primeren za otroke.	Umetno okolje, ki ga skušajo socialne delavke narediti bolj prijaznega otroku	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
D74	Ampak kakor koli obrneš je to pisarna, tako da ni najboljše a ne.	Ne najbolj primeren prostor	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
D75	Jaz razmišljam tudi o nadzorovanih stikih na domu starša, ko gre za kakšnega starša s težavami v duševnem zdravju, starše, ki imajo znižane kapacitete in niso ogrožajoči ampak so pač ne večji pri skrbi za otroka. Na kakršen koli način je treba zmanjšat ta vpliv institucije na otroka.	Razmislek o stikih pod nadzorom na domu starša	Prostorske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
D76	Vsaka situacija je posebna. Vsako situacijo preveriš, ne moreš nekaj posploševati. Za	Preverjanje tveganja za vsako situacijo posebej	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom

	vsako situacijo moraš preveriti koliko je tveganja.			
D77	Jaz se spomnim, da sem šla z družino tudi v slaščičarno, da sem z otrokom bolje vzpostavila kontakt.	V slaščičarni	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
D78	Včasih je pa treba bolj pazit, smo imeli tudi že varnostnike.	Varnostnik	Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku	Potek stika pod nadzorom
D79	Spet zelo različno, včasih misliš da bi moral poseči pa veš da če bi posegel bi lahko večjo škodo naredil kot če samo pustiš.	Poseganje lahko povzroči tudi škodo	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
D80	Če vidiš da starš rabi malo pomoči mu pomagaš.	Aktivno vključevanje, ko starš ne zmore	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
D81	Moraš res stalno presoјati.	Stalno presoјanje glede vključevanja	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
D82	Preveč intervenc ne sme bit, ker potem nekaj ne štima.	Dober stik pomeni malo vključevanja socialne delavke	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
D83	Starša moraš izven stika opremit, mu pomagat, da bo drugače pristopil. Med samim stikom pa to ni primerno.	Čas za pomoč staršu	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D84	Je drugače ena socialna delavka pri stikih.	Stike izvaja ena socialna delavka	Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku	Potek stika pod nadzorom
D85	Zahtevne stike vedno izvajamo po dve socialni delavki, že zaradi tega, da se podeli kaj katera zaznava, da zmanjšaš ta vpliv subjektivnosti.	Dve socialni delavki, ko gre za zahteven stik	Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku	Potek stika pod nadzorom
D86	To zna biti kadrovsko zelo obremenjujoče.	Pomanjkanje kadra	Strokovne in organizacijske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
D87	Imeli smo tudi primere, ko so pripelji starša iz zapora na stik.	Starš v zaporu	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
D88	Je bil potem tudi paznik v prostoru, sicer na diskreten način ampak je bil.	Paznik	Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku	Potek stika pod nadzorom
D89	To ni bilo zdaj nekaj travmatičnega za otroke, ker so že poznali to realnost, da je starš v zaporu in pa on ni bil v zaporu zaradi kakšnega nasilja nad otroki, so bili drugi razlogi.	Stik s staršem, ki je v zaporu za otroka ni travmatičen	Vpliv na otroke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D90	Smo pa poskrbeli, da so staršu prej sneli lisice, preden je otrok prišel.	Staršu, ki prestaja zaporno kazen pred stikom snamejo lisice	Dogovorjen protokol poteka stika pod nadzorom	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom

D91	Zato tudi vedno starš prej pride, da se lahko vse pripravi.	Starš, ki ima stik, vedno pride prej	Dogovorjen protokol poteka stika pod nadzorom	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D92	Za kakšne manjše otroke zdaj ta paznik ni tako stresna stvar, so prej fascinirani nad tem ko vidijo nekoga v uniformi, sem imela že deklico, ki je potem želela tam očarati tega paznika.	Prisotnost paznika otrokom ne predstavlja stresne situacije	Vpliv na otroke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D93	Mi res presoja vsak primer posebej. Moraš vedeti kako otrok gleda na starša, zaradi katerega dejanja smo zdaj v tej situaciji, kako otrok pozna to situacijo, kaj bi lahko otroka ali starša zlomil in tako. Res moraš vse pretehtat.	Presojanje vsake situacije	Način dela	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D94	Pomembno je da na čisto vsak primer individualno pogledaš, da ne sprejemaš nekih hitrih zaključkov in odločitev, moraš res raziskati.	Individualen pristop za vsak primer	Način dela	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D95	Moraš se z otrokom pogovarjati, preverjati z njim, da mu res kakšne škode ne narediš.	Z otrokom se je treba pogovarjati	Pogovor z otrokom	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D96	Pogovore z otrok je treba delati tudi vmes, vmesne evalvacije z otrokom delat. Je treba vmes preverjati njegovo doživljanje.	Nujne vmesne evalvacije z otrokom	Pogovor z otrokom	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D97	Če se le da se pogovarja tudi s starši, z obema staršema, če se le da, če so sodelovalni.	Pogovor z obema staršema	Vzpostavljanje odnosa s starši	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D98	Najtežje je delati, ko se staršem zdi vse nepravilno...	Nepravičnost	Pogled staršev	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D99	...da doživljajo nas kot grožnjo in ne kot neko avtoriteto. Ko te jemljejo kot grožnjo potem niti ne moreš vzpostavljati kakšnega odnosa.	Doživljanje socialne delavke kot grožnje	Pogled staršev	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D100	Ne glede na to, da odločajo sodišča, jaz mislim da starši centru pripisujejo ogromno težo.	Pripisovanje velike vloge CSD	Pogled staršev	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D101	Oni vedo, da mi podajamo mnenja in se mi zdi, da ne glede na to kako odloči sodišče, da nas še vedno potem doživljajo kot tisto moč, nekoga pomembnega pri vplivanju na njihovo odločitev.	Moč CSD, ker piše mnenja sodišču	Pogled staršev	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D102	Mi imamo zahtevno vlogo.	Zahtevna vloga	Pogled strokovnih delavcev	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D103	Starši se večkrat čustveno odzivajo, so prizadeti kar se tiče potreb in interesov.	Čustven odziv		

D104	Otroci pa to doživljajo predvsem tako kot starši temu dajo pomen. Otrok ima lahko v neposrednem kontaktu s tabo čisto dobro izkušnjo, s časoma pa lahko vidiš tudi vpliv starša na otroka. Ključni so starši, ker imajo oni moč nad otroci.	Otrokovo doživljanje odvisno od starša	Pogled otroka	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
D105	Pomembno je pa na otroku primeren način pred začetkom izvajanja stikov razložiti za kaj gre, moramo ga pripraviti. Ne moreš kar tako začeti in mislit, da bo že šlo. To je nuja.	Nujno pripraviti otroka	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
D106	Vsak trenutek moraš pretehtavat kaj boš naredil, kaj je večja škoda za otroka.	Stalno presojanje kaj je v korist otroka	Otrokova korist	Določitev stika pod nadzorom
D107	Težko rečem ampak to je zahtevna naloga, to res moraš imeti izkušnje in znanje.	Potrebno znanje in izkušnje zaradi zahtevnosti naloge	Znanja, na katera se opirajo socialne delavke	Kompetentnost in izobraževanje
D108	To je ena najzahtevnejših nalog, tako kot nujni odvzem, ko moraš na samem kraju pretehtavat kaj boš naredil. Tudi tu je tako, pa pri tej nalogi si sam, sam moraš presojati, se znati odzivati v tistem stresnem trenutku.	Ena najzahtevnejših nalog	Zahtevnost naloge	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D109	Potem je odvisno od tebe koliko si ti stresno odporen, koliko zmoreš, koliko imaš uvidov v svojo preteklost, kaj te vodi.	Odpornost socialne delavke	Osebnostne ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
D110	Eno so razvojne potrebe...	Razvojne potrebe	Znanja, na katera se opirajo socialne delavke	Kompetentnost in izobraževanje
D111	...eno je dobro poznavanje zakonodaje...	Poznavanje zakonodaje	Znanja, na katera se opirajo socialne delavke	Kompetentnost in izobraževanje
D112	...prepoznavanje odzivov tega otroka...	Razumevanje odzivov otrok	Znanja, na katera se opirajo socialne delavke	Kompetentnost in izobraževanje
D113	...potem so še otroci s posebnimi potrebami	Znanje o otrocih s posebnimi potrebami	Znanja, na katera se opirajo socialne delavke	Kompetentnost in izobraževanje
D114	Poleg tega da imaš izkušnje in tega da znaš krizne situacije voditi in tako.	Izkušnje z vodenjem kriznih situacij	Lastne izkušnje	Kompetentnost in izobraževanje
D115	Tudi fakulteta bi se morala malo tem potrebam prilagajati, zahtevam centra.	Potreba po prilagoditvi FSD potrebam centra	Znanje s Fakultete za socialno delo	Kompetentnost in izobraževanje
D116	Treba je poznati tudi javna pooblastila.	Učenje o javnih pooblastilih	Znanje s Fakultete za socialno delo	Kompetentnost in izobraževanje
D117	Imam ogromno pripomočkov, ki si jih sama izdelam.	Samoizdelani pripomočki	Pripomočki	Kompetentnost in izobraževanje
D118	Velikokrat si delam kakšne opomnike, da vem na kaj biti pozoren pri pisanju in opazovanju. To je v pomoč, kaj	Opomniki na kaj biti pozoren	Pripomočki	Kompetentnost in izobraževanje

	moraš v pripravi narediti, kaj opazuješ, kako zabeležiti.			
D119	Strokovni delavec lahko kaj pozabi, katalog nam govori o nalogi, ne pa točno kaj znotraj tega, tukaj imamo mi še ogromno rezerve.	Katalog pooblastil ne določa nalog socialne delavke dovolj natančno	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
D120	Potem kakšen Eko-zemljevid...	Eko-zemljevid	Pripomočki	Kompetentnost in izobraževanje
D121	...genogram, to so vse taki pripomočki s katerimi si lahko pomagaš.	Genogram	Pripomočki	Kompetentnost in izobraževanje
D122	Jaz si večkrat delam kakšno analizo primerov, si z različnimi orodji to prikazujem, da mi bo bolj nazorno...	Analize primerov	Pripomočki	Kompetentnost in izobraževanje
D123	...si rišem, da drugače vidim.	Risanje	Pripomočki	Kompetentnost in izobraževanje
D124	To lahko vse uporabljamo tudi skupaj z uporabniki.	Uporaba pripomočkov skupaj z uporabniki	Pripomočki	Kompetentnost in izobraževanje
D125	Največ intervizijsko v delovni skupini.	Intervizije	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D126	Rabiš nekoga, ki je ali vpet v primer ali pa vsaj s tem področjem.	Pomoč nekoga, ki je seznanjen z družino	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D127	Zelo pomemben je ta kolektivni duh, kako dobro se ti počutiš v temu timu, koliko lahko поделиš.	Pomembnost počutja v kolektivu	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D128	Ne, vedno manj je tega.	Vedno manj izobraževanj	Izobraževanja, ki so na voljo	Kompetentnost in izobraževanje
D129	Naše edino močno orodje je znanje in izobraževanje tako da jaz mislim, da bi absolutno rabili tega več.	Potreba po več izobraževanjih	Potreba po izobraževanju	Kompetentnost in izobraževanje
D130	Jaz se ves čas izobražujem.	Stalno izobraževanje	Udeležba na izobraževanjih	Kompetentnost in izobraževanje
D131	Jaz tudi sama izvajam ta izobraževanja, zadnjih nekaj let torej izobražujem druge in delim svoje znanje in izkušnje.	Izvajanje izobraževanj za druge	Potreba po izobraževanju	Kompetentnost in izobraževanje
D132	Predvsem bi bilo potrebno delati na sebi.	Delo na sebi	Kompetentnost pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
D133	Strokovni delavec mora imeti najprej sam pri sebi razčiščeno, imeti neki uvid v svoje delovanje, da lahko sploh take naloge izvaja.	Primarno razumevanje sebe in svojega delovanja	Kompetentnost pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
D134	Ta presoja, ko ves čas tehtaš, se sprašuješ a je še korist za otroka...	Stalno presojanje kaj je v korist otroka	Otrokova korist	Določitev stika pod nadzorom
D135	...a sem mogoče že preveč notri vpet ali nisem več nevtralen ane to vse presojanje.	Ostati nevtralen ko si globoko del dinamike družine	Osebnostne ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
D136	Tudi kaj presojaš, kaj vidiš, lahko imaš slepe pege.	Slepe pege socialne delavke	Osebnostne ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom

D137	Strokovne delavke mi kdaj rečejo že »jaz ne vem, če sem še strokovna«, ker so tako vpete v to dogajanje, v ta primer, tako notri padejo.	Dilema o strokovnosti	Osebnosti	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
D138	Lahko te tako notri potegne, da se že telesno odzivaš, da telesno zaznavajo.	Telesno odzivanje	Občutki socialne delavke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D139	Dilema je potem tudi kdaj in kako prekiniti kakšne zahtevne stike, ko vidiš, da niso več v korist	Kako prekiniti stik, ko meni, da niso več v korist otroka	Stiske glede razlogov za določen nadzorovan stik	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D140	Presoja je zahtevna tudi, ker vsak človek nese še svojo zgodbo zraven, tudi sebe neseš v zadevo.	Vnašanje svoje osebne zgodbe	Osebnosti	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
D141	Čas je največja ovira.	Čas	Strokovne in organizacijske ovire	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D142	Ta naloga potrebuje globlje analize, samorefleksije, mi pa preveč hitimo.	Preveč hitenja pri nalogi, ki zahteva globlje analize	Čas za izvajanje stika pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D143	Ovira je sigurno tudi zakonodaja.	Zakonodaja	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
D144	Ovira je tudi pri teh starših s težavami v duševnem zdravju, ki recimo nimajo kapacitet pa rabijo samo pomoč. Tu mislim, da bi moral biti prostor razširjen v ta del, da ne pod nadzorom centra, da ne gre za nadzor, ne gre se za ugotavljanje ogroženosti ampak za pomoč pri vzdrževanju stika. Ta starši so za otroka pomembni, taki kot so in bi samo rabili pomoč in to mislim, da bi morali biti kakšni ločeni programi, taki ki bi nudili te možnosti.	Potreba po ločenem sistemu dela za stike otroka s starši, ki imajo težave v duševnem zdravju	Strokovne in organizacijske ovire	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D145	Taki starši bi potrebovali nekoga, ki bi mu pomagal, da se sreča z otrokom. To bi lahko bilo nekaj tudi izven centra.	Potrebe po drugačnih srečanjih za starše, ki ne zmorejo sami	Strokovne in organizacijske ovire	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D146	To je potem neka trajnejša oblika, mislim, da ni primerno, da to potem izvaja center.	Potreba po ukrepu trajnejšega značaja, ki je ne bi izvajal CSD	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
D147	Tu je razlika ali je starš ogrožajoč ali pa ne zna, ne zmore in zato potrebuje podporo.	Razlika v tem ali starš otroka ogroža ali je samo nevešč	Stiske glede razlogov za določen nadzorovan stik	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom Določitev stika pod nadzorom
D148	Večkrat je problem kaj potem po preteku 9 mesecev...	Kaj po preteku 9 mesecev	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom

D149	...problem so starši, ki nimajo mreže.	Starši brez mreže	Težave staršev	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D150	Vedno neseš svojo zgodbo s sabo, svojo sliko življenja.	Vnašanje svoje osebne zgodbe	Osebne ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
D151	Lahko ima socialna delavka kakšne odpore.	Odpori socialne delavke	Osebne ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
D152	Potrebno je da ve, kje so zdaj potrebe starša pa kdaj te presegajo potrebe otroka.	Kdaj potrebe starša presegajo potrebe otrok	Otrokova korist	Določitev stika pod nadzorom
D153	Eni so za te stvari prepogumni, se kar hitro vidijo kot sposobne.	Včasih prepogumne socialne delavke	Osebne ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
D154	Treba je biti kritično previden.	Nujna kritična previdnost	Osebne ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
D155	Eni preveč poenostavljeno gledajo na te stvari.	Poenostavljeno gledanje na nalogo	Osebne ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
D156	Lahko pa se tudi podcenjujejo, da niso sposobni.	Podcenjevanje svojih sposobnosti	Osebne ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
D157	Zaenkrat je zakonodaja dala to nalogo centru za socialno delo. Problem je na primer tudi to, ker zavodi nočejo tega izvajati.	Zavodi nočejo izvajati naloge stikov pod nadzorom	Strokovne in organizacijske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
D158	Zavodi se temu upirajo, bi pa mogli to izvajati, saj zakon določa, da stike izvaja center ali zavod v katerega je otrok nameščen.	Po zakonu bi nadzorovane stike morali izvajati tudi zavodi, kjer je otrok nameščen	Sodišče in zakonodaja	Določitev stika pod nadzorom
D159	Mi imamo kadrovske ovire, to je seveda tudi ovira...	Pomanjkanje kadra	Strokovne in organizacijske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
D160	...pa tudi prostorske ponekod.	Prostorska ovira	Prostorske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
D161	Vse naloge in ukrepi po družinskem zakoniku zahtevajo ogromno znanja in izkušenj.	Potreba po veliko izkušnjah in znanju	Potrebna znanja in kompetence	Kompetentnost in izobraževanje
D162	Posegati v otrokovo življenje v najbolj ranljivih letih se mi zdi da lahko pustijo trajnejše posledice.	Možne trajne posledice ob poseganju v otrokovo življenje	Vpliv na otroke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
D163	Treba se je zavedati vpliva, ki ga imamo na otroke. K meni pogosto pridejo zdaj že odrasli in mi rečejo kakšen vtis sem na njih pustila.	Pomembno zavedanje vpliva strokovnih delavk na otroke	Vpliv na otroke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom

INTERVJU E

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
E1	Na naši enoti je to razdeljeno tako, da vsi, ki delamo na področju družine, se izmenjujemo na stikih.	Izmenjavanje socialnih delavk	Dogovori o načinu izvedbe znotraj enote	Potek stika pod nadzorom
E2	To pri vseh zadevah vodim jaz...	Ena socialna delavka vodi nalogo stikov pod nadzorom	Dogovori o načinu izvedbe znotraj enote	Potek stika pod nadzorom
E3	...jaz vsak mesec pišem in pošiljam ta poročila za vse stike, ki jih spremljamo.	Ena socialna delavka piše poročila za vse nadzorovane stike	Dogovori o načinu izvedbe znotraj enote	Potek stika pod nadzorom
E4	Naloga je tudi da na začetku, ko dobimo sklep sodišča, da so stiki pod nadzorom, da vodim neki uvodni protokol s staršema...	Sodišče pošlje CSD odločbo o začetku izvajanja nadzorovanih stikov	Sodišče in zakonodaja	Določitev stika pod nadzorom
E5	...to tudi delam jaz na enoti.	Ena socialna delavka izvaja uvodni protokol s starši	Dogovori o načinu izvedbe znotraj enote	Potek stika pod nadzorom
E6	Dogovorimo se kako bodo stiki potekali, kdaj bo prišel kdo.	Dogovor o poteku stika	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
E7	Večkrat gre za kakšno prepoved približevanja...	Prepoved približevanja	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
E8	...potem naredimo vedno tako da starš, ki ima stike pride 15 minut prej.	Prihod starša, ki ima stik 15 minut prej za pripravo	Dogovorjen protokol poteka stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
E9	Moja vloga je potem nekako pripraviti starša na stik...	Priprava starša na stik	Podporna in skrbstvena vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E10	...če je otrok dovolj star, imela sem primer ko so bile najstnice, sem se potem tudi s puncama pogovorila, ju pripravila na stik.	Priprava otroka na stik, če je dovolj star	Vzpostavljanje odnosa z otroci	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E11	Če gre za petletnega otroka probamo narediti tako, da otrok prej pogleda sobo...	Mlajšim otrokom se predhodno pokaže soba za stike	Dogovorjen protokol poteka stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
E12	...pa dogovorimo se, da se starš, pri katerem otrok je, z njim pogovori o tem.	Pogovor z otrokom o nadzorovanem stiku	Naloga in odgovornost staršev	Potek stika pod nadzorom
E13	Na samem stiku pa svojo vlogo vidim v tem, da jaz opazujem stik...	Opazovanje stika	Opazovalna vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E14	...da izhajam iz same problematike, tega zakaj je do nadzorovanega stika prišlo, ni povsod isto.	Socialna delavka izhaja iz razloga za določen nadzorovan stik	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
E15	Tisti razlog mora nehati, da bodo stiki sproščeni.	Prenehanje razloga za nadzorovan stik kot pogoj za sproščene stike	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
E16	Skozi ta razlog opazujem stik in komunikacijo...	Opazovanje stika skozi razlog	Opazovanje	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom

E17	...in pri enih je recimo, da je oče nasilen do mame in zato je zdaj stik pod nadzorom.	Nasilje nad mamom	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
E18	Zdaj tukaj potem otroka ne ogroža, ampak spremljamo kaj on otroku o mami govori in spremljamo ali on krši prepoved približevanja izven stika.	Spremljanje morebitnega kršenja prepovedi približevanja	Nadzorna vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E19	Če je bil pa do otroka nasilen pa predvsem gledamo kako je otrok sproščen, ali imata nek odnos ali ne.	Opazovanje sproščenosti otroka ob staršu	Opazovanje	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E20	Imamo enega starša, ki je pod vplivom substanc in zdaj mi gledamo predvsem ali je on okej.	Nadzor nad staršem, ki bil lahko bil pod vplivom prepovedanih substanc	Nadzorna vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E21	Imeli smo stike zaradi alkoholizma in zato ni bilo varnih pogojev za stik izven centra...	Alkoholizem	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
E22	...najbolj pogost razlog je sicer nasilje, predvsem nasilje nad mamom, teh je zelo veliko...	Nasilje v družini	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
E23	...zdaj imamo pa enega, kjer je bil pa res oče do otroka nasilen.	Nasilje nad otrokom	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
E24	Jaz mislim da je predvsem zaradi nekkih konfliktnih razvez bilo največ odločb za stik pod nadzorom.	Konfliktna razveza	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
E25	Pa še to, pomembna vloga je tudi skrb za otrokovo varnost...	Skrb za otrokovo varnost	Podporna in skrbstvena vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E26	...in da se prekine stik, ko ni več varno za otroka.	Prekinitev stika, ko ni več varno za otroka	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E27	Na koncu stika pa je treba narediti tudi evalvacijo.	Evalvacija po kocu stika	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E28	Imam občutek, da tega ne delajo vsi strokovni delavci tukaj, ker vidim v zapisih, ki jih dobim, ko pišem poročila ali pa ko staršem kaj rečem pa ne vejo nič.	Vsi socialni delavci ne izvajajo evalvacij z starši	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E29	Zdi se mi prav, da si po stiku vzamemo nekaj časa in temu očetu povemo kaj smo opazili...	Podelitev opažanj s staršem po stiku	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E30	...kaj naj spremeni...	Nasveti o tem kaj spremeniti	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E31	...včasih opozoriti na pravila med stikom na primer glede fizičnega kontakta z otrokom...	Opozoritev na pravila	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E32	...ko je bil razlog za nadzorovan stik zloraba otroka.	Zloraba otroka	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
E33	Saj ne sprejmejo vsi starši teh nasvetov ampak vseeno probaš staršu razložiti kaj je treba izboljšat ker se mi to tudi zdi korektno ker starš to kar jaz	Podelitev svojih opažanj s staršem zaradi podajanja mnenja sodišču	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom

	pošljem sodišču tudi dobi in potem to prebere in če on nekaj prebere kar smo mi opazali in smo mi njemu to tudi že povedali po stiku je okej, če pa prvič na tem papirju vidi neke opazke pa mi potem izpademo hinavsko, netransparentno. Že zaradi tega a ne.			
E34	Priprava na stik s staršem...	Priprava s starši	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
E35	...vzpostavitev odnosa s starši...	Vzpostavljanje odnosa s starši	Vzpostavljanje odnosa s starši	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E36	...potem pa samo spremljanje stika oziroma spremljanje ali je ta ogrožajoči dejavnik, zaradi katerega je stik pod nadzorom, še prisoten...	Spremljanje prisotnosti ogrožajočega dejavnika	Nadzorna vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E37	...in tudi v bistvu neka evalvacija in delo s tem staršem, ki ima stik pod nadzorom.	Evalvacije s starši	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E38	Z otrokom pa, če vidimo, da je to potrebno, vzpostavljamo posebej stik, drugače pa ne.	Vzpostavljanje odnosa z otroci po potrebi	Vzpostavljanje odnosa z otroci	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E39	Sprašujemo pa velikokrat starše, tudi tega starša, pri katerem je otrok v skrbništvu, o tem kako je otrok po stiku, a kaj pove in tako.	Spraševanje staršev o otrokovem doživljanju	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E40	Po potrebi, če bi videli da ima otrok neko stisko na stiku bi se potem z njim pogovorila, če pa stik dobro poteka, da otrok steče staršu v objem, je sproščen in tako potem pa ne.	Evalvacije z otrokom po potrebi	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E41	Imeli pa smo eno najstnico, ki pa je zavračala očeta, ni hotela sploh not in potem smo se z njo pogovarjali seveda.	Pogovor z otrokom, ko ta zavrača starša	Pogovor z otrokom	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E42	Večinoma oče preide prej, počaka v sobi za stike, si pripravi sobo.	Starš, ki ima stik, vedno pride prej	Dogovorjen protokol poteka stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
E43	Potem pa mama pripelje otroka...	Mama pripelje otroka na stik	Dogovorjen protokol poteka stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
E44	...mi ga prevzamemo na vratih in ga pospremimo do sobe...	Prevzem otroka na recepciji od starša ali pomembne osebe	Dogovorjen protokol poteka stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
E45	...potem je sam stik in med stikom se jaz nekako probam umaknit, sem v kotu	Socialna delavka je v ozadju	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
E46	Nočem, da ima otrok občutek, da spremljam vsak njegov premik.	Socialne delavke ne želijo, da ima otrok občutek, da opazujejo vsak njihov gib	Opazovanje	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom

E47	Sam stik večinoma potem poteka tako, da večinoma nekaj pojejo, popijejo.	Malica	Dejavnosti med stikom	Potek stika pod nadzorom
E48	...velikokrat prinesejo s seboj nekaj za barvat, risat, odvisno od starosti.	Barvanje in risanje	Dejavnosti med stikom	Potek stika pod nadzorom
E49	Starš poskrbi za vsebino.	Priprava vsebine stika	Naloga in odgovornost staršev	Potek stika pod nadzorom
E50	Ko gre stik proti koncu, starša prej opozorimo, da se stik končuje, se potem starš in otrok poslovita...	Opozorilo, da je čas za poslavljanje	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
E51	...ker starši telefonov ne uporabljajo med stikom, je to pravilo, se tudi ne sme fotografirati ali snemati...	Fotografiranje in snemanje med stikom	Nedovoljena vedenja med stikom	Potek stika pod nadzorom
E52	...in mi odpeljemo otroka k mami...	Spremljanje otroka do skrbnika po končanem stiku	Dogovorjen protokol poteka stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
E53	...potem pa gremo nazaj do očeta in se z njim pogovorimo.	Pogovor s staršem po stiku	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E54	Tako je, na kakšnega se ne rabiš pripraviti.	Ni priprave za vsak stik	Priprava na stik pod nadzorom	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E55	Razen, da si kaj pač prebereš, kakšen spis.	Branje spisa za pripravo	Priprava na stik pod nadzorom	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E56	Jaz delam na nasilju in večinoma poznam družine že od prej...	Poznavanje družine	Predhodno poznavanje družine	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E57	...drugače jih pa spoznam in z njimi vzpostavim stik na tem uvodnem protokolu, ki ga imam jaz čez.	Vzpostavljanje odnosa s starši na uvodnem protokolu	Vzpostavljanje odnosa s starši	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E58	Jaz se pripravim že pred tem protokolom. Če ne poznam družine, se pozanimam pri sodelavki o specifikah.	Pogovor s sodelavci	Priprava na stik pod nadzorom	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E59	Potem jaz tudi predam drugim sodelavcem na kolegiju informacije o tem na kaj biti pozorni.	Vodja naloge stikov pod nadzorom obvešča ostale socialne delavce	Dogovori o načinu izvedbe znotraj enote	Potek stika pod nadzorom
E60	Imamo prostor za stike na enoti.	Soba za stike na enoti	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
E61	Enkrat sem imela starša, ki je rekel, da so igrače moteč faktor, ker bi se on rad pogovarjal s hčerko in potem sem tudi predlagala, da je lahko stik tudi v pisarni, tako da je to tudi možnost v pisarni.	Stik pod nadzorom v pisarni	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
E62	Kar se tiče pa stik zunaj centra izvajati pa je treba biti previden, jaz nisem za to.	Proti izvajanju nadzorovanih stikov zunaj CSD	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom

E63	Načeloma se lahko gre tudi ven, je treba pa dobro pretehtat, da čutiš, da se otroku ne bo nič zgodilo, ker je to velika odgovornost.	Velika odgovornost, ko so stiki zunaj CSD	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
E64	Tukaj je vseeno bolje, imamo panick – button...	Gumb za alarm	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E65	...pa lahko pokličem koga in tako.	Možnost poklicati pomoč	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E66	Je kar v redu prostor, lahko bi bil sicer malo večji.	Potreba po večjem prostoru	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
E67	Smo pa glede na našo prostorsko stisko naredili maksimum.	Prostorska ovira	Prostorske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
E68	Predvsem, da se pogovorimo s starši o vseh stvareh, o vseh dilemah...	Pogovor o dilemah	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E69	...da ustvarimo neko čim bolj sproščeno vzdušje.	Ustvarjanje sproščenega vzdušja	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E70	Za otroka pa predvsem, da ko vidimo, da nekaj ni v redu, da bi se z njim pogovorila, damo jim možnost, da tudi oni povejo kaj rabijo, kaj bi potrebovali, da bi se počutili varno.	Možnost, da otrok pove kaj bi potreboval, da bi se počutil varno	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E71	To je res neka umetna situacija.	Umetna situacija	Vrsta naloge	Določitev stika pod nadzorom
E72	Tako težko je, ko jaz pišem poročila, to mi je res grozen del naloge...	Pisanje poročil težaven del naloge	Zapisovanje	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
E73	...na stiku je lahko eno potem pa zunaj jaz ne vem kako bo.	Dilema o tem kako bodo stiki s staršem potekali po prenehanju stikov pod nadzorom	Skrb za varnost otroka	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
E74	Če je oče nasilen do otroka, itak da ga ne bo tukaj udaril in bo z njim igral šah eno uro, brez posebnosti stik, kako pa naj jaz vem, ko bo otrok potem doma in bo preizkušal mejo.	Kako vedeti ali bo otrok kasneje doma tudi varen	Skrb za varnost otroka	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
E75	Enega očeta imam, ki z menoj govori na en način potem se pa prav vidi, da ko je z otrokom, da ja tako kot bi igral igro in glas spremeni in govori vse v pomanjševalnicah in v superlativih. To je potem težko ubesedit strokovno neko moje mnenje.	Kako strokovno utemeljiti svoje mnenje	Zapisovanje	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
E76	Potem imam enega očeta, ki se ves čas samo name spravlja in mi govori »zagovarjala se boš na ministerstvu, tvoje mnenje bom dal preverjat«.	Spravljanje na socialno delavko zaradi zapisanega mnenja	Obnašanje starša, kateremu je bil dodeljen stik pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom

E77	Tako imam potem občutek, da mi grozi, ker hoče, da boljše mnenje napišem.	Grožnje staršev glede pisanja mnenja sodišču	Obnašanje starša, kateremu je bil dodeljen stik pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
E78	Potem so kakšna taka dejanja, ko starš velikokrat med stikom pokaže oz. nekako preizkuša meje, je manipulativen jaz pa nimam besed, nekih trdnih dokazov ali podobno, da bi to zagovarjala tudi v mnenju za sodišče.	Težave z dokazovanjem opažanj	Zapisovanje	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
E79	Veliko je enih stvari, ki so tako v zraku. Za enega starša, ki je odvisnik od drog in ki je zadnjič vmes napol zaspal na stiku, jaz ne morem napisati »sem skoraj sigurna da je prišel na stik zadet«.	Težave z utemeljevanjem sumov	Zapisovanje	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
E80	To je velika težava z zapisovanjem, ker vseeno mora naša beseda stat, jaz moram kdaj tudi pričat na sodišču. Je težko zapisat no.	Zagovarjanje podanega mnenja na sodišču	Sodišče in zakonodaja	Določitev stika pod nadzorom
E81	Vedno prosim sodelavce, da natančno zapišejo, kaj se starši pogovarjajo z otrokom in tudi kakšen dobeseden stavek, koliko je nekega fizičnega kontakta, koliko je otrok sproščen in potem jaz to dam v to mesečno poročilo zraven.	Potreba po natančnih zapisih poteka stika	Zapisovanje	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
E82	Je pa problem, ker vsi strokovni delavci ne pišejo tako natančno.	Problem nenatančnega zapisovanja	Zapisovanje	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
E83	Jaz načeloma ne posegam v stik.	Brez poseganja v stik	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
E84	Opozorim, če je kaj neprimerno, da naj se prekine s tem dejanjem.	Opozarjanje na neprimerna vedenja	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
E85	Včasih se kateri starš kar hoče pogovarjat s tabo, tudi o stvareh, ki niso povezane s stikom, to potem rečem da naj se usmeri na igro z otrokom.	Usmerjanje na igro z otrokom	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
E86	Kakšne starševske nasvete, o tem kako ravnati z otrokom podelim kdaj tudi s staršem, ampak vedno po stiku, nikoli med	Starševski nasveti vedno po stiku	Starševski nasveti	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E87	Sem večinoma sama...	Večinoma ena socialna delavka	Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku	Potek stika pod nadzorom
E88	...se pa presoja vsak stik, ko presodimo, da bi bilo potrebno,	Po presoji prisotnost dveh socialnih delavk	Osebe, ki so lahko prisotne	Potek stika pod nadzorom

	da sta prisotni dve strokovni delavki potem sta dve.		na nadzorovanem stiku	
E89	Če je bolj zahteven smo tudi dva.	Dve socialni delavki, ko gre za zahteven stik	Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku	Potek stika pod nadzorom
E90	Nas je malo in zato je problem...	Pomanjkanje kadra	Strokovne in organizacijske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
E91	...na kakšnih enotah, kjer jih je več, so zmeraj po dva.	Nadzorovan stik vselej izvajata dve socialni delavki	Dogovori o načinu izvedbe znotraj enote	Potek stika pod nadzorom
E92	Če je več otrok se dogovorim še z eno sodelavko, da je na standby, da ima telefon pri sebi, da jo lahko pokličem, če bo moral kateri otrok na primer na stranišče.	Ena sodelavka v pripravljenosti za morebitno pomoč	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E93	Na začetku mi ni bilo dobro, ker sem bila kar vržena v to. Jaz preden sem začela delati sploh nisem vedela za to nalogo.	Nekompetentnost na začetku zaradi nepoznavanje naloge predhodno	Kompetentnost pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
E94	Jaz sem dobila službo na področju preprečevanja nasilja v družini in ogroženih otrok in ko je bila razdelitev nalog sem dobila še stike pod nadzorom in sem bila kar tako »kaj pa je to« Na hitro so mi samo razložil, nič natančnega.	Nenatančna navodila ob spoznavanju naloge	Kompetentnost pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
E95	Sama sem potem o tem brala...	Branje	Samostojna angažiranost za delo	Kompetentnost in izobraževanje
E96	...in se povezovala s kolegicami še iz drugih enot, da so mi malo predstavili to področje.	Povezovanje s socialnimi delavkami iz drugih enot	Samostojna angažiranost za delo	Kompetentnost in izobraževanje
E97	Veliko je povezovanja z mojim področjem nasilja, to me je pa vedno zanimalo.	Znanja o nasilju v družini	Znanja na katera se opirajo socialne delavke	Kompetentnost in izobraževanje
E98	Na fakulteti nisem o tem nič slišala...	Na FSD se ni spoznala z nalogo stikov pod nadzorom	Znanje s Fakultete za socialno delo	Kompetentnost in izobraževanje
E99	...z vsem sem se spoznala potem ko sem šla na prakso na CSD.	Znanje pridobljeno v okviru prakse	Znanje s Fakultete za socialno delo	Kompetentnost in izobraževanje
E100	Želim si, mi imamo katalog nalog in ta katalog nalog bi moral biti eden od predmetov na fakulteti, ker ti dejansko moraš vedeti kaj na centru sploh delajo.	Potreba po predmetu pri katerem bi obravnavali katalog pooblastil	Znanje s Fakultete za socialno delo	Kompetentnost in izobraževanje
E101	To se mi ne zdi v redu. Delo na centru je baza, temelj. To bi moralo biti posodobljeno...	Potreba po posodobitvi programa	Znanje s Fakultete za socialno delo	Kompetentnost in izobraževanje
E102	...jaz ko sem prišla v tretjem letniku na CSD na prakso pa potem še v službo, to je bil nov svet.	Znanje pridobljeno v okviru prakse	Znanje s Fakultete za socialno delo	Kompetentnost in izobraževanje

E103	Tu sem potem našla to za kar sem lahko rekla, da je moje poslanstvo in mi je žal, da se na fakulteti skoraj da ne govori o centrih.	Škoda, ker se na FSD ne govori o CSD	Znanje s Fakultete za socialno delo	Kompetentnost in izobraževanje
E104	Sledim znanju iz FSD to sigurno...	Sledenje znanju iz FSD	Znanja na katera se opirajo socialne delavke	Kompetentnost in izobraževanje
E105	...konkretno kakšne metode pa ne vem. Posebej kar se tiče vzpostavljanja odnosa ja, to uporabljam.	Znanje o vzpostavljanju odnosa	Znanja na katera se opirajo socialne delavke	Kompetentnost in izobraževanje
E106	Meni osebno manjka kaj po 9 mesecih, kako naj po 9 mesecih omogočim tej žrtvi, temu otroku, da bo še vedno zaščiten in da bodo stiki sproščeni, ta del mi manjka. Tu je neka prazna luknja.	Kako zaščititi otroka po izteku 9 mesecev	Potrebna znanja in kompetence	Kompetentnost in izobraževanje
E107	Manjka mi tudi znanje pisanja poročil, to res zelo...	Pisanje poročil	Potrebna znanja in kompetence	Kompetentnost in izobraževanje
E108	...o pričanju na sodišču...	Pričanje na sodišču	Potrebna znanja in kompetence	Kompetentnost in izobraževanje
E109	...kakšna sodelovanja s sodišči.	Sodelovanja s sodišči	Potrebna znanja in kompetence	Kompetentnost in izobraževanje
E110	Pa tudi kako delati s konfliktnimi starši, starš, ki so jezni na sistem, jezni potem še nate.	Kako delati s konfliktnimi starši	Potrebna znanja in kompetence	Kompetentnost in izobraževanje
E111	Načeloma bi se morali na vodjo, pri nas se ne na vodjo, ker nima znanja.	Potreba po vodji, na katerega se lahko obrneš	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
E112	Drugače pa na sodelavce najbolj.	Sodelavci	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
E113	Pa ja imamo tudi supervizije.	Supervizije	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
E114	Mislím, da jih je v zadnjem času malo več.	Malo več izobraževanj v zadnjem času	Izobraževanja, ki so na voljo	Kompetentnost in izobraževanje
E115	Na eno delavnico.	Udeležba na enem izobraževanju na temo stikov pod nadzorom	Udeležba na izobraževanjih	Kompetentnost in izobraževanje
E116	V masi mojega dela mi tudi ne uspe iti na izobraževanja	Pomanjkanje časa za udeležbo	Problem izobraževanj	Kompetentnost in izobraževanje
E117	Predvsem kako zapisati...	Kako zapisovati	Kaj bi morala ponujati izobraževanja	Kompetentnost in izobraževanje
E118	...kako podati svoje mnenje, sploh za neka obnašanja, ki drugače niso dokazljiva, ker to ti samo opažaš	Kako podati mnenja na podlagi opažanja	Kaj bi morala ponujati izobraževanja	Kompetentnost in izobraževanje
E119	Pa tudi predvsem, kdaj predlagati, da stiki niso več potrebni, kje je ta meja. To mi manjka.	Kdaj predlagati, da stiki niso več potrebni	Kaj bi morala ponujati izobraževanja	Kompetentnost in izobraževanje

E120	Sam izziv mi je sprejetje, da bo stik potekal brez težav, pa jaz nekako vem, da zunaj ne bo tako, ta neka moja osebna stiska, ki jo imam.	Stiska ob predvidevanju, da stiki zunaj ne bodo potekali dobro	Občutki socialne delavke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
E121	Težko mi je delati, ko starši dobijo poročilo in me potem kličejo, ali pa vsem drugim govorijo kako sem grozna.	Obtožbe s strani staršev glede zapisanih poročil	Občutki socialne delavke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
E122	Težko je, ko ti potem dobivaš sovražnike s tem ko postavljaš meje, ki jih pač moraš.	Težko, ko te uporabniki vidijo kot sovražnika	Občutki socialne delavke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
E123	Hitro si lahko grd, te sovražijo, dobivaš razne grožnje tudi po življenju, ko te vidi bi te najraje pljunil v obraz in ti moraš vse to zdržat. Te je včasih kar strah.	Sovražnost in grožnje po življenju	Skrb za lastno varnost	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
E124	Imam dva očeta zdaj na stikih, ki me res ne marata in me po vsakem podanem mnenju kličejo in razpravljajo, predelujejo vse za nazaj in potem se moram zagovarjati.	Zagovarjanje zapisanega mnenja	Zapisovanje	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
E125	Otroci pa mislim, da nimajo težav, da kar radi pridejo...	Otroci nimajo težav	Pogled otrok	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E126	...ne doživljajo tega kot neke grozne institucije	Ne doživljajo CSD kot »grozne«	Pogled otrok	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E127	Starši pa imajo težave ja s tem, da jih opazujemo...	Težave, ker so opazovani	Pogled staršev	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E128	...da se jim dogaja krivica...	Občutek, da se jim dogaja krivica	Pogled staršev	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E129	...velikokrat rabijo kar nekaj časa, da to sprejmejo.	Potrebujejo nekaj časa da sprejmejo nadzorovane stike	Pogled staršev	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
E130	Na tem področju tako kot na področju nasilja ne moreš delati, če se te vse preveč dotakne.	Izključevanje čustev	Občutki socialne delavke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
E131	Veliko stvari me vznemirja, kakšna obnašanja staršev ko vidim, da so med stikom drugačni kot zunaj, se velikokrat znerviram.	Vznemirjanje ob določenem obnašanju staršev	Občutki socialne delavke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
E132	Se mi je pa tudi no že zgodilo, da sem imela prav tako v želodcu stisnilo...	Stiskanje v želodcu	Občutki socialne delavke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
E133	...ko je oče petkrat zapored dal poljub na usta svoji hčerki, takrat pa me je tko, sem se počutila po eni strani tako malo otopela, po drugi pa sem vedela, da zdaj pa moram reagirati.	Otopelost na eni strani in potreba po ukrepanju na drugi	Občutki socialne delavke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
E134	To so neki osebni izzivi. Več težav imam pa s tem, da zunaj	Stiska, da stik zunaj ne bo potekal dobro	Občutki socialne delavke	Izzivi, dileme in stiske pri

	stik ne bo potekal v redu in da je to umetno.			izvajanju stikov pod nadzorom
E135	Največja pomanjkljivost tega področja so pa sodišča, sodišča ne opravljajo svojih nalog konkretno in korektno.	Sodišča ne opravljajo dobro svojih nalog	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
E136	To je začasna odredba, ki traja 9 mesecev, po izteku teh 9 mesecev bi moralo biti odločeno o ukrepu trajnejšega značaja oz. kako bodo te stiki potekali naprej.	Potreba po natančnejši opredelitvi tega, kaj se zgodi po končanju nadzorovanih stikov	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
E137	V tem času bi se moral potem razni klinični psihologi opraviti s staršem pogovor, izvedenci svoja mnenja in tako in to se potem sploh ne zgodi niti v enem letu.	V času stikov se ne opravijo pogovori in izvedeniška mnenja	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
E138	In ko 9 mesecev preteče, je sodišče brez odgovora za naprej in je prazna luknja. Potem se mi z glavo zaletavamo v zid.	Brez odgovora ko poteče 9 mesecev	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
E139	Zdaj imamo enega na drogah, v mesecu maju bo preteklo 9 mesecev, on v tem času ni naredil nič, čeprav ga jaz ves čas spodbujam, on pa ne posluša, na drugi strani pa tudi sodišče ni imelo niti enega naroka, niti ene obravnave.	Brez pomembnih narokov in obravnave kljub spodbudam socialne delavke	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
E140	Včasih potek razmišljam kaj je potem smisel teh stikov.	Občasno razmišljanje o tem kaj je smisel nadzorovanih stikov	Občutki socialne delavke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
E141	Moti me sistemska neorganiziranost in se ves trud potem podre zaradi višjih organov.	Sistemska neorganiziranost	Strokovne in organizacijske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
E142	Jaz se ne strinjam z zakonsko določbo 9 mesecev, jaz mislim da bi moralo biti omejeno na način recimo 9 mesecev ali dlje do nove določitve sodišča, ker ni prav, da otrok, ki se je navadil da videva očeta, ga potem kdaj sploh ne vidi več, ker je stik zunaj nevaren, otrok pa bo imel v bistvu občutek, da ga je otrok zapustil. To mi je popolnoma narobe.	Nestrinjanje z določitvijo nadzorovanih stikov za 9 mesecev	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
E143	Vzporedno s stiki pod nadzorom bi moral starš delati na sebi, se vključevati v programe, pa se ne.	Starši, ki se ne vključujejo v reševanje osebnih težav	Težave staršev	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom

INTERVJU F

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
F1	Mislim, da je to kar pomembno vprašanje. Mislim, da bi morali pri teh stikih pod nadzorom nekako bolj opredeliti, bolj jasno opredeliti kaj je sploh vloga socialnega delavka.	Potreba po bolj jasni opredelitvi	Nejasnost glede opredelitve vloge socialne delavke	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
F2	A smo mi eni nadzorniki, opazovalci ali je naša naloga bolj svetovalna ali stvari sprocesiramo. Se mi zdi da je ta stvar ne dorečena kaj je vloga.	Nadzorna ali svetovalna vloga	Nejasnost glede opredelitve vloge socialne delavke	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
F3	Tukaj so različne situacije pri stikih pod nadzorom, so različne vrste stikov pod nadzorom.	Različni razlogi določitve stika pod nadzorom	Razlogi za stik pod nadzorom	Določitev stika pod nadzorom
F4	Recimo imamo situacijo kjer med staršem in otrokom dolgo časa ni bilo stikov, pa so bili stiki prekinjeni in so potem stiki določeni kot neki uvajalni stiki. To smo mi označili kot uvajalni stiki.	Uvajalni stiki	Razlogi za stik pod nadzorom	Določitev stika pod nadzorom
F5	Tu bi bila vloga strokovnega delavca nekako da pomaga pri tem stiku, da se ponovno vzpostavi.	Pomoč pri ponovni vzpostavitvi stika	Podporna ali skrbstvena vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
F6	To vse pade pod stike pod nadzorom, ne moremo pa res dati vse pod stike pod nadzorom, so različne situacije. Mi imamo zdaj vse v enem košu.	Problem raznovrstnosti situacij za katere se določi stik pod nadzorom	Stiske glede razlogov za določen nadzorovan stik	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom Določitev stika pod nadzorom
F7	Potem v primerih odtujevanja, to je ena taka situacija kjer otrok stik s staršem zavrača...	Primeri odtujevanja	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
F8	...pa so to spet stiki pod nadzorom, ampak a je to pravi izraz za ta namen?	Vprašanje o tem ali je za vsak razlog res primeren stik pod nadzorom	Stiske glede razlogov za določen nadzorovan stik	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom Določitev stika pod nadzorom
F9	Ali to bolj nadomešča neko svetovalno storitev, ki bi mogla bit, kot pomoč, da se stiki med staršem in otrokom normalizirajo.	Ali gre za nadomeščanje svetovalne storitve	Dilema o pomenu stikov pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
F10	Mislim, da v stroki ni jasno opredeljeno kaj točno je vloga.	Nejasno opredeljena vloga v stroki	Nejasnost glede opredelitve vloge socialne delavke	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
F11	Dostikrat smo mi tam kot neki opazovalci...	Opazovalci	Opazovalna vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
F12	...kot neki poročevalci sodišču...	Poročevalci sodišču	Poročevalna vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom

F13	...ampak ali je to naša vloga? Na to nimamo čisto odgovora. Težko vam dam nek gotovo odgovor, to je po mojem še področje dela, kjer so stvari še dosti nedorečene.	Nedorečeno področje	Nejasnost glede opredelitve vloge socialne delavke	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
F14	Kadar so določeni stiki pod nadzorom je vedno neka težka situacija, to še nikoli nismo imeli primera, da bi bilo to nekaj enostavnega, po navadi je to ena zelo zapletena situacija.	Vedno neka težka situacija	Zahtevnost naloge	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
F15	Imel sem stike pod nadzorom, ko je imela mamica duševno bolezen in je oče potem mamo prijavil kot da je neustrezen starš, je izpodbijal to njeno starševsko zmožnost...	Izpodbijanje starševske zmožnosti zaradi motenj v duševnem zdravju	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
F16	...potem sem mel en primer, kjer je bil oče v zaporu, ker je naredil eno hudo obliko nasilja, je streljal na novega partnerja otrokove mame.	Prestajanje zaporne kazni zaradi hujše oblike nasilja	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
F17	Imeli smo kakšno leto nazaj mamico, ki je imela težave z drogami, pa je spet oče to izpodbijal, pa so bili določeni stiki pod nadzorom.	Izpodbijanje starševske zmožnosti zaradi težav z drogami	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
F18	Mi naredimo nek protokol na začetku, povabimo oba starša na pogovor...	Povabilo obema staršema na pogovor	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
F19	...podpišemo dogovor, kaj se sme in kaj ne na teh stikih, kaj so neka pravila vedenja, obnašanja tako do otroka kot na splošno.	Podpis oblikovanih pravil vedenja na nadzorovanem stiku	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
F20	Potem sporočamo sodišču kaj opazamo, kako je potekala ta dinamika. To je ena naloga, poročilo sodišču.	Poročanje sodišču	Zapisovanje	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
F21	Vedno je eno tako vprašanje koliko se v teh stikih pod nadzorom, nekako strokovni delavec angažira, koliko te neke situacije sprocesa, ker dostikrat lahko prihaja do zapletov.	Količina angažiranosti socialne delavke	Osebnostne ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
F22	Mogoče starš kaj čudno, neprimerno odreagira in zdaj kaj s tem narediti, tu je spet vprašanje kaj je vloga strokovnega delavca.	Kaj je vloga socialne delavke, ko pride do neprimernih vedenj starša	Nejasnost glede opredelitve vloge socialne delavke	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
F23	Ali mi bolj kot ne samo opazujemo situacijo pa poročamo sodišču ali je naša naloga svetovalna. To bi bilo vse treba bolj natančno opredeliti.	Gre bolj za opazovanje ali za svetovanje	Nejasnost glede opredelitve vloge socialne delavke	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom

F24	To so neka taka pravila, da naj bi starš poskrbel za vsebino stika.	Odgovornost starša, ki ima stike, da pripravi vsebino	Zapisnik pravil	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
F25	Tukaj je neka taka usmeritev, da se pusti in da se mogoče bolj opazuje ta stik.	Zgolj opazovanje	Vključevanje oz. poseganje v stik	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
F26	To je spet odvisno od situacije, od namena stikov.	Odvisno od situacije	Vključevanje oz. poseganje v stik	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
F27	Ti lahko nekomu pustiš prostor, če so to neki uvajalni stiki, če so pa stiki, kjer so bili odnosi zelo narušeni je pa to po moje druga situacija.	Različno pri uvajalnih ali pa narušenih odnosih	Vključevanje oz. poseganje v stik	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
F28	Načeloma je tako, da družino poznaš.	Poznavanje družine	Predhodno poznavanje družine	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
F29	To pa je malo odvisno od centra do centra. Nekje je taka praksa, da ima stike tisti strokovni delavec, ki je družino prej obravnaval, tako da potem pozna družino in jo on spremlja.	Odvisno od enote	Predhodno poznavanje družine	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
F30	Včasih pa je res tako, da se naredijo kar neki seznam, pa se potem izmenjavajo, ker tudi nimamo toliko resursov, toliko časa.	Seznami za izmenjavanje socialnih delavk	Dogovori o načinu izvedbe znotraj enote	Potek stika pod nadzorom
F31	Vsak stik se zapiše, se naredi uradni zaznamke, zapis srečanja.	Vsak stik se zapiše	Zapisovanje	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
F32	Se mi zdi da gre najbolj za časovno težavo, če želiš nekaj dobro speljati, rabiš veliko časa, veliko angažmaja.	Potreba po veliko časa	Čas za izvajanje stika pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
F33	Ja mi imamo en tak prostor...	Soba za stike na enoti	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
F34	...so neka igrala, neke igrače.	Igrala in igrače	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
F35	Sem imel tudi zunaj že stike, da smo šli ven na igrišče.	Na igrišču	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
F36	Se mi zdi, da bi mogoče tukaj center moral imeti več diskrecijske pravice, da bi določil kako bodo stiki potekali...	Potreba po večji pravici za odločanje o poteku stika	Strokovne in organizacijske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
F37	...kje bodo potekali in tako dalje.	Potreba po večji pravici odločanja glede izbire prostora, kjer se stiki izvajajo	Prostorske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
F38	En del je ta priprava, ko se te dogovori podpisujejo, ko se gre skozi protokol, na ta način ustvarjamo neko strukturo, neko varnost, da prej opozorimo starše na to kaj je sprejemljivo, kaj ni, kako se obnašati...	Predhodno določena pravila obnašanja in struktura poteka stika	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom

F39	...ne zasliševati otroka o vprašanjih, ki se ga ne tičejo...	Zasliševanje otroka	Nedovoljena vedenja med stikom	Potek stika pod nadzorom
F40	...da ne moreš priti na stik opit ali pod vplivom drog...	Prihod na stik pod vplivom drog ali alkohola	Nedovoljena vedenja med stikom	Potek stika pod nadzorom
F41	...da otroka ne obremenjuješ...	Obremenjevanje otroka	Nedovoljena vedenja med stikom	Potek stika pod nadzorom
F42	...da ga ne kritiziraš.	Kritiziranje otroka	Nedovoljena vedenja med stikom	Potek stika pod nadzorom
F43	Drug vidik pa je da mogoče kdaj posredujemo, če je mogoče kaj neprimernega.	Posredovanje ob neprimernem vedenju	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
F44	Je bilo tudi že, da smo prekinili stik.	Prekinitev stika	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
F45	Po moje se strokovni delavci in delavke probajo glede tega čim bolj nazaj držati, taka praksa se je vzpostavila, da se ne posreduje, če ni potrebno.	Navada, da se ne posreduje, če ni potrebe	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
F46	In spet je tukaj vprašanje vloge, smo mi neki pazniki, opazovalci ali bi morala biti naša naloga bolj konkretna, bolj svetovalna.	Socialni delavci kot pazniki ali konkretno svetovanje	Nejasnost glede opredelitve vloge socialne delavke	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
F47	Včasih je nekak tak občutek, ko so te sodni postopki zelo dolgi...	Dolgi sodni postopki	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
F48	...potem se zdi kot da sodišče nekako parkira to centru za socialno delo, da so vsaj neki stiki, ker imajo toliko zapletene odnose pa jih sicer ne bi bilo.	Nalaganje naloge stikov pod nadzorom CSD	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
F49	Če so kakšna neprimerna vedenja s starši o tem komuniciramo.	Komunikacija o neprimernem vedenju	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
F50	Zdaj v praksi ni tako, čeprav bi bilo smiselno, da bi bila prav neka evalvacija konkretna...	Smiselnost konkretnih evalvacij	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
F51	...ampak to v praksi zelo na hitro poteka, par minut, tako kar mogoče med vrati, ne pa tako kot bi bilo mogoče smiselno, strokovno, da bi bila to res neka profesionalna storitev.	Hitre in površne nekajminutne evalvacije takoj po stiku pred vrati	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
F52	Enkrat smo imeli varnostnika, še na drugi enoti...	Varnostnik	Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku	Potek stika pod nadzorom
F53	...ko je ženska, ki so ji bili dodeljeni stiki, grozila, da otroka ne bo dala več nazaj očetu.	Grožnje starša, da ne bo vrnil otroka drugemu staršu	Obnašanje starša, kateremu je bil dodeljen stik pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
F54	Potem smo policijo klicali, to je bila ena taka situacija, so se potem stiki prekinili dosti hitro.	Klicanje policije	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom

F55	Drugače je pa odvisno od tega kakšne možnosti imamo, včasih je en strokovni delavec, včasih dva.	Včasih ena socialna delavka, včasih dve	Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku	Potek stika pod nadzorom
F56	Jaz mislim, da kar manjka znanja.	Pomanjkanje znanja	Znanja na katera se opirajo socialne delavke	Kompetentnost in izobraževanje
F57	Saj to po navadi delajo ljudje, ki imajo izkušnje, tako da ta vidik je.	Nalogo opravljajo izkušene socialne delavke	Kompetentnost pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
F58	Je pa to na primer pri primerih odtujenja pa visoko konfliktnih razvez, tukaj manjka še veliko veliko znanja.	Znanje za delo pri konfliktnih razvezah	Potrebna znanja in kompetence	Kompetentnost in izobraževanje
F59	Manjka več njih natančnih smernic, enega znanja.	Več natančnejših smernic	Kaj bi morala ponujati izobraževanja	Kompetentnost in izobraževanje
F60	Tako da nekaj srednjega, z veliko prostora še za nadgradnjo in izboljšave.	Srednja kompetentnost z možnostmi za izboljšavo	Kompetentnost pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
F61	Jaz se že 15 let izobražujem iz terapevtskih pristopov, tako da iz tam veliko črpam.	Študij psihoterapije	Samostojna angažiranost za delo	Kompetentnost in izobraževanje
F62	Sem tudi izobražen in specializiran terapevt, partnerski in družinski.	Delo kot partnerski in družinski terapevt	Lastne izkušnje	Kompetentnost in izobraževanje
F63	Stalno se izobražujem, veliko berem raznorazno literaturo, članke.	Branje	Samostojna angažiranost za delo	Kompetentnost in izobraževanje
F64	Glede tega sem osebno kar zagnan.	Osebna zagnanost	Samostojna angažiranost za delo	Kompetentnost in izobraževanje
F65	Gotovo tehnike vodenja pogovora...	Tehnike vodenja pogovora	Metode in tehnike pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
F66	...delo s posameznikom...	Tehnike dela s posameznikom	Metode in tehnike pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
F67	...delo s parom...	Tehnike dela s parom	Metode in tehnike pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
F68	...delo z družino...	Tehnike dela z družino	Metode in tehnike pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
F69	...tehnike umirjenja konflikta, kako z visokim konfliktom delati...	Tehnike dela z intenzivnimi konflikti	Metode in tehnike pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
F70	...kako človeka umiriti...	Tehnike pomirjanja uporabnika	Metode in tehnike pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
F71	...kdaj postaviti mejo.	Tehnike postavljanja mej	Metode in tehnike pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
F72	Tu je polno nekega znanja, nekih tehnik, dobro je da ima strokovni delavec veliko enega znanja na zalogo.	Potrebna veliko znanja	Znanja na katera se opirajo socialne delavke	Kompetentnost in izobraževanje
F73	Najprej bi se bilo potrebno poglobiti v to kaj je namen stikov...	Kaj je namen stikov	Potreba po natančnejši opredelitvi stikov pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
F74	...kaj je vloga strokovnega delavca tam...	Kaj je vloga socialne delavke	Potreba po natančnejši	Izzivi, dileme in stiske pri

			opredelitvi stikov pod nadzorom	izvajanju stikov pod nadzorom
F75	...kaj so njegove naloge.	Kaj so naloge socialne delavke	Potreba po natančnejši opredelitvi stikov pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
F76	Mogoče razvrstiti te različne vrste stikov, saj enkrat delujemo kjer je bilo nasilje, enkrat pa pomagamo vzpostaviti porušene odnose.	Razvrstitev različnih vrst stikov	Potreba po natančnejši opredelitvi stikov pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
F77	Zato bi bilo potrebno nekako bolje opredeliti namen, neke smernice kaj se dela. To so ene take pomembne stvari.	Potreba po opredelitvi smernic za delo	Potreba po natančnejši opredelitvi stikov pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
F78	Pa tudi kaj se opazuje...	Kaj opazovati	Potreba po natančnejši opredelitvi stikov pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
F79	...kaj se zapisuje, kaj se s tem naredi.	Kaj zapisovati	Potreba po natančnejši opredelitvi stikov pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
F80	To imamo vse intervizije...	Intervizije	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
F81	...supervizije...	Supervizije	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
F82	...pogovori med sodelavci...	Sodelavci	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
F83	...pogovor z direktorji.	Direktor	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
F84	Kolikor sem jaz zaznal so bolj tako neki enodnevni seminarji.	Enodnevni seminarji	Izobraževanja, ki so na voljo	Kompetentnost in izobraževanje
F85	Na temo stikov pod nadzorom ne.	Brez udeležbe na izobraževanju na temo stikov pod nadzorom	Udeležba na izobraževanjih	Kompetentnost in izobraževanje
F86	Mogoče sploh kakšen posvet na to temo...	Posvet na temo stikov pod nadzorom	Kaj bi morala ponujati izobraževanja	Kompetentnost in izobraževanje
F87	...neka strokovna diskusija ravno o tej vlogi in nalogah...	Strokovna diskusija o vlogi in nalogah socialne delavke	Kaj bi morala ponujati izobraževanja	Kompetentnost in izobraževanje
F88	...sodelovanje s sodišči, včasih smo imeli kakšne posvete s sodišči zdaj pa tega že kar nekaj časa ni bilo.	Sodelovanja s sodišči	Kaj bi morala ponujati izobraževanja	Kompetentnost in izobraževanje

F89	Največji izziv je to, da je pri teh stikih pod nadzorom vedno neka zelo težka situacija. Po navadi je tako, da pri teh težkih primerih, ki jih imamo, potem sledijo še stiki pod nadzorom.	Vedno neka težka situacija	Zahtevnost naloge	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
F90	Ena dilema je zdaj tudi kaj v primeru nasilja, kdaj so smiselni stiki pod nadzorom.	Kdaj so v primeru nasilja stiki pod nadzorom smiselni	Stiske glede razlogov za določen nadzorovan stik	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
F91	So tudi situacije, ko je strokovni delavec mnenja, da stiki niso otroku v korist pa se vseeno izvajajo naprej.	Izziv izvajati stik pod nadzorom ko CSD meni, da stik ni otroku v korist	Stiske glede razlogov za določen nadzorovan stik	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
F92	Meni se zdi da včasih te stiki pod nadzorom zamenjujejo to, da namesto da bi bila neka svetovalna pomoč družini določena, so določeni stiki pod nadzorom. To je tudi en problem tukaj, da stiki pod nadzorom zamenjujejo neko storitev, kjer bi bilo potrebno z družino delati svetovalno, da bi prišlo do boljših odnosov, mi pa tega na stikih ne delamo.	Potreba po večjem poudarku na svetovalnem delu	Predlogi za izboljšave	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
F93	Namesto, da bi se z družino delalo na spreminjanju nekih vzorcev, na nujenju neke pomoči, na iskanju rešitev, namesto tega mi nadzorujemo, opazujemo pa poročamo o stiku, to je res velik problem.	Nadzor, opazovanje in poročanje namesto nujenja pomoči in iskanja rešitev	Dilema o pomenu stikov pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
F94	Samo z opazovanjem se ne spremni nič kaj dosti, manjka ta del, da bi pa z družino res delal nekdo.	Manjka pravo delo z družino	Občutki socialne delavke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
F95	Eno vprašanje je tudi zakaj te stiki potekajo vedno samo na centrih...	Zakaj naj bi stike izvajali samo CSD	Strokovne in organizacijske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
F96	...včasih bi v kašnih primerih lahko potekali tudi v šoli ali pa v vrtcu.	Potreba po uvedbi izvajanja nadzorovanih stikov v vrtcih in šolah	Prostorske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
F97	Pa tudi glede časa trajanja, včasih bi bilo dobro, da bi lahko center določil koliko časa naj se te stiki izvajajo ali pa da vsaj sodelujejo pri tej odločitvi.	Potreba po sodelovanju s CSD glede določitve trajanja stikov pod nadzorom	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
F98	Osebni del je mogoče to, ko imaš že itak veliko težkih primerov in potem to še pade zraven ko nimaš več toliko energije.	Pomanjkanje energije po vseh težkih primerih	Osebne ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
F99	Ker je to res naporno. Se pa jaz zdaj v teh 15 letih že kar najdem, nimam nekih takih dilem kako speljati nalogo. Mogoče je to razlika, ker jaz sem res izkušen strokovni delavec.	Pomembnost izkušenj	Osebne ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom

F100	To da stiki trajajo 9 mesecev je tudi ena zadeva, ki je po mojem sporna. Nekako pavšalno so stiki določeni za 9 mesecev in zdaj jih moramo mi toliko časa izvajati. To ni smiselno.	Nesmiselnost določitve nadzorovanih stikov za 9 mesecev	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
F101	Včasih je v kakšnih primerih zadosti 5 stikov, nekje mogoče 10 stikov.	Včasih je potrebnih manj srečanj	Čas za izvajanje stika pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
F102	In tukaj včasih sodišče kar vlečejo in vlečejo, tudi ko mi že damo prošnje, da stiki niso več smiselni, pa še vedno trajajo, pa se otroka obremenjuje, pa se starše obremenjuje.	Vsiljevanje nadzorovanih stikov	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
F103	Za opozoriti je še to, da včasih sodišča, so določeni primeri, ko sodišča našim predlogom ne sledijo, ko mi opozarjamo, da stiki niso več smiselni pa še kar trajajo.	Neupoštevanje predlogov CSD	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
F104	Predno pride do spremembe lahko mine preveč časa.	Dolgo čakanje	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
F105	V določenih primerih je ovira tudi komunikacija s sodiščem.	Komunikacija s sodišči	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
F106	Sodišča bi morala res dosti hitro odreagirati, dosti hitro spremeniti določitev recimo tudi če stiki niso v korist, če opažamo, da ne dosegajo svojega namena. To je gotovo eden od problemov.	Potreba po hitrejših odzivih in ukrepih sodišča	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
F107	Pa sploh kar sem že omenjal, kako delati v primerih odtujevanja, tukaj imamo premalo znanja kaj v teh primerih delati, ker tukaj potem ni dovolj samo neko nadzorovanje.	Kako delati, ko ni dovolj samo nadzorovanje	Potrebna znanja in kompetence	Kompetentnost in izobraževanje

INTERVJU G

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
G1	Opazovanje dejanskega stanja in da pri tem socialna delavka ni osebno vključena.	Opazovanje brez osebne vključenosti	Opazovalna vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G2	Pred stiki mora pripraviti protokol, ki ga podpišeta obe strani...	Priprava in podpis poteka stika	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
G3	...pripraviti je treba tudi otroke na stik...	Priprava otroka na stik	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
G4	...pripraviti oba starša na stik.	Priprava obeh staršev na stik	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom

G5	Potem pa samo spremljanje teh stikov...	Spremljanje stika	Nadzorna vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G6	...poročanje sodišču enkrat mesečno...	Mesečna poročila sodišču	Zapisovanje	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G7	...potem z obema staršema opravljati individualne razgovore. To je nekako to.	Individualni razgovori z obema staršema	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G8	Starš, ki izvaja stik pride 10 minut prej...	Prihod starša, ki ima stik 10 minut prej	Dogovorjen protokol poteka stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
G9	...otrok pride ob točni uri...	Prihod otroka ob točni uri	Dogovorjen protokol poteka stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
G10	...strokovni delavec mora pospremit mladoletnega otroka do sobe za stike in nazaj...	Spremljanje otroka do sobe za stike in nazaj	Dogovorjen protokol poteka stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
G11	...in biti stalno ob otroku prisoten.	Stalna prisotnost ob otroku	Dogovorjen protokol poteka stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
G12	Na samem stiku potem socialni delavec dela na način, da opazuje stik...	Opazovanje stika	Način dela	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G13	...aktivno posluša...	Aktivno poslušanje	Način dela	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G14	...in zapisuje.	Zapisovanje	Način dela	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G15	Starši in otroci imajo potem na stiku razne aktivnosti.	Različne aktivnosti	Dejavnosti med stikom	Potek stika pod nadzorom
G16	Je pa v tem protokolu točno navedeno česa se ne sme.	Nedovoljena vedenja določena v uvodnem sporazumu	Nedovoljena vedenja med stikom	Potek stika pod nadzorom
G17	Pri vsakem protokolu malo različno, dejstvo pa je da nekako se ne sme spravit otroka v neroden položaj s spraševanjem nekih zadev, ki se njega ne tičejo ali pa da bi se pri otroku poizvedovalo o nekih zadevah.	Poizvedovanje informacij od otroka	Nedovoljena vedenja med stikom	Potek stika pod nadzorom
G18	Stiki se dodelijo predvsem zaradi nasilja v družini...	Nasilje v družini	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
G19	...pa zaradi ukrepa prepovedi približevanja.	Prepoved približevanja	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
G20	...in da se na ta način spet nazaj naveže stik.	Ponovna navezava stika	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
G21	Nasilje je v več vrstah, kakršnokoli nasilje, nasilje nad drugim staršem...	Nasilje nad drugim staršem	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
G22	...pa tudi nasilje nad otrokom.	Nasilje nad otrokom	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom

G23	Pogledam si zadeve, kaj se je vse do zdaj dogajalo. Nič kaj posebnega.	Pregled dosedanjega dogajanja	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
G24	Tukaj imamo tako dogovorjeno, da družino, ki jo obravnava en strokovni delavec, potem izvaja stike drugi, da se nekako izključi to možnost, da se preveč nagibaš v eno ali pa drugo smer.	Dogovor, da socialni delavec, ki obravnava družino ne izvaja nadzorovanih stikov te družine	Dogovori o načinu izvedbe znotraj enote	Potek stika pod nadzorom
G25	Je dobro, da je čim več ljudi pri stikih udeleženi, da ni vedno samo ena oseba, to je moje mnenje. Da je čim bolj dejansko stanje potem opisano.	Prednost prisotnosti več oseb na stikih	Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku	Potek stika pod nadzorom
G26	Starši so večkrat občutljivi na to kaj se napiše, ali se ras zapiše vse, ali se nagibaš v eno stran ali v drugo in so tudi kdaj v tem smislu pritožbe.	Občutljivost staršev na zapisana mnenja	Zapisovanje	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
G27	Slučajno pa imam jaz zdaj eno družino, pri kateri potem spremljam tudi stike, ampak to zato ker so druge toliko obremenjene.	Obremenjenost socialnih delavk	Strokovne in organizacijske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
G28	Naj bi se tudi z otrokom pogovorili pred začetkom, otroka je treba pripraviti na stik.	Priprava otroka na stik	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
G29	Otroka na stik pripravimo s pogovorom...	Pogovor za pripravo na stik	Pogovor z otrokom	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G30	...se mu tudi predstavimo.	Predstavitve socialne delavke otroku	Pogovor z otrokom	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G31	So tudi kakšni otroci, ki ne sprejemajo stikov s starši...	Pogovor z otrokom, ko ta zavrača starša	Pogovor z otrokom	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G32	...mi potem razložimo kaj ta stik pod nadzorom pomeni.	Razlaga pomena nadzorovanih stikov	Pogovor z otrokom	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G33	Se zgodi, da potem to tudi bolj sprejmejo, ko jim povemo ta pravila in vedo, da je nekdo zraven in da to lahko traja, lahko se podaljša, lahko se prekine.	Razlaga vloge socialne delavke in poteka stika pod nadzorom	Pogovor z otrokom	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G34	Nekako jim je treba prikazati kaj to pomeni in pa da so stiki pomembni.	Prikaz pomembnosti stikov	Pogovor z otrokom	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G35	V sobi za stike.	Soba za stike na enoti	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
G36	Dobro bi bilo, da bi bila še malo bolj prijazno opremljena.	Potreba po bolj otroku prijazni ureditvi	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
G37	Je pomembno, da je okolje tako, da ni dolgočasno ali pa da je preveč uradno.	Pomembno zanimivo in ne uradniško okolje	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom

G38	Ni pa nič prilagojena starosti otroka, je pač sejna soba, ima mizo, stole, knjižice za pisat in risat.	Prostor ni prilagojen različnim starostim otrok	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
G39	Tako da starši itak s seboj prinesejo pripomočke.	Prinesti pripomočke	Naloga in odgovornost staršev	Potek stika pod nadzorom
G40	Tako da prisluhneš temu kaj se starš in otrok pogovarjata, da stalno spremljaš.	Stalno spremljanje komunikacije med otrokom in staršem	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G41	Ni splošno neke nevarnosti, vsaj še jaz nisem imela nekih izgredov.	Splošno ni veliko nevarnosti	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G42	Takrat, ko so stiki pod nadzorom je interes starša, da se stik izvede in to ni prisila, zato se bo starš maksimalno trudil.	Stiki pod nadzorom so staršem v interesu	Korist starša	Določitev stika pod nadzorom
G43	Težko je, da bi potem na stiku kaj takega počel, komu kaj hotel. Ve tudi, da se stiki ob neprimernem vedenju prekinajo.	Prekinitev stika ob neprimernem vedenju starša	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G44	Če pa pri katerem staršu zaznaš, da je pod vplivom alkohola ali drog pa se stika sploh ne izvede, se takoj na začetku prekine.	Stik se ne izvede, če starš pride na stik pod vplivom alkohola ali drog	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G45	Nič. Ne poteka komunikacija ne. Tako je, kot da te ni.	Komunikacija med socialno delavko in uporabniki med stikom ne poteka	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
G46	Se pa kdaj zgodi, da recimo starš vpraša »ali lahko zdaj to naredim«.	Vključevanje socialne delavke s strani starša	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek stika pod nadzorom
G47	Ali pa otrok vpraša, če gre lahko na stranišče in grem potem jaz z njim, vedno mora biti spremstvo, ne moreš otroka samega pustiti.	Otroka se ne pušča samega s staršem	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G48	Enkrat mesečno, ko pošljemo tudi poročilo sodišču pa so še evalvacije s starši.	Enkrat mesečno evalvacije s starši	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G49	Kakšni starši želijo še o čem spregovoriti po zaključku stika.	Evalvacije takoj po stiku	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G50	Ampak to ni dobro tako nekaj na hitro, ker to so zelo občutljive zadeve. Ni dobro tako na hitro.	Problem hitrih evalvacij	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G51	Zdaj glede kakšnega svetovanja staršem, mi pač nismo svetovalci.	Socialni delavci niso svetovalci	Pogled strokovnih delavcev	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G52	Lahko pa priporočamo to, kar je na voljo za starše, lahko damo kakšne zloženke za namen vključitve v razne terapije.	Napotitev k iskanju ustrezne pomoči	Starševski nasveti	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G53	Zdaj bomo imeli en stik, ki mi je zanimiv zato, ker je oče želel pred iztekom ukrepa prepovedi približevanja navezati stiki, otroci so se ga zelo bali, in smo se z očetom nekako dogovorili,	Prisotnost terapevta	Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku	Potek stika pod nadzorom

	da bo na stiku prisoten tudi terapevt, nekaj prvih srečanj.			
G54	S tem se je starš zelo strinjal in se trudil, da se vse uredi. Ampak to ne pomeni, da se bo starš tudi zunaj nadzorovanih stikov tako trudil, otroci se takih staršev bojijo ravno zato, ker so večkrat zelo manipulativni. Po eni strani vidiš kako se starš zdaj tukaj trudi, otroci pa ti povedo, da mu ne zaupajo.	Dilema o nadaljevanju odnosov med starši in otroci po nadzorovanih stikih	Konec stikov pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
G55	Sem večinoma sama.	Stike izvaja ena socialna delavka	Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku	Potek stika pod nadzorom
G56	Pravzaprav ne vem koliko so tu pomembne neke kompetence, bistvo je da nisi soudeležen, da nisi ne na eni ne na drugi strani, da si čim bolj objektiven.	Bistvo je biti neudeležen in objektiven	Kompetentnost pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
G57	Tukaj gre za to, da gledaš, če je vse v skladu s protokolom in da se ga starša oba držita. Ni nekih posebnosti, samo paziti moraš da poteka vse v skladu z dogovorom.	Nadzor nad potekom stika v skladu z dogovorom	Nadzorna vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G58	Mogoče kakšne psihološke vsebine...	Psihološke vsebine	Znanja na katera se opirajo socialne delavke	Kompetentnost in izobraževanje
G59	...pa slediti kakšnim novostim.	Sledenje novostim	Znanja na katera se opirajo socialne delavke	Kompetentnost in izobraževanje
G60	Bi rekla, da je kdaj pri nekaterih potrebno tudi kakšno terapevtsko znanje, sploh tako pri uvodnem stiku, na prvem nadzorovanem stiku.	Terapevtsko znanje	Potrebna znanja in kompetence	Kompetentnost in izobraževanje
G61	Je sicer zdaj že kar nekaj časa od kar sem bila jaz na fakulteti, ampak vem, da se mi je zdelo tam vse zelo zelo teoretično, odvisno tudi kateri modul si si potem izbral.	Preveč teoretsko znanje s fakultete	Znanje s Fakultete za socialno delo	Kompetentnost in izobraževanje
G62	Mi nismo mel toliko prakse, tako da glede na to, da je zdaj prakse več se mi zdi da fakulteta s tem dosti prispeva. S prakso najbolj, ko pridejo praktikanti na center in se preizkusijo na raznih področjih.	Prispevek fakultete z več prakse	Znanje s Fakultete za socialno delo	Kompetentnost in izobraževanje
G63	Ne, nič. Ni posebnih metod. To je samo odnos starša in otroka, ti nimaš pri tem popolnoma nič zraven, samo to, da opazuješ, zapisuješ in opozoriš na napake.	Ni uporabe posebnih metod in tehnik	Metode in tehnike pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
G64	Takoj ko osebno začneš nastopati a ne, osebno ne smeš...	Socialna delavka ne sme pristopati osebno	Občutki socialne delavke	Izzivi, dileme in stiske pri

				izvajanju stikov pod nadzorom
G65	...gre res samo za opazovanje, kako starš komunicira z otrokom...	Komunikacija starša z otrokom	Opazovanje	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G66	...kaj je pripravljen naredit, koliko se trudi...	Trud starša	Opazovanje	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G67	...koliko otrok sprejema starša.	Otrokovo sprejemanje starša	Opazovanje	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G68	Nič posebnega, samo biti objektivni.	Kako biti objektivni	Potrebna znanja in kompetence	Kompetentnost in izobraževanje
G69	Na sodelavke.	Sodelavci	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
G70	Se dobimo in se spontano, po potrebi, vsake toliko časa malo pomenimo.	Spontani pogovori s sodelavci po potrebi	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
G71	So na voljo izobraževanja, ni neka zajetna tema ampak so.	Izobraževanja so na voljo	Izobraževanja, ki so na voljo	Kompetentnost in izobraževanje
G72	Sem se pol leta nazaj udeležila ene delavnice.	Udeležba na enem izobraževanju na temo stikov pod nadzorom	Udeležba na izobraževanjih	Kompetentnost in izobraževanje
G73	Edino mogoče v tem smislu, kje vse bi lahko stike pod nadzorom še dali.	Kje še vpeljati stike pod nadzorom	Potrebna znanja in kompetence	Kompetentnost in izobraževanje
G74	Več pomena ima vse kar je okoli, da pride do tega stika pod nadzorom, to je samo še izvedba nekega predloga. Res ne vidim nekih posebnosti.	Več pomena imajo okoliščine, ki privedejo do nadzorovanega	Pomen	Določitev stika pod nadzorom
G75	Po preteku 9 mesecev se morajo začeti te starši z otroci dobivat, nekako vzpostavljat stike. V tem času nadzorovanih stikov se morajo stiki vzpostaviti.	Čas za vzpostavitev stika med staršem in otrokom	Pomen	Določitev stika pod nadzorom
G76	Trajajo 9 mesecev, če pa se otroci še vedno počutijo ogrožene, potem se lahko stiki podaljšajo, ampak morajo biti res neki objektivni razlogi. Je možnost podaljšanja ampak mora biti res zelo utemeljeno.	Možnost podaljšanja nadzorovanih stikov ob utemeljenem razlogu	Sodišče in zakonodaja	Določitev stika pod nadzorom
G77	Zgodi pa se seveda tudi da otroci v teh 9 mesecih pač niso dobro vzpostavili stika s staršem, ker ti pri teh stikih pod nadzorom ne pomagaš nič, starš se mora sam potruditi.	Starš sam poskrbi za vzpostavitev stika z otrokom	Naloga in odgovornost staršev	Potek stika pod nadzorom
G78	Svetovalno delo je mimo tega, stik je čisto zase zadeva.	Svetovalno delo ni del nadzorovanih stikov	Svetovalno delo	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G79	Če so starši pripravljeni, če si želijo se lahko kam vključijo, izven centra.	Angažiranost za vključevanje v programe pomoči	Naloga in odgovornost staršev	Potek stika pod nadzorom

G80	Jaz bi kdaj, tako kot sem tudi zdaj, predlagala kakšne terapije, da pridejo na prvi stik.	Občasna prisotnost terapevtov na nadzorovanem stiku	Predlogi za izboljšave	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
G81	Starš, ko bo nekoč kasneje imel stike, mora znati ta stik vzpostaviti. V sklopu nalog na centru imajo možnost se vključiti v storitev osebna pomoč...	Ločena storitev osebna pomoč	Svetovalno delo	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G82	...ali pa pomoč družini za dom.	Ločena storitev pomoč družini za dom	Svetovalno delo	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G83	V teh enkrat mesečnih evalvacijskih srečanjih s starši in otrokom, narediš nek pregled...	Pregled dogajanj na stikih	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G84	...in se pogovarjaš za naprej.	Pogovor o nadaljnjem poteku	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G85	Takrat ti lahko starši tudi povejo za kakšno svojo stisko...	Prostor za izražanje stiske staršev	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G86	...ali pa ti poveš kaj si začutil, kaj meniš da bi bilo dobro.	Podelitev občutenj in predlogov socialne delavke	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G87	Več kot to pa bilo dobro, da če se ugotovi, da bi bilo potrebno, da se predlaga, da se vključi v kakšno družinsko terapijo.	Predlog za vključitev v družinsko terapijo	Starševski nasveti	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G88	Tem staršem, ki pridejo na stik je težko, da je treba to delati na ta način.	Težki občutki zaradi narave naloge	Pogled staršev	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G89	So pa na drugi strani tudi starši, ki pa komaj čakajo, da spet vidijo otroke.	Priložnost, da vidijo otroke	Pogled staršev	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G90	Pri otrocih pa je različno, težko rečem kaj si mislijo...	Težko oceniti pogled otrok	Pogled otrok	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G91	...ker imamo v glavnem mlajše otroke.	Večinoma mlajši otroci	Starost otrok	Potek stika pod nadzorom
G92	Na začetku so malo zadržani...	Začetna zadržanost	Pogled otrok	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G93	potem pa je tako kot da so sami s staršem, te ki se ujamejo, pozabijo, da je še socialna delavka notri. Zdi se mi pomembno, da se ne ukvarja otrok toliko z okoljem, ampak s staršem.	Večinoma hitro pozabijo na prisotnost socialne delavke	Pogled otrok	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G94	Ko otrok pride do te točke, da otrok pozabi kdo je okoli njega, se mi zdi da takrat s staršem znata že dobro navezovati stik.	Otrok pozabi na prisotnost socialne delavke	Uspešen potek stika med staršem in otrokom	Potek stika pod nadzorom
G95	Moja splošna ocena je nekako, da je otrokom lažje kot staršem.	Otrokom lažje kot staršem	Pogled otrok	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
G96	So pa staršem te stiki v interes.	Stiki pod nadzorom so staršem v interesu	Korist starša	Določitev stika pod nadzorom

G97	Se pa zgodi, da kakšni odklanjajo stik, pa večkrat odpovejo in ne pridejo in tako.	Odklanjanje in odpovedovanje stika	Obnašanje starša, kateremu je bil dodeljen stik pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
G98	Izziv je ravno to ali bo stik ratal ali ne...	Dilema o tem ali bo stik dobro potekal ali ne	Izzivi, ki se pojavljajo med samim stikom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
G99	...in pa kako se bo to naprej to razvijalo.	Vprašanje o nadaljnjem razvoju stika med staršem in otrokom	Konec stikov pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
G100	Meni se to zdi dober ukrep, zato, da imajo možnost vzpostaviti sitke, ker nekateri tudi niso imeli možnosti.	Dober ukrep za vzpostavljanje stika	Pomen	Določitev stika pod nadzorom
G101	To je taka oblika naloge, ki je prehod v neke odnose.	Oblika naloge ki vodi v odnose	Pomen	Določitev stika pod nadzorom
G102	Lepo je ko vidiš, da otroci spet vzpostavljajo stik s starši in kako ene starše to res osreči, da otroka vidi in še posebej če dobro poteka stik, je super občutek.	Dober občutek ob dobrem poteku stika pod nadzorom	Občutki socialne delavke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
G103	Ne smeš pa preveč čustveno nase prevzemati teh zgodb in dogajanja.	Socialna delavka zgodb uporabnikov ne sme doživljati preveč čustveno	Občutki socialne delavke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
G104	Kadra je premalo, to je dejstvo. Absolutno premalo.	Pomanjkanje kadra	Strokovne in organizacijske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
G105	Pa prostor za stike bi bilo potrebno urediti.	Potreba po izboljšanju prostora za izvajanje nadzorovanih stikov	Prostorske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
G106	Mislim, da je pomembno, da si na distanci, da se ne vpletaš in da poskušaš biti neopredeljen.	Potrebna čustvena oddaljenost in objektivnost	Občutki socialne delavke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
G107	Jaz mislim, da bi teh stikov moralo biti več...	Potreba po več nadzorovanih stikih	Predlogi za izboljšave	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
G108	...ampak je enostavno časovno nemogoče.	Pomanjkanje časa	Čas za izvajanje stika pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
G109	Že to, da imaš enkrat na teden stike, je lahko komu težko verjeti, ampak meni ne znese, jaz imam lahko stike samo na 14 dni.	Nadzorovani stiki na 14 dni zaradi preobremenjenosti	Čas za izvajanje stika pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
G110	Tukaj pač res manjka kadra, noro primanjkuje, da bi se to postopoma povečevalo, da začneš enkrat na teden, potem dvakrat, potem štirikrat, potem gredo lahko še ven in tako.	Stopnjevanje pogostosti nadzorovanih stikov	Predlogi za izboljšave	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom

INTERVJU H

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
H1	Mi stike pod nadzorom v bistvu spremljamo, spremljamo ta odnos in dinamiko med otrokom in staršem. Vloga strokovnega delavca je največja ta, da spremljamo ta odnos.	Spremljanje stika	Nadzorna vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H2	Ovisno je od posameznega primera v katerem so določeni, sodišče določi stike pod nadzorom.	Sodišče določi stike pod nadzorom	Sodišče in zakonodaja	Določitev stika pod nadzorom
H3	Ali je v ozadju kakšno nasilje...	Nasilje v družini	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
H4	...ali je bolj konflikten odnos med staršema, ki je potem že ogrožajoč za otroka...	Konflikten odnos med staršema	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
H5	...ali je neko neposredno nasilje do otroka, ker tudi take primere imamo.	Nasilje nad otrokom	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
H6	Našo vlogo vidim predvsem kot opazovalno...	Predvsem opazovalna vloga	Pogled strokovnih delavcev	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H7	potem pa tudi v smislu podpore...	Podpora	Podporna in skrbstvena vloga	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H8	...ker stike evalviramo in tudi opozarjamo na tisto kar ni bilo v redu...	Opozarjanje na vse kar ni v redu	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H9	...in tudi po potrebi interveniramo, prekinemo, ustavimo stik, ko je nekaj, kar otroku ni v korist	Prekinitev stika, ko ni v korist otroka	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H10	Spremljanje oz. opazovanje stika...	Spremljanje in opazovanje	Opazovanje	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H11	...potem evalvacija stika, ki vključuje tudi ta del, da skušamo z uporabnikom najti kakšne primernejše načine ravnanj...	Iskanje boljših načinov ravnanj	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H12	...potem tudi priprave na stik, ta uvodni protokol...	Priprava z uvodnim protokolom	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
H13	...potem pa tudi po vsakem stiku načeloma kratke evalvacije stikov, ker se vedno kaj zgodi vmes ali pa so kakšne spremembe.	Kratke evalvacije po stiku	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H14	Potem pa še mesečno poročanje sodišču.	Poročanje sodišču	Zapisovanje	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H15	To je neko umetno okolje.	Umetno okolje	Vrsta naloge	Določitev stika pod nadzorom
H16	Ta občutek nadzorovanosti je prisoten, starši se potem	Drugačno vedenje zaradi občutka nadzorovanosti	Obnašanje starša, kateremu	Izzivi, dileme in stiske pri

	drugače vedejo in govorijo kot v nekem nevtralnem okolju.		je bil dodeljen stik pod nadzorom	izvajanju stikov pod nadzorom
H17	Mislim, da starši nimajo preveč težav s sprejetjem vloge socialne delavke in samih stikov.	Nimajo težav s sprejemanjem	Pogled staršev	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H18	Mi vse začetne dvome in podobno nagovorimo na tem uvodnem srečanju, ko vzpostavimo nek odnos.	Socialna delavka nagovori dvome staršev	Vzpostavljanje odnosa s starši	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H19	V sklopu tega protokola se dogovorimo tudi, da starši pred začetkom izvajanja stikov pripeljejo otroka, da pogledajo prostor...	Starš pripelje otroka na ogled sobe za stike	Dogovorjen protokol poteka stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
H20	...da srečajo nas, da nas malo začutijo in spoznajo.	Predhodno srečanje za spoznavanje	Vzpostavljanje odnosa z otroci	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H21	Tako, da tu z otroci naredimo nek tak uvod, izdelamo nek odnos z njimi in prehod v izvajanje nadzorovanih stikov.	Uvod za prehod v nadzorovane stike	Vzpostavljanje odnosa z otroci	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H22	Nimam izkušenj, da bi se otroci kaj upirali.	Se ne upirajo	Pogled otroka	Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H23	Največkrat so te stiki nekako v obsegu ene ure...	Ena ura	Trajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
H24	...odvisno je zdaj kolikokrat, lahko je na en teden, lahko na 14 dni, celo ene stike imamo, ki potekajo enkrat na mesec, to je sicer bolj redko.	Različno pogosti	Trajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
H25	Imamo en stik, kjer gre za deklico, ki je v rejniški družini...	Otrok v rejništvu	Razlogi za nadzorovan stik	Določitev stika pod nadzorom
H26	...in stiki z njo potekajo na domu staršev.	Na domu staršev	Prostor za izvajanje stikov pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
H27	Gre pa za to, da ob teh nadzorovanih stikih potekajo tudi nenadzorovani stiki, namen stikov pod nadzorom enkrat na mesec na centru pa je, da tudi mi vidimo to dinamiko tega stika.	Pri rejniških družinah opazovanje dinamike stika	Pomen	Določitev stika pod nadzorom
H28	Drugače pa sam potek, na začetku je po navadi veliko nekega telesnega stika, telesne bližine, objemanja, poljubov...	Veliko telesne bližine na začetku	Dejavnosti med stikom	Potek stika pod nadzorom
H29	...pogosto si povedo kako se pogrešajo in tako, imajo čas, da se malo stisnejo, pocrkľajo.	Crkljanje	Dejavnosti med stikom	Potek stika pod nadzorom
H30	Potem pa sledi neka aktivnost, vodenje aktivnosti ima starš, ki to načrtuje, odvisno od starosti otroka.	Vodenje aktivnosti	Dejavnosti med stikom	Potek stika pod nadzorom
H31	Pogosto tudi načrtujejo naslednji stik, se pogovarjajo kaj bodo delali.	Načrtovanje naslednjega srečanja	Dejavnosti med stikom	Potek stika pod nadzorom

H32	Nekako v ospredju je igra.	Igra v ospredju	Dejavnosti med stikom	Potek stika pod nadzorom
H33	V zadnjem delu se poslovijo...	Poslavljanje	Dejavnosti med stikom	Potek stika pod nadzorom
H34	...in priprava vključuje tudi to pripravo otroka na odhod in potem varno spremstvo do drugega starša.	Priprava otroka na odhod	Priprava na stik pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
H35	Družino vedno poznam od prej.	Socialna delavka družino vedno pozna od prej	Predhodno poznavanje družine	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H36	Po navadi gre za družine, ki jih obravnavamo v okviru nekih nalog in pooblastil in že imamo stik vzpostavljen z njimi.	Družine, katerim je že nudena pomoč v sklopu drugih nalog	Predhodno poznavanje družine	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H37	Otroka potem večinoma lahko spoznam na tem uvodnem protokolu.	Spoznavo otroka na uvodnem srečanju	Vzpostavljanje odnosa z otrokom	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H38	Drugače posebej ne vzpostavljam stika z otrokom.	Ni ločenega vzpostavljanja odnosa z otrokom	Vzpostavljanje odnosa z otrokom	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H39	Drugače sicer koordinacijo in poročanje sodišču o stikih na naši enoti vodi psihologinja, ona vodi nalogo stikov pod nadzorom, je pa zdaj na porodniški.	Nalogo stikov pod nadzorom na enoti vodi psihologinja	Dogovori o načinu izvedbe znotraj enote	Potek stika pod nadzorom
H40	Poteka pa res tako vedno, da imam jaz vedno eno družino in njo spremljam čez vseh 9 mesecev pri stikih.	Ena socialna delavka ves čas pri stikih ene družine	Predhodno poznavanje družine	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H41	Imamo sobo za stike.	Soba za stike na enoti	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
H42	Soba je primerna ampak ni dovolj velika.	Ne dovolj velika soba	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
H43	Zadošča, ko imamo enega otroka, ko pa je več otrok pa je kar stiska.	Stika s prostorom v primeru več otrok	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
H44	Eni stiki se nam zdaj celo pokrijejo in potem lahko izvajamo stike v sejni sobi. Pa tudi, ko pridejo na stik mladostniki so lahko v sejni sobi, ker pri njih ni pomembna zdaj ta prisotnost igrač in vseh teh rekvizitov.	Izvajanje v sejni sobi	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
H45	Je bilo izjemoma kdaj tudi v pisarni. To v teh primerih, ko gre za kakšno zasedenost.	Stik pod nadzorom v pisarni	Prostor za izvajanje stika pod nadzorom	Potek stika pod nadzorom
H46	Že s samo prisotnostjo...	Prisotnost socialne delavke	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H47	...in pa z intervencijami.	Intervencije	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H48	V primerih nasilja v družini, sploh ko so otroci tudi sami žrtve ali pa tudi že če samo	Možna travmatična izkušnja	Vpliv na otroke	Izzivi, dileme in stiske pri

	živijo v tem okolju, kjer se nasilje dogaja, v teh primerih so lahko kdaj stiki pod nadzorom tudi travmatična izkušnja za tega otroka.			izvajanju stikov pod nadzorom
H49	Mislim, da je potrebno biti zelo previden pri teh mnenjih, ki jih mi pripravljamo za sodišča.	Previdnost pri oblikovanju mnenj	Zapisovanje	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
H50	Včasih za varnost otroka predlagam tudi stike v drugi obliki, ne v neposredni, mogoče preko pisem...	Predlog za stike preko pisem	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H51	...telefona ali kaj takega.	Predlog za stike preko telefona	Ustvarjanje varnega okolja	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H52	Vključujem se po potrebi.	Vključevanje po potrebi	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek sitka pod nadzorom
H53	Sem pa že opozarjala vmes med samim stikom očeta na to, da ne preverja pri otroku informacij o mami, da ne koristi otroka kot nekega prenosnika informacij.	Opozarjanje na neprimerna vedenja	Vključevanje oz. poseganje v stik	Potek sitka pod nadzorom
H54	Kakšne nasvete staršem podelim tudi med samim stikom, ampak to še bolj pri evalvaciji po stiku.	Med stikom in pri evalvaciji po stiku	Starševski nasveti	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H55	Včasih kratke evalvacije naredimo takoj po stiku...	Kratke evalvacije po stiku	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H56	...včasih pa se prav dogovorimo za nek termin izven.	Dogovor termina za evalvacijo	Evalvacija	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H57	Zdaj tukaj, na tej enoti, je vedno ena sama socialna delavka na stiku.	Stike izvaja ena socialna delavka	Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku	Potek stika pod nadzorom
H58	Sama sem se udeležila dosti izobraževanj na to temo, kar pač je bilo v okviru razpoložljivega možno.	Udeležba na dosti izobraževanjih	Udeležba na izobraževanjih	Kompetentnost in izobraževanje
H59	To ni neka tema, ki bi se tako pogosto pojavljala na izobraževanjih.	Tema stiki pod nadzorom se ne pojavlja pogosto	Problem izobraževanj	Kompetentnost in izobraževanje
H60	Neposredno znanja za delo pri stikih pod nadzorom nisem dobila, posredno pa ja zagotovo.	Posredno pridobljeno znanje	Znanja na katera se opirajo socialne delavke	Kompetentnost in izobraževanje
H61	Znanje za delo z družino...	Delo z družino	Znanja na katera se opirajo socialne delavke	Kompetentnost in izobraževanje
H62	...delo s posameznikom...	Delo s posameznikom	Znanja na katera se opirajo socialne delavke	Kompetentnost in izobraževanje
H63	...in pa še zunanja izobraževanja.	Znanje pridobljeno na zunanjih izobraževanjih	Znanja na katera se opirajo socialne delavke	Kompetentnost in izobraževanje

H64	Glede študija pa predvsem praktična znanja, ki sem jih odbila med prakso na centru za socialno delo.	Praktični del na CSD	Znanje s Fakultete za socialno delo	Kompetentnost in izobraževanje
H65	Aktivno poslušanje...	Aktivno poslušanje	Metode in tehnike pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
H66	...vse metode in znanja socialnega dela.	Metode socialnega dela	Metode in tehnike pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
H67	Pa tehnike opazovanja...	Tehnike opazovanja	Metode in tehnike pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
H68	...in kako zapisovati.	Tehnike zapisovanja	Metode in tehnike pri delu	Kompetentnost in izobraževanje
H69	Zapisovanje se mi zdi tukaj izjemnega pomena.	Izjemno pomembna naloga	Zapisovanje	Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom
H70	Uporabljam kdaj kakšne eko-zemljevide...	Eko-zemljevid	Pripomočki	Kompetentnost in izobraževanje
H71	...pa kakšne karte razpoloženja in podobne pripomočke na to temo.	Karte razpoloženja	Pripomočki	Kompetentnost in izobraževanje
H72	Manjka mi ta psihološki del.	Psihološki del	Potrebna znanja in kompetence	Kompetentnost in izobraževanje
H73	Sploh gre za pomanjkanje psihologov na Centrih za socialno delo...	Pomanjkanje psihologov na CSD	Strokovne in organizacijske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
H74	...ker se mi zdi, da bi bilo nujno pri stikih vključiti oba vidika in psihološki in socialno delavski.	Potreba po vključitvi psihološkega in socialnega vidika	Strokovne in organizacijske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
H75	Res bi bila potrebna redna prisotnost psihologa na stikih.	Redna prisotnost psihologa	Predlogi za izboljšave	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
H76	In veliko te neke interdisciplinarnosti, povezovanja in izmenjevanja mnenj.	Interdisciplinarnost	Potrebna znanja in kompetence	Kompetentnost in izobraževanje
H77	Pri vodji...	Vodja	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
H78	...pa intervizijske skupine.	Intervizije	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
H79	Sploh pri zapisovanju, ko včasih berem kar zapišem in se potem sprašujem ali se bo to res bralo tako kot sem si jaz to zamislila, potem vprašam še sodelavko za njeno mnenje.	Mnenje sodelavke pri zapisu mnenja	Iskanje pomoči	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
H80	So izobraževanja, ampak težava je v tem, da se enostavno ne moremo udeleževati vseh izobraževanj iz vseh področji na katerih delamo.	Pomanjkanje časa za udeležbo	Problem izobraževanj	Kompetentnost in izobraževanje
H81	Sploh pa, ker je delo organizirano na tak način, da ena socialna delavka opravlja toliko nalog.	Preveč nalog na eno socialno delavko	Strokovne in organizacijske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom

H82	Morali bi ožje opredeliti to nalogo.	Ožja opredelitev naloge	Predlogi za izboljšave	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
H83	Ja, več izobraževanj, vsako leto, ko je bilo.	Vsakoletna udeležba	Udeležba na izobraževanjih	Kompetentnost in izobraževanje
H84	Več tega praktičnega dela, do takrat pridemo po navadi.	Več praktičnega dela	Kaj bi morala ponujati izobraževanja	Kompetentnost in izobraževanje
H85	Kakšna igra vlog bi bila dobra.	Igra vlog	Kaj bi morala ponujati izobraževanja	Kompetentnost in izobraževanje
H86	V primerih nasilja v družini jaz nisem čisto prepričana, da je to dobro, da se izvajajo stiki pod nadzorom.	Dileme glede izvajanja stikov pod nadzorom v primerih nasilja	Stiske glede razlogov za določen nadzorovan stik	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
H87	Mi kdaj tudi že predhodno v mnenju opozarjamo na ta problem, da stiki niso v korist otroka, pa sodišče kljub temu odloči drugače in dodeli stike pod nadzorom, čeprav je bil otrok recimo tudi neposredno udeležen v tem nasilju.	Odločanje, ki ni v skladu z mnenjem CSD	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
H88	Ta ponovno izpostavljanje nekim travmam, to nas dostikrat skrbi.	Skrb glede povzročanje travme otroku	Občutki socialne delavke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
H89	Imeli smo mamo, ki sicer ni bila na stiku pod vplivom alkohola ampak vseeno ni zmogla stika izvesti tako, da bi bil v korist otroka in mi smo v vsakem mnenju zapisali sodišču, da stik ni več v korist otroku in da naj odloči drugače ampak sodišče ni poseglo za nekim novim sklepom oz. ni stikov ustavilo.	Ni ustavilo nadzorovanih stikov, ki otroku niso v korist	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
H90	Seveda je potrebno ohranяти neki sitk, ampak v kakšnih primerih je pač potreba po tem da se to izvede v neki drugi obliki pa z nekim filtrom.	Ohranjanje stika med starši in otroci v drugi obliki	Predlogi za izboljšave	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
H91	V okviru tega primera tudi ni bilo kaj dela starša na samem sebi, ta zadeva z alkoholom se ni reševala vzporedno.	Starši, ki se ne vključujejo v reševanje osebnih težav	Težave staršev	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
H92	Teh 9 mesecev je dolgih, ampak v bistvu zares kratkih za te neke večje spremembe.	9 mesecev prekratek čas za večje spremembe	Čas za izvajanje stika pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
H93	Imam pogosto dvome glede tega kako se bodo stiki potem naprej odvijali, po 9 mesecih.	Dvomi glede nadaljevanja stikov	Konec stikov pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
H94	Mi potem s starši iščemo neke možnosti za to, da bi ta stik čim boljše potekal tudi zunaj, da bi bil recimo prisoten še nekdo, ki	Iskanje možnosti za podporo zunaj nadzorovanih stikov	Konec stikov pod nadzorom	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom

	mu starš zaupa. Iščemo potem neke take alternative.			
H95	Mogoče le to, da ko gre za kakšne recimo psihiatrične težave, da bi bila prisotna dva socialna delavca.	Pomoč pri stikih, kjer ima starš težave psihiatrične narave	Osebnostne ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
H96	Ker drugače je v kakšnih primerih težko poskrbeti za svojo varnost in še za varnost otroka.	Stiska glede tega kako zaščititi sebe in hkrati otroka	Skrb za lastno varnost	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
H97	Včasih je prisoten občutek nemoči...	Občutki nemoči	Občutki socialne delavke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
H98	...občutek, da nisi slišan.	Občutki neslišnosti	Občutki socialne delavke	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
H99	Mi pa vedno iščemo rešitve in načine dela, ki bodo v korist otrokom, to je primarno.	Primarna naloga	Otrokova korist	Določitev stika pod nadzorom
H100	Je premalo sodelovanja s sodiščem, je pa to tudi posledica teh kadrovskih sprememb tako pri nas kot pri njih.	Premalo sodelovanja s sodišči	Ovira zakonodaje in sodišča	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
H101	Sploh pa kadrovska podhranjenost...	Pomanjkanje kadra	Strokovne in organizacijske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
H102	...pa prevelika razpršenost nalog, ki jih opravljamo.	Razpršenost nalog	Strokovne in organizacijske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
H103	Pa potrebno je zagotoviti bolj primerne prostorske ureditve.	Prostorska ovira	Prostorske ovire	Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom
H104	Mislim, da bi morali dajati tej nalogi večji poudarek. Poudarek v smislu pomembnosti.	Potreba po pripisovanju večjega pomena	Zahtevnost naloge	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom
H105	Se mi zdi, da je to bolj neka naloga zraven. Ponekod se je uveljavil nek tak pogled, da to ni neka vsebinsko zahtevna naloga, ampak jaz mislim, da je to zelo pomembna naloga, konec koncev gre tukaj za koristi otrok.	Zelo pomembna naloga	Zahtevnost naloge	Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom

Priloga C: Osno kodiranje

1. Določitev stika pod nadzorom

a) Vrsta naloge

- Sodno določena naloga (A19)
- Stik pod nadzorom kot oblika pomoči (A20)
- Umetna situacija (D48, E71)
- Umetno okolje (H15)
- Ukrep z namenom omogočanja stika med staršem in otrokom (D7)

b) Sodišče in zakonodaja

- Sodišče določi stike pod nadzorom (H2)
- Sodišče pošlje CSD odločbo o začetku izvajanja nadzorovanih stikov (C12, E4)
- Po zakonu bi nadzorovane stike morali izvajati tudi zavodi, kjer je otrok nameščen (D158)
- Socialni delavci kot sodelavci s sodiščem (B7)
- Mnenje sodišču, da naj se stiki prekinejo (A78)
- Predlog spremembe ukrepa ob dobrem poteku (D24)
- Prošnja za prekinitev stika, ko ta dobro poteka (D50)
- Možnost podaljšanja nadzorovanih stikov ob utemeljenem razlogu (G76)
- Zagovarjanje podanega mnenja na sodišču (E80)

c) Pomen

- Pomembnost stika pod nadzorom (A60)
- Preživljanje skupnega časa med staršem in otrokom (B82, C10)
- Čas za vzpostavitev stika med staršem in otrokom (G75)
- Zagotavljanje varnega prostora za stik med staršem in otrokom (C1)
- Cilje je vzpostaviti dober stik med staršem in otrokom in čim prej zaključiti nadzorovane stike (A115)
- Dober ukrep za vzpostavljanje stika (G100)
- Oblika naloge ki vodi v odnose (G101)
- Umeten umik (C9)
- Ustvarjanje umetne distance do prostora med staršem in otrokom (C104)
- Pri rejniških družinah opazovanje dinamike stika (H27)
- Več pomena imajo okoliščine, ki privedejo do nadzorovanega stika (G74)

d) Razlogi za nadzorovan stik

- Različni razlogi določitve stika pod nadzorom (A2, F3)
- Nasilje v družini (A3, C40, E22, G18, H3)
- Nasilje nad drugim staršem (G21)
- Nasilje nad mamo (E17)
- Konflikten odnos med staršema (H4)
- Konfliktne razveze (E24)
- Prepoved približevanja (B10, C41, E7, G19)
- Nasilje nad otrokom (E23, G22, H5)
- Ogroženost otroka (D9)
- Zloraba otrok (E32)
- Alkoholizem (E21)
- Primeri odtujevanja (F7)
- Nezmožnost starša za skrb otroka (A4)
- Otroci v rejništvu (A145, H25)
- Prestajanje zaporne kazni zaradi hujše oblike nasilja (F16)
- Starš v zaporu (D87)
- Uvajalni stik po dlje časa prekinjenem kontaktu (A5)
- Uvajalni stiki (C42, F4)
- Ponovna navezava stika (G20)
- Izpodbijanje starševske zmožnosti zaradi motenj v duševnem zdravju (F15)
- Izpodbijanje starševske zmožnosti zaradi težav z drogami (F17)
- Socialna delavka izhaja iz razloga za določen nadzorovan stik (E14)
- Prenehanje razloga za nadzorovan stik kot pogoj za sproščenost (E15)
- Pogostejše je stik določen očetom (B16)

e) Otrokova korist

- Primarna naloga (H99)

- Stalno presojanje kaj je v korist otroka (D106, D134)
- Presojanje otrokove koristi glede na starost (C39)
- Pragmatičen razmislek o koristi otroka (C38)
- Kdaj potrebe starša presegajo potrebe otrok (D152)
- Nadzor poteka stika v namene zagotavljanja otrokove koristi (D1)
- Včasih pravica do stika preraste koristi otroka (A61)
- Ni dobro če je otrok preveč vključen v razne institucije (C37)
- Možnost večje koristi ob celostni obravnavi družine s strani ene socialne delavke (C36)

f) Korist starša

- Stiki pod nadzorom so staršem v interesu (G42, G96)
- Zavedanje odgovornosti in želja po kvalitetnih stikih (B89)

2. Potek stika pod nadzorom

a) Priprava na stik pod nadzorom

- Povabilo obema staršema na pogovor (F18)
- Priprava s starši (E34)
- Priprava obeh staršev na stik (G4)
- Prvi pogovor s staršema skupaj ali ločeno (A21)
- Nujno pripraviti otroka (D105)
- Priprava otroka na stik (G3, G28)
- Priprava otroka na odhod (H34)
- Dogovor o poteku stika (E6)
- Oblikovanje pravil obnašanja na stiku (B30)
- Oblikovanje sporazuma o poteku nadzorovanih stikov (C11)
- Oblikovanje zapisnika pravil na stiku (A22)
- Priprava in podpis poteka stika (G2)
- Oblikovan in podpisan pravilnik o ravnanju, pričakovanjih in poteku stika (D63)
- Podpis oblikovanih pravil vedenja na nadzorovanem stiku (F19)
- Pregled pravil pred začetkom prvega nadzorovanega stika (A41, C13)
- Priprava skupaj s starši na predhodnem pogovoru (A40)
- Priprava z uvodnim protokolom (H12)
- Pogovor s sodelavci (A43, C26, C32, E58)
- Branje spisa za pripravo (A44, C25, E55, A42)
- Pregled dosedanjega dogajanja (G23)
- Seznanitev s posebnostmi pred izvedbo stika (C24)
- Izjemno pomembna priprava (D19)
- Pomen priprave zaradi občutljivosti naloge (D49)
- Priprava glede na posebnost situacije (B31)
- Priprava v primeru ne poznavanja družine (C23)
- Brez priprave ko stiki dobro potekajo (B32)
- Brez posebnih priprav (B29)
- Ni priprave za vsak stik (E54)

b) Dogovori o načinu izvedbe znotraj enote

- Ena socialna delavka vodi nalogo stikov pod nadzorom (E2)
- Ena socialna delavka piše poročila za vse nadzorovane stike (E3)
- Ena socialna delavka izvaja uvodni protokol s starši (E5)
- Nalogo stikov pod nadzorom na enoti vodi psihologinja (H39)

- Vodja naloge stikov pod nadzorom obvešča ostale socialne delavce (E59)
- Izmenjevanje socialnih delavk (B18, D46, E1)
- Sezname za izmenjevanje socialnih delavk (B17, F30)
- Vsaka socialna delavka izvaja vsak nadzorovan stik (B19, B20)
- Dogovor, da socialni delavec, ki obravnava družino ne izvaja nadzorovanih stikov te družine (G24)
- Dogovor, da bosta na stiku dve socialni delavki (C85)
- Presoja o potrebi dveh socialnih delavk na nadzorovanem stiku (C16)
- Potreba po dveh socialnih delavkah, ko je na stiku več otrok (C86)
- Nadzorovan stik vselej izvajata dve socialni delavki (E91)
- Dogovor s sodelavko, da bo pripravljena ves čas stika za morebitno pomoč (C87)
- Oblikovanje tima, ki sestavlja socialne delavke, ki otroka poznajo (D60)
- Pomembno delovanje tima, ko se socialne delavke med samo izmenjujejo (D55)

c) Predhodno poznavanje družine

- Poznavanje družine (C22, E56, F28)
- Strokovna delavka družino običajno pozna (A39, A81)
- Socialna delavka družino vedno pozna od prej (H35)
- Družine, katerim je že nudena pomoč v sklopu drugih nalog (H36)
- Ena socialna delavka ves čas pri stikih ene družine (H40)
- Prvi stik izvaja socialna delavka, ki družino pozna (D61)
- Strokovna delavka otroka na nadzorovanem stiku pozna (A81)
- Nujno dobro poznavanje starša (D40)
- Poznavanje dinamike (D45)
- Izvajanje stikov drugih enot (C112)
- Odvisno od enote (F29)

d) Dogovorjen protokol poteka stika pod nadzorom

- Starš, ki ima stik, vedno pride prej (D91, E42)
- Prihod starša, ki ima stik 15 minut prej za pripravo (A33, B11, E8)
- Prihod starša, ki ima stik 10 minut prej (G8)
- Starš pripelje otroka na ogled sobe za stike (H19)
- Mlajšim otrokom se predhodno pokaže soba za stike (E11)
- Prihod otroka ob točni uri (G9)
- Naloga starša, pri katerem je otrok, da otroka pripelje (B12)
- Mama pripelje otroka na stik (E43)
- Prezem otroka na recepciji od starša ali pomembne osebe (A34, E44)
- Strokovna delavka pripelje otroka v sobo za stike (A35)
- Spremljevanje otroka do sobe za stike in nazaj (G10)
- Spremljevanje otroka do skrbnika po končanem stiku (B13, C18, E52)
- Starš, ki je na stiku počaka, da bo otrok oddan drugemu staršu (B14)
- Stalna prisotnost ob otroku (G11)
- Staršu, ki prestaja zaporno kazen pred stikom snamejo lisice (D90)

e) Nedovoljena vedenja med stikom

- Nedovoljena vedenja določena v uvodnem sporazumu (G16)
- Zasliševanje otroka (F39)
- Obremenjevanje otroka (F41)
- Kritiziranje otroka (F42)
- Poizvedovanje informacij od otroka (G17)
- Iskanje informacij pri otroku o drugem staršu (B28)
- Govor o sodnem postopku (A12)
- Govor o drugem staršu (A13)

- Fotografiranje in snemanje med stikom (E51)
- Prihod na stik pod vplivom drog ali alkohola (F40)
- Pripovedovanje osebnih zgodb in krivice (B51)
- Nadzorovan stik ni čas za pogovor o osebnih stvareh starša (B52)

f) Osebe, ki so lahko prisotne na nadzorovanem stiku

- Stike izvaja ena socialna delavka (B54, C14, C62, D84, G55, H57)
- Večinoma ena socialna delavka (E87)
- Zadostovanje ene socialne delavke (B56)
- Možna prisotnost sodelavke (B55, C15)
- Po presoji prisotnost dveh socialnih delavk (E88)
- Včasih ena socialna delavka, včasih dve (F55)
- Prisotnost dveh socialnih delavk (A63, A94)
- Pomembnost prisotnosti dveh socialnih delavk (D53)
- Dve socialni delavki, ko gre za zahteven stik (D85, E89)
- Prednost prisotnosti več oseb na stikih (G25)
- Prisotnost psihologinje (A95, C64)
- Prisotnost terapevta (G53)
- Prisotnost prevajalke (A97)
- Varnostnik (D78, F52)
- Brez varnostnika na enoti (A64)
- Študentka na praksi (C63)
- Paznik (D88)

g) Trajanje stika pod nadzorom

- Ena ura (H23)
- Ena ura do ure in pol (C17)
- Različno pogosti (H24)
- Končanje pred iztekom predvidenih 9 mesecev (A56)

h) Prostor za izvajanje stika pod nadzorom

- Soba za stike na enoti (A45, B33, C43, E60, F34, G35, H41)
- Izvajanje v sejni sobi (A47, C47, H44)
- Stik pod nadzorom v pisarni (A133, D72, E61, H45)
- Izvajanje stika izven CSD ob boljšem poznavanju uporabnikov (B39)
- Pazljivost pri izvajanju stika izven CSD (B41)
- Izvajanje stika zunaj (D64)
- Izvajanje stika zunaj na igrišču ali v parku (A142, A14)
- Stik pod nadzorom v parku Tivoli (B38)
- Stik pod nadzorom na Ljubljanskem gradu (B40)
- Na igrišču (F35)
- Na vrtu (D65)
- V slaščičarni (D77)
- Na domu staršev (H26)
- Krizni center (D58)
- Med ukrepi zaradi Covid-19 veliko zunaj (D67)
- Možnost izvedbe stika v mladinski sobi (C48)
- Proti izvajanju nadzorovanih stikov zunaj CSD (E62)
- Velika odgovornost, ko so stiki zunaj CSD (E63)
- Umetno okolje, ki ga skušajo socialne delavke narediti bolj prijaznega otroku (D73)
- Pomembno zanimivo in ne uradniško okolje (G37)
- Opremljenost sobe za stike (B34, C46)
- Kot majhna igralnica primerna za majhne otroke (A46)

- Kot igralnica (C44)
- Igrala in igrače (F34)
- Potreba po bolj otroku prijazni ureditvi (G36)
- V redu prostor (B37)
- Ne najbolj primeren prostor (D74)
- Neprimernost prostora (A49)
- Prostor ni prilagojen različnim starostim otrok (G38)
- Neprimeren prostor za starejše otroke (A48)
- Potreba po večjem prostoru (C45, E66)
- Ne dovolj velika soba (H42)
- Stika s prostorom v primeru več otrok (H43)
- Socialne delavke organizirale sobo za stike na enoti (D70)
- Donacija opreme za prostor s strani občanov (D71)
- Posojanje prostora drugim enotam, ki nimajo sobe za stike (C111)

i) Vključevanje oz. poseganje v stik

- Socialna delavka je v ozadju (C31, D66, E45)
- Socialna delavka staršem z umikom v kot sobe zagotavlja zasebnost (C53)
- Dober stik pomeni malo vključevanja socialne delavke (A111, D82)
- Socialna delavka se ne vključuje v potek sitka (C32)
- Navada, da se ne posreduje, če ni potrebe (F45)
- Komunikacija med socialno delavko in uporabniki med stikom ne poteka (G45)
- Brez poseganja, ko stiki lepo tečejo (A37, B25, C57)
- Čim manj poseganja v prostor starša in otroka (C81, D69)
- Poseganje lahko povzroči tudi škodo (D79)
- Brez poseganja v stik (E83)
- Stalno presojanje glede vključevanja (D81)
- Vključevanje po potrebi (C3, C35, H52)
- Vključevanje z opozorili (C7)
- Opozarjanje na pravila (C61)
- Opozarjanje na neprimerno vedenja (E84, H53)
- Opozorilo, da je čas za poslavljanje (E50)
- Prepustitev vodenja staršu (A36)
- Minimalna komunikacija, ko starš poskrbi za vsebino (A80)
- Prepustitev izvedbe stika staršem, tudi ko kdaj ne zmorejo (B90)
- Aktivno vključevanje, ko starš ne zmore (A38, D80)
- Intervencija po potrebi glede na ravnanje starša (B26)
- Vključevanje ob nedovoljenem vedenju (B27, C5)
- Vključevanje v primerih negativne komunikacije in interakcije starša z otrokom (B84)
- Spodbujanje k igri (A86)
- Usmerjanje na igro z otrokom (E85)
- Poznavanje meja poseganja v stik (A104)
- Usmerjanje otroka k staršu (C56)
- Različno pri uvajalnih ali pa narušenih odnosih (F27)
- Zgolj opazovanje (F25)
- Odvisno od situacije (F26)
- Vključevanje socialne delavke s strani otroka (A85, C55)
- Vključevanje socialne delavke s strani starša (G46)

j) Naloga in odgovornost staršev

- Priprava vsebine stika (B86, C60)
- Kvaliteta poteka stika (A55)

- Kvaliteta druženja (B85)
- Naloga starša, da pripravi zanimive dejavnosti (B87)
- Vodenje aktivnosti (H30)
- Prinesti pripomočke (G39)
- Starš sam poskrbi za vzpostavitev stika z otrokom (G77)
- Pogovor z otrokom o nadzorovanem stiku (E12)
- Zmožnost prepoznavanja otrokovih potreb (A112)
- Delovanje v otrokovo korist (A113)
- Uglaševanje z otrokom (A114)
- Odgovornost za vzgojo nosijo starši (A102)
- Starši morajo delati na sebi (A103, D39)
- Angažiranost za vključevanje v programe pomoči (G79)
- Učenje o vzpostavljanju kvalitetnega odnosa z otrokom (B92)

g) Starost otrok

- Večinoma mlajši otroci (C49, G91)
- Potek stika je odvisen od starosti (D21)
- Težje pri starejših otrocih (D22)

k) Dejavnosti med stikom

- Veliko telesne bližine na začetku (H28)
- Crkljanje (H29)
- Različne aktivnosti (G15)
- Malica (B35, E47)
- Delo za šolo (B36)
- Barvanje in risanje (E48)
- Igra v ospredju (H32)
- Načrtovanje naslednjega srečanja (H31)
- Poslavljanje (H33)

l) Uspešen potek stika med staršem in otrokom

- Otrok pozabi na prisotnost socialne delavke (G94)

3. Vloga socialne delavke pri stiku pod nadzorom

b) Nadzorna vloga

- Spremljanje stika (C5, G5, H1)
- Nadzorovanje z namenom primerne poteka stika (A8, B1, C2)
- Spremljanje morebitnega kršenja prepovedi približevanja (E18)
- Spremljanje prisotnosti ogrožajočega dejavnika (E36)
- Nadzor nad potekom stika v skladu z dogovorom (G57)
- Nadzor stika za namen zaščite koristi otroka (A15)
- Nadzor nad staršem, ki bil lahko bil pod vplivom prepovedanih substanc (E20)
- Pomembnost imeti uporabnike ves čas pred sabo (D68)
- Nadzor nad morebitno neprimerno vedenje s strani starša (B3)
- Opozarjanje na neprimerno vedenje in usmerjanje k igri (A11)
- Usmerjanje staršev k otroku (B50)
- Usmerjanje stran od neprimernih tem (A14, B53)
- Prekinitev stika ob neprimerni komunikaciji (A10)
- Prekinitev stika ob neprimernem vedenju (C102)
- Prekinitev stika ob prihodu starša, ki je pod vplivom drog ali alkohola (A9)
- Prevelik poudarek na nadzorni vlogi (B4)

- c) Podporna in skrbstvena vloga**
 - Podpirajoča vloga (A16)
 - Podpora (H7)
 - Podporna vloga otroku (A6)
 - Skrb za otrokove potrebe (B2)
 - Primarna skrb za potrebe otroka (B8)
 - Skrb za otrokovo počutje (D3)
 - Predvsem skrb za otroka (D4)
 - Skrb za otrokovo varnost (E25)
 - Skrb za otroku prijazen potek stika (B9)
 - Pomoč otroku in staršu (D2)
 - Priprava starša na stik (E9)
 - Podporna vloga staršu, kateremu je dodeljen stik pod nadzorom (A1)
 - Pomoč manj spretnim staršem (D5)
 - Pomoč pri ponovni vzpostavitvi stika (F5)
 - Socialna delavka prispeva k neobremenjenemu poteku stika (B81)
 - Socialna delavka ne prevzema odgovornosti za vsebino stika (B91)
- d) Opazovalna vloga**
 - Opazovanje stika (C6, E13)
 - Socialne delavke kot opazovalke (F11)
 - Socialna delavka opazuje in spremlja potek stika (C34)
 - Opazovanje brez osebne vključenosti (G1)
- e) Poročevalna vloga**
 - Poročevalci sodišču (F12)
- f) Nejasnost glede opredelitve vloge socialne delavke**
 - Nejasno opredeljena vloga v stroki (F10)
 - Nedorečeno področje (F13)
 - Potreba po bolj jasni opredelitvi (F1)
 - Nadzorna ali svetovalna vloga (F2)
 - Gre bolj za opazovanje ali za svetovanje (F23)
 - Socialni delavci kot pazniki ali konkretno svetovanje (F46)
 - Kaj je vloga socialne delavke, ko pride do neprimernih vedenj starša (F22)
- g) Pogled otroka**
 - Težko oceniti pogled otrok (G90)
 - Otrokovo doživljanje odvisno od starša (D104)
 - Začetna zadržanost (G92)
 - Strah in podobni občutki otroka ob vstopu v neznano situacijo (A7)
 - Se ne upirajo (H22)
 - Večinoma hitro pozabijo na prisotnost socialne delavke (G93)
 - Ne doživljajo CSD kot »grozne« (E126)
 - Otroci nimajo težav (C103, E125)
 - Otrokom lažje kot staršem (G95)
- h) Pogled staršev**
 - Negotovost na začetku (C97)
 - Začetne težave z razumevanjem nadzorovanih stikov kot oblike pomoči (A18)
 - Potrebujemo nekaj časa da sprejmemo nadzorovane stike (E129)
 - Težki občutki zaradi narave naloge (G88)

- Nimajo težav s sprejemanjem (H17)
- Priložnost, da vidijo otroke (G89)
- Občutek, da se jim dogaja krivica (E128)
- Težave, ker so opazovani (E127)
- Grdi pogledi na socialno delavko (C98)

i) Pogled strokovnih delavcev

- Pogled strokovnih delavcev na nalogo kot na obliko pomoči (A17)
- Fleksibilna vloga (D6)
- Zahtevna vloga (D102)
- Primarnost socialne službe (B6)
- Socialni delavci niso svetovalci (G51)
- Predvsem opazovalna vloga (H6)
- Strokovni delavci kot podaljšana roka sodišča (B5)

4. Naloge socialne delavke pri stiku pod nadzorom

a) Vzpostavljanje odnosa z otroci

- Nujno dobro poznavanje otroka (D13, D51)
- Potreba po kontinuiranem odnosu z otrokom (D54)
- Strokovna delavka je predhodno opravila vsaj en pogovor z otrokom (A82)
- Predhodno srečanje za spoznavanje (H20)
- Uvod za prehod v nadzorovane stike (H21)
- Spoznava otroka na uvodnem srečanju (H37)
- Pomembno vzpostavljanje odnosa z vsemi člani (D14)
- Poznavanje vloge socialne delavke (D16)
- Priprava otroka na stik, če je dovolj star (E10)
- Vzpostavljanje odnosa z otroci po potrebi (E38)
- Grajenje in vzpostavljanje odnosa spontano (B23, C30)
- Socialna delavka otroka spozna na nadzorovanem stiku (C28)
- Ni ločenega vzpostavljanja odnosa z otrokom (H38)
- Vsakokratno spoznavanje otroka ni naloga socialne delavke (C29)
- Brez prehodnega pogovora z otrokom (C27)
- Težava pri poznavanju otroka, ko se socialne delavke izmenjujejo (D52)

b) Pogovor z otrokom

- Pogovor za pripravo na stik (G29)
- Prikaz pomembnosti stikov (G34)
- Z otrokom se je treba pogovarjati (D95)
- Predstavitev socialne delavke otroku (G30)
- Razlaga pomena nadzorovanih stikov (G32)
- Razlaga vloge socialne delavke in poteka stika pod nadzorom (G33)
- Pogovor z otrokom po stikih (A31)
- Nujne vmesne evalvacije z otrokom (D96)
- Sproščen pogovor z otrokom o vsakdanjih stvareh med spremstvom do sobe za stike (A83)
- Pogovor z otrokom, ko ta zavrača starša (E41, G31)

c) Vzpostavljanje odnosa s starši

- Vzpostavljanje odnosa s starši (E35)
- Vzpostavljanje odnosa s starši na uvodnem protokolu (E57)
- Pogovor z obema staršema (D97)
- Vzpostavljanje odnosa z drugim staršem (D15)
- Poznavanje vloge staršev (D17)

- Seznanjenost z možnimi intervencijami (D18)
- Pomembna kvaliteta odnosa s staršem (D23)
- Socialna delavka nagovori dvome staršev (H18)
- Brez vzpostavljanja odnosa pred začetkom stikov (B21)
- Ni potrebe po vzpostavljanju odnosa predhodno (B22)
- Ni smisla v vzpostavljanju odnosa predhodno (B24)

d) Ustvarjanje varnega okolja

- Predhodno določena pravila obnašanja in struktura poteka stika (F38)
- Ustna in pisna seznanitev staršev s pravili poteka nadzorovanega stika (C59)
- Preverjanje tveganja za vsako situacijo posebej (D76)
- Pomembnost vzpostavljenega delovnega odnosa (A54)
- Zagotavljanje varnega okolja za otroka (C4)
- Otroka se ne pušča samega s staršem (G47)
- Ocenjevanje primernosti vedenja za otroka (B46)
- Dogovor z otroci glede signalov s katerimi lahko izrazijo svojo stisko (A84)
- Včasih za otrokovo varnost zadostuje sama prisotnost tretje osebe (C54)
- Zadostovanje prisotnosti strokovne osebe pri manj zahtevnih nadzorovanih stikih (A53)
- Možnost, da otrok pove kaj bi potreboval, da bi se počutil varno (E70)
- Nevtralen prostor (C50)
- Prostor poln igračk kot v vrtcu ali šoli (C52)
- Ustvarjanje sproščenega vzdušja in igra (C51)
- Ustvarjanje sproščenega vzdušja (E69)
- Aktivno spremljanje poteka stika (B44)
- Stalno spremljanje komunikacije med otrokom in staršem (G40)
- Pazljivost med samim stikom (B48)
- Pozornost glede na zahtevnost stika pod nadzorom (B43)
- Presojanje glede na potek stika (B45)
- Starša se ne srečata (B15)
- Splošno ni veliko nevarnosti (G41)
- Prisotnost socialne delavke (H46)
- Intervencije (H47)
- Možnost poklicati pomoč (E65)
- Ena sodelavka v pripravljenosti za morebitno pomoč (E92)
- Pogovor o dilemah (E68)
- Gumb za alarm (E64)
- Klicanje policije (F54)
- Ustavitev neprimernih vedenj (B47)
- Posredovanje ob neprimernem vedenju (F43)
- Prekinitev stika (F44)
- Prekinitev stika, ko ni več varno za otroka (E26)
- Prekinitev stika ob neprimernem vedenju starša (G43)
- Prekinitev stika, ko ni v korist otroka (H9)
- Sitk se ne izvede, če starš pride na stik pod vplivom alkohola ali drog (G44)
- Predlog za stike preko pisem (H50)
- Predlog za stike preko telefona (H51)

e) Opazovanje

- Spremljanje in opazovanje (H10)
- Opazovanje dinamike (D10)
- Opazovanje ravnanja starša (D11)
- Opazovanje odzivov otroka (D12)

- Opazovanje stika skozi razlog (E16)
 - Opazovanje sproščenosti otroka ob staršu (E19)
 - Komunikacija starša z otrokom (G65)
 - Otrokovo sprejemanje starša (G67)
 - Trud starša (G66)
 - Socialne delavke ne želijo, da ima otrok občutek, da opazujejo vsak njihov gib (E46)
- f) Način dela**
- Individualen pristop za vsak primer (D94)
 - Presojanje vsake situacije (D93)
 - Opazovanje stika (G12)
 - Aktivno poslušanje (G13)
 - Zapisovanje (G14)
- g) Zapisovanje**
- Izjemno pomembna naloga (H69)
 - Zapisovanje vsebine stika, opažanj in neverbalne komunikacije (A27)
 - Vsak stik se zapiše (F31)
 - Zapis poročila (C20)
 - Posredovanje informacij o poteku stika (C8)
 - Poročanje sodišču (C21, F20, H14)
 - Mesečna poročila sodišču (A32, G6)
- h) Svetovalno delo**
- Svetovalno delo ni del nadzorovanih stikov (G78)
 - Ločena storitev osebna pomoč (G81)
 - Ločena storitev pomoč družini za dom (G82)
- i) Evalvacija**
- Evalvacija med stiki (A29)
 - Ločen pogovor po stikih (A30)
 - Pogovor s staršem po stiku (A89)
 - Evalvacija po kocu stika (E27)
 - Evalvacije s starši (E37)
 - Evalvacije z otrokom po potrebi (E40)
 - Pogovor s staršem po stiku (E53)
 - Pogovor ob koncu stika (B88, D32)
 - Individualni razgovori z obema staršema (G7)
 - Kratke evalvacije po stiku (C19, C117, H13, H55)
 - Hitre in površne nekajminutne evalvacije takoj po stiku pred vrati (F51)
 - Enkrat mesečno evalvacije s starši (G48)
 - Dogovor termina za evalvacijo (H56)
 - Čas za pomoč staršu (D83)
 - Podelitev opažanj s staršem (A90)
 - Odprtost za vprašanja starša (A91)
 - Podelitev občutenj in predlogov socialne delavke (G86)
 - Prostor za izražanje stiske staršev (G85)
 - Spraševanje staršev o otrokovem doživljanju (E39)
 - Podelitev opažanj s staršem po stiku (E29)
 - Nasveti o tem kaj spremeniti (E30)
 - Komunikacija o neprimernem vedenju (F49)
 - Opozarjanje na vse kar ni v redu (H8)
 - Iskanje boljših načinov ravnanj (H11)

- Opozoritev na pravila (E31)
- Pregled dogajanj na stikih (G83)
- Pogovor o nadaljnjem poteku (G84)
- Podelitev svojih opažanj s staršem zaradi podajanja mnenja sodišču (E33)
- Pomembnost pogovora o poteku stika (D20)
- Smiselnost konkretnih evalvacij (F50)
- Problem hitrih evalvacij (G50)
- Vsi socialni delavci ne izvajajo evalvacij z starši (E28)
- Premalo časa za vmesne evalvacije (A93)
- Ločena enota ali mobilna služba bi omogočila več evalvacij (A141)

j) Starševski nasveti

- Nasveti staršem po potrebi (B83)
- Starševski nasveti vedno po stiku (E86)
- Svetovanje glede na opaženo (C121)
- Med stikom in pri evalvaciji po stiku (H54)
- Pomoč staršem, ki niso dovolj angažirani za pripravo vsebine stika (A25)
- Pomoč staršem pri boljši izvedbi (A26, A28)
- Pomoč pri tem kako ravnati z otrokom (A87)
- Nasvet kako postavljati meje in hkrati dopuščati kreativnost (A88)
- Spodbuda, da se starš bolje posveti otroku (C118)
- Kako postavljati otroku meje (C119)
- Kako spodbujati otroka, da naj pospravlja (C120)
- Napotitev k iskanju ustrezne pomoči (G52)
- Predlog za vključitev v družinsko terapijo (G87)
- Predlog staršu ali sodišču za vključitev starša v program za starševstvo (A92)

5. Kompetentnost in izobraževanje

a) Kompetentnost pri delu

- Občutek kompetentnosti za izvajanje naloge stika pod nadzorom (A98, B59)
- Srednja kompetentnost z možnostmi za izboljšavo (F60)
- Nekompetentnost na začetku zaradi nepoznavanje naloge predhodno (E93)
- Nenatančna navodila ob spoznavanju naloge (E94)
- Nalogo opravljajo izkušene socialne delavke (F57)
- Primarno razumevanje sebe in svojega delovanja (D133)
- Sposobnost oddaljiti se od zgodb uporabnikov (C114)
- Bistvo je biti neudeležen in objektivni (G56)
- Delo na sebi (D132)

b) Znanja na katera se opirajo socialne delavke

- Sledenje znanju iz FSD (E104)
- Znanje o vzpostavljanju odnosa (E105)
- Znanje o otrocih s posebnimi potrebami (D113)
- Znanja o nasilju v družini (E97)
- Razvojne potrebe (D110)
- Poznavanje zakonodaje (D111)
- Razumevanje odzivov otrok (D112)
- Psihološke vsebine (G58)
- Sledenje novostim (G59)
- Delo z družino (H61)
- Delo s posameznikom
- Znanje pridobljeno na zunanjih izobraževanjih (H63)

- Posredno pridobljeno znanje (H60)
 - Pomanjkanje znanja (F56)
 - Potrebne veliko znanja (F72)
 - Potrebno znanje in izkušnje zaradi zahtevnosti naloge (D107)
- c) Znanje s Fakultete za socialno delo**
- Študij socialnega dela (B60)
 - Malo znanja s fakultete (A105)
 - Preveč teoretsko znanje s fakultete (G61)
 - Potreba po posodobitvi programa (E101)
 - Prispevek fakultete z več prakse (G62)
 - Praktični del na CSD (H64)
 - Znanje pridobljeno v okviru prakse (E99, E102)
 - Nepoznavanje naloge stikov pod nadzorom pred začetkom dela ali prakse (C75)
 - Na FSD se ni spoznala z nalogo stikov pod nadzorom (E98)
 - Fakulteta ne opremlja za delo pri stikih pod nadzorom (C71)
 - Škoda ker FSD ne pripravi na tako delo (C74, E103)
 - Potreba po prilagoditvi FSD potrebam centra (D115)
 - Učenje o javnih pooblastilih (D116)
 - Potreba po predmetu pri katerem bi obravnavali katalog pooblastil (E100)
- d) Lastne izkušnje**
- Znanje iz več različnih virov (B64, B67)
 - Delo z ljudmi (C69)
 - Izkušnje z uporabniki (C70)
 - Izkušnje z vodenjem kriznih situacij (D114)
 - Izkušnje z delom na področju družine (C66)
 - Izkušnje z delom z povzročitelji nasilja (C67)
 - Znanja iz področja socialnega dela (C68)
 - Delo z mladostniki (B63)
 - Delo z mladostniki in družinami (B58)
 - Delo kot partnerski in družinski terapevt (F62)
 - Vzgoja lastnih otrok (B57, B62)
 - Lastne izkušnje starševstva (A109)
 - Pomembnost lastne izkušnje starševstva (B65)
- e) Metode in tehnike pri delu**
- Metode socialnega dela (H66)
 - Aktivno poslušanje (A117, H65)
 - Opazovanje (A116)
 - Lastne izkušnje starševstva (C77)
 - Kako na lep način nekaj predstaviti (C78)
 - Tehnike usmerjanja pogovora (C79)
 - Tehnike vodenja pogovora (F65)
 - Tehnike dela s posameznikom (F66)
 - Tehnike dela s parom (F67)
 - Tehnike dela z družino (F68)
 - Tehnike dela z visokimi konflikti (F69)
 - Tehnike pomirjanja uporabnika (F70)
 - Tehnike postavljanja mej (F71)
 - Tehnike opazovanja (H67)
 - Tehnike zapisovanja (H68)
 - Ni uporabe posebnih metod in tehnik (A110, B66, G63)

f) Samostojna angažiranost za delo

- Osebna zagnanost (F64)
- Branje (A106, E95, F63)
- Študij psihoterapije (A107, B61, F61))
- Učenje o delovanju starša in otroka (A108)
- Povezovanje s socialnimi delavkami iz drugih enot (E96)

g) Pripomočki

- Genogram (D121)
- Eko-zemljevid (D120, H70)
- Analize primerov (D122)
- Risanje (D123)
- Opazovalna shema (D44)
- Shema vsebine dogovora s starši (D62)
- Samo izdelani pripomočki (D117)
- Opomniki na kaj biti pozoren (D118)
- Karte razpoloženja (H71)
- Uporaba pripomočkov skupaj z uporabniki (D124)
- Priprava gradiva za socialne delavke (D43)

h) Potrebe po izobraževanju

- Izobraževanja so vedno potrebna (A118, C98)
- Pomembnost kvalitetnih izobraževanj (B72)
- Potreba po več izobraževanjih (C80, D129)
- Izvajanje izobraževanj za druge (D131)

i) Izobraževanja, ki so na voljo

- Izobraževanja so na voljo (G72)
- Vključevanje v izobraževanja in seminarje (A101)
- Enodnevni seminarji (F84)
- Letna izobraževanja s strani CSD Ljubljana in Skupnosti centrov za socialno delo (A122)
- Izobraževanja organizirana s strani Socialne zbornice (C65)
- Socialna delavka organizira usposabljanja (D41)
- Usposabljanja s strani socialne delavke potekajo že tri leta (D42)
- Strokovni delavec ni zasledil izobraževanja o stikih pod nadzorom (B70)
- Vedno manj izobraževanj (D128)
- Malo več izobraževanj v zadnjem času (E114)

j) Udeležba na izobraževanjih

- Stalno izobraževanje (D130)
- Vsakoletna udeležba (H83)
- Udeležba na dosti izobraževanjih (H58)
- Udeležba na enem izobraževanju na temo stikov pod nadzorom (A124, C93, E115, G72)
- Brez udeležbe na izobraževanju na temo stikov pod nadzorom (B71, F85)

k) Problem izobraževanj

- Neprilagodljivi termini izobraževanj (A123)
- Izobraževanja v času poslovnih ur (C92)
- Pomanjkanje časa za udeležbo (E116, H80)
- Tema stiki pod nadzorom se ne pojavlja pogosto (H59)
- Ali sploh iti na izobraževanje in potem delati nadure (C91)

l) Potrebe po izobraževanju staršev

- Zloženka o poteku stika (C95)
- Izobraževanja namenjena tako socialnim delavkam kot staršem (C94)
- Priročnik za starše za lažji vstop in razumevanje delovanja stikov pod nadzorom (C96)

m) Kaj bi morala ponujati izobraževanja

- Kaj opazovati (A126)
- Kako zapisovati (A127, E117)
- Teorija o potrebah otroka (A125)
- Kako podati mnenja na podlagi opažanja (E118)
- Kdaj predlagati, da stiki niso več potrebni (E119)
- Več praktičnega dela (H84)
- Strokovna diskusija o vlogi in nalogah socialne delavke (F87)
- Potek izobraževanja v obliki vodene supervizijske skupine (B75)
- Izobraževanja utemeljena na iskanju rešitev za konkretne probleme (B76)
- Posvet na temo stikov pod nadzorom (F86)
- Več natančnejših smernic (F59)
- Sodelovanja s sodišči (F88)
- Igra vlog (H84)
- Poznavanje ključnih tem in dilem izvajalcev izobraževanj (B74)
- Nujne izkušnje z izvajanjem stikov pod nadzorom izvajalcev izobraževanj (B73)

n) Potrebna znanja in kompetence

- Potreba po veliko izkušnjah in znanju (D161)
- Psihološki del (H72)
- Terapevtsko znanje (G60)
- Kako biti objektivni (G68)
- Interdisciplinarnost (H76)
- Pisanje poročil (E107)
- Pričanje na sodišču (E108)
- Sodelovanja s sodišči (E109)
- Kako delati s konfliktnimi starši (E110)
- Znanje za delo pri konfliktnih razvezah (F58)
- Kako delati, ko ni dovolj samo nadzorovanje (F107)
- Razumevanje delovanja uporabnikov (B105)
- Izključevanje motenj za s kontekstom neobremenjen nadzorovan stik (B106)

6. Ovire pri izvajanju stikov pod nadzorom

a) Strokovne in organizacijske ovire

- Pomanjkanje kadra (A135, B99, C110, D86, D159, E90, G104, H101)
- Potrebe po več zaposlenih (C90)
- Prevelik obseg dela (B98)
- Preveč nalog na eno socialno delavko (H81)
- Potreba po izboljšanju kakovosti delovnih pogojev (C116)
- Potreba po manjšem obsegu dela na eno socialno delavko (C115)
- Razpršenost nalog (H102)
- Potreba po vključitvi psihološkega in socialnega vidika (H74)
- Pomanjkanje psihologov na CSD (H73)
- Težava, če na enoti ni psihologinje (A96)
- Sistemska neorganiziranost (E141)

- Obremenjenost socialnih delavk (G27)
- Zakaj naj bi stike izvajali samo CSD (F95)
- Infrastruktura (C82)
- Čas (D141)
- Potreba po ločenem sistemu dela za stike otroka s starši, ki imajo težave v duševnem zdravju (D144)
- Potrebe po drugačnih srečanjih za starše, ki ne zmorejo sami (D145)
- Zavodi nočejo izvajati naloge stikov pod nadzorom (D157)
- Potreba po večji pravici za odločanje o poteku stika (F36)

b) Ovira zakonodaje in sodišča

- Pritiski sodišča (B100)
- Zakonodaja (D143)
- Potreba po izboljšavi zakonodaje (A70)
- Katalog pooblastil ne določa nalog socialne delavke dovolj natančno (D119)
- Sodišča ne opravljajo dobro svojih nalog (E135)
- V času stikov se ne opravijo pogovori in izvedeniška mnenja (E137)
- Brez pomembnih narokov in obravnave kljub spodbudam socialne delavke (E139)
- Potreba po natančnejši opredelitvi tega, kaj se zgodi po končanju nadzorovanih stikov (E136)
- Nestrinjanje z določitvijo nadzorovanih stikov za 9 mesecev (E142)
- Kaj po preteku 9 mesecev (D148)
- Nesmiselnost določitve nadzorovanih stikov za 9 mesecev (F100)
- Brez odgovora ko poteče 9 mesecev (E138)
- Potreba po hitrejših odzivih in ukrepih sodišča (F106)
- Dolgi sodni postopki (F47)
- Dolgo čakanje (F104)
- Nalaganje naloge stikov pod nadzorom CSD (F48)
- Komunikacija s sodišči (F105)
- Premalo sodelovanja s sodišči (H100)
- Vsiljevanje nadzorovanih stikov (A71, F102)
- Potreba po ukrepu trajnejšega značaja, ki je ne bi izvajal CSD (D146)
- Potreba po sodelovanju s CSD glede določitve trajanja stikov pod nadzorom (F97)
- Odločanje, ki ni v skladu z mnenjem CSD (H87)
- Sodišče lahko ali pa ne upošteva mnenja CSD (A79)
- Neupoštevanje predlogov CSD (F103)
- Ni ustavilo nadzorovanih stikov, ki otroku niso v korist (H89)

c) Prostorske ovire

- Prostorska ovira (A134, C109, D160, E67, H103)
- Problem, ko je več družinam dodeljen stik pod nadzorom (A132)
- Potreba po ločeni enoti, ki bi bila na voljo vsem enotam CSD (A51, A136, A144)
- Potreba po večjem prostoru, ki bi bil primeren tako za najmlajše kot za starejše otroke (A50, C83)
- Potreba po mobilni službi za izvajanje stikov pod nadzorom (A140)
- Razmislek o stikih pod nadzorom na domu starša (D75)
- Izvajanje nadzorovanih stikov izven CSD (A143)
- Potreba po večji pravici odločanja glede izbire prostora, kjer se stiki izvajajo (F37)
- Potreba po izboljšanju prostora za izvajanje nadzorovanih stikov (G105)
- Potreba po uvedbi izvajanja nadzorovanih stikov v vrtcih in šolah (F96)

d) Osebne ovire

- Nepredelane vsebine iz lastnega življenja (B95)
- Slepe pege socialne delavke (D136)
- Vnašanje svoje osebne zgodbe (D140)
- Pazljivost pri morebitnem vnašanju svojih osebnih težav (B94)

- Ostati nevtralen ko si globoko del dinamike družine (D135)
- Dilema o strokovnosti (D137)
- Odpori socialne delavke (D151)
- Nujno poznavanje svojih ovir (B93)
- Včasih prepogumne socialne delavke (D153)
- Podcenjevanje svojih sposobnosti (D156)
- Poenostavljeno gledanje na nalogo (D155)
- Odpornost socialne delavke (D109)
- Nujna kritična previdnost (D154)
- Količina angažiranosti socialne delavke (F21)
- Pomembnost izkušenj (F99)
- Pomanjkanje energije po vseh težkih primerih (F98)
- Pomoč pri stikih, kjer ima starš težave psihiatrične narave (H95)

7. Izzivi, dileme in stiske pri izvajanju stikov pod nadzorom

a) Zahtevnost naloge

- Zelo pomembna naloga (H105)
- Vedno neka težka situacija (F14, F89)
- Vsi stiki pod nadzorom so zahtevni (B42)
- Težko in naporno strokovno delo (B101)
- Težko delo v praksi (C72)
- Ena najzahtevnejših nalog (D108)
- Zahtevne družinske zgodbe (B107)
- Zahtevnost v primeru zlorabe (D25)
- Težava pri nadzorovanju težkih primerov (A62)
- Nepriljubljeno in nevhvalno delo (C73)
- Izziv ob izvajanju stikov, ko so odnosi podrti (D29)
- Lažje je vzpostavljati stik na novo (D30)
- Večji izziv so podrti odnosi (D31)
- Mimo pristojnosti za zaščito uporabnikov (C76)
- Presojanje vsake situacije (D93)
- Potreba po pripisovanju večjega pomena (H104)

b) Stiske glede razlogov za določen nadzorovan stik

- Problem raznovrstnosti situacij za katere se določi stik pod nadzorom (F6)
- Izziv izvajati stik pod nadzorom ko CSD meni, da stik ni otroku v korist (A130, F91)
- Dilema o tem ali je bolje vzpostaviti stik ne glede na okoliščine ali počakati da se te izboljšajo (A72)
- Dilema o tem ali gre za otrokovo pravico ali udejanjanje pravice starša do stika z otrokom (A77)
- Delo s starši, povzročitelji nasilja, s težavami z odvisnostjo ali težavami v duševnem zdravju (A57)
- Nemoč ob določitvi stikov, ki po mnenju socialne delavke niso otroku v korist (A99)
- Kdaj so v primeru nasilja stiki pod nadzorom smiselni (F90)
- Kako prekiniti stik, ko meni, da niso več v korist otroka (D139)
- Dileme glede izvajanja stikov pod nadzorom v primerih nasilja (H86)
- Vprašanje o tem ali je za vsak razlog res primeren stik pod nadzorom (F8)
- Razlika v tem ali starš otroka ogroža ali je samo nevešč (D147)

c) Izzivi, ki se pojavljajo med samim stikom

- Dilema o tem ali bo stik dobro potekal ali ne (G98)
- Pustiti težave izven sobe za stike (B80)
- Dilema kako se umakniti pa vseeno spremljati (C105)
- Odstranitev motečih dejavnikov med potekom stika pod nadzorom (B77)
- Izključitev motenj zaradi katerih je sploh prišlo do nadzorovanega stika (B78)
- Nevtraliziranje okolja med nadzorovanim stikom (B79)

- Dilema o količini fizičnega stika starša z otrokom v primerih spolne zlorabe (C100)
 - Kako ustaviti konflikt staršev skozi otroka (C108)
 - Prekinitev stika, ko je otrok zvest staršu (D26)
 - Starejši otroci, ki odklanjajo starše (D28)
- d) Skrb za varnost otroka**
- Velika odgovornost za otrokovo varnost (A100)
 - Vprašljiva varnost kadar socialna delavka presodi, da stiki niso v korist (A73)
 - Predlog sodne izvedenke za prisotnost varnostnika (A76)
- e) Skrb za lastno varnost**
- Stiska glede tega kako zaščititi sebe in hkrati otroka (A59, H96)
 - Socialne delavke kot potencialne žrtve napada (A58)
 - Sovražnost in grožnje po življenju (E123)
- f) Vpliv na otroke**
- Možna travmatična izkušnja (H48)
 - Možne trajne posledice ob poseganju v otrokovo življenje (D162)
 - Pomembno zavedanje vpliva strokovnih delavk na otroke (D163)
 - Prisotnost varnostnika kot potencialna povzročitev travme otroku (A65, A75)
 - Prisotnost paznika otrokom ne predstavlja stresne situacije (D92)
 - Stik s staršem, ki je v zaporu za otroka ni travmatičen (D89)
- g) Posledice za otroka**
- Otroci v središču konflikta med staršema (B109)
 - Otroci kot orožje med staršema (C107)
- h) Obnašanje starša, kateremu je bil dodeljen stik pod nadzorom**
- Težava, ko ni sodelovanja (D33)
 - Razburjanje (A66)
 - Jok (A68)
 - Žaljiva komunikacija (A67)
 - Vidne duševne težave (A69)
 - Sovražnost (D34)
 - Odklanjanje (D35)
 - Brez uvida v svoje ravnanje (D36)
 - Zanimanje potrebe otroka (D37)
 - Nepripravljenost za spremembe (D38)
 - Preizkušanje mej starša (C106)
 - Spraševanje socialne delavke o tem kaj sme in kaj ne (C99)
 - Klepetanje s socialno delavko med stikom (B49)
 - Spravljanje na socialno delavko zaradi zapisanega mnenja (E76)
 - Grožnje staršev glede pisanja mnenja sodišču (E78)
 - Grožnje starša, da ne bo vrnil otroka drugemu staršu (F53)
 - Odklanjanje in odpovedovanje stika (G97)
 - Drugačno vedenje zaradi občutka nadzorovanosti (H16)
- i) Težave staršev**
- Starši brez mreže (D149)
 - Starši, ki se ne vključujejo v reševanje osebnih težav (E143, H91)
- j) Čas za izvajanje stika pod nadzorom**
- Pomanjkanje časa (G108)

- 9 mesecev prekratek čas za večje spremembe (H92)
- Potreba po veliko časa (F32)
- Včasih je potrebnih manj srečanj (F101)
- Nadzorovani stiki na 14 dni zaradi preobremenjenosti (G109)
- Dvakrat na teden po uro in pol ob prisotnosti dveh socialnih delavk (D47)
- Težava z usklajevanjem časa za izvedbo stika pod nadzorom (A131)
- Potreba po izvajanju izven delovnega časa CSD in med vikendi (A52)
- Preveč hitenja pri nalogi, ki zahteva globlje analize (D142)

k) Konec stikov pod nadzorom

- Dvomi glede nadaljevanja stikov (H93)
- Dilema o nadaljevanju odnosov med starši in otroci po nadzorovanih stikih (G54, C101)
- Vprašanje o nadaljnjem razvoju stika med staršem in otrokom (G99)
- Dilema o tem kako bodo stiki s staršem potekali po prenehanju stikov pod nadzorom (E73)
- Kako vedeti ali bo otrok kasneje doma tudi varen (E74)
- Iskanje možnosti za podporo zunaj nadzorovanih stikov (H94)

l) Zapisovanje

- Težave z zapisovanjem (A128)
- Pomembnost dobrega zapisovanja (A129)
- Pisanje poročil težaven del naloge (E72)
- Kako strokovno utemeljiti svoje mnenje (E75)
- Težave z dokazovanjem opažanj (E78)
- Težave z utemeljevanjem sumov (E79)
- Zagovarjanje zapisanega mnenja (E124)
- Potreba po natančnih zapisih poteka stika (E81)
- Problem nenatančnega zapisovanja (E82)
- Občutljivost staršev na zapisana mnenja (G26)
- Previdnost pri oblikovanju mnenj (H49)
- Težave pri zapisovanju poročila za družine, ki jih socialna delavka ne pozna (C113)

m) Iskanje pomoči

- Sodelavci (A119, B69, C84, E112, F82, G69)
- Intervizije (A120, D125, F80, H78)
- Supervizije (A139, E113, F81)
- Supervizije enkrat mesečno (B97, C88)
- Pomembnost supervizij (B96, B103)
- Direktor (F83)
- Vodja (H77)
- Potreba po vodji, na katerega se lahko obrneš (E111)
- Pomoč sodišča (B68)
- Zunanja pomoč (D56)
- Nujen posvet z drugimi (D57)
- Pomoč nekoga, ki je seznanjen z družino (D126)
- Pomembnost počutja v kolektivu (D127)
- Spontani pogovori s sodelavci po potrebi (G70)
- Mnenje sodelavke pri zapisu mnenja (H79)
- Menjava socialnih delavk pri stiku za pridobitev širšega pogleda na situacijo (A121)
- Pomembno delovanje tima, ko se socialne delavke med samo izmenjujejo (D55)
- Izvajanje naloge v paru s sodelavko (A138)

n) Občutki socialne delavke

- Občutki nemoči (H97)
- Občutki neslišnosti (H98)
- Telesno odzivanje (D138)
- Stiskanje v želodcu (E132)
- Občutenje krutih zgodb uporabnikov (B108)
- Skrb glede povzročanja travme otroku (H88)
- Prevzemanje čustvene in psihološke obremenitve (B110)
- Čustvena, psihološka obremenitev (B111)
- Močna obremenitev primera ene družine (D27)
- Vznemirjanje ob določenem obnašanju staršev (E131)
- Težko, ko te uporabniki vidijo kot sovražnika (E122)
- Obtožbe s strani staršev glede zapisanih poročil (E121)
- Zahtevno vživljanje v zgodbe uporabnikov (B104)
- Stiska ob predvidevanju, da stiki zunaj ne bodo potekali dobro (E120)
- Otopelost na eni strani in potreba po ukrepanju na drugi (E133)
- Stiska, da stik zunaj ne bo potekal dobro (E134)
- Izziv kako izvesti nadzorovan stik čim bolj strokovno (B112)
- Socialna delavka ne sme pristopati osebno (G64)
- Socialna delavka zgodb uporabnikov ne sme doživljati preveč čustveno (G103)
- Potrebna čustvena oddaljenost in objektivnost (G106)
- Izključevanje čustev (A137, E130)
- Občasno razmišljanje o tem kaj je smisel nadzorovanih stikov (E140)
- Manjka pravo delo z družino (F94)
- Dober občutek ob dobrem poteku stika pod nadzorom (G102)

o) Dilema o pomenu stikov pod nadzorom

- Ali gre za nadomeščanje svetovalne storitve (F9)
- Nadzor, opazovanje in poročanje namesto nudenja pomoči in iskanja rešitev (F93)

p) Potreba po natančnejši opredelitvi stikov pod nadzorom

- Kaj je namen stikov (F73)
- Kaj je vloga socialne delavke (F74)
- Kaj so naloge socialne delavke (F75)
- Razvrstitev različnih vrst stikov (F76)
- Potreba po opredelitvi smernic za delo (F77)
- Kaj opazovati (F78)
- Kaj zapisati (F79)

r) Predlogi za izboljšave

- Ožja opredelitev naloge (H82)
- Potreba po več nadzorovanih stikih (G107)
- Potreba po drugačnem načinu dela pri uvajalnih stikih (D8)
- Potreba po večjem poudarku na svetovalnem delu (F92)
- Stopnjevanje pogostosti nadzorovanih stikov (G110)
- Ohranjanje stika med starši in otroci v drugi obliki (H90)
- Občasna prisotnost terapevtov na nadzorovanem stiku (G80)
- Redna prisotnost psihologa (H75)